

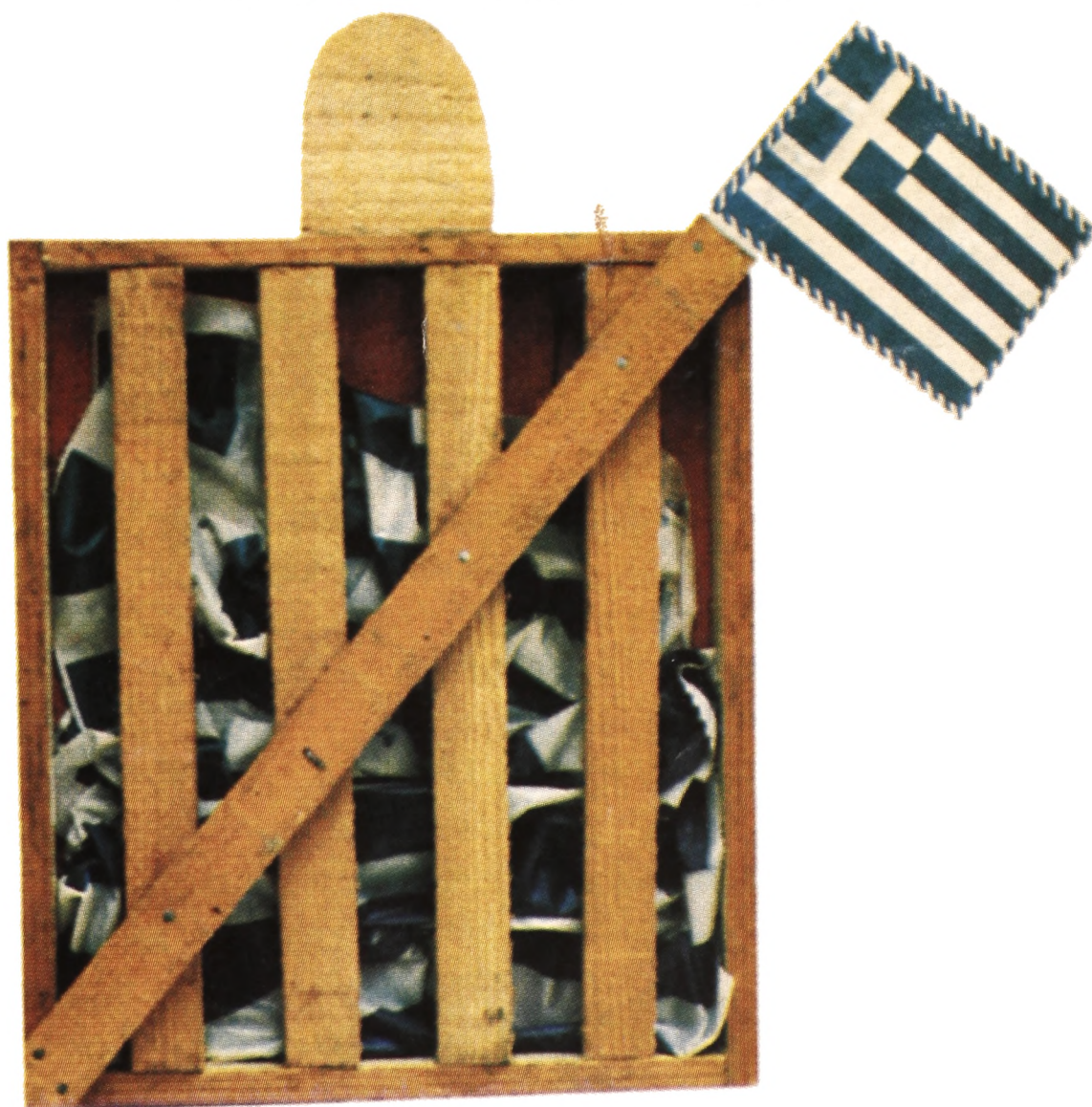
ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 561
Παρασκευή,
30 Σεπτεμβρίου 1994
Δρχ. 300

ΤΟ ΜΑΥΡΟ ΧΡΗΜΑ ΤΟΥ ΠΑΚΕΤΟΥ ΝΤΕΛΟΡ II

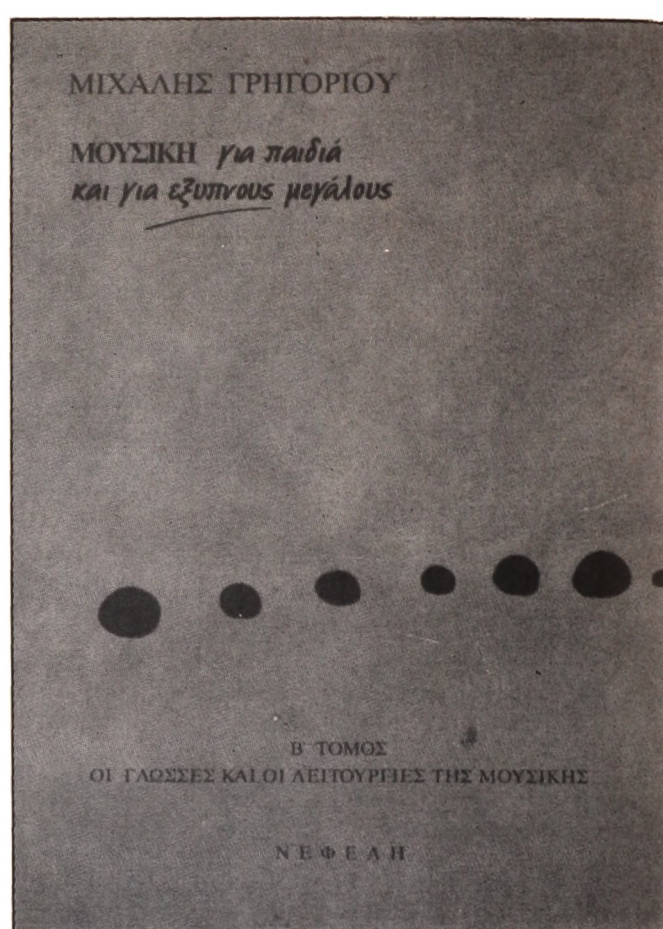
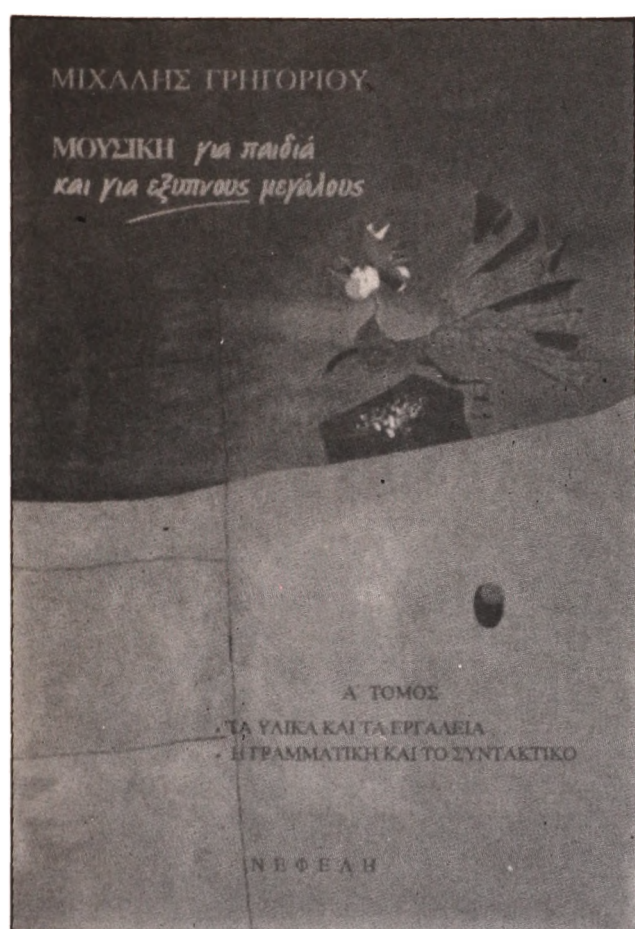
ΣΤΗ ΜΑΥΡΗ ΤΡΥΠΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΓΙΑΝΝΟΙΔΗΝ ΣΗΜΕΝ

1979-1994 Δεκαπέντε χρόνια Νεφέλη

ΜΙΧΑΛΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΜΟΥΣΙΚΗ

Για παιδιά και για έξυπνους μεγάλους

Το βιβλίο αυτό, αποτέλεσμα επίπονης και πολυετούς μελέτης, του Μιχάλη Γρηγορίου, για την διδασκαλία της μουσικής, είναι ένα μοναδικό βοήθημα για τα ωδεία και τα σχολεία, χρήσιμο στους μαθητές, τους δασκάλους και τους καθηγητές.

Στις 780 σελίδες του περιλαμβάνει: την ιστορία της μουσικής, τη γέννηση και εξέλιξη των οργάνων, την ζωή και το έργο των δημιουργών, αναλύει τις διάφορες μουσικές σχολές, επεξηγεί μουσικά κινήματα και όρους. Γραμμένο σε απλή και κατανοητή γλώσσα, με πλούσια εικονογράφηση —1200 φωτογραφίες και σχέδια— το βιβλίο αποτελεί σταθμό στην μουσική βιβλιογραφία της χώρας μας.

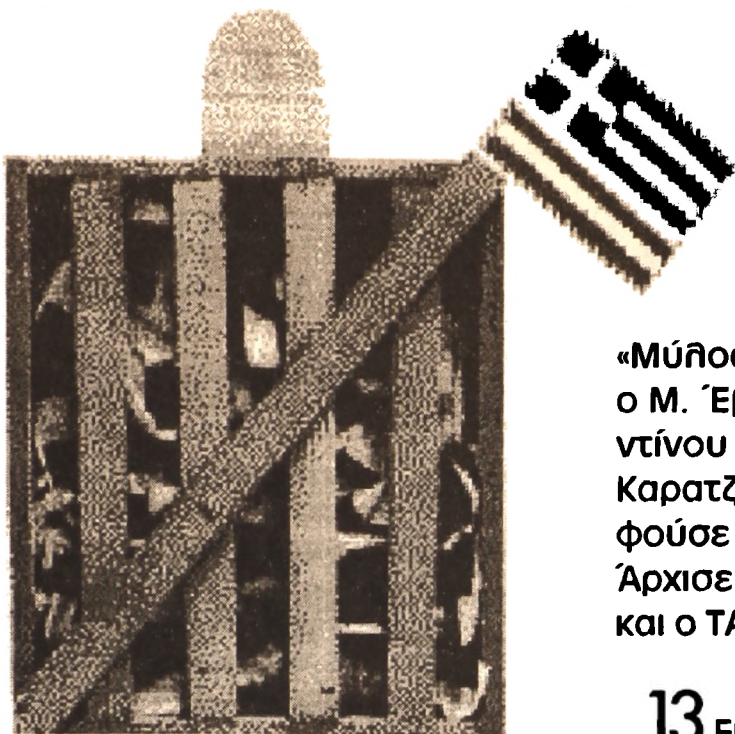
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

... Προωθούν το ελληνικό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6 ΑΘΗΝΑ 106 80 - ΤΗΛ.: 3607744 - 3639962

ιγεία του ΥΠΕΧΩΔΕ
τυχε» τον περιορισμό
ων εκπώσεων που
προσφέρουν οι
εργολάβοι στους
ιαγωνισμούς για τα
εγάλα έργα. Μέχρι
ότινος ήταν από 75
έως 85% και τώρα
από 30 έως 35%.

ιγεία του ΥΠΕΧΩΔΕ
τυχε» να περιορίσει
στικά τον αριθμό των
γαλοεργολάβων που
ιεκδικούν τα έργα
του Β' Κοινοτικού
Προγράμματος
κλισης (ΚΠΣ) με την
ίθεση στο Συμβούλιο
ις Επικρατείας του
ιατάγματος για την
επανάκριση των
γοληπικών πτυχίων
τη δημιουργία νέων,
ανώτερης τάξης.
λεγαλοεργολάβοι,
ΜΜΕ και πολιτικοί
ιαπλέκονται σ' ένα
ικνίδι με το κέρδος
τους θεσμούς. Το Β'
έτο Ντελór θα πέσει,
ιγε, στη μαύρη τρύπα
της δημοκρατίας;
Σελ. 24-31

Εξώφυλλο:
Κατασκευή του ΑΛΕΞΗ ΑΚΡΙΘΑΚΗ

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ	4
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ.....	5
<i>Πολιτική γελοιογραφία</i>	
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ	6
<i>Αντήνων</i>	
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	8
ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ	12
ΗΡΕΜΗ ΔΥΝΑΜΗ.....	23
<i>Κόμικς του Γ. Φιλιδισάκου</i>	
ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΚΗΝΗ	33
ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ..	45
<i>Γ. Αρκουλή</i>	
20-21	48
<i>Ακης Μπογιατζής</i>	
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	49
ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ ΔΕΝ ΓΥΡΙΖΕΙ	32
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	51

6, 16 Ν.Δ.: ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΚΑΙ ΧΙΟΝΟΣΤΙΒΑΔΑ

«Μύθος» στη Ν.Δ. Η επίδειξη πυγμής που έδειξε ο Μ. Έμπερτ, διαγράφοντας τον Μ. Παπακωνσταντίνου προκαλεί αθυσιαστικές αντιδράσεις. Ο Γ. Καρατζαφέρης αποκαλύπτεται ότι αλληλογραφούσε με την Εκάλη ενώ όλοι κάνουν δηλώσεις. Άρχισε η σαλαμοποίηση; Γράφουν ο ΑΝΤΗΝΩΡ και ο ΤΑΣΟΣ ΠΑΠΠΑΣ.

13 FILMNET? ΟΧΙ, ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ! Ένα καινούργιο κα-

θωδιακό κανάλι, κι οι πέντε «ιππότες» της Αποκάλυ-

ψης των ΜΜΕ πατούν πόδι στη χώρα μας. Γράφει ο

Αργύρης Παναγόπουλος. **18 ΠΕΡΙ ΑΝΑΠΟΜΠΩΝ.**

Μετά τις παραπομπές για την ΑΓΕΤ, μερικές ψυχραι-

μες σκέψεις. Γράφει ο Στ. Καφαντάρης. **20**

«ΚΟΥΡΑΣΤΗΚΑΜΕ ΝΑ ΕΙΜΑΣΤΕ ΤΟ ΚΟΡΟΪΔΟ ΤΗΣ

ΑΘΗΝΑΣ» Ακόμη και ο Στέλιος Νέστωρ τα βάζει με

τους ...«χαμουτζήδες». Συνέντευξη στον Απ. Λυκεσά.

52 ΑΛΕΞΗΣ ΑΚΡΙΘΑΚΗΣ: ΟΙ ΕΥΘΡΑΥΣΤΕΣ

ΑΠΟΣΚΕΥΕΣ ΤΟΥ... «Εδώ το τοπίο είναι σκέτο / και με

απαιτήσεις... / Προχώρα Ακρίθακα, προχώρα». Για τον

Αλέξη Ακριθάκη γράφουν ο Γιώργος Κακουλίδης και ο

Αντώνης Ξηρουχάκης.

Περίοδος Β' • Έτος 21ο • Τεύχος 561 • Παρασκευή 30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1994 • Δρχ. 300

ΑΝΤΙ • ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα τηλ. 72.32.713-72.32.819 FAX: 72.26.107

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ - ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ: Τασία Ρούμπου - ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Πάνος Κωνσταντόπουλος - ΜΟΝΤΑΖ: Τασία Λεβόν -

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΛΙΘΟΤΥΠ Α.Ε. Ιασίου 5, Περιστέρι, τηλ. 57.22.201

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

ΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 3.400 δρχ., Ετήσια 6.800 δρχ., Ετήσια Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 25.000 δρχ. Φοιτητική ετήσια: 6.100 δρχ. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ -

ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ: Εξαμ.: 27 δολ., Ετήσια: 54 δολ., ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ: Εξαμ. 30 δολ., ετήσια 60 δολ.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: ΔΡΧ. 300, ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΔΡΧ. 500

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας περιοδικό ΑΝΤΙ, για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α Πουθουκτσή και Σία Ε.Ε. Λαοσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. (031) 285.857

ΕΛΛΑΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ

ΤΟ ΔΙΑΣΗΜΟ πλέον Β' Πακέτο Ντελέρ θεωρήθηκε η σωσίβια λέμβος για τη βυθιζόμενη ελληνική οικονομία. Και οι προσδοκίες όλων –«έχει για όλους»– τροφοδοτήθηκαν στο έπακρο. Ο ανταγωνισμός, μεγάλος για το μοίρασμα της πίτας - πανάκεια.

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ βέβαια αμελητέο το ποσό. Το αντίθετο μάλιστα. Αλλά ολίγοι γνωρίζουν ότι τη μερίδα του λέοντος από το Β' Κοινοτικό Πρόγραμμα Σύγκλισης (ΚΠΣ) διεκδικούν διάφοροι μεγαλοεργολάβοι από τη δημοπράτηση έργων ύψους έξι περίπου τρισεκατομμυρίων δραχμών!

ΤΟ ΚΑΥΣΤΙΚΟ άρθρο του πολιτικού μηχανικού Φίλιππου Βασιλείου, που δημοσιεύει το ΑΝΤΙ, αποκαλύπτει το **μαύρο** χρήμα που αναμένεται να παραχθεί απ' όλη αυτή τη διαδικασία και το υπολογίζει σε 1,5 τρισ. δραχμές! Αλλά δεν είναι μόνο η κυριαρχία των μεγαλοεργολάβων που εμπλέκονται στην υπόθεση αυτή και η αδυναμία του κράτους.

ΑΥΤΟ που διακυβεύεται είναι το ίδιο το πολίτευμα της χώρας, όταν τα συνεχή σκάνδαλα (άρχισαν τα όργανα) γύρω από τα δημόσια έργα και γενικότερα τις κρατικές δοσοληψίες υπονομεύουν την εμπιστοσύνη των πολιτών στους θεσμούς και τη φερεγγυότητα των ιδίων των πολιτικών.

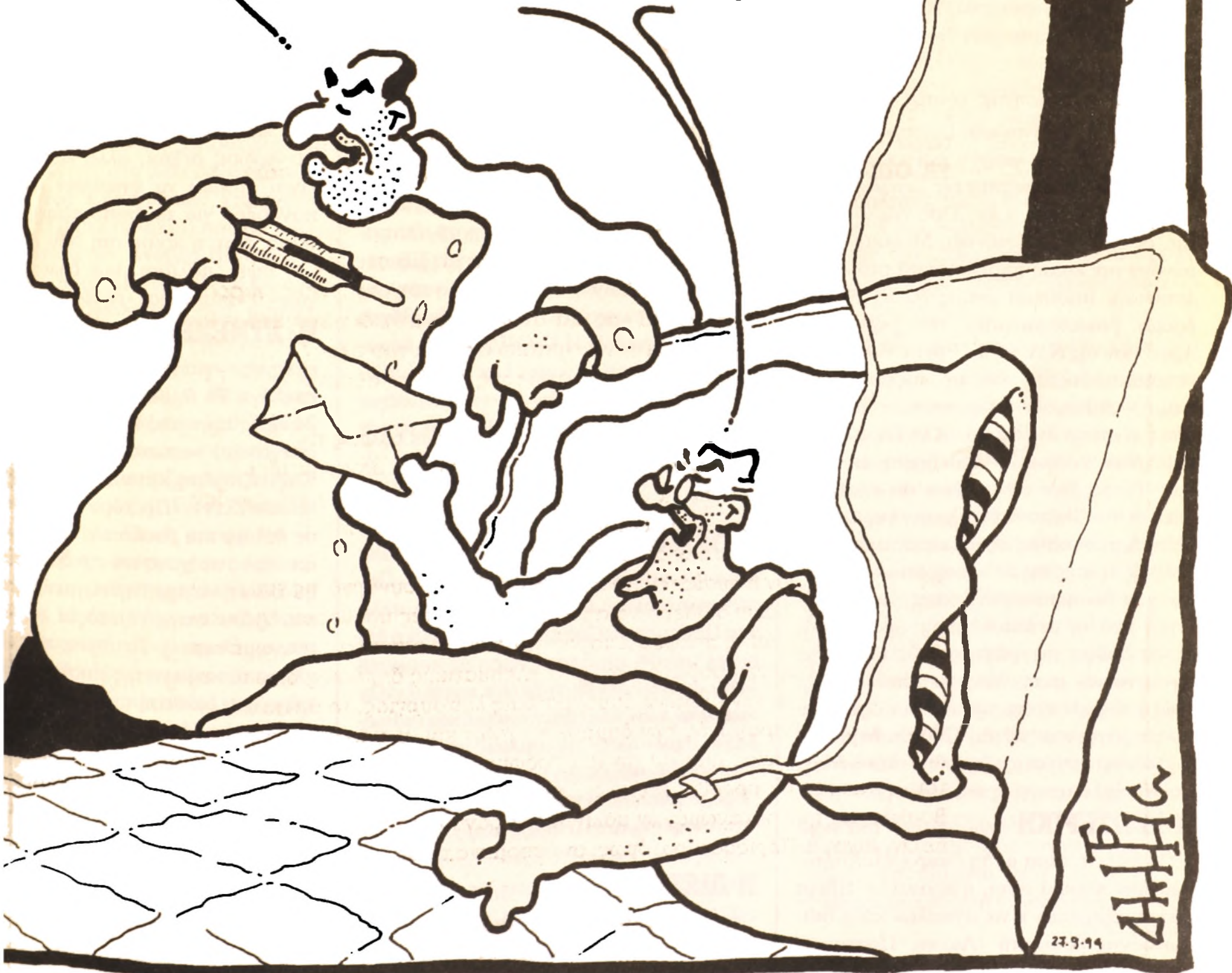
ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ συμφέροντα αποτελούσαν, αποτελούν και πάντα θα αποτελούν ουσιαστική παράμετρο της πολιτικής. Αλλά η κυριαρχία τους καταστρέφει τον ίδιο τον πολιτικό ιστό, καθώς γύρω από το μαύρο κυρίως χρήμα δημιουργείται μια πραγματική μαφία με πολλά πλοκάμια. Η «αφανής» αυτή δικτύωση συμφερόντων εμφανίζεται ανάγλυφα στην επιρροή που ασκούν τα σημερινά ΜΜΕ –ας μην αναφέρουμε το ιδιοκτησιακό τους καθεστώς– στην πολιτική και την πραγματική δύναμη που έχουν να ανεβάζουν και να κατεβάζουν υπουργούς, από τους οποίους εξαρτώνται σημαντικές οικονομικές αποφάσεις.

ΚΑΙ ΠΙΣΩ από πάρα πολλές «ιστορίες» που βλέπουν το φως της δημοσιότητας και πίσω από πάρα πολλές διαμάχες που γίνονται πάντα με ιδεολογικοπολιτικό περίβλημα και πάντα υπέρ του «δημοσίου συμφέροντος», δεν είναι παρά ο λυσσώδης ανταγωνισμός για το μοίρασμα της πίτας. Και σ' αυτά οι μεγαλοεργολάβοι δεν αστειεύονται.

ΑΥΤΗ είναι πλέον η ουσία του προβλήματος. Διότι ο συνεργάτης του ΑΝΤΙ κάθε άλλο παρά έχει διάθεση να αποδώσει αρνητικές προθέσεις στην κυβέρνηση. Όμως, όπως αναφέρει χαρακτηριστικά, η απουσία οργανωμένων κομμάτων, η έλλειψη σοβαρής και αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης, σε συνδυασμό με την έλλειψη δημοκρατικής λειτουργίας, το αρνητικό θεσμικό πλαίσιο παραγωγής των δημοσίων έργων και οι ανάγκες της παραπαιούσας οικονομίας μας για την απορρόφηση πάση θυσία των κονδυλίων του Πακέτου –θα προσθέταμε κι η έλλειψη διαφάνειας και ελέγχου της Βουλής και των οργανωμένων πολιτών– παράγουν τα αποτελέσματα που περιγράψαμε. Περισσότερα, όμως, στα επόμενα τεύχη...

Ε'ΣΥ...

ΣΚΑΣΕ!
ΜΙΑ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΙΑ
ΝΑ ΠΙΕΙΣ ΜΙΑ ΜΠΥΡΑ ΕΙΝΑΙ...
ΤΙ ΝΟΜΙΣΕΣ;...

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ

Ν.Δ.: ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΚΑΙ ΧΙΟΝΟΣΤΙΒΑΔΑ

ΚΑΙ, ΞΑΦΝΙΚΑ, τα πάντα –εθνικά θέματα, δημοτικές εκλογές, ελλείμματα, ανεργία, λιτότητα– επισκιάστηκαν από την κρίση που ξέσπασε στη Νέα Δημοκρατία! Αφορμή, η διαγραφή του πρώην υπουργού Εξωτερικών κ. Μιχ. Παπακωνσταντίνου και η επιστολή Καρατζαφέρη, την οποία έφερε στο φώς *Το Βήμα της Κυριακής*.

ΓΙΑ ΤΗ διάσταση της κρίσης γράφθηκαν ήδη πολλά. Ότι είναι «ανέλεγκτη». Ότι τείνει να προσλάβει «μορφή χιονοστιβάδας». Ότι «απειλεί την ενότητα της μεγάλης ιστορικής παράταξης», κ.λπ. Όσο για τα αίτιά της, οι απόψεις διίστανται. Μερικοί φορτώνουν την κρίση αποκλειστικά στο «στυλ δουλειάς» (αίσθημα ανασφάλειας ή σύνδρομο βοναπαρτισμού) του σημερινού προέδρου της Ν.Δ. κ. Μ. Έβερτ, ενώ άλλοι –ουσιαστικότεροι– δίνουν έμφαση στην ύπαρξη πολιτικών διαφωνιών σε θέματα όπως είναι το Σκοπιανό, οι σχέσεις με το κυβερνών κόμμα, η προεδρική εκλογή, κ.ά. Τέλος, δεν είναι λίγοι οι αναλυτές εκείνοι που βλέπουν τη σημερινή κρίση της Νέας Δημοκρατίας ως «σύμπτωμα» της συνολικής κρίσης της πολιτικής και, ειδικότερα, του δικομματισμού, όπως διαμορφώθηκε από τη μεταπολίτευση ως σήμερα. Πόσα άρθρα να γράφθηκαν, ως τώρα, για την ανάγκη μιας νέας μεταπολίτευσης; Πώς μπορούν ν' αποτραπούν οι όροι που αναπαράγουν το τέλμα; Πώς θα δημιουργηθούν νέες σχέσεις εξουσίας – κοινωνίας, πολιτικής λειτουργίας και πολίτη;

Η ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ δημοκρατία στα κόμματα πάει αντάμα με τη διαφορετικότητα. Από την πλευρά αυτή, η πρακτική Έβερτ να «παραπέμπει» ή να «εγκαλεί» κάθε διαφωνούντα βουλευτή (Λιάπη, Παπακων-

σταντίνου, Ανδιανόπουλο, Κούβελα, Τατούλη...), ούτε την ενότητα του κόμματος προάγει, ούτε το κύρος του αρχηγού εμπειρώνει. Άλλωστε, οι «χαρισματικοί αρχηγοί», οι «αλάνθαστοι αρχηγοί», οι «χωροδυστοχείς», ευτυχώς μας τελειώσαν...

Ο,ΤΙ ΕΚΠΛΗΣΣΕΙ, πάντως, είναι η εμμονή του κ. Έβερτ να διαγράψει –μέσω του Πειθαρχικού– ένα επιφανές στέλεχος του κόμματος, πρώην υπουργό Εξωτερικών, «επί τω ότι» στο θέμα των σχέσεών μας με την ΠΓΔ της Μακεδονίας (εδώ βρίσκεται η απαρχή της διαφωνίας Έβερτ - Παπακωνσταντίνου), είχε –και διατηρεί– διαφορετική άποψη! Ο πρώην υπουργός Εξωτερικών δεν απέκρυψε τη διαφωνία του αυτή. Όπως δεν απέκρυψε ότι το διαβόητο «αργαγές μέτωπο» ΠΑΣΟΚ/Ν.Δ., σε θέματα εξωτερικής πολιτικής, δεν οδηγεί πουθενά –ή μάλλον «οδηγεί στην καταστροφή»– εφόσον μοναδικό έπαθλο των ως τώρα κυβερνητικών χειρισμών υπήρξε η λαμπρή απομόνωση της χώρας, με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Ο ΑΡΧΗΓΟΣ της Ν.Δ. υποστηρίζει βέβαια ότι η απόφαση διαγραφής του κ. Παπακωνσταντίνου δεν είναι δική του, αλλά του Πειθαρχικού Συμβουλίου... Αλλά η δήλωσή του ότι «οι αποφάσεις των κομματικών οργάνων δεν επιτρέπεται να σχολιάζονται από κανένα» (όταν ακόμα και οι θεολόγοι σχολιάζουν τις αποφάσεις-θέσφατα των ιερών συνόδων...) υποβάλλει ότι ο κ. Έβερτ μάλλον δεν είναι... «άσχετος» με την απόφαση του Πειθαρχικού.

Η ΔΙΑΓΡΑΦΗ του κ. Παπακωνσταντίνου ήταν, βέβαια, μόνο η κορυφή του παγόβουνου, καθώς οι ανταγωνισμοί, οι αμ-

φισβητήσεις, οι ομαδοποιήσεις, τα «ματα καθοσιώσεως» (έναντι του αρχ δεν ήταν πράγματα καινοφανή για μια της αξιωματικής αντιπολίτευση Πλην κάποιοι επιτελείς του κυβερνητικού κόμματος σκέφθηκαν πως η διαγραφή Παπακωνσταντίνου ήταν «μάννα εξ ουρανού» για να προσπορίσει το ΠΑΣΟΚ κέρδη. Το «σχέδιο» ήταν απλό: Το ΠΑΣΟΚ μπορούσε ν' αποδείξει ότι ο «σμός» στη Νέα Δημοκρατία είναι τεράστιος και ότι πλείστοι όσοι βουλευτές (κεντρώοι, δεξιοί, αλλά και ακροδεξιό) είναι έτοιμοι να ψηφίσουν Ανδρέα Πανδρέου για το ύπατο αξίωμα της χώρας, τότε η κρίση στη Νέα Δημοκρατία –εν όψει, μάλιστα, των δημοτικών γών– θ' αποκτούσε «βάθος δυσθεώρητο».

Η ΣΥΝΕΧΕΙΑ είναι γνωστή. «Συνέχισε» –για την προώθηση του σχεδίου– για την προώθηση του σχεδίου επελέγη *Το Βήμα της Κυριακής*, το οποίο 24 ώρες πριν από τη διαγραφή Παπακωνσταντίνου, «αποκάλυπτε» την επιστολή Καρατζαφέρη, κάτω από έναν πηχάλο που έλεγε: «Πρόεδρο τον κ. Παπακωνσταντίνου θέλουν και βουλευτές της Ν.Δ.» [από τους στόχους του σχεδίου ήταν, μεταξύ άλλων, να προβληθεί η μεταπήδηση Πανδρέου στην Προεδρία ως «αδύνατο αναγκαιότητα»]. Το *Βήμα*, που είχε κληρο το κείμενο της επιστολής Καρατζαφέρη στη διάθεσή του, απέφυγε, ως να διευκρινίσει ότι η επιστολή (προς Πανδρέου) έφερε ημερομηνία 14 Ιουνίου ενώ δεν απέφυγε να υπαινιχθεί τον «τέκτονα» του σχεδίου: «Οι έντονες εσωτερικές διεργασίες που εξελίσσονται στην κυβέρνηση, στο πρωτοσέλιδό του –παρακολουθούνται στενά από την κυβέρνηση– για να προσθέσει: «Ειδικός ρόλος ανήκει στον κ. Ευ. Βενιζέλο», ο οποίος «επέ-

ς επόμενες κινήσεις της κυβερνήσε-
-λλά επίπεδα». Και η κατάληξη: Αν
σεις (αυτές) εγκριθούν από τον κ.
δρέου, τότε «θα δημιουργηθούν οι
θέσεις για τον “εμβολισμό” της Νέ-
-κρατίας».

ΚΑ, ο κ. Ευ. Βενιζέλος, ελαφρώς
μένος από τα αποκαλυπτήρια του
ς (επιτέλους, έργο μιας κυβέρνη-
είναι να «εμβολίζει» το κόμμα της
ικής αντιπολίτευσης), αντέδρασε
α: «Η κυβέρνηση –δήλωσε– δεν έχει
νάμιξη... Απλώς παρακολουθεί (τα
οντα στη Νέα Δημοκρατία) με
ή και από απόσταση». Σε αντίθεση
κ. Βενιζέλο, ο κ. Α. Τσοχατζόπου-
πλεως χαράς, απεφάνθη ότι «έχει
θεί η εποχή όπου ο συντηρητικός
πορούσε να εκφρασθεί ενιαία» και,
ς, η πολυδιάσπαση της Ν.Δ. είναι
δραστη».

ΙΟΕΣ λεπτομέρειες, όμως (το τι
υσε και τι δεν δημοσίευσε Το Βή-
δήλωσε και τι δεν δήλωσε ο κ. Βε-
κ.λπ.), δεν αναιρούν την κοινή
ωση ότι το «σχέδιο» απέδωσε, αφού
ίευση της επιστολής Καρατζαφέρη
νέες πληγές στη Νέα Δημοκρατία,
ος νέων ερωτημάτων: Υπάρχουν
ές της (έστω οριακοί) που θα μπο-
να ψηφίσουν Ανδρέα Παπανδρέ-
ην Προεδρία; Και πρέπει η εκλογή
ου της Δημοκρατίας να οδηγεί,
ίγκη, σε εθνικές εκλογές; Με δεδο-
εσωτερικά προβλήματα που αντι-
ει, αυτή τη στιγμή, η Νέα Δημο-
πρέπει (ή όχι) να συγκληθεί η κοι-
ευτική ομάδα και η κεντρική επι-
ου κόμματος, όπως ζητούν η κ. Ντό-
κογιάννη και η κ. Έλσα Παπαδη-
; Και ακόμα: Ποιος μπορεί να εί-
γγραφέας της ενότητας του κόμμα-
κ. Έμπερτ, με την πρακτική των δια-
ή ο κ. Μητσοτάκης, ο οποίος, –κα-
εκτίμηση του πρώην προέδρου της
κ. Αθ. Τσαλδάρη– μελετά (ενδέχε-
μελετά) σενάρια επιστροφής του
χηγία του κόμματος; Κατά την εκτί-
σαλδάρη, αν η αποδυνάμωση της
ημοκρατίας συνεχισθεί, είτε με πε-
ο ανεξαρτοποιήσεις βουλευτών της,
ένα «άσχημο αποτέλεσμα» στις δη-
εκλογές, τότε, εκ των πραγμάτων,
ηγηθεί το πρόσωπο «που θα ενώσει
κόσμο αυτόν, να προχωρήσουμε

όλοι μαζί». Στην περίπτωση αυτή, ρόλο
ενοποιού –και, φυσικά, αρχηγού– δεν απο-
κλείεται να θέλει να παίξει ο κ. Μητσοτά-
κης.

[Οι απόψεις Τσαλδάρη έγιναν γνωστές
από το ραδιοσταθμό Φλάς με τη μορφή συ-
νέντευξης που ουδέποτε δόθηκε! Ήταν
προϊόν υποκλοπής, μιας off the record συ-
νομιλίας με δημοσιογράφο, ο οποίος, πα-
ραβιάζοντας στοιχειώδεις κανόνες δεο-
ντολογίας, έσπευσε να την παραδώσει
στην «εκπομπή Τράγκα»... Το υλικό της
εκπομπής, που ήταν, βέβαια ηχητικό και
όχι τηλεοπτικό, έσπευσε να αναμεταδώσει
η ΕΤ-Ι, ίσως για ν' αποδείξει ότι ο «εμβολι-
σμός» του «εχθρού», του αντιπάλου δηλα-
δή κόμματος, μπορεί να γίνει και τηλεοπτι-
κά! Όσο για την ΕΣΗΕΑ, απλώς εσιώπη-
σε...].

ΟΛΑ ΤΑ παραπάνω αυτά συμβαίνουν
ενώ «ο τόπος απομονώνεται, βουλιάζει και
παραλύει», οι δείκτες της ανεργίας έφθα-
σαν στο 6,7% (στο μεγαλύτερο, δηλαδή,
ποσοστό της τελευταίας δεκαετίας), τα φο-
ρολογικά τεκμήρια ολοένα αυξάνουν και
οι λογής «υπερέλληνες» άρχισαν να συν-
δέουν τις δημοτικές εκλογές με το... Σκο-
πιανό! (Ο κ. Ν. Ακριτίδης, επί παραδείγ-
ματι, υποψήφιος δήμαρχος Θεσσαλονίκης
του ΠΑΣΟΚ, αισθάνθηκε την ανάγκη να
αποκηρύξει όλους εκείνους που τάσσονται
υπέρ του διαλόγου με την ΠΓΔ της Μακε-
δονίας, διότι «έχουμε υποχρέωση να τηρή-
σουμε εθνική στάση» και διότι ο ίδιος «ταυ-
τίζεται με τις θέσεις του πρωθυπουρ-
γού»...).

ΚΑΤΑ ΤΑ άλλα, κοινή είναι η αίσθηση
ότι η νέα έξαρση της εσωκομματικής κρί-
σης στη Νέα Δημοκρατία (που συμπληρώ-
νεται, βέβαια, από την εικόνα διάλυσης
που εμφανίζει η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ),
υποβαθμίζει ακόμα περισσότερο την πολι-
τική μας ζωή. Το γαϊτανάκι των κουτσο-
μπολιών, των παρασκηνίων, των παραπο-
λιτικών μεθόδων, επιβεβαιώνουν, κατά
τον πρόεδρο του Συνασπισμού κ. Ν. Κων-
σταντόπουλο, «το θρίαμβο της παραπολιτι-
κής επί της πολιτικής». Από την πλευρά
του, ο Ριζοσπάστης, επισημαίνει ότι η Νέα
Δημοκρατία έχει ουσιαστικά απεμπολήσει
το «αυτονόητο καθήκον» ενός κόμματος
αξιωματικής αντιπολίτευσης να προστα-
τεύει τους πολίτες από τις κυβερνητικές
αυθαιρεσίες. Όσο για τη διαγραφή Παπα-

κωνσταντίνου, ο «Ρ» διερωτάται πώς και
γιατί έγινε, εφόσον η ηγεσία της Ν.Δ., επί
ένα χρόνο τώρα, υιοθέτησε, απέναντι στο
κυβερνών κόμμα, μια εποικοδομητική και
συναινετική τακτική. Και, φυσικά, η σύ-
μπλευση αυτή δεν ξορκίζεται με τη δια-
γραφή Παπακωνσταντίνου, επειδή υπαινί-
χθηκε τα περί συμφωνιών κυβέρνησης -
Ν.Δ.

ΣΤΗΝ ΕΣΩΚΟΜΜΑΤΙΚΗ κρίση της
Νέας Δημοκρατίας δεν μπορούσε να μη
παρέμβει και ο πρόεδρος της ΠΟΛ.ΑΝ κ.
Α. Σαμαράς. Αφού δήλωσε, αρχικά, ότι
δεν του αρέσει να εμπλέκεται στα «εσωτε-
ρικά άλλων κομμάτων», διατύπωσε την
άποψη ότι «για πρώτη φορά στην ιστορία,
το μοίρασμα της εξουσίας που φεύγει από
τα χέρια τους, ενώνει κυβέρνηση και αξιω-
ματική αντιπολίτευση». Ωστόσο, όταν ρω-
τήθηκε αν η δική του «υπέρβαση» αναφέ-
ρεται μόνο στο ένα κόμμα (όπως είναι
γνωστό, η Νέα Δημοκρατία καταλογίζει
στον κ. Σαμαρά ότι –μέσω του αλήστου
μνήμης Συμπλίδη...– έφερε το ΠΑΣΟΚ
στην εξουσία), ο πρόεδρος της ΠΟΛ.ΑΝ
απάντησε: «Αστεία πράγματα, αστεία»!
Κατά τα άλλα, το μέτωπο των «ανάδελ-
φων» –Σαρτζετάκης, Παπαθεμελής, Σαμα-
ράς, Βρακάς, Παντελεήμων, κ.λπ.– καλά
κρατεί: Κάθε διάλογος, κάθε διαπραγμα-
τευση με τον Γκλιγκόροφ ή τον Μπερίσα,
κάθε σκέψη για «σύνθετο όνομα», αποτελεί
εσχάτη προδοσία.

ΟΣΟ ΓΙΑ το Κυπριακό –αλήθεια ποιος το
θυμάται;– η τελευταία «εξέλιξη» έγκειται
στη δήλωση του γενικού γραμματέα του
ΟΗΕ, κ. Μπούτρος Γκάλι ότι, αν ως το τέ-
λος Οκτωβρίου, δεν υπάρχουν συγκεκρι-
μένες δεσμεύσεις των ενδιαφερομένων με-
ρών για μια «διαπραγματευτική λύση», τό-
τε θα καταθέσει την εντολή που του ανέθε-
σε το Συμβούλιο Ασφαλείας και θα παύσει
ν' ασχολείται με το Κυπριακό! Όπως είναι
γνωστό, Άγκυρα και Ντεκτάς ζητούν επι-
λεκτική αποδοχή των ψηφισμάτων του
Συμβουλίου Ασφαλείας και επικέντρωση
των συνομιλιών στα μέτρα οικοδόμησης
της εμπιστοσύνης –όρους που, φυσικά, δεν
αποδέχεται η κυπριακή κυβέρνηση. Και η
ελληνική συμπαράσταση, η ελληνική συ-
μπαράταξη; Sorry, αγαπητοί Κύπριοι
αδελφοί, αλλά επί τρία συναπτά έτη κυνη-
γούμε φαντάσματα και «προαιώνιους
εχθρούς» στα βόρεια σύνορά μας...

ANTHNSΩΡ

ANTI ΕΣΕΙΣ

Ο Κ. ΛΑΛΙΩΤΗΣ, ΤΟ ΠΑΡΚΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ, ΤΩΡΑ ΚΑΙ Ο ΑΧΕΛΩΟΣ

Ευλαβικά και επίμονα σιωπά ο ΥΠΕΧΩΔΕ, κ. Λαλιώτης, σε όσα εμείς και άλλοι, μετά μάλιστα και την απόφαση του ΣτΕ, γράφουμε για τα έργα στο Πάρκο Ελευθερίας. Με την προ ημερών, όμως, απόφαση του ίδιου Τμήματος του ΣτΕ, σε διευρυμένη σύνθεση, για την εκτροπή του Αχελώου, ο κ. Λαλιώτης πέρασε στη διαμετρικά αντίθετη τακτική. Με μόνα τα τηλεφωνήματα δημοσιογράφων, το απόγευμα της δημοσίευσης της ακυρωτικής απόφασης του ΣτΕ, έγινε λαλίστατος και απεφάνθη ότι... η απόφαση δεν τον αφορά. Τα ίδια επανέλαβε και ο μετά Σουλαδάκη υφιστάμενός του, πλην άμεσος αρμόδιος για τα δημόσια έργα, κ. Γείτονας.

Υπουργός και υφυπουργός κάνουν το Μοσιό, αποδίδουν το έργο εκτροπής, ως σύνολο έργων (που είχε αναγγείλει λεπτομερειακά ο κ. Α. Παπανδρέου στο Κιλελέρ, το 1984), σε... άλλη κυβέρνηση, της Νέας Δημοκρατίας, με το σοβαρό «επιχείρημα» ότι εκείνη είχε προκρίνει άλλον εργολάβο, που το ΠΑΣΟΚ παραμέρισε. Τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές δεν ξέρουμε πώς θα αντιδράσουν οι τρεις οικολογικές οργανώσεις και οι δήμοι Μεσολογγίου και Αγρινίου, στο όνομα των οποίων έγινε η δικαστική μάχη, και κερδήθηκε. Πληροφορίες μας αναφέρουν ότι περίπου πρόβλεπαν (αν και όχι σε τέτοιο επίπεδο) την αντίδραση της κυβέρνησης. Γι' αυτό και έχουν ήδη σχεδιάσει τα επόμενα βήματά τους, τώρα μάλιστα που ο κ. Λαλιώτης αποκαλύφθηκε.

Λέμε αποκαλύφθηκε επειδή πριν από μερικές βδομάδες εξέφραζε «κατ' ιδίαν» και «εμπιστευτικά» την προσωρινή αντίθεσή του τόσο για την εκτροπή του Αχελώου όσο και για τα Σπάτα. Αλλά για τα Σπάτα, γρήγορα έσπευσε να συνταχθεί με τις κυβερνητικές «επιλογές». Τώρα, συντάσσεται με τις ίδιες «επιλογές» και για τον Αχελώο.

Παρ' όλο που φέρεται συρόμενος ο κ. Λαλιώτης πίσω από εντελώς ξεπερασμένου τύπου αντιλήψεις, και κάποιοι για να τον δικαιολογήσουν τώρα τελευταία αναφέρονται στην επιρροή που ασκεί επάνω του κομματικό στέλεχος του ΠΑΣΟΚ και πρώην διευθυντικό του ΥΠΕΧΩΔΕ, επί Κουλουμπή, η ουσία είναι ότι σε τρεις κρίσιμες υποθέσεις, για την Αθήνα και για τη χώρα μας, αποδείχθηκε, και αυτός, απλός διεκπεραιωτής «έργων» και διόλου υπουργός Περιβάλλοντος.

Β.Α.

ΕΠΙΜΟΝΗ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ

Πριν προβούν στις διακηρύξεις τ' υποψήφιοι δήμαρχοι Αθηναίων εγκαίρως επισημάνει ότι τα διάφορα γαλεπήβολα σχέδια και «οράματα» και άγια είναι, πλην, όμως, δεν αποπαρά «κοπανιστό αέρα», αν δεν είνυνειδητή παραπλάνηση των ψηφο του μεγαλύτερου αλλά και πιο προτικού δήμου της χώρας.

Σχέδια και οράματα ουδέποτε έλ. Αυτό που έλειψε είναι οι πόροι. Ας λήσουν λοιπόν οι υποψήφιοι δήμα του συγκεκριμένου και επί των ό προτεραιοτήτων που έχουν ανάλ τους διαθέσιμους πόρους. Κι ας μα πώς θα χρηματοδοτήσουν υγιώς το λόσχημα προγράμματά τους.

ΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΤΟΥ ΥΠ.ΕΞ.

• Η ιστορία είναι γνωστή από επανειλημμένα δημοσιεύματα στο περιοδικό. Εις στείλαμε στις πρεσβείες και τα προξενία το γράμμα που ακολουθεί. Απλώς ση ώνουμε ότι με την περίπτωση του ΥΠΕΞ κλείνει ο κύκλος των συνδρομών απι κράτος για το ANTI. Είχαν προηγηθεί Γ. Γρ. Τύπου κ.λπ. Το γράμμα μας έχει εξής:

«Από το έτος 1991 σας στέλναμε σε κάθε έκδοσή του το περιοδικό "ANTI". Το υπέ γείο Εξωτερικών είχε συμπεριλάβει και τη δική σας πρεσβεία / προξενείο σε ένα κ λογο συνδρομητών που μας είχε δώσει. Οι συνδρομές αυτές συνεχίστηκαν κα επόμενα έτη 1992, 1993 μέχρι και σήμερα. Πέρσι, όπως ασφαλώς προσέξατε, τεύχος 537 της 29/10/1993 (σελ. 3-8 κ.α.), η εφημερίδα "Αυριανή" είχε "καταγγεί ότι οι συνδρομές αυτές προέρχονταν από το λογαριασμό των μυστικών κονδυλ Για μας, στο περιοδικό "ANTI", αυτό ήταν και παντελώς άγνωστο, αλλά και ασυμβι στο με τη λειτουργία του δημοσιογραφικού επαγγέλματος.

Ήταν άγνωστο και αυτό επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι κατά τον χρόνο εισπ ξεως των συνδρομών είχαμε εκδώσει θεωρημένα τιμολόγια για έσοδα για τα οπ βεβαίως και φορολογηθήκαμε.

Εν πάση περιπτώσει, μετά τη δημοσιότητα που πήρε η υπόθεση — για την οποία τούμε έκτοτε έρευνα — επικοινωνήσαμε με τον υπουργό κ. Κάρολο Παπούλια και ζητήσαμε να διακοπούν αμέσως οι συνδρομές και να επιστρέψουμε τα χρήματα ο λογαριασμό του ΥΠΕΞ. Ο κ. υπουργός μας είπε να αφήσουμε τα πράγματα ως έχ Συγχρόνως, μας διαβεβαίωσε ότι ανώτατος δικαστικός θα ερευνήσει την όλη υπό ση.

Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας αλλά και άλλης που διεξήγαγε η ΕΣΗΕΑ έχουν ακόμα γνωστοποιηθεί. Πρόσφατα επικοινωνήσαμε με αρμόδιο του ΥΠΕΞ οποίος μας πληροφόρησε ότι για οικονομικούς λόγους δεν θα ανανεωθούν οι ο δρομές. Κατόπιν αυτού αναγκαζόμαστε να διακόψουμε την αποστολή των συνδ μών στις ελληνικές πρεσβείες και τα προξενία, αφού ήδη εξέπνευσε ο χρόνος συνδρομής.

Κύριε πρέσβη / πρόξενε,

Σας γνωστοποιούμε όλα αυτά γιατί από το επόμενο τεύχος είμαστε υποχρεωμέ να διακόψουμε την αποστολή του ANTI. Αν πάντως σας ενδιαφέρει η συνέχισή τ σας παρακαλούμε επιστρέψατέ μας το απόκομμα που υπάρχει στο γράμμα αυτό, θα σας εγγράψουμε στη λίστα των "τιμής ένεκεν" συνδρομητών του ANTI. Το Α έχει πολύ περιορισμένα μέσα για να μπορέσει να προσφέρει, όπως θα επιθυμού κάτι περισσότερο».

ΑΜΑΤΑ ΘΑΜΑΤΑ»

μασμένο για τον μη τελικώς ανα-
ντα υποψήφιο ως δήμαρχο της
και υποστηριζόμενο γι' αυτό από
ρότητα Λαμπράκη και τις... λοιπές
ατικές δυνάμεις, πρόεδρο του ΤΕΕ
λιάσκα, έληξε πριν από 15 ημέρες
ρημο «διεθνές συνέδριο» «Ένα
ια την Αθήνα» στο Μέγαρο Μου-
μείς απλώς δημοσιεύουμε τις θέ-
εξέφρασε ο Τομέας Πολεοδομίας
σταξίας του Τμήματος Αρχιτεκτό-
ΕΜΠ:

οβλήματα της Αθήνας είναι ιδιαί-
άλα, πολύπλοκα και σοβαρά, και
ύν αντικείμενο μελέτης πολλών ει-
ον επιστημόνων, από τους οποίους
ν δημοσιευθεί κατά καιρούς πλή-
ρων στον επιστημονικό και ημερή-
και έχουν εκπονηθεί δεκάδες με-
πό τους αρμόδιους φορείς και
μελετητές.

στο ελληνικό δημόσιο υπάρχουν
υπηρεσίες σε διάφορα υπουργεία
τισμούς του δημοσίου, που ασχο-
με τα προβλήματα αυτά, είτε είναι
μικά, είτε περιβαλλοντικά, είτε
ριακά και άλλα (ΥΠΕΧΩΔΕ και
όμενες από αυτό υπηρεσίες -
μός Αθήνας, ΠΕΡΠΑ κ.λπ.,
είο Μεταφορών, κ.ά.).

τουλάχιστον σε τέσσερα από τα
ερα Πανεπιστήμια (Μετσόβιο,
ημοκρίτειο και Πατρών) λειτουρ-
είς που έχουν ως αντικείμενό τους
ω προβλήματα, και σε μερικά από
επιστημονικό τους δυναμικό ασχο-
πό δεκαετιών ιδιαίτερα με της
ενώ δύο από τα νέα πανεπιστήμια
ίας και Αιγαίου) ασχολούνται
ιαιτέρα με περιβαλλοντικά, πολε-
και χωροταξιακά προβλήματα,
στελεχωμένα από πολύ αξιόλο-
αδέλφους με σημαντική εμπειρία
ατα της Αθήνας.

Ε οργάνωσε από τον Μάρτιο ένα
συνέδριο τιτλοφορούμενο «Ένα
για την Αθήνα» με τη συμμετοχή
ον πολεοδόμων που θα παρουσία-
εμπειρία από τις πόλεις στις πολε-
ς υπηρεσίες των οποίων ανήκαν,
είναι πολύ χρήσιμο.

πό τη μεθόδευση και τις αρχές ορ-
ς του Συνεδρίου, αποκλείστηκαν
τά όχι μόνο όλοι εκείνοι που έχουν
ια τα προβλήματα της Αθήνας, αλ-

λά και, πράγμα που είναι ιδιαίτερα ανη-
συχητικό ότι ο αποκλεισμός αυτός γίνεται
σε θέματα που είναι γνωστό ότι οι έλληνες
πολεοδόμοι έχουν διάφορη γνώμη από
τον πρόεδρο ή τους ιθύνοντες κύκλους της
διοίκησης του ΤΕΕ, όπως στο θέμα των
καταλυτικών αυτοκινήτων, της αναγκαιό-
τητας της χρήσης των Μέσων Μαζικών
Μεταφορών και ιδιαίτερα των μέσων
σταθερής τροχιάς, της δραστηκής μείωσης
των συντελεστών δόμησης, του νέου Αε-
ροδρομίου Αθηνών, των μεγάλων οδικών
έργων, των χώρων στάθμευσης στο κέν-
τρο της Αθήνας, του νέφους, της κατα-
στροφής του Πάρκου Ελευθερίας κ.ά.

Τα προβλήματα της Αθήνας όχι μόνο εί-
ναι σοβαρά και περίπλοκα και απαιτούν
επίπονη επιστημονική αντιμετώπιση, αλ-
λά αφορούν το μισό περίπου πληθυσμό
της χώρας μας, ο οποίος έχει καταντήσει
να αντιμετωπίζει σχεδόν πρόβλημα επι-
βίωσης στις συνθήκες της Αθήνας — όσοι
τουλάχιστον δεν κατοικούν σε ορισμένες
συγκεκριμένες περιοχές.

Κατά συνέπεια θεωρούμε ότι δεν προ-
σφέρει να χρησιμοποιούνται τα προβλή-
ματα της Αθήνας σαν μέσο προβολής ορι-
σμένων συγκεκριμένων προσώπων ή ορι-
σμένων και επίσης συγκεκριμένων Οργα-
νισμών και μάλιστα Ιδιωτικού Δικαίου.
Παράλληλα δεν μπορούμε παρά να επι-
σημάνουμε τον κίνδυνο, η προσέλευση
των αρχιτεκτόνων και πολεοδόμων στο
Μέγαρο Μουσικής, στη φάση που έχουν
διατυπωθεί τόσο σοβαρές αντιρρήσεις
για τη σκοπιμότητα της επέκτασης του
Μεγάρου σε έναν από τους τελευταίους
χώρους πρασίνου, παίρνει "συμβολική ση-
μασία", νομιμοποίησης ιδεολογικής, της
ως τώρα πρακτικής».

ΤΥΦΛΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΚΟΥΦΙΑ ΛΟΓΙΑ

Δεν προλάβουμε στο προηγούμενο τεύχος
να αναφερθούμε στην τρομοκρατική επί-
θεση του ΕΛΑ που είχε ως αποτέλεσμα
έναν νεκρό και 11 τραυματίες. Η βόμβα
του ΕΛΑ στον Περισσό με θύμα τον αξιω-
ματικό της ΕΛΑΣ Απόστολο Βέλιο δεν
ήταν παρά ένα ακόμα τυφλό χτύπημα τρο-

Η ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟΤΡΟΠΑΣΜΟΥ ΜΑΣ
ΕΛ ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ ΕΝΤΟΝΗ ΑΠΟ ΠΟΤΕ!

του Χ. Παπανίκου

μοκρατικής οργάνωσης. Τυφλό στην κυ-
ριολεξία, συνοδευόμενο από τις συνήθειες
περισπούδαστες μαρξιστικές αναλύσεις
στις οποίες κανείς δεν δίνει πλέον σημα-
σία (γι' αυτό και δεν έχει κανένα νόημα η
απαγόρευση της δημοσίευσής τους). Διότι,
πράγματι, η τρομοκρατία είναι απομονω-
μένη από το κοινωνικό σώμα και μια κοι-
νωνική ή πολιτική αναταραχή δεν μπορεί
να προκαλέσει, ούτε το πολίτευμα να κλο-
νίσει. Αποτελεί ένα περιθωριακό φαινό-
μενο - διατηρούμενο από ορισμένους φα-
νατικούς.

Όμως για μια ακόμη φορά ακούσαμε για
μέτρα σχετικά με την πάταξη της τρομο-
κρατίας και άλλα ηχηρά παρόμοια που τα
ακούμε εδώ και 20 χρόνια, αλλά αποτελέ-
σματα δεν βλέπουμε. Δείγμα, βέβαια, κι
αυτό της σοβαρότητας του ελληνικού κρά-
τους και των πολιτικών κομμάτων, που
πολλές φορές ενέδωσαν στον πειρασμό να
εκμεταλλευθούν το φαινόμενο για μικρο-
κομματικούς σκοπούς.

Και η κατάσταση διαιωνίζεται. Αλλά ως
πότε θα θρηνούμε αθώα θύματα; Πέρα
από τη συμπάθεια όλων στον νεκρό αστυ-
νομικό και τους τραυματίες —όλοι σπεύ-
δουν σε κάθε περίπτωση— αυτό που έχει
σημασία είναι να δούμε κάποια αποτελέ-
σματα. Αλλά μέχρι σήμερα δεν έχουμε δει
παρά πυροτεχνήματα.

Κ.Β.

ΑΝΤΙ ΕΣΕΙΣ

ΕΝΑΣ ΠΑΛΙΟΣ ΓΝΩΡΙΜΟΣ

Η αναφορά σε επιμέρους περιπτώσεις υποψηφίων για τις προσεχείς δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές καταντά να μην έχει πια καμιά σημασία. Οι «συμμαχίες» που ανέπτυξαν οι λεγόμενες «τοπικές κοινωνίες» διαπερνούν όλα τα κόμματα. Ο ανακηρυσσόμενος ή αυτοανακηρυσσόμενος ως τοπικός «άρχων» επιτυγχάνει, με ελικοειδείς κι-

νήσεις, τη στήριξη περισσότερων του ενός κομμάτων, τα οποία δεν έχουν κοινή γραμμή πλεύσης. Έτσι όπως έχει καταντήσει η πολιτική ζωή στη χώρα, την επομένη των δημοτικών και νομαρχιακών εκλογών όλοι θα βγουν χαμένοι και όλοι κερδισμένοι. Κάτι σαν τις φοιτητικές εκλογές.

Ας θυμίσουμε μόνο μια περίπτωση: Εκείνη του κυρίου **Γιάννη Κουτσογιάννη**, πρώην βουλευτή του ΠΑΣΟΚ. Ο κύριος Κουτσογιάννης είναι γνωστός στους παλιούς αναγνώστες του ΑΝΤΙ. Ε, δεν μέτρησε τίποτε

και για κανέναν. Αφού εξασφάλισε, λέγεται, την ευλογία της Εκκλησίας με τη στολή μιας μεγάλης σφυρίδας, και στη συνέχεια και τη συναίνεση του Σ, έκπληξη των ημερών ήταν η, κατόπιν, νής του Γ. Κουτσογιάννη, ανάδειξη τη ψηφιοτήτας του βιομήχανου Κ. Δέδε «μαρχειακό ψηφοδέλτιο του ΠΑΣΟΚ Δέδες, γνωστός για τις ακροδεξιές δέσεις του, είναι επίσης γνωστός και πρόκληση ρύπανσης από το εργοστάσιο διατηρεί.

Για το πώς όμως παίζονται τα παιχνίδια διαβάζουμε στο ρεπορτάζ της εφημερίδας Αργολίδα κάτω από τον τίτλο «Επιτόνοι στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ, μαζί και ο ΣΥΝ με Κουτσογιάννη»:

«Η τελική απόφαση του Συντακτικού λωστε ελαχιστοποιεί τη δυνατότητα αλλαγής ψηφοδελτίου από τους δυσαρεστημένους, με αποτέλεσμα η στήριξη του Κουτσογιάννη να αποτελέσει μονόδρομο στα στελέχη του ΠΑΣΟΚ».

Εύγε!

ERRATA

Την περασμένη Παρασκευή (23.9.94) κυκλοφόρησε το από καιρού προετοιμαζόμενο ειδικό τεύχος που είναι αφιερωμένο στον μεγάλο φιλόλογο Ιωάννη Συκουτρή. Παρά την εντατική προετοιμασία, τελικώς παρεξέφεραν μερικές παραλείψεις και λάθη. Άλλα ουσιώδη και άλλα λιγότερο. Σπεύδουμε για να επανορθώσουμε τα σφάλματα που επισημάνθηκαν:

Σημειώνουμε κατ' αρχάς μερικές παραλείψεις και δημοσιεύουμε πάλι τα σχετικά αποσπάσματα όπως θα έπρεπε να διαβαστούν ορθά. Με μαύρα στοιχεία είναι τα παραλειφθέντα σημεία.

Έτσι στο άρθρο του ελληνιστή καθηγητή του Πανεπιστημίου του Τελ Αβίβ κ. Ιωάννη Γκλούκερ «“Συκουτρή τύχαι” στη δυτική φιλολογία», σ. 59, η τελευταία αράδα πρέπει να διαβαστεί:

Από τις 23 διορθώσεις, τις οποίες προτείνει ο Συκουτρή στο κείμενο ή στο κριτικό υπόμνημα, ο Kassel αναφέρεται μόνο σε δύο (1455 b 8, 1458 a 31). Και αυτό μόνο στο κριτικό του υπόμνημα. **Φρόνιμα; Ίσως. Και όμως, υπάρχουν κατά τη δική μου άποψη, μερικές άλλες διορθώσεις του Συκουτρή που αξίζουν, τουλάχιστο, να μνημονευτούν στο υπόμνημα κάθε κριτικής έκδοσης.**

Στο ίδιο άρθρο, στη σ. 61, η πλήρης διατύπωση της τελευταίας αράδας είναι:

Αυτό είναι το ελάχιστο που μπορούμε να κάνουμε για τη μνήμη εκείνου, ο οποίος θυσίασε τη ζωή του για την καλύτερη γνώση και κατανόηση του αιώνιου ελληνικού πολιτισμού.

Επίσης, η τελευταία πρόταση του κύριου άρθρου (σ. 4) πρέπει να διαβαστεί:

Στους φίλους και συνεργάτες του περιοδικού: Χλόη Μπάλλα, Βαγγέλη Μπιτσώρη, Γιώργο Παράσουλου, Ορσία Σοφρά, Λίζυ Τσιριμώκου, Άντεια Φραντζή για την αμέριστη συμπαράστασή τους — και στον Ερρίκο Σοφρά που είχε την αρχική ιδέα.

Η υποσημείωση στο άρθρο του Λάμπρου Παραρά (σ. 14) πρέπει να συμπληρωθεί ως εξής:

Το πλήρες κείμενο έχει δημοσιευθεί στην Νέα Πορεία τχ. 38-39 (1958) σσ. 136-144.

Από το εισαγωγικό σημείωμα στο άρθρο του Κ. Κύρρη (σ. 34), λείπει η υπογραφή της συντάκτριας:

Φλώρα Μανακίδου, Λευκωσία.

Στο χρονολόγιο (σ. 7), πρέπει να διορθωθεί η ημερομηνία: Στις **21 Σεπτεμβρίου 1937** και όχι στις 22 όπως λανθασμένα ανεγράφη, ο Ι. Συκουτρή έθεσε τέρμα στη ζωή του. Την ίδια εκείνη ημέρα που αποχαιρέτησε την αγαπημένη του μαθήτριά Αγλαΐα Φακάλου με μια επιστολική κάρτα με τα λόγια «Χαΐρε από την Κόρινθο» (βλ. σ. 114).

Τέλος, στο άρθρο του καθηγητή Ιακώβ, «Ο Ιωάννης Συκουτρή και ο Ελληνισμός» πρέπει να γίνουν μικρές διορθώσεις:

Στη σ. 72, στη β' στήλη, τέταρτη από το τέλος, πρέπει να φύγει το της παρενθέσεως «(» μετά τη λέξη θός. Και αμέσως μετά, να διαβαστεί ορθό **Βίος και Πολιτεία του Αύξεντίου.**

Στην επόμενη σελίδα (σ. 73) το άρθρο, στο μέσο της α' στήλης να αφαιρεθούν οι παρενθέσεις και κά σημεία στίξης. Η ορθή γραφή εξής:

Η αδρή βιογραφική παρουσίαση προηγήθηκε δεν αποσκοπούσε στην υπόμνηση μερικών κομβικών σημείων από τη ζωή και τη σταδιοδρομία του Συκουτρή αλλά και στην υπενθύμιση της στενής σχέσης του με τους συγχρόνους του αλύτρωτου μεζονομάχου. Η καταγωγή του από τη θρακική Σμύρνη και η θητεία του μαρτυρική Μεγαλόνησο ασφαλιστικά του πρόσφεραν ερεθίσματα για να χαστεί πάνω στη μοίρα και την τύχη του πολύπαθου Γένους.

Σε τρεις αράδες πιο κάτω το ορθό «Δέν άντεμετώπισε τὸ πρόβλημα» αντί του «άντιμετώπισε» και στην επόμενη β' στήλη της ίδιας σελίδας, να διαβαστεί ο τύπος «ἀγῶνας» του λανθασμένου «ἀγῶνες».

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ Α ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΙΩΑΝΝΗ ΣΥΚΟΥΤΡΗ

116 ΣΕΛΙΔΕΣ
1000 ΔΡΑΧΜΕΣ

Την περασμένη Παρασκευή 23 Σεπτεμβρίου κυκλοφόρησε το ειδικό διπλό τεύχος του **ΑΝΤΙ** εξ ολοκλήρου αφιερωμένο στον εκδότη του πλατωνικού «Συμποσίου», μεγάλο φιλόλογο και διανοητή **Ιωάννη Συκουτρή** (1901-1937).

Μαθητές του, συνεργάτες και μελετητές του έργου του συναντώνται στις σελίδες του **ΑΝΤΙ** προκειμένου να φωτίσουν την προσωπικότητά του και να αποτιμήσουν, πενήντα επτά χρόνια μετά τον αδόκητο θάνατό του, τη συμβολή του στα ελληνικά γράμματα.

Για τον άνθρωπο και το έργο γράφουν οι:

Γ. Αλισανδράτος, Βενετία Αποστολίδου, Μαρίκα Αποστολοπούλου-Στρομπούλη, Γ. Γκλούκερ, Νάσος Δετζώρτζης, Κωνσταντίνος Δεσποτόπουλος, Δανιήλ Ιακώβ, Ι. Καζάζης, Κική Κακασπούλου Μεσσάρη, Ελένη Καραντζόλα, Β. Κατσαρός, Μ. Κοκολάκης, Κ. Κύρρης, Φλώρα Μανακίδου, Α.Ε. Μαργαρίτης, Αικατερίνη Παπαδημητρίου-Λεονταρίτη, Λ. Παραράς, Μ. Παρλαμάς, Πάρις Σταύρου, Αγγαίνα Φακάλου-Μακάρωφ, Γ. Χριστοδούλου.

Δημοσιεύονται επίσης για πρώτη φορά δύο εκτενή άγνωστα κείμενα του **Ιω. Συκουτρή** σχετικά με την ποίηση του **Αθάνα** και το γλωσσικό ζήτημα, αντίστοιχα.

Το αφιέρωμα συμπληρώνεται με ανέκδοτες επιστολές και πλούσιο φωτογραφικό και εικονογραφικό υλικό.

Το τεύχος αυτό θα διατίθεται από τα περίπτερα μέχρι τα τέλη Οκτωβρίου και εν συνεχεία από ειδικά επιλεγμένα βιβλιοπωλεία.

Μια ειδική έκδοση του **ΑΝΤΙ** που απευθύνεται σε όλους, αφού η παιδεία είναι υπόθεση όλων.

ΕΜΕΣΑ ΣΤΗΝ Ενημέρωση

• Η καθιέρωση του «πόθεν έσχες» των δημοσιογράφων (ψηφίστηκε ως κυβερνητική τροπολογία στο νομοσχέδιο που καταργεί τις μεταξικές διατάξεις περί Τύπου) ήταν ένα πυροτέχνημα –δώρον άδωρον– της κυβέρνησης στην απερχόμενη διοίκηση της ΕΣΗΕΑ.

Αυτή είναι η πεποίθηση μεγάλης μερίδας των δημοσιογράφων που ασκούν έντονη κριτική στην πλειοψηφία του σωματείου τους διότι δεν μπόρεσε ν' αντιμετωπίσει τα μεγάλα προβλήματα του κλάδου, που έχουν δημιουργηθεί κυρίως από την ανεξέλεγκτη εισβολή του μεγάλου κεφαλαίου στα ΜΜΕ.

«Η αλλοτρίωση των συνειδήσεων –παρετηρείτο σχετικά– δεν καταπολεμάται με φορολογικές διατάξεις –και το "πόθεν έσχες" είναι ένα κατεξοχήν φορολογικό μέτρο– αλλά με αλλαγές καταστατικές και νέους κανόνες δεοντολογίας, τη δρομολόγηση των οποίων θα έπρεπε να είχαν αναλάβει οι ίδιοι οι δημοσιογράφοι, δηλαδή η διοίκηση του σωματείου τους».

Κι ενώ οι αρχαιρεσίες της ΕΣΗΕΑ πλησιάζουν (αναβλήθηκαν για μετά τις δημοτικές εκλογές) ούτε νύξεις για αλλαγές δεν έχουν ακόμα γίνει...

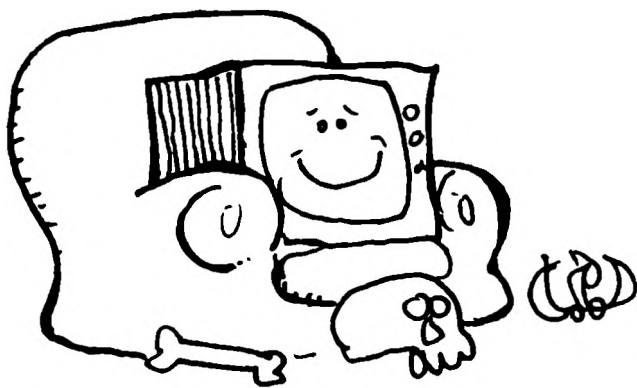
Αναμονή για το ποια θα είναι τα θέματα αιχμής που θα κυριαρχήσουν στον προεκλογικό αγώνα...

• Το Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο καταβάλλει φιλότιμες προσπάθειες, αλλά... Αλλά βραχυκυκλώθηκε λόγω θερινών διακοπών και κάποιων απουσιών μελών του που

εμπόδισαν μια πιο δυναμική παρέμβαση στον πάσχοντα δημοσιογραφικό χώρο.

Η μεγάλη εκκρεμότητα του ΠΠΣ είναι η έκδοση του πορίσματος για τον χρηματισμό κάποιων δημοσιογράφων –τα περιλάλητα «μυστικά κονδύλια».

Οι πληροφορίες λένε ότι το κείμενο είναι ήδη έτοιμο και θα παραδοθεί στο Δ.Σ. της ΕΣΗΕΑ αμέσως μετά τις δημοτικές εκλογές, ενώ όσον αφορά τα συμπεράσματα δεν θα είναι διαφορετικά από αυτά του πορίσματος του Παναγιώτη Βενάρδου.

Κατά τις ίδιες πληροφορίες, θα διαπιστώνεται μεν το έγκλημα του χρηματισμού, αλλά χωρίς ν' ανακαλύπτονται οι δράστες –δηλαδή οι δημοσιογράφοι που τα «έπιασαν» από πολιτικούς– κι αυτό γιατί κανείς από αυτούς που κατέθεσαν ως μάρτυρες (δημοσιογράφοι και πολιτικά πρόσωπα) δεν θέλησε ή δεν μπόρεσε να δώσει συγκεκριμένα στοιχεία χρηματισθέντων...

• Ένα εντυπωσιακό στοιχείο του πορίσματος προέρχεται από την κατάθεση του πρώην πρωθυπουργού Κ. Μητσοτάκη, ο οποίος υποστήριξε ότι όταν ήταν υπουργός Εξωτερικών

ο Α. Σαμαράς είχε δίπλα στο γραφείο του μια μεγάλη μαύρη πλαστική σακούλα με... πεντοχίλιαρα σε δεσμίδες και έκανε ο ίδιος τις πληρωμές εκείνων που του πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους...

• Ιδού τα ελληνικά ΜΜΕ: Παρατηρήσεις από τα βραδινά δελτία της Κυριακής 11.9.94. Τα δυο μεγάλα ιδιωτικά κανάλια –Mega και ANT1– μετέδωσαν με δραματικούς τόνους το σιδηροδρομικό δυστύχημα του ίδιου απογεύματος. Ανταποκριτές, τηλεφωνικές μεταδόσεις, όλα. Πλην όμως δεν με-

τέδωσαν μια κρίσιμη πληροφορία: Το τραίνο πήγαινε στον Βόλο ή τη Θεσσαλονίκη;

Όσο για την κρατική ΕΡΤ, αυτή καθυστέρησε τη μετάδοση του δελτίου των 9.00 γιατί είχε προτεραιότητα η «σύγχρονη» μετάδοση απονομής μεταλλίων από τους κολυμβητικούς αγώνες της Ρώμης! Όταν με καθυστέρηση ενός τετάρτου –και με την παρεμβολή διαφημίσεων– άρχισε η μετάδοση ξανά είδαμε ακριβώς ένα τμήμα του τηλεοπτικού δελτίου του ANT1 και πολύ φτωχές συμπληρωματικές ειδήσεις. Το δελτίο πάντως είχε μια σωστή πληροφορία: έλεγε περί τίνος τρένου

επρόκειτο. Αυτή είναι μια νοπτική χαρτογράφηση ελληνικών τηλεοπτικών σεων: Εντυπωσιασμός ασάφεια –πλην όμως δοτικοί τόνοι (αυτά στα ιδι κανάλια)– και από την έλλειψη κάθε ευαισθη στην αγωνία του κοινού μεταδόθηκε σωστά –λειψά– ένα μόνον τμήμα όλης πληροφορίας. Αυτή η τηλεόρασή μας, αυτή η ρότητά της, αυτές οι ευαισθίες της.

• Οι αλλαγές στη διεύθυνση Κυριακάτικης Ελευθερίας φαίνεται ότι δεν είναι μόνες για την εφημερίδα. Έχουν δρομολογηθεί άλλες αλλαγές, που αυτή φορά θα αφορούν το λα της εφημερίδας. Για το της αλλαγής έχει επιφορτιστεί ομάδα γραφιστών, με εφελής τον Γιάννη Κορωνά.

Παράλληλα, σε συγκέντρωση συντακτών, ο διευθυντής εφημερίδας Σεραφείμ ντανίδης ζήτησε να δοθεί φραση στην ερευνητική δημοσιογραφία, διότι, σημειώνεται ο μόνος τρόπος να στρατευθούν οι εφημερίδες στην τηλεόραση.

–Ε, όχι και ο μόνος... Υπάρχουν και τα κουπόνια. Κοιμόνο...

• Σήμερα, αύριο και μεθαύριο μετά τις 8 το βράδυ, στην σαριανή, πίσω από το γή Νήαρ Ηστ, διοργανώνεται γιορτή της Εποχής, της ανεξάρτητης εφημερίδας Αριστεράς. Οι διοργανωτές που χρωστούν είκοσι εκατομμύρια, ποσό που σήμερα οριο μπορεί να αποβεί παρκα αποτρεπτικός ακόμη και την έκδοση του φύλλου, μόν τον τρόπο θέλουν να νουν τους φίλους τους κοινούς του προβλήματός του να τους φορτώσουν ένα ελ στο βάρος από τα σοβαρά προβλήματα.

Σπεύσατε...

FILMNET ?

Οχι, ευχαριστώ!

ΟΥΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ αποκτά την pay-tv της ή μάλλον καλύτερα και η ποτελεί μέρος της αυτοκρατορίας των πέντε «καβαλάρηδων της Αποκα-

πο χώρο των media στην ηπειρωτική Ευρώπη! Η Οκτωβρίου, λοιπόν, αρχίζει τις μεταδόσεις ταινιών και αθλητικών προ-

ν σε 24ωρη βάση το Filmnet, το νέο κανάλι συνδρομητών που θα εκπέ-

αρχή μόνο στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη, καλύπτοντας το 50% του

κοινού.

ό κάποιους έλληνες μικρομετόχους, και θα θέλαμε να μάθουμε ποιοι εί-

πnet ανήκει στη Richemont, μια εταιρεία που ανήκει στον Leo Kirch και

n & Johann Rupert που με τη σειρά τους, μαζί με τον Otto Beisheim, τον

γκόνι και τον Michael Ringier, έχουν δημιουργήσει μια πραγματική αυτο-

στο χώρο των MME στην Ευρώπη, χρησιμοποιώντας την εθνική νομοθε-

ωρών της Ε.Ε. για να παρακάμψουν τους αντιμονοπωλιακούς νόμους της.

ι πέντε «καβαλάρηδες της Αποκαλύψεως» στο χώρο των MME, όπως

κακτηριστεί λόγω της στενής τους συνεργασίας, έχουν δημιουργήσει ένα

κρέλ κλείνοντας τις ανταγωνιστικές επιχειρήσεις ή αναγκάζοντάς τις να

ν στις απαιτήσεις τους, πάντα βέβαια σεβόμενες τους διάφορους εθνι-

ύς των χωρών της Ε.Ε. Οι «πέντε» ελέγχουν στην ουσία όλες τις μεγάλες

ες ευρωπαϊκές εταιρείες διανομής ταινιών και διαφήμισης για τη μικρή

η οθόνη. Την ίδια στιγμή ελέγχουν τη μεγαλύτερη εταιρεία διανομής

ν λιανικής πωλήσεων Metro, ασφαλιστικές εταιρείες, χρηματιστηριακούς

ούς κλπ. Οι «πέντε» αποτελούν έναν τεράστιο όμιλο που ελέγχει και κα-

ς συνήθειες των Ευρωπαίων, το ντύσιμό τους, τη διατροφή τους, την πλη-

ή τους, την ψήφο τους.

τις διασταυρωμένες ιδιοκτησίες, οι πέντε «καβαλάρηδες» μπορούν και

ύν σε πλήρη νομιμότητα. Στο Telepiu' (TELE+1) βρίσκονται όλοι, ένα

έχουν οι Rupert και ο Kirch και ένα άλλο μέρος ο Μπερλουσκόνι. Στο

βρίσκεται ο Kirch και ο Ringer, ενώ στο Filmnet (αυτό που έρχεται στην

βρίσκονται οι Rupert και ο Kirch. Όλοι μαζί συγκλίνουν στον όμιλο Metro

νο μια αντιμονοπωλιακή ευρωπαϊκή νομοθεσία θα μπορούσε να πλήξει

υγκεντρωποίηση.

λία ο Μπερλουσκόνι δεν δηλώνει σε ποιον ανήκει το 49% της Fininvest,

ύτερης εταιρείας του ομίλου του, ενώ ελέγχει τρεις εθνικές τηλεοράσεις,

τις δεκάδες τοπικές, μία εθνική εφημερίδα, *Il Giornale*, και δεκάδες, αν

ντάδες, περιοδικά ποικίλης ύλης. Με την Publitalia ο Μπερλουσκόνι ελέγ-

αλύτερο μέρος της διαφήμισης, ενώ η αμέσως μεγαλύτερη «ανταγωνιστι-

ίηση, η Publicitas, ανήκει σε έναν από τους «πέντε», τον Ελβετό Ringier,

ο του Μπερλουσκόνι και ιδιοκτήτη των μεγαλύτερων MME στην Ελβετία.

εντρική Ευρώπη, Γερμανία, Αυστρία, Ελβετία, Λουξεμβούργο, Βέλγιο,

ι και Δανία, που θεωρούνται μια κλειστή κοινή αγορά στο χώρο των

ίγω της γλωσσικής τους ιδιομορφίας, εκτός από τον όμιλο Bertelsmann,

το RTL1 και RTL2, οι «πέντε» ελέγχουν ολόκληρη την αγορά, αφήνοντας

νο περιθώρια στις άλλες τηλεοράσεις, οι οποίες τις περισσότερες φορές

αι εμμέσως από τους «πέντε»: το SAT1 ανήκει τον Kirch, το PRO7 στον

τον Beisheim, διαφημίζοντας τους καταλόγους της Tautus (Kirch), της

e Pathé (Ringier) και του Cinema 5 (Μπερλουσκόνι). Το αθλητικό κανάλι

και στον Μπερλουσκόνι και τον Kirch και σε λίγο καιρό θα έχει από διπλά

empieré, που θα μεταβληθεί στο πρώτο κανάλι digitale και interactive στην

Στο κανάλι αυτό θα συμμετέχει και το CanalPlus, που αποτελεί το διαβα-

ν «πέντε» για το Παρίσι, οι οποίοι ελέγχουν το Telezur και το S-Plus

ι. Ο Kirch με τον Ringier ελέγχουν και το Teleclub, τη μεγαλύτερη ευρω-

y-tv που προβάλλει τις καινούργιες ταινίες την ίδια στιγμή που βγαίνουν

ηματογράφους!

ι και ο Ringier ελέγχουν τις μεγαλύτερες εφημερίδες στη Γερμανία (την

στην Ελβετία (την *Blick*). Δύο κίτρινες εφημερίδες που την ημέρα που άρ-

βομβαρδισμοί στο Ιράκ άνοιγαν τις πρώτες τους σελίδες με δύο «σημαντι-

ίσεις: το διαζύγιο ενός τηλε-παρουσιαστή και το ατύχημα ενός παίκτη του

χόκεϋ! Δύο εφημερίδες, όπου η βία, ο ρατσισμός και ο ανδρισμός αποτελούν το μο-

ναδικό περιεχόμενό τους.

Στην Τσεχία και τη Σλοβακία οι «πέντε» ελέγχουν το μεγαλύτερο μέρος της αγο-

ράς, ξεπερνώντας σε διαστάσεις και αυτούς τους κρατικούς εκδοτικούς ομίλους.

Αυτή την περίοδο ετοιμάζονται να μπουν στην Πολωνία, την Ουγγαρία, τη Βουλγα-

ρία και την Ρουμανία. Οι εφημερίδες και οι τηλεοράσεις τους έχουν παντού την ίδια

λαϊκιστική συνταγή στη γραφική τους παρουσίαση όσο και στο περιεχόμενο. Ξε-

περνώντας τα σύνορα των ευρωπαϊκών ανατολικών χωρών, αγόρασαν τον μεγαλύ-

τερο εκδοτικό οίκο του Βιετνάμ και τώρα μελετούν την είσοδό τους στην ασιατική

αγορά και κυρίως στην Κίνα και την Κορέα. Πέρα από τη Νότιο Αφρική, χώρα που

γεννήθηκαν οι Rupert, οι «πέντε» έχουν εξαπλώσει την αυτοκρατορία τους στη Ζι-

μπάμπουε, τη Ζάμπια και την πρώην Ροδεσία.

Η Filmnet, που έρχεται και στην Ελλαδίτσα μας, έχει ήδη εξαπλωθεί στο Βέλγιο

και τη σκανδιναβική χερσόνησο. Στην Ισπανία ο Μπερλουσκόνι με τον Kirch έχουν

το Telecinco, που πάει αρκετά καλά, ενώ στη Γαλλία, μετά την αποτυχία του Le

Cinq, περιμένουν μέσα από την Tricom να πραγματοποιήσουν τα σχέδια του νέου

τους συμμάχου Bertelsmann που ελέγχει το CanalPlus. Στη Βαρσοβία ο Nicky

Grauso, από τη Σαρδηνία, ύστερα από πρόσκληση των ανθρώπων του Βαλέσα, αγό-

ρασε το πρώτο κανάλι της πολωνικής τηλεόρασης, μάλλον για λογαριασμό του

Μπερλουσκόνι. Έπειτα από μια πολιτική κρίση, οι Πολωνοί τού πήραν μάλλον την

τηλεόραση, γιατί κανείς δεν μπορεί να είναι σίγουρος, διατηρώντας 5 εφημερίδες

(!), ενώ από την άλλη μπήκε σε ένα ιδιωτικό κανάλι. Ο Μπερλουσκόνι, ο Kirch και

οι Rupert φάνηκαν διατεθειμένοι να αγοράσουν οποιαδήποτε τηλεόραση πωλείται

στην Πολωνία, ενώ ο Ringier δήλωσε ότι «σε αυτές τις χώρες το κράτος έχει μια μα-

κρόχρονη παράδοση μηχανεύσεων και ελέγχου των τηλεοράσεων, για αυτό πι-

στεύω ότι δεν έφθασε ακόμα η στιγμή να ασχοληθώ ενεργά σε σχέδια που προβλέ-

πουν τη διαχείριση καναλιών».

Μα εκεί που οι «πέντε» έχουν ξεπεράσει κάθε όριο είναι ο έλεγχος της διαφήμι-

σης και της αγοράς τηλεοπτικών συχνοτήτων.

Στη Γερμανία ο Kirch και ο Beisheim με το 56,4% ελέγχουν την Der Kabelkanal, την

εταιρεία που ασχολείται με τη διανομή των τηλεοπτικών συχνοτήτων, απαγορεύο-

ντας στην ουσία την αγορά συχνοτήτων σε άλλες εταιρείες και την αναμετάδοσή

τους στις γειτονικές χώρες.

Στην Ιταλία, την Ισπανία, τη Γαλλία, το Βέλγιο, τη Νορβηγία, τη Σουηδία, την

Ολλανδία, τη Γερμανία, την Αυστρία, την Τσεχία, τη Σλοβακία, την Πολωνία και το

Λουξεμβούργο 1 στους 2 τηλεθεατές ιδιωτικών καναλιών βλέπει τους «πέντε», ενώ

όποιος θέλει να διαφημιστεί στην τηλεόραση 2 φορές στις 3 αναγκάζεται να τους

δώσει τη διαφήμιση. Εάν κάποιος αγοράζει μια βιντεοκασέτα ενισχύει τις εταιρεί-

ες τους, ενώ εάν διαβάζει μία εφημερίδα ή ένα περιοδικό με εθνική κυκλοφορία 1

φορά στις 4 διαβάζει τις ειδήσεις που επιλέγουν και ερμηνεύουν οι δημοσιογράφοι

τους. Εάν κάποιος καταναλωτής πάει σε ένα μεγάλο πολυκατάστημα 1 φορά στις 4

γίνεται πελάτης τους, ενώ εάν θέλει να υπογράψει κάποιο ασφαλιστικό συμβόλαιο

1 φορά στις 12 απευθύνεται σε κάποια από τις εταιρείες τους.

Δυστυχώς, δεν υπάρχει μια super holding που να συγκεντρώνει τις εταιρείες των

«πέντε», με αποτελέσματα επισήμως να μην μπορεί κανείς να παρέμβει εναντίον

αυτής της συγκεντρωποίησης του υπερεθνικού αυτού ομίλου. Οι πέντε «καβαλάρη-

δες» πουλάνε στα μαγαζιά τους τις ίδιες μάρκες προϊόντων, χρηματοδοτούν τις δια-

φημιστικές τους εταιρείες και τα τηλεοπτικά τους κανάλια κατορθώνοντας να πα-

ράγουν συνεχώς περισσότερα ανεξάρτητα προγράμματα, αγοράζοντας τα συγγρα-

φικά και τηλεοπτικά δικαιώματα ταινιών και εκπομπών, αναγκάζοντας όλες τις τη-

λεοράσεις, ακόμα και τις κρατικές, να τους χρηματοδοτούν για να γεμίσουν τις τη-

λεοπτικές ώρες που πρέπει να αναμεταδίδουν.

Όταν τα πράγματα πάνε άσχημα και τα συμφέροντά τους κινδυνεύουν, οι πέντε

«καβαλάρηδες» αναγκάζονται να εμφανιστούν αυτοπροσώπως, όταν η δικαιοσύνη

αρχίζει να ανακατεύεται στις διάφορες αγοροπωλησίες τους και κινδυνεύουν να

καταλήξουν στην φυλακή, οι πέντε «καβαλάρηδες» μεταμορφώνονται σε αγανακτι-

σμένους πολίτες και παίζουν τα πάντα: εκλέγονται πρωθυπουργοί.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

Φαινόμενα πολλαπλής διάβρωσης

Είναι πολύ ενδιαφέρον ότι αυτή την εποχή, που εκκρεμεί ενώπιον της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προσφυγή των γαλλικών, ισπανικών και πορτογαλικών ιδιωτικών σταθμών με αίτημα την κατάργηση της εισφοράς υπέρ των δημοσίων ραδιοτηλεοπτικών σταθμών των χωρών τους, ο εκπρόσωπος της ελληνικής Αριστεράς (!) στο Ευρωκοινοβούλιο κ. Αλαβάνος συντάσσεται πλήρως με τους εκπροσώπους της ιδιωτικής τηλεόρασης και σε ερώτησή του στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (*Ελευθεροτυπία* της 14.9.94) λέει ούτε λίγο ούτε πολύ τα εξής: «Η εισφορά υπέρ της ΕΡΤ είναι σε πλήρη αντίθεση με τους κανόνες περί ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεδομένου ότι αποτελεί προνομιακή μεταχείριση (σημ. δική μου: απέναντι στην ατομική ιδιοκτησία, π.χ. του οποιοδήποτε Αλαφούζου, εννοεί ο κ. Αλαβάνος) με βάση το χαρακτήρα της ιδιοκτησίας της». Εκτός του ότι δεν είναι σωστό ότι το κοινοτικό δίκαιο ταυτίζει την ιδιωτική με τη δημόσια οργάνωση της παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών (άρθρο 90 Συνθ. ΕΟΚ, κανονισμός 4064/89 του Συμβουλίου για τη συγκέντρωση, άρθρο 21, παρ.3), ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι μυωπικές νεοφιλελεύθερες απόψεις του κ. Αλαβάνου που εξομοιώνει δύο συστηματικά αντίθετες μορφές οργάνωσης της πολιτισμικής παραγωγής, δηλαδή την ιδιωτική με τη δημόσια. Κι αυτό συνεπάγεται σοβαρές συνέπειες για την παραγωγή πολυποίκιλης κουλτούρας όπως θα εξηγήσουμε παρακάτω.

Είναι γνωστό ότι λόγω των εγγενών οικονομικών και τεχνικών συνθηκών αναπαραγωγής της ιδιωτικής τηλεόρασης δεν μπορεί να γίνεται λόγος για «ανοιχτό χαρακτήρα» της τηλεοπτικής αγοράς κι επομένως για πολυφωνία. Τόσο οι αναπότρεπτες μορφές συγκέντρωσης των μέσων όσο και το γεγονός ότι οι ιδιωτικοί σταθμοί προσδιορίζουν τους στόχους της παραγωγής και της διάθεσης των προγραμμάτων τους όχι με γνώμονα τις «ατομικές» αποφάσεις και ανάγκες των τηλεθεατών, αλλά με βάση τις απαιτήσεις της διαφήμισης για μαζικό ακροατήριο, δεν αφήνουν περιθώρια για πολυφωνικά προγράμματα. Η ελευθερία του τηλεθεατή συνδέεται αδιάρρηκτα με την πολυφωνία, το εύρος των θεματικών, αλλά και με την αισθητική διαμόρφωση των τηλεοπτικών προγραμμάτων. Τα ιδιωτικά κανάλια αδυνατούν ν' ανταποκριθούν σ' αυτές τις προϋποθέσεις και θα εξηγήσουμε γιατί.

Στην ιδιωτική τηλεόραση γίνονται εμφανή τα όρια του θεσμού της αγοράς λόγω των ιδιαιτεροτήτων της οικονομίας της πληροφόρησης και των καταναγκασμών της. Η παραγωγή των πληροφοριών γίνεται όλο και πιο ακριβή σε σύγκριση με άλλα αγαθά και είναι δυνατή μόνον μέσα από τη συγκέντρωση κι επομένως με τον περιορισμό της πολυφωνίας. Εκτός αυτού, η βασική ιδιαιτερότητα της οικονομίας της πληροφόρησης είναι ότι η τιμή της πληροφορίας είναι ανεξάρτητη από τον αριθμό των καταναλωτών της και ότι η «αξία» της πληροφορίας είναι δύσκολο να υπολογισθεί από τον «καταναλωτή» και τον «παραγωγό» της, γι' αυτό και η προθυμία των τηλεθεατών να πληρώσουν για τη λήψη προγραμμάτων και πληροφοριών γενικότερα είναι μικρότερη από εκείνη

των αγοραστών υλικών καταναλωτικών αγαθών. Το γεγονός εφημερίδα, το τηλεοπτικό πρόγραμμα, το κινηματογραφικό θεατρικό έργο παράγονται μ' ένα ορισμένο κόστος, ανεξάρτητα από το αν θα «καταναλωθούν» από ένα ή περισσότερα άτομα, δρά στην τιμή της αγοράς. Για όλους αυτούς του λόγους, οι δόσεις της πληροφόρησης αποτελούν αναγκαστικά αντικείμενα των παρεμβάσεων (με τη μορφή των μειωμένων φόρων κι ανταποδοτικού τέλους για την ΕΡΤ, με τα ιδιαίτερα ταχυδρόμα τέλη, τις επιχορηγήσεις στα θέατρα και στις εκδόσεις του εθνικού και του καλλιτεχνικού τομέα κ.λπ.). Στον ραδιοτηλεοπτικό τομέα γίνεται εμφανές ότι πρέπει να δοθούν περισσότερα κίνητρα για την παραγωγή πληροφοριών, ώστε να περιορισθούν οι αρνητικές συνέπειες από τους καταναγκασμούς της οικονομίας της πληροφόρησης και τα όρια του θεσμού της αγοράς.

Από τις παραπάνω σκέψεις προκύπτει ότι το δημόσιο ραδιοτηλεοπτικό σύστημα πρέπει να ενισχύσει την παραγωγή πληροφοριών οι οποίες δεν μπορούν να παραχθούν από «μόνες τους» με τους μηχανισμούς της αγοράς από την ιδιωτική ραδιοτηλεόραση. Επομένως η δημόσια ραδιοτηλεόραση πρέπει να παράγει εναλλακτικά από την ιδιωτική, ώστε να μπορεί να εκπληρώνει την κοινωνική και πολιτική της αποστολή. Γι' αυτό ακριβώς σ' όλα τα κράτη διασφαλίζεται η αποδέσμευση της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης από τους καταναγκασμούς της αγοράς με τη χρηματοδότησή της μέσω του ανταποδοτικού τέλους. Η ιδιωτική και η δημόσια ραδιοτηλεόραση αποτελούν επομένως δύο εντελώς διαφορετικά συστήματα πολιτισμικής παραγωγής.

Και βέβαια εδώ τίθεται το ερώτημα πού «κολλάνε» τα παραπάνω στην ΕΡΤ. Κυρίως οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ (κι αυτό το ίδιο το 80% που συγκεντρώνει η ΠΑΣΚΕ στις εκλογές στην ΕΡΤ) φροντίζει με μια πολιτική μαζικών προσλήψεων των (άσχετα προς το αντικείμενο) ημετέρων να υπονομεύσουν και να καταστρέψουν αναξιόπιστο τον πιο βασικό δημόσιο οργανισμό παραγωγής κουλτούρας. Αντί να φροντίσει να μειωθεί δραστικά το αργό προσωπικό και να οργανωθεί ορθολογικά η ΕΡΤ, προτιμά ο Βενιζέλος να προσθέσει στους αργόσχολους άλλους τόσους αργόσχολους δημοσιογράφους κ.λπ. για να ικανοποιήσει τις ανάγκες της πολύτιμης δημοσιογραφικής πελατείας, η οποία ποιημένη πλέον αφήνει στο απυρόβλητο την αναχρονιστική γραφειοκρατική πολιτική του κ. Βενιζέλου.

Κι όμως εδώ έπρεπε να επικεντρωθεί η κριτική του κ. Αλαβάνου. Η ΕΡΤ χρειάζεται σήμερα μεγαλύτερους οικονομικούς πόρους για την παραγωγή τηλεοπτικών προγραμμάτων, για την παραγωγή πολιτισμού, όχι φυσικά για τους μισθούς του αργόσχολου προσωπικού της. Η αύξηση της εισφοράς είναι δικαιολογημένη στο βαθμό που συνοδεύεται από μέτρα ορθολογικής οργάνωσης της ΕΡΤ. Είναι κρίμα σε μια εποχή κρίσης της ιδέας και των αξιών της δημόσιας κουλτούρας να υπάρχουν πολιτικοί πασοκοί ή αριστερής προέλευσης που να επιδιώκουν την καταστροφή

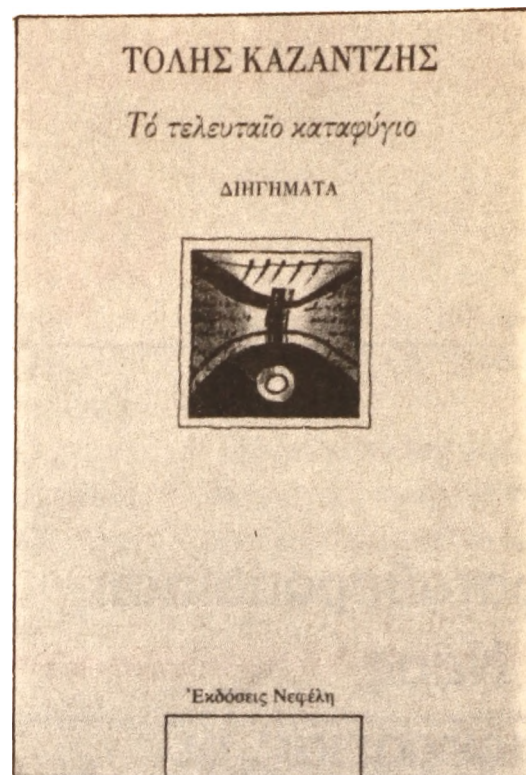
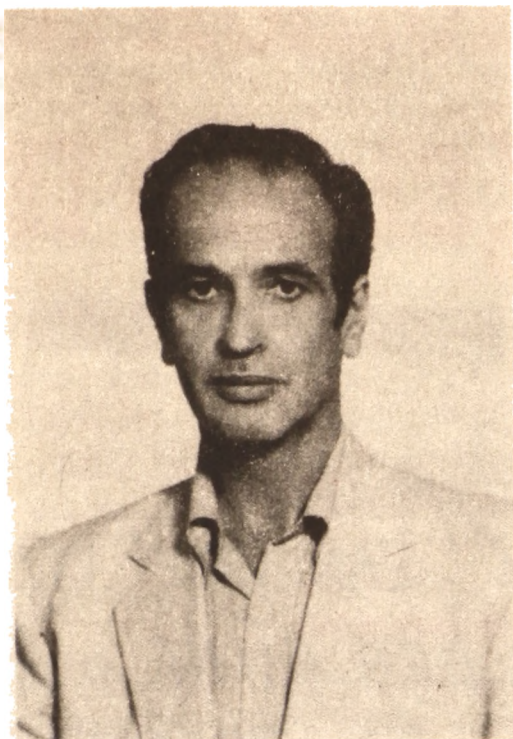
ΠΕΡΣΑ 2

1979 - 1994 Δεκαπέντε χρόνια Νεφέλη

ΤΟΛΗΣ ΚΑΖΑΝΤΖΗΣ

ΜΑΤΑΙΟΤΗΣ ΜΑΤΑΙΟΤΗΤΩΝ
Διηγήματα

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ
Διηγήματα

Ο αφηγηματικός λόγος του Τόλη Καζαντζή είναι απλός και ευθύβολος, σχεδόν προφορικός, χωρίς όμως τις εκζητήσεις όπου εύκολα παρασύρει αυτός ο τρόπος γραφής.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ

Εντύπωση προκαλεί η ικανότητα του Τόλη Καζαντζή να δίνει με απόλυτα λιτό τρόπο ζωή σε μια σειρά ανθρώπινους χαρακτήρες, πειστικούς γι' αυτό που είναι και —ακόμα εντυπωσιακότερο— αυτόνομους μέσα στο αφήγημα.

ΑΛΕΞΗΣ ΖΗΡΑΣ

Ο Τόλης Καζαντζής, πιστός στη βιωματική γνώση της γραφής του, εστιάζει την προσοχή του στα «μικρά ψάρια», του δικού του μικρόκοσμου, αυτού που έζησε και γνώρισε από πρώτο χέρι, στις ασήμαντες περιπτώσεις, των οποίων η ασημαντότητα διεγείρει περισσότερο τη θυμηδία και λιγότερο την οργή.

ΣΠΥΡΟΣ ΤΣΑΚΝΙΑΣ

Οι εκδόσεις Νεφέλη επανεκδίδουν ολόκληρο το πεζογραφικό έργο του Τόλη Καζαντζή. Ετοιμάζονται και θα κυκλοφορήσουν σύντομα: *Καταστροφές, Η Παρέλαση, Ενηλικίωση, Οι Πρωταγωνιστές.*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

... Προωθούν το ελληνικό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6 ΑΘΗΝΑ 106 80 - ΤΗΛ.: 3607744 - 3639962

Η...σαλαμοποίηση των κομμάτων αρχίζει από τη Ν.Δ.

του Τάσου Παππά

Η αποσταθεροποίηση της Νέας Δημοκρατίας, οι παραλυτικές ισορροπίες στο εσωτερικό του ΠΑΣΟΚ και η αδυναμία του Α. Σαμαρά να παίξει το ρόλο της χρυσής εφεδρείας χαρακτηρίζουν την τρέχουσα φάση της πολιτικής μας ζωής.

Όταν τα δύο βασικά σημεία αναφοράς του πολιτικού συστήματος αντιμετωπίζουν προβλήματα προσανατολισμού και συνοχής, ενώ η φερόμενη ως εναλλακτική λύση (ΠΟΛ.ΑΝ) δεν μπορεί να πείσει ότι θα καλύψει το κενό, τότε απειλείται η ισορροπία της κατεστημένης τάξης πραγμάτων που, για να λειτουργήσει, χρειάζεται δύο μεγάλους κομματικούς σχηματισμούς, έναν τρίτο - μπαλαντέρ και την Αρι-

στερά στη γωνία, ακίνδυνη και περιθωριοποιημένη.

Ν.Δ.: ΤΟ ΚΟΥΒΑΡΙ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Στη Ν.Δ. άρχισε να ξετυλίγεται το κουβάρι της κρίσης, η τελική συνέπεια της οποίας, σύμφωνα με ορισμένους παράγοντες του κόμματος, θα είναι η σαλαμοποίηση της Ν.Δ. Ο Μ. Έβερτ βρίσκεται σε εξαιρετικά δυσμενή θέση, αφού έχει να αντιμετωπίσει τον απηνή πόλεμο των μητσοτακικών, χωρίς

να έχει καταφέρει ακόμη να οικοδομήσει στέρεες συμμαχίες με τους ελεύθερους σκοπευτές που κινούνται πέρα και έξω από τις επίσημες φράξιες.

Οι δυνάμεις που τον βοήθησαν να καταλάβει τη θέση του προέδρου φαίνεται πως προβληματίζονται για την πολιτική επάρκεια του ανδρός και αρχίζουν να συμφιλιώνονται με την ιδέα να αποσύρουν με κάποια ισχυρή αφορμή την εμπιστοσύνη τους, ανοίγοντας κατ' αυτό τον τρόπο το δρόμο για την αλ-

λαγή ηγεσίας στο κόμμα διαδικασία που αναμφί- δεν θα είναι «αναίμακτη».

Στους λίγους μήνες που Έβερτ διοικεί το κόμμα έχει να επιδείξει σπουδαιότητα. Αντιθέτως. Συνεπώς, το όνομά του με τη συμμαχική ήττα στις ευρωεκλογές με μια ανόητη επίδειξη δικτατορίας που έφερε τον Μ. Πακωνσταντίνου εκτός βήματος πριν από την αποστα- τοποίηση. «Κατάφερε» ο

με την ανεργία, την ανασφάλεια και την ανακόλουθη πορεία του να δυσχεραίνει τον Μ. Λιάπη, να δώσει ήματα στους «προαιώνιους» του Σ. Κούλα και Ν. Μπακογιάννη, έμμεση να φιλοτεχνήσει κόμμα του μια εικόνα ροντιστική, δημοκρατική, φιλοευρωπαϊκή, ανεχόμενος κορδακισμούς των αλικών και υπερδουλευτών, οι οποίοι με οικαιρία και κυρίως ατι- «απλώνουν» την ιδεοπραματεια τους προς ρήση.

Χρόνη πολιτική ιστορία ιοδείξει ότι δεν μπορεί κρόν ένας πολιτικός να ε δύο βάρκες. Η ισορ- πάνω σε τεντωμένο είναι επικίνδυνο «άθλη- επιτυχία εξαρτάται από ατότητες του ηγέτη. Και ρς, ο Μ. Έβερτ δεν έχει ην ικανότητα σύνθεσης υσικά το εκτόπισμα του τανδρέου, ο οποίος επι- ε σ' αυτό το παιχνίδι για χρόνια χωρίς να κατα- σθεί. Τα μεγέθη είναι ρετικά, αλλά και οι πολι- και κοινωνικές συνθήκες νοούν την ανάπτυξη δη- ικών πρακτικών και την ευση θολών εξαγγελιών, είναι αυτή της «ειρηνικής στασης», την οποία φι- εί να ολοκληρώσει ο Μ. Έ με εμβρυουλκούς τους ίαμμένο, Γιακουμάτο, ουλάκο και άλλους αστέ- πού του φυράματος!

ΑΠΟΦΕΥΚΤΗ ΡΟΥΣΗ

1. Έβερτ αναρριχήθηκε κορυφή της Ν.Δ. συμμα- ρς με τον Κ. Μητσοτάκη, όμως να πετύχει την ίκρυνση του επίτιμου ρου από την τρέχουσα ιτική ζωή. Ο Κ. Μητσο- είτε γιατί εμπλέκεται σε έσεις σκανδάλων είτε πιστεύει ότι συντόμως θα ε να παίζει εκ νέου καθο-

ριστικό ρόλο – κι αυτή τη φορά ως παράκλητος – είναι παρών. Δεν είναι λίγοι αυτοί που θεω- ρούν ότι ο τέως πρωθυπουργός έχει επιβάλει ένα καθεστώς ομηρίας στον Μ. Έβερτ και κρύβεται πίσω από την ανατα- ραχή που καταπονεί αυτή την περίοδο την Ν.Δ. Και ο Μ. Πα- πακωνσταντίνου και ο Α. Ανδριανόπουλος και ο Σ. Μά- νος και ο Σ. Κούβελας συνομι- λούν συχνά-πυκνά με τον κ. Μητσοτάκη και έλκουν τη στε- νή σχέση τους μ' αυτόν από την περίοδο που ο καθένας ξεχω- ριστά ή και όλοι μαζί απαντού- σαν στις κριτικές του Μ. Έβερτ κατά κυβερνητικών επιλογών της Ν.Δ.

Όπως εκτιμούν καλά πληρο- φορημένοι κύκλοι της Ν.Δ., η σύγκρουση είναι αναπόφευ- κτη. Το ζητούμενο είναι ο χρό- νος και η μεθόδευση. Το πιθα- νότερο είναι το μπαράζ αντι- δράσεων να εμφανισθεί αμέ- σως μετά τις δημοτικές - νο- μαρχιακές εκλογές, το αποτέ- λεσμα των οποίων δεν θα είναι καλό για τη Ν.Δ., όπως ελπί- ζουν οι караδοκούντες εχθροί του Έβερτ. Δύο ήττες μέσα σε μερικούς μήνες είναι κακός απολογισμός για τη νέα ηγεσία και κατά συνέπεια θα φαντά- ζει εξωπραγματική η εκτίμηση του Μ. Έβερτ: «Η Ν.Δ. είναι τώρα έτοιμη να κυβερνήσει» (από τη συνέντευξή του στη Θεσσαλονίκη).

Νικητής από τη σύγκρουση θα εξέλθει ο σημερινός αρχηγός της Ν.Δ. μόνο στην περίπτωση κατά την οποία το κόμμα του θα κερδίσει τους δύο από τους τρεις μεγαλύτερους δήμους και ένα σεβαστό αριθμό νο- μαρχιών.

ΣΧΕΔΙΑ ΣΑΛΑΜΟΠΟΙΗΣΗΣ;

Το σχέδιο σαλαμοποίησης πε- ριλαμβάνει και το ΠΑΣΟΚ. Τα διαβόητα οργανωμένα κέντρα που εργάζονται για τον κατα- κερματισμό των πολιτικών δυ- νάμεων πιστεύουν ότι με το ΠΑΣΟΚ έχουν ευκολότερη

δουλειά. Το εκρηκτικό υλικό υπάρχει. Λείπει η θρυαλλίδα και το χέρι που θα την ανάψει. Αν ευδοκιμήσουν τα σενάρια που προς το παρόν είναι επί χάρτου, τότε την πολιτική ζωή της χώρας θα χαρακτηρίζει μια ιδιότυπη πολυκομματική κατά- σταση άνετα χειραγωγήσιμη. Η υπονόμευση των μεγάλων σχηματισμών αποτελεί τη στρατηγική στόχευση των με- γάλων συμφερόντων. Διευκο- λύνονται από το γεγονός ότι ο τελευταίος χαρισματικός ηγέ- της, ο Α. Παπανδρέου, δεν έχει τη διάθεση να ασχοληθεί ου-

σιαστικά με τα τεκταινόμενα στο κόμμα του και φαίνεται πως ενδιαφέρεται μόνο για την υστεροφημία του, την οποία μπορούν να του την εγγυηθούν ακόπως. Δεν είναι τυχαίο ότι τα πλέον σοβαρά στελέχη του ΠΑΣΟΚ δεν πανηγυρίζουν με τα όσα συμβαίνουν στη Νέα Δημοκρατία, παρ' όλο που συ- γκυριακά ευνοείται το κόμμα τους, γιατί γνωρίζουν άριστα ότι το «μεγάλο κόλπο» μόλις άνοιξε.

Έχει και άλλες πράξεις, στις οποίες οι πρωταγωνιστές θα προέρχονται από το ΠΑΣΟΚ.

Π Ο Ι Η Σ Η

ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Π Ο Ι Η Σ Η

ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ
ΤΕΥΧΟΣ 3 - ΑΝΟΙΞΗ 1994

ΕΛΕΝΗ ΒΑΚΑΛΟ: Τό θαύμα
T.S. ELIOT: Τό Έρωτικό Τραγούδι του I. Άλφρεντ Προύφοκ
HAROLD BLOOM: Τό σπάσιμο της φόρμας
(Μετάφραση: Γιάννης Π. Σκαρπένος)
ΝΑΕΟΣ ΒΑΓΕΝΑΣ: Ποίματα
CZESLAW MILOSZ: Έπιλογή ποιημάτων
(Μετάφραση: Χάρης Βλαβιανός - Άντωνης Μαρκαδημίου)
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ: Η ποιητική της ένοχής και τό ύψος
σθένος των λέξεων
ΖΕΦΗ ΔΑΡΑΚΗ: Ποίματα
ANNA ACHMATOVA: Ρέζβιμ
(Μετάφραση: Κατερίνα Άγγελου Ρούμ)
ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΛΤΣΟΣ: Τό Δύρο-Άδωρο του ποιήματος
ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΑΛΑΝΑΣ: Ποίματα
ENRIQUE MOLINA: Έπιλογή ποιημάτων
(Μετάφραση: Τάσος Δονέτης)
ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ: Η διατήρηση του παραδοσιακού στίχου
στην ποίηση του Καρυωτάκη
ΑΘΗΝΑ ΠΑΠΑΔΑΚΗ: Ποίματα
HART CRANE: Η Μοντέρνα Ποίηση
(Μετάφραση: Χάρης Βλαβιανός)
ΑΝΤΡΕΑΣ ΤΖΟΤΡΑΚΗΣ: Ποίματα

3

Κυκλοφορεί το 3ο τεύχος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

...Πρωθούν το καλό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 106 80 - ΤΗΛ.: 3607744

Πολιτικές αναπομπές

του Στέλιου Π. Καφαντάρη

Η ερώτηση που θα έπρεπε να έχει τεθεί από μακρού χρόνου, αλλά χάριν εντυπώσεων καλής λειτουργίας του πολιτεύματος παρασιωπάται είναι η ακόλουθη: Ποιος πολίτης ή έστω πολιτικός αναλυτής θα πίστευε προ εικοσαετίας ότι δύο πρωθυπουργοί και κάμποσοι υπουργοί θα εδιώκοντο και μερικοί υπουργοί μάλιστα θα καταδικάζονταν για οικονομικά σκάνδαλα με ένα χουντικό νόμο που ουσιαστικά αποσκοπούσε στο ατιμώρητο των υπουργών της χούντας; Αλλά και στη συνέχεια, ποιος θα πίστευε ότι οι καταδικασθέντες θα επανεκλέγονταν βουλευτές ή πάντως θα δημιουργούσαν έμμεσα πολιτικό πεδίο μεγάλης έλξης, όπως π.χ. ο Δ. Τσοβόλας. Το μόνο προβλέψιμο, καθόσον ανθρώπινο έστω και αν αντικανονικό, ήταν δοθείσης ευκαιρίας η μετάλλαξη των καταδικασθέντων σε κατηγορούς, όπως οι περιπτώσεις των κ.κ. Αθανασόπουλου και Ανωμερίτη.

Τι δείχνει η απίστευτη αυτή αλληλουχία γεγονότων; Το κατά κόρον τονισμένο ότι πάσχει ο Νόμος Ευθύνης είναι δευτερογενές και μάλλον ασήμαντο, πλην ίσως της παραγραφής και της δυνατότητας παραπομπής με την πλειοψηφία των παρόντων - σημειώνεται για την ιστορία ότι τα Μέσα κατελήφθησαν εξ απίνης μη γνωρίζοντας εκ των προτέρων τι γίνεται στην περίπτωση Ανδριανόπουλου, άλλη μια ένδειξη ότι τα Μέσα απλώς «καλύπτουν» τα γεγονότα. Κυρίως οι κυκλικές παραπομπές υποδεικνύουν ότι η μοντέρνα διακυβέρνηση της χώρας οδηγεί σε εντονότερη διαπλοκή ιδιωτικών οικονομικών και κυβερνητικών συμφερόντων που είτε ενέχει πραγματικούς πειρασμούς για ιδιωτικό ή κομματικό πλουτισμό ή τη δυνατότητα ερμηνείας της έννοιας της απιστίας κατά τρόπο βολικό για τους πολιτικούς αντιπάλους.

Η διάρκεια εξάλλου των διαδικασιών είναι τόσο μεγάλη ώστε συνήθως οι διώκτες δημιουργούν ευκαιρίες και ίσως αποκομί-

ζουν πολλαπλά πολιτικά οφέλη για μεγάλο χρονικό διάστημα από την παράταση της εκκρεμότητας, πράγμα που θα μπορούσε ίσως να οδηγήσει σε κατάχρηση της διαδικασίας.

Τα παραπάνω με αναγκάζουν να επαναλάβω μια παλιά πρόταση που είχα θέσει στις στήλες του ANTI για την άφεση του Α.Γ. Παπανδρέου και πριν από την αθώωσή του (για τους συλλέκτες και για όσους θεωρούσαν το ANTI μονομανές παραπέμπω στα τεύχη της 20ής Μαρτίου 1989 και της 13ης Δεκεμβρίου 1991). Η ουσία της πρότασης είναι η ασυλία και το ατιμώρητο για κάθε οικονομικό έγκλημα των υπουργών και ιδίως του πρωθυπουργού, ενώ παράλληλα θα έπρεπε να θεσπιστούν εξοντωτικές ποινές για τους δημόσιους λειτουργούς, ακόμα και τους προσωρινούς παρακοιμωμένους των υπουργών. Επειδή δεν είμαι νομικός δεν έχω τις αναστολές συνταγματικότητας. Ασφαλώς η πρόταση παρουσιάζει κατ' αρχήν συνταγματικό πρόβλημα, αλλά έχει και κοινωνική ωφέλεια που ελπίζω να καταδεικνύεται.

Εν πρώτοις η χώρα θα αποφύγει την ταιλωπρία δικών με πολιτική φόρτιση - η συνήθης έκφραση είναι: Μα θα δικάσετε το 40% του λαού; Εξάλλου και το αποτέλεσμα λόγω της φύσης των ενδεχομένων εγκλημάτων είναι συνήθως η αμφιβολία του δικαστηρίου. Άλλωστε και όποτε υπήρξε ξεκάθαρη καταδικαστική ετυμηγορία, ο λαός έδειξε την αντίδρασή του, όπως π.χ. στην περίπτωση Τσοβόλα. Δεν είναι τραυματικό για τους θεσμούς να τίθενται οι αποφάσεις δικαστηρίων σε λαϊκό έλεγχο και ενίοτε να αποδοκιμάζονται ευθέως;

ΟΙ ΥΠΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΕΥΚΟΛΕΣ

Αλλά και επί της ουσίας: Οιοσδήποτε υπουργός και ιδιαίτερα ο πρωθυπουργός μπορεί, αν ο μη γένοιτο θελήσει, να υπεξαιρέσει δημόσιο χρήμα ευκολώτατα και χωρίς να αφήσει κανένα ίχνος χρησιμοπο-
ώντας με επάρκεια φίλιες ή άλλες ιδιωτι-

κές οικονομικές δυνάμεις που συνοδου-
ρούν έστω συγκυριακά. Δεν θα ήθελα
παρεξηγηθεί αυτή η θέση μου γι' αυτό
αναλύω παρακάτω, έστω και χωρίς τα εγ-
δια της πολιτικής επιστήμης.

Στις περισσότερες χώρες ο πολιτικός α-
μα και αν δεν είναι εξαρχής γίνεται σε
κρό διάστημα επαγγελματίας της πολι-
κής. Όταν βρεθεί εκτός πολιτικής σπιν
προς στιγμήν, αντί άλλης επαγγελματικ
ενασχόλησης τις περισσότερες φορές απ
δίδεται στον αγώνα επανεκλογής τε
Άλλωστε αντιλαμβάνονται όλοι ότι το δι-
κοπτόμενο επάγγελμα που ασκούμε αμ
κά έχει μικρή απόδοση. Βέβαια ορισμέν
τάξεις πολιτικών είναι περισσότερο προ-
κισμένες από άλλες, π.χ. οι δικηγόροι κ
οι γιατροί πιο εύκολα μπορούν να συνδυ-
σουν την μικροπολιτική με απλές διεκτι-
ραιωτικές επαγγελματικές δραστηριότη-
τες και ίσως έτσι εξηγείται και η επιτυχέ-
τους από πλευράς καριέρας στην πολιτική.

Οι πολιτικοί-επαγγελματίες έχουν βεβα-
ως ως πρώτιστο στόχο την προσφορά στα
τόπο και η στρατηγική για την επίτευξη το
σκοπού τους είναι ίσως απλό να εκφρα-
στεί, είναι η πολιτική επιβίωση. Αυτή
στρατηγική είναι συγκεκριμένη και παροι-
σιάζει τεχνικά προβλήματα στην εφαρμ-
γή της κινουμένης μεταξύ παλαιοκομμα-
κών και νεωτεριστικών αξιών. Ο πολιτικό
ως οικονομική μονάδα αποδίδεται σε μί-
διαρκή προσπάθεια στερέωσης πολιτική
πελατείας και διαμόρφωσης ενός κύκλου
οικονομικής πατρωνείας που θα του εξα-
σφαλίζει ρευστό για τις προεκλογικές εκ-
στρατείες και τα έξοδα παραστάσεως κα-
τά την περίοδο ηρεμίας.

Είμαι βέβαιος ότι ψυχολογικές έρευνες
θα δείξουν ότι για τους πολιτευόμενους
δεν υπάρχουν προσωπικά οικονομικά, αλ-
λά όλους τους πόρους που διαθέτουν και
όσους άλλους ελέγχουν τους θεωρούν δη-
μόσιους, εφόσον βοηθούν στον απώτατο
σκοπό της προσφοράς τους στον τόπο.
Αλλά και αντιστρόφως, υποβοηθούν τους

ονές τους με διευκολύνσεις οι οποίες μώνται και χρεώνονται καταλλήλως κοντας τους εν δυνάμει πόρους του ευομένου. Σύμφωνα με το ιδιότυπο πο λογιστικό του πολιτευομένου η ντική εξόφληση αυτών των γραμμα- μευκολύνσεων δεν συνιστά αδίκημα, οι πόροι πάντα παραμένουν δημόσι- έρ της επανεκλογής ενός εθνοπατέ- όχι και εθνοσωτήρος. Πρέπει εδώ να ωθεί ότι η περίπτωση Κωστή Στεφα- λου που επέστρεψε το αδιάθετο τμή- ς επίσημης επιχορήγησης είναι ένα α απολιθωμένου αρχαιοκομματισμού εσοπολέμου. Σήμερα ο λαός ξέρει ότι α παίρνουνε όπως δηλώνεται και σε ιον.

βασικό χαρακτηριστικό των διευκο- ων είναι ο ετεροχρονισμός. Σπανίως άπτονται τα γραμμάτια κατά την ίδια βουλευτική περίοδο και μπορούν να μένουν ανείσπρακτα για χρόνια. γίνεται και η αντίστροφη ρύθμιση: νομικός παράγων, μελλοντικός πά- ς κάνει μια χειρονομία καλής θέλη- ιε την ενίσχυση χωρίς αντάλλαγμα, ροκαταβολή κατά κάποιο τρόπο του ατίου διευκόλυνσης. Έτσι και πάλι ιται τα ίχνη, γιατί πλέον η διευκόλυν- ρουσιάζεται σαν μία αθώα και ίσως τη επιλογή χωρίς υπόνοια οικονομι- νταλλάγματος.

ΡΟΣΩΠΑ «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ»

εφαρμογή αυτού του κανόνα του ετε- ρονισμού είναι η κάλυψη εξόδων δια- ης κατά την εξορία, συνηθισμένη υπό- σε ορισμένα πολιτικά συστήματα. άλλη ίσως είναι η δημιουργία φίλων ή όν, δηλαδή προσώπων ευεργετημέ- αλλά αμέμπτου ηθικής και καλής μνή- ύστε να είναι εις θέσιν να καλύψουν υποχρέωση όταν τους ζητηθεί, π.χ. μεθεπόμενη προεκλογική περίοδο, θα έχει επέλθει και η παραγραφή ή υπάρχει κάποια έκτακτη ανάγκη.

έπει να σημειωθεί ότι στην τρέχουσα εση της ΑΓΕΤ ετεροχρονισμός δεν ομόστηκε πράγμα που βάζει αμφιβο- αν το σύστημα όντως προέβλεπε επι- φή πόρων και μάλιστα υπό την επο- του γνωστού για τη διεισδυτικότητά με τέτοια θέματα τέως πρωθυπουργού. ανδαλώδης αδρή προμήθεια στον Δρ ημιουργεί μείζονα ερμηνευτικά προ- ατα. Θα ήταν τόσο δύσκολο για την

Καλτσεστρούτσι αντί μετρητού να δώσει άλλο πράγμα αξίας ως εγγύηση ή προς φύ- λαξιν κατ' αρχήν το οποίο μετέπειτα όταν όλα ηρεμήσουν να εκποιηθεί ησύχως;

Ένα τέτοιο πράγμα ασφαλώς δεν μπο- ρούσε να ήταν οι γνωστοί όσο και μάλλον ευτελείς ζωγραφικοί πίνακες, αλλά κάλλι- στα θα μπορούσαν να είναι μετοχές ακόμα και της ίδιας της ΑΓΕΤ ή ακόμα και εξωτι- κής πλοιοκτήτριας εταιρείας πλοίου ιδίας αξίας και συναφούς λειτουργίας, π.χ. σιμε- ντοφόρου. Η πλοιοκτήτρια εταιρεία θα φέ- ρεται κατ' αρχήν στα χαρτιά της Καλτσε- στρούτσι για ορισμένα χρόνια και κατόπιν θα μπορούσε να εξαφανιστεί ή και να που- ληθεί αντί συμβολικού τιμήματος. Με τον τρόπο αυτό, αλλά και με άλλους ίσως απλούστερους που δεν είναι του παρόντος, θα εξαφανιζόταν κάθε ίχνος της προμήθει- ας, αλλά και θα γλίτωνε ο Δρ Γ. και από την καταχώριση του ποσού ως αμοιβής του που κατ' αρχάς καθυστέρησε και κατόπιν επεσπεύθη. Η κίνηση αυτή δημιουργεί εύ- λογα ερωτηματικά, αλλά λόγω της προχει- ρότητας απαλλάσσει τον τέως πρωθυπουρ- γό από την κατηγορία του σχεδιασμού της διαδικασίας.

Αλλά και αν ακόμα υποθέταμε ότι υπήρχε απόλυτη ανάγκη να πληρωθεί μετρητό ως εάν ο πρωθυπουργός ήταν ο οιοσδήποτε φουκαράς ιδιώτης μεσίτης που φοβάται την παράκαμψή του, υπάρχουν πάτρωνες με οικονομική άνεση τέτοια που να σκηνο- θετείται οποιαδήποτε γνήσια τοποθέτηση τουριστική ή άλλη, ενώ ταυτόχρονα ο πά- τρωνας καταβάλλει το μετρητό και αναμέ- νει να εκποιήσει την ψευδο-επένδυση έστω και με μικρή ζημιά.

Τα ανωτέρω εξετέθησαν για να στοιχειο- θετηθεί το επιχείρημα ότι η Ευθύνη είναι εντελώς φευγαλέα και μόνο σε περιπτώ- σεις βαριάς αμέλειας των υπουργών απο- καλύπτεται. Αντίθετα αν οι υπουργοί δεν είχαν ευθύνη για την υπογραφή και δεν ακίζοντο ως γενική συνέλευση του ΟΑΕ θα άφηναν την υπόθεση σε ένα δύο τμημα- τάρχες που έπρεπε να τα ψάξουν όλα. Και βέβαια, με τη δαμόκλειο σπάθη στα κεφά- λια τους, δεν θα ηρκούντο στο υψηλό τίμη- μα για να βάλουν την υπογραφή τους, όπως έκαναν οι κατηγορούμενοι υπουργοί και οι υπερασπιστές τους. Ίσως αυτοί οι ασή- μαντοι μόνιμοι δημόσιοι λειτουργοί με τη βαριά ευθύνη να έκαναν την απλή σκέψη ότι δύο απιστίες (ελληνική για τεράστια προμήθεια και ιταλική για ψηλό τίμημα) δεν κάνουν μια επιτυχημένη συγκάλυψη.

ΣΕΙΡΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΡΓΥΡΙΟΥ · ΓΙΩΡΓΟΣ
ΙΩΑΝΝΟΥ · ΣΤΡΑΤΗΣ ΤΣΙΡΚΑΣ ·
ΝΤΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ**

Επτά κείμενα για το Νίκο Καββαδία.
Συναγωγή άρθρων για τον ποιητή Νίκο
Καββαδία.

ΔΑΝΙΗΛ Ι. ΙΑΚΩΒ

Η αρχαιογνωσία του Οδυσσέα Ελύτη.
Συστηματική καταγραφή των αρχαιοελλη-
νικών πηγών του Οδυσσέα Ελύτη.

Μ.Ζ. ΚΟΠΙΔΑΚΗΣ

**«ΑΡΙΑΔΗΝ». Μια σπουδή στον ερωτικό Σε-
φέρη.**

Προσπάθεια αποκρυπτογράφησης της ε-
ρωτικής ποιητικής του Γ. Σεφέρη, μέσα α-
πό την προσέγγιση του ποιήματος «Α-
ριάδην».

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ

**«Εις την οδόν των Φιλελλήνων» του
Α. Εμπειρίκου.**

Ανάγνωση φιλολογική και κριτική του ποι-
ήματος και διερεύνηση των μορφών αφή-
γησης.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ

**Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και πνευμα-
τική ζωή.**

Συναγωγή κειμένων για το Αριστοτέλειο
Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΛΙΟΡΗΣ

Ο γλωσσικός αφελληνισμός.
**Πέραν του μισοξενισμού και της υποτε-
λείας.**

Εξέταση του θέματος της συστηματικής
χρήσης ξένων λέξεων, οι οποίες παραμέ-
νουν έξω από τη μορφολογία της ελληνι-
κής γλώσσας.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ

**«Ο έρωτας στα χιόνια» του Αλ. Παπαδια-
μάντη**

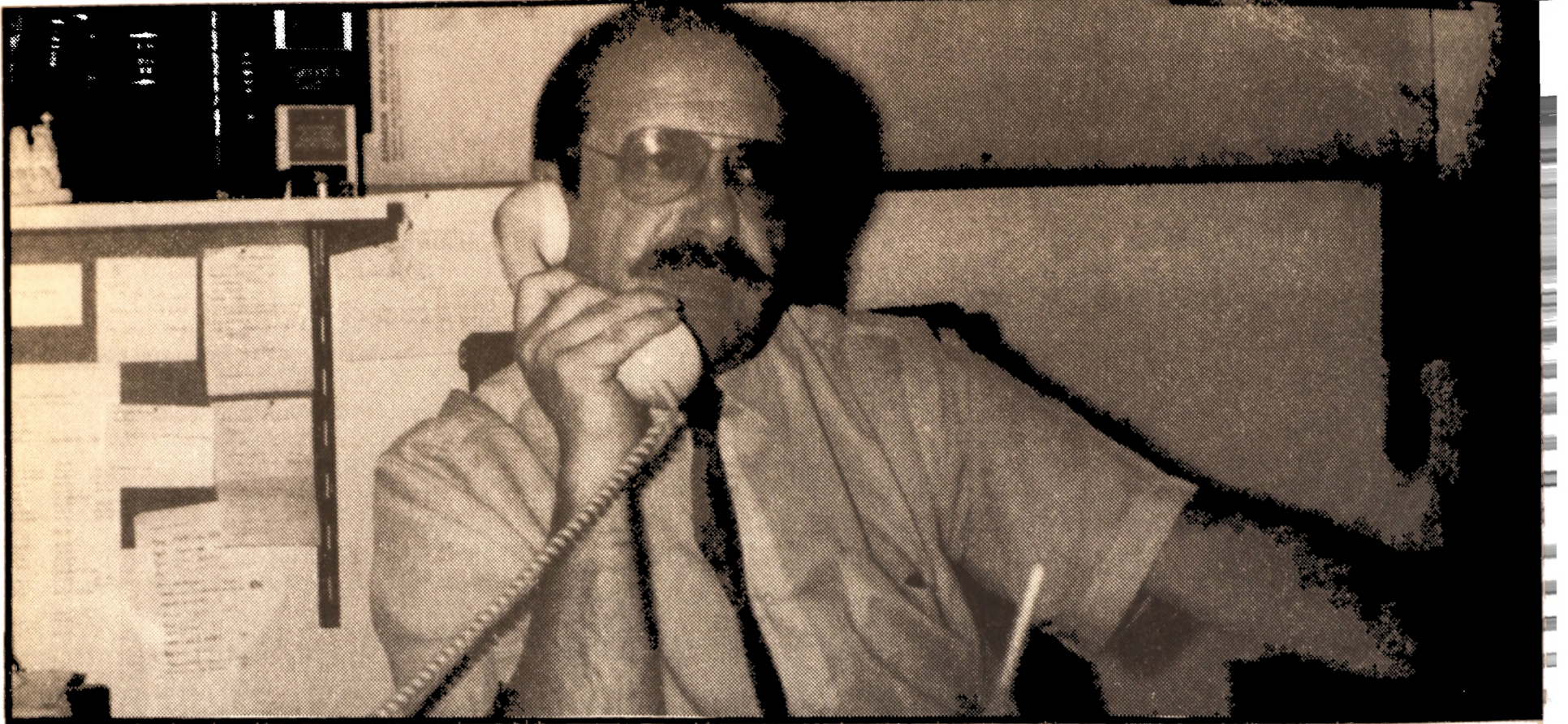
Υφολογική προσέγγιση του διηγήματος
«Ο έρωτας στα χιόνια».

ΑΝΤΕΙΑ ΦΡΑΝΤΖΗ

**Ούτως ή άλλως: Αναγνωστάκης, Εγγονό-
πουλος, Καχτίσης, Χατζής.**

Τέσσερις μεταπολεμικοί συγγραφείς, δυο
ποιητές και δυο πεζογράφοι επιλεγμένοι
παραδειγματικά αλλά και παρουσιασμέ-
νοι με υποδειγματικά διαφοροποιημένες
μεθοδεύσεις.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ • ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ
ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΒΙΒΛΙΩΝ ΕΠΕ
ΖΑΛΟΓΓΟΥ 6 • 106 78 ΑΘΗΝΑ •
ΤΗΛ: 3645133 • FAX: 3607878

του Απόστολου Λυκεσά

Ο Στέλιος Νέστωρ έχει κάνει τον απολογισμό του, ως άνθρωπος και ως πολίτης. Κρατάει τις μνήμες του καλά φυλαγμένες, όπως τα αντικείμενα που κατασκεύασε μέσα στη φυλακή τα χρόνια της δικτατορίας. Τροφοδοτεί έτσι τις αντοχές του. Γελάει με φωτογραφίες που ανακαλύπτει μέσα σε ξεχασμένους φακέλους. Τα χρόνια που πέρασαν δεν του έσβησαν τη φλόγα που διαθέτουν οι διαρκώς αγωνιζόμενοι. Είναι έτοιμος να δεχτεί τη διαφωνία σου, αρκεί να μπορείς να υπερασπίσεις τις θέσεις σου όταν θα αρχίσει να επιχειρηματολογεί. Σκέφτεται ακόμη τις ανατροπές που μέλλονται να 'ρθουν και πώς μπορεί να συμβάλλει. Γι' αυτό κατέρχεται και πάλι υποψήφιος στις δημοτικές εκλογές επικεφαλής του συνδυασμού «Θεσσαλονίκη των Πολιτών».

ΑΝΤΙ: Ένας ικανοποιημένος άνθρωπος, όπως ο ίδιος δηλώνετε, γιατί διακινδυνεύετε έναν θετικό τελικό απολογισμό της ζωής σας συμμετέχοντας σε μια εκλογική αναμέτρηση με αβέβαιο αποτέλεσμα και με τα δεδομένα τουλάχιστον αρνητικά;

ΣΤΕΛΙΟΣ ΝΕΣΤΩΡ: «Πάντα πρέπει κάποιος να προσφέρουν σε αυτό που αποκαλούμε κοινά. Από μαθητής ήμουν σε κοινωνικούς αγώνες και δεν φοβάμαι κανένα αρνητικό αποτέλεσμα. Η προσπάθειά μου αυτή τη στιγμή δεν έχει να κάνει μόνο με μια πιθανή επιτυχία ή αποτυχία στις δημοτικές εκλογές. Στόχος μου είναι να ακουστούν πολλές «άλλες» φωνές μέσα στο δημοτικό συμβούλιο και, ως γνωστόν, την πρώτη Κυριακή μοιράζονται με απλή αναλογική είκοσι έδρες. Εμείς αποβλέπουμε στο να βρεθούν ικανότατοι άνθρωποι – και δεν μιλώ για τον εαυτό μου – στο συμβούλιο, άνθρωποι που θα μπορούν να γυρίσουν ανάποδα την πόλη. Αν υπάρχουν τέσσερις ή πέντε τέτοιοι στο δημοτικό συμβούλιο αλλάζει η

«Κουραστήκαμε να είμαστε το κορόιδο της Αθήνας»

εικόνα του κι αυτό δεν νομίζω ότι είναι αμελητέο γεγονός».

– Δηλαδή θέλετε να φέρετε ανάποδα την πόλη και με το πρόγραμμά σ' Τι ανατρέπει το πρόγραμμά σας σ' αυτό που ονομάζουμε καθημερινότητα στη Θεσσαλονίκη;

«Ανατρέπουμε τον εφησυχασμό και την εξοικείωση με την αξία που είχαν οι προηγούμενες δημοτικές αρχές. Είμαστε έξω από τη λογική της απλής διαχείρισης. Κανένας δήμαρχος δεν βγήκε πτέ να «απολογηθεί» γι' αυτά που έκανε. Αυτό που κάνουν είναι διαχειριστικοί ισολογισμοί. Λένε δηλαδή: “Βρήκα τόσα μηχανατα και τα αύξησα κατά δύο...”. Χρήσιμο βέβαια κι αυτό, αλλά πού είναι ο δήμαρχος που έχει πει: “Έχω αυτό το όραμα και πέταχα αυτά”».

– Αφού θέλετε να «αναποδογυρίσετε» την πόλη, γιατί δεν συνεργαστείτε με το ΠΑΣΟΚ, αναδεικνύοντας ανθρώπους που ανεξαρτήτως του πώς σώπου που θα γινόνταν του ψηφοδελτίου θα μπορούσαν να κάνουν πρά

σχέδια;

ισότιμη συνεργασία στο πρόγραμμα θα μπορούσαμε να την έχουμε. Όμως, ο υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ δεν λέει σήμερα αυτά που είμαστε να συνεχίζει να μιλά τη γλώσσα της διαχείρισης. Να διαφημιστικό φυλλάδιο του κ. Ακριτίδη όπου περισσεύουν χειραψίες με πρωθυπουργούς και υπουργούς. Κουβέντα υπάρχει για το πρόγραμμα. Εμείς αυτή τη στιγμή παρουσιάζουμε ένα όραμα. Αυτό της Μητροπολιτικής Θεσσαλονίκης. Οι διεκδικούν κονδύλια. Την άλλη λογική κανένας δεν την έχει. Ο κ. Γιαννούσης γκρινιάζει, οι δυο «μεγάλοι» δεν λένε σχετικά με αυτά, αλλά μόνο για βρεφονηπιακούς σταθμούς νικητές. Συγκροτημένο πρόγραμμα για τη συγκοινωνία Θεσσαλονίκη μόνο εμείς έχουμε, όπως έχουμε πλήρη συναίσθηση ότι η δημοτική αρχή δεν έχει καμιά αρμοδιότητα να επιβάλλει. Αλλά ξέρουμε τι θέλουμε μέσα στο όραμα μιας Μητροπολιτικής Θεσσαλονίκης».

Επί το όραμα θα μπορούσατε να το έχετε και μαζί με κάποιον άλλο, π.χ. Δούδο;

Να λυθεί μια και καλή αυτό το “μυστήριο”. Τον κ. Δούδο τον είχα δυο μέρες πριν από την αναγγελία της καθόδου μου και αποφασιστεί. Και ζήτησε ο ίδιος να με δει. Ο κ. Δούδος να με βάλει σε ψηφοδέλτιο όπου θα ήμουν εγώ επικεφαλής. Είπαμαι που δεν μπορώ να αναφέρω και ποιοι άλλοι απ’ αυτούς είχε παρακαλέσει το ΠΑΣΟΚ να κατέλθουν υποψήφιοι. Χοι δέχτηκαν να μπουν σ’ αυτό το ψηφοδέλτιο. Αυτή θα ήταν η νύξη κοινωνικής συσπείρωσης της Θεσσαλονίκης και δεν έχω καμιά σχέση με την Πολιτική Άνοιξη. Γι’ αυτό το λόγο άλλωστε ακώθηκε ο κ. Δούδος με την Πολιτική Άνοιξη, γι’ αυτό και η ηγεσία της Πολιτικής Άνοιξης του επετέθη».

ΠΕΡΑ, ΑΡΙΣΤΕΡΟΙ, ΑΡΙΣΤΕΡΙΣΤΕΣ...

Επί τις επαφές πάντως δεχθήκατε τα πυρά και της ίδιας της Αριστεράς. Νέοι του ΣΥΝ με ανακοίνωσή τους σας κατατάσσουν σε δυνάμεις που ενσωματωθεί στα παιχνίδια του συστήματος και της εξουσίας.

Όπως είπε κάποτε και ο Τσώρτσιλ “αν δεν έχουμε αριστεριστές τι θα γίνουν όταν θα μεγαλώσουν”. Τα παιδιά αυτά έχουν τη δική τους άποψη. Ήρθαν και με είδαν. Τους ρώτησα τι έλεγε ο Νέγρε για το Μακεδονικό και τον λέτε εθνικιστή, και δεν ήξεραν. Είπαμε μάλιστα ότι δεν έχει σημασία τι έλεγα, αλλά τι πιστεύει ο κόσμος ότι έλεγα. Μ’ αυτή τη λογική δεν μπορούμε να κουβεντιάσουμε. Τα παιδιά καλά κάνουν και αμφισβητούν, αλλά η αναντιστοιχία που βγήκε υπογράφεται μόνο από τρεις νέους του ΣΥΝ που φανίστηκαν σε εφημερίδες ως η νεολαία του ΣΥΝ...».

Ποιοι χαριτολογώντας έγραψαν πως ευτυχώς που υπάρχει και η κόπο εσωτερικό του ΣΥΝ (κείμενο των 24) και καταλαβαίνουμε ότι βρίσκεστε σε προεκλογική περίοδο...

Τα είναι παραπολιτικά σχόλια εφημερίδων των Αθηνών που αθέτουν χώρο παρά μόνο για τα όσα συμβαίνουν στην Αθήνη. Τίποτα από προγράμματα και τη λογική των υποψηφίων της Θεσσαλονίκης. Για μένα όλη αυτή η ιστορία είναι τρικυμία στο ποτάμι. Υπάρχουν μόνο τέσσερα-πέντε στελέχη του ΣΥΝ — και όχι του αγωνίστηκαν να πάρουν υπογραφές και από άλλα στελέχη του ΣΥΝ, αλλά δεν τα κατάφεραν. Και οι ίδιοι — προς τιμήν — δεν χαρακτήρισαν τους εαυτούς τους μέλη του ΣΥΝ, αλλά απλώς Αριστεράς. Αυτοί προετοιμάζουν εδώ και καιρό την άνοδό τους και νόμιζαν ότι τώρα μπορούσαν να την πραγματοποιήσουν εν θριάμβω. Με γειά τους και χαρά τους...».

Ας πικραίνει αυτή η στάση τους;

Επί το που με πικραίνει είναι ότι αυτοί οι πρώην σύντροφοι δεν

προβαίνουν σε ευθεία πολιτική αντιπαράθεση. Η συμπεριφορά τους έχει σχέση με την καταπολέμηση του παλιού τους κόμματος. Οι παίκτες του μπάσκετ όταν παίρνουν μεταγραφή τον πρώτο καιρό δεν παίζουν εναντίον της παλιάς τους ομάδας. Αλλά τους συγκακριμένους τους ευνοεί να στραφούν κατά της “παλιάς τους ομάδας”. Είναι κρίμα, γιατί τους εκτιμώ και γιατί επέλεξαν να αποχωρήσουν από τον ΣΥΝ διαλέγοντας μια πολιτική ρήξης όπως οι ίδιοι είπαν. Μιλούν τώρα για μεθοδεύσεις, όταν ξέρουν πολύ καλά για παράδειγμα ότι εγώ είχα υποστηρίξει συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ εφόσον υπήρχε θέση για κομματική συνεργασία και με όρους ισοτιμίας».

— Θεωρείτε την υποψηφιότητά σας ανεξάρτητη;

«Ο χώρος των ανεξάρτητων έχει στενέψει υπερβολικά. Σ’ αυτό που διαφέρει ο συνδυασμός μας είναι ότι αποτελείται από ανθρώπους που έχουν αποδείξει ότι δεν πατρονάρονται από κομματικές επιθυμίες. Από ανθρώπους που δεν αποκλείουν τις συνεργασίες όταν αυτές είναι για το καλό της πόλης και αντιδρούν σε οποιαδήποτε προσπάθεια αντιστρατεύεται αυτό το καλό».

— Είστε ικανοποιημένος από την «συμπεριφορά» των ΜΜΕ κατά την προεκλογική περίοδο;

«Τα ιδιωτικά κυρίως μέσα έχουν κάνει τις επιλογές τους. Αυτό όμως που φαίνεται εξόφθαλμα πως λείπει είναι η συζήτηση. Υπάρχουν μονομερείς συνεντεύξεις και λόγιοι. Εμείς θέλουμε να συζητήσουμε, να αντιπαρατεθούμε. Αλλά κάτι τέτοιο φαίνεται ότι φοβίζεται».

ΟΣΟΙ ΑΝΗΣΥΧΟΥΝ

— Ο ΣΥΝ σάς στηρίζει. Αυτό σημαίνει ότι οι αριστεροί είναι ο πρώτος σας στόχος;

«Στόχος του ψηφοδελτίου είναι οι ανησυχούντες Θεσσαλονικείς. Πρέπει να ανατραπεί αυτή η διολίσθηση στην παρακμή. Θέλουμε την ψήφο όσων ΑΝΗΣΥΧΟΥΝ και θέλουν να ΑΝΑΤΡΕΨΟΥΝ αυτή την κατάσταση».

— Αυτοί που ανησυχούν τι θα ψηφίσουν τη δεύτερη Κυριακή;

«Τη δεύτερη Κυριακή θα ψηφίσουμε τους εαυτούς μας γιατί θα είμαστε και σ’ αυτή την αναμέτρηση. Αν δεν γίνει αυτό τότε θα σεβαστούμε αυτούς που μας ψήφισαν. Γραμμή και καθοδήγηση σε ανησυχούντες δεν περνά, θα μας ψηφίσουν γι’ αυτό που είμαστε και από εκεί και πέρα θα κάνουν αυτό που θέλουν».

— Να έρθουμε στο πρόγραμμα. Ποια είναι τα σημεία που σας διαφοροποιούν από τον κ. Ακριτίδη, γιατί νομίζω ότι δεν τίθεται θέμα συγκλίσεων ή αποκλίσεων με τον κ. Κοσμόπουλο...

«Με τον κ. Κοσμόπουλο όντως οι αποκλίσεις είναι τεράστιες και αυτό που κυρίως μας διαφοροποιεί είναι η λογική του για τα μεγάλα έργα. Για να μην μιλήσω γι’ αυτό που ανέφερα προηγουμένως για το όραμα της Μητροπολιτικής Θεσσαλονίκης που μας διαφοροποιεί από όλους τους άλλους υποψηφίους. Ο κ. Κοσμόπουλος έχει τη λογική των “έργων που συμφέρουν”, της εργολαβικής αρπαχτής (μπάζωμα της παλιάς παραλίας, Μετρό, κ.λπ.) και όχι έργων σχεδιασμένων για την αναβάθμιση της ζωής στην πόλη. Σ’ αυτό τον τομέα δεν μπορώ να πω αν διαφέρω ή όχι με τον κ. Ακριτίδη, γιατί απλούστατα δεν έχει πει τίποτα. Εμείς για παράδειγμα είμαστε σαφέστατα εναντίον του έργου του Μετρό, γιατί είναι άχρηστο, πανάκριβο, εργασιοβόρο, χρονοβόρο και αναποτελεσματικό. Αυτό το έργο έχει κατηγορηθεί από την προηγούμενη αντιπολίτευση, τη Νομαρχιακή του ΠΑΣΟΚ και όλους τους επιστήμονες της πόλης. Αυτό το έργο προχωρά η σημερινή κυβέρνηση που στηρίζει τον κ. Ακριτίδη. Αν πάλι μας πουν ότι το έργο αυτό πρέπει να γίνει γιατί προκηρύχθηκε, αυτή η λογική δεν μας εκφράζει. Υπάρχουν

άλλωστε τούτες δυσκολίες σ' αυτή την προκήρυξη που είναι τώρα ο καταλληλότερος χρόνος για να υπάρξει αλλαγή πλεύσης, να γίνει νέος σχεδιασμός, για τραμ και να κερδίσουμε σε χρόνο (απαιτεί 2 ή 3 χρόνια) και χρήματα (γλιτώνουμε τα 3/5 των χρημάτων) αυτό που φαίνεται ότι θα χάσουμε σταματώντας τις διαδικασίες του Μετρό (απαιτεί 7 χρόνια). Ο κ. Ακριτίδης σε μια συνέντευξή του είχε προσπαθήσει να αποφύγει "το πικρόν ποτήριον" λέγοντας γενικότατες περί χρηματοδότησης όχι ενός Μετρό αλλά ενός μέσου σε σταθερή τροχιά. Αυτά με δεδομένο ότι οι διαδικασίες έχουν φτάσει εδώ που ξέρουμε είναι αστεία πράγματα. Εμείς προτείνουμε ακόμη την θαλάσσια αστική συγκοινωνία με βαποράκια που έχουν μελετηθεί και υπάρχουν ήδη προσφορές και ενδιαφέρον εταιρειών. Λέμε να στην υποθαλάσσια αρτηρία για την παράκαμψη του κέντρου που φυσικά δεν έχει καμιά σχέση με το φαραωνικής σύλληψης έργο του μπαζώματος της παλιάς παραλίας που σχεδίαζε η διοίκηση του κ. Κοσμόπουλου. Με δυο λόγια έχουμε συντάξει ένα πλήρες πρόγραμμα για το συγκοινωνιακό πιστεύοντας ότι είναι ο πιλότος για την εύρυθμη ζωή της πόλης».

— Συγκοινωνιακό και περιβάλλον πάνε μαζί. Τι λέτε για το Σείχ Σου και την οικοδόμηση του Κισσού στον Χορτιάτη;

«Να μπει μια για πάντα νομοθετικός φραγμός σε οποιαδήποτε απόπειρα. Οποιαδήποτε σκέψη οικοδομικής δραστηριότητας στο δάσος - πάρκο του Σείχ Σου. Για τον Κισσό περιμένουμε την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας όπου βρίσκεται η υπόθεση. Η αντίθεσή μας πάντως στις οικοπεδοποιήσεις είναι γενική και περιλαμβάνει και τον Κισσό».

Ο κ. Κοσμόπουλος έχει τη λογική των «έργων που συμφέρουν», της γολαβικής αρπαχτής (μπάζωμα της παλιάς παραλίας, μετρό κ.λπ.) και όχι έργων σχεδιασμένων για την αναβάθμιση της ζωής στην πόλη.

— Και η πολιτιστική πρωτεύουσα;

«Θα προτιμούσα να μιλάμε για πολιτιστική πολιτική. Η πολιτιστική πρωτεύουσα είναι μια ευκαιρία και ένας σταθμός. Κι αυτό δεν είναι διαφορά στη λεπτομέρεια, αλλά διαφορά στην ιδεολογία. Είχα επίσημη ενημέρωση για τις τελευταίες εξελίξεις και διαπίστωσα ότι βρίσκονται ακόμη σε στάδιο διασκεπτικής διαδικασίας. Υπάρχουν, βέβαια, σχέδια και προγραμματισμοί και προϋπολογισμοί έργων, με διαβεβαίωσαν ότι είναι εξασφαλισμένη η χρηματοδότηση αλλά οι ανησυχίες μου δεν λείπουν. Απλώς θέλω να δέχομαι τις δηλώσεις μέχρις αποδείξεως του αντιθέτου. Εμείς είμαστε υπέρ της στηρίξεως του οργανισμού της πολιτιστικής πρωτεύουσας, δεν θέλουμε να κάνουμε αντιπολίτευση, αλλά μόνο καλόπιστη κριτική κι αυτή θα την κάνουμε. Οι φόβοι μου πάντως για τις επενδύσεις υποδομής παραμένουν. Η Θεσσαλονίκη το 1997 πρέπει να εμφανίσει τον πολιτισμό μέσα από την ίδια της την υπόσταση. Τα κοινά στοιχεία δηλαδή που έχουν αυτοί που θα την επισκεφθούν και που θα μπορέσουν να τα αναλύσουν στους δρόμους που θα περπατήσουν και τον αέρα που θα αναπνεύσουν. Αυτό δηλαδή που μπορεί και πρέπει να αναδείξει η Θεσσαλονίκη είναι ο κοινός ευρωπαϊκός πολιτισμός που κρύβει στα σπλάχνα της. Όχι μόνο το αρχαίο κάλλος, αλλά κυρίως το Βυζάντιο».

— Με κρυμμένες τις εκκλησίες ανάμεσα στις πολυκατοικίες;

«Ας προσπαθήσουμε να διορθώσουμε κάποια πράγματα. Αλλά αρωγός στην προσπάθεια αυτή έρχεται το Μουσείο Βυζαντινού

Πολιτισμού. Δεύτερο στην Ελλάδα δεν υπάρχει. Είναι υπόθεση δημόσιου "κτιρίου". Φτιαγμένο με μεράκι. Αν λειτουργήσει η λογική που οι υπεύθυνοι με διαβεβαίωσαν ότι θα λειτουργήσει όχι μόνο ως εκθετήριο, αλλά και ως χώρος μελέτης και ερευνών της διαδικασίας — η εικόνα που προηγουμένως περιγράψαμε βελτιωθεί. Η Θεσσαλονίκη έχει ένα μοναδικό προτέρημα του πει να προβληθεί. Είναι η πόλη που δεν έδειξε κανένα ρατσιστούς σύγχρονους οικονομικούς πρόσφυγες σε αντίθεση με Αθήνα. Η Θεσσαλονίκη ήταν ανέκαθεν η πόλη των ανθρώπων έρχονταν από τον Βορρά. Φιλοξενούσε τους φτωχούς, οι έμπλουτούσαν τα εμπορεύματά τους. Ήταν πάντα μια διεθνής πόλη. Αυτό το στοιχείο — αλίμονο — δεν πρέπει να καταστραφεί. Για να στε η πόλη των φτωχών, της συνεργασίας, της αλληλεγγύης...

ΤΟ «ΚΡΑΤΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ»

— Ακόμη κι αν αυτό το δείξουμε στους Ευρωπαίους, με το «κράτος Αθηνών» πώς θα τα καταφέρουμε;

«Αυτό είναι αποκλειστικά και μόνο θέμα της Θεσσαλονίκης και των ανθρώπων της. Θα πρέπει να καταλάβουμε ποιοι και τι είμαστε. Έχουμε αυτουποβιβαστεί σε επαρχία από τη στιγμή που εντεκαμε το 1912 στο ελληνικό κράτος. Μέχρι τότε ήμασταν Μητρόπολη. Ξεπέσαμε στις παρακλήσεις. Γλείφουμε τα κοκαλάκια υποσχέσεων των διαφόρων πρωθυπουργών. Τώρα όμως με εξελίξεις στα Βαλκάνια η Θεσσαλονίκη έχει τη χρυσή ευκαιρία όχι να τα κατακτήσει — όπως λένε πολλοί — αλλά να αποτελέσει επίκεντρο μιας συνεργασίας από την οποία όλοι μπορούμε να βγουν κερδισμένοι».

— Αυτό αποτελεί έκφραση ενός χρόνια καταπρεσμένου σωβινισμού ή δράση στην απραξία και «αβουλία» της πόλης όπως αυτή διατυπώνεται στην κεντρική εξουσία;

«Ούτε τοπικισμός είναι ούτε σωβινισμός. Ως Μητρόπολη η Θεσσαλονίκη μπορεί να προσφέρει στην ανάπτυξη ολόκληρης Ελλάδας και — με τον κίνδυνο να παρεξηγηθώ — ως μια από τις αποφασίζουσες πόλεις θα μπορούσε να βοηθήσει στην κοινωνική, πολιτιστική, οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Η Θεσσαλονίκη έχει ως προτέρημα τη λογική του Βαλκανίου, αλλά κοιμήθηκε και έμεινε στη λογική της επαρχίας. Βασικός συντονιστής λοιπόν αφύπνιση της Θεσσαλονίκης είναι ο δήμος».

— Έχω ακούσει από πολίτες να λένε ότι εντοπίζουν άξιους ανθρώπους να προχωρήσουν αυτό το όραμα και στο δικό σας, αλλά και σε άλλα πλάνα. Γιατί αυτοί οι άξιοι δεν έχουν μπορέσει ποτέ μέχρι τώρα να σκευτευτούν;

«Δεν έχει δημιουργηθεί ακόμη το κατάλληλο κλίμα. Γιατί αρκούνται σε καταλόγους αιτημάτων. Κανένας όμως δεν συνεισφέρει ως αυτόνομο πολιτικό σύνθημα την ιδέα της Θεσσαλονίκης ως Μητρόπολης των Βαλκανίων. Μόλις ωριμάσει αυτή η ιδέα υπάρξει και η αντίδραση. Δείγμα γραφής δόθηκε τελευταία με την υπόθεση της Σχολής Δικαστών. Είναι το μοντέλο των "αντιδράσεων" που μέλλονται να έρθουν. Κουρασθήκαμε να είμαστε το κομμάτι της Αθήνας. Τέρμα».

ΗΡΕΜΗ ΔΥΝΑΜΗ

του Γιώργου
Φιζήσση

ΓΕΙΑ!
ΜΑ ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΑ
ΤΑ ΒΟΓΚΗΤΑ;

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ...
ΕΙΧΕ ΣΤΑΥΡΩΣΕΙ
ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗ

ΠΟΣ ΚΑΝΕΙΣ ΕΤΣΙ ΡΕ
ΓΙΑΝΝΗ... ΜΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΤΟ-
ΒΟΥΛΙΑ ΠΗΡΕ Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ!

ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ...
Ο ΙΟΥΔΑΣ!!!

ΤΙ ΘΕΣ ΔΗΛΑΔΗ; ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ
ΕΚΠΟΤΕΣ ΤΗΝ ΑΝΟΙΞΗ ΚΑΙ ΝΑ
ΠΑΤΟΣΟΥΜΕ;

ΕΣΥ ΚΙ Ο ΕΒΕΡΤ
ΣΟΥ ΘΑ ΠΑΤΟΣΕΤΕ!

Ο ΕΒΕΡΤ ΡΕ
ΕΙΝΑΙ Ο ΑΡΧΗΓΟΣ
ΜΑΣ!

Ο ΕΒΕΡΤ
ΕΙΝΑΙ ΕΚΔΟΤΙΚΟ
ΣΥΜΦΕΡΟΝ!

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΕΙΣΑΙ
ΚΑΙ ΦΑΙΝΕΣΑΙ, ΠΩΗΚΕ!

ΤΙ ΕΙΠΕΣ ΜΟΡΗ
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ

ΓΙΑΝΝΗ
ΜΗ!!!

ΣΚΕΨΟΥ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΟΥ...
ΤΟΝ ΚΑΡΑΜΑΝΛΙΣΜΟ!...

Η ηγεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ «πέτυχε» τον περιορισμό των εκπτώσεων που προσφέρουν οι εργολάβοι στους διαγωνισμούς για τα μεγάλα έργα. Μέχρι πρότινος ήταν από 75 έως 85% και τώρα από 30 έως 35%.

Η ηγεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ «πέτυχε» να περιορίσει δραστικά τον αριθμό των μεγαλοεργολάβων που διεκδικούν τα έργα του Β' Κοινοτικού Προγράμματος Σύγκλισης (ΚΠΣ) με την κατάθεση στο Συμβούλιο της Επικρατείας του Διατάγματος για την επανάκριση των εργοληπτικών πτυχίων και τη δημιουργία νέων, ανώτερης τάξης.

Η ηγεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ πιστεύει, τα ΜΜΕ γενικά συμφωνούν ότι με τον τρόπο αυτό επιτέλους μπαίνει τάξη στο σύστημα και ανοίγουν οι κρουνοί της ΕΟΚ που τόσο χρειάζεται η ασταθής οικονομία μας.

Επειδή ο προϋπολογισμός των προς δημοπράτηση έργων είναι εξαιρετικά μεγάλος, έξι τρισεκατομμύρια δρχ. και τα κέρδη, άσπρα και μαύρα, αναμένονται υπέρογκα, έχω τη γνώμη ότι ο ελληνικός λαός και οι καλοπροαίρετοι πολιτικοί πρέπει να ενημερωθούν για τα τεκταινόμενα.

Το μαύρο χρήμα το

Προτάσσοντας τα συμπεράσματα της ανάλυσης που ακολουθεί, ισχυρίζομαι ότι αν δεν σταματήσει αυτό το βιολί που άρχισε να παίζεται από την προηγούμενη κυβέρνηση και ενισχύεται από την παρούσα, θα παραχθεί από το Β' ΚΠΣ (Κοινοτικό Πρόγραμμα Σύγκλισης / το γνωστό μας ως «Β' πακέτο Ντελόρ») μαύρο χρήμα της τάξης του 1,5 τρισ. δρχ. που θα καταβροχθίσει στη δίνη του την απομένουσα δημοκρατία μας. 1,5 τρισ. δρχ. μαύρο χρήμα έχει τη δύναμη να συσπειρώσει άνομα συμφέροντα με δεσμούς παράνομους, έχει τη δύναμη να δημιουργήσει μαφίες που δεν θα περιοριστούν αναγκαστικά στη διαχείριση του Πακέτου. Η Ιταλία έχει πολλά να μας διδάξει.

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΕΚΠΤΩΣΕΩΝ

Με τη δημοπράτηση ενός έργου δηλώνεται και ένα κόστος (προϋπολογισμός έργου) που συνήθως είναι 2,5 έως 4 φορές μεγαλύτερο από το πραγματικό. Για παράδειγμα: το σίδηρο του σκυροδέματος δηλώνεται 320 δρχ./κιλό ενώ κοστίζει 125 δρχ., το μάρμαρο Καβάλας 45.000 δρχ./τ.μ.

του Φίλιππου Βασιλείου,
πολιτικού μηχανικού

ενώ κοστίζει 7.000 δρχ., το νωπό σκυρμα 32.000 δρχ./m³ ενώ κοστίζει 12.000

Εάν θεωρήσουμε ότι ο εργολάβος πε να κερδίσει για τις προσφερόμενες υπηρεσίες του 10% επί της προσφοράς του, δηλαδή δέχεται η εφορία, τότε πρέπει προσφέρει έκπτωση περίπου 57% για σίδηρο, 83% για το μάρμαρο, 58% για σκυροδέμα, κ.λπ. Οι εργολάβοι «νουθθηκαν» από το ΥΠΕΧΩΔΕ και προ-ρουν εκπτώσεις 30 έως 35%. Αυτό ση-νει για τις προηγούμενες τρεις περι-σεις εργασιών ότι το Δημόσιο χάνει το 27,5% από το σίδηρο, 50,5% απ-μάρμαρο και 25,5% από το σκυροδ-και μάλιστα σε σχέση με το προϋπολογ-μενο τίμημα. Οι απώλειες αυτές του Δι-σίου δεν είναι οι μοναδικές. Άλλες με-τροι που δεν μπορούμε να αναλύσε-περισσότερο στο πλαίσιο της παρού-επιτρέπουν στον εργολάβο να εισπρά-αμοιβές για εργασίες που δεν εκτέλ-Εν κατακλείδι, με μέση έκπτωση 32,5% εργολάβος στην ακραία περίπτωση μαρμάρου έπρεπε να κερδίζει 700 δρχ. κερδίζει πρόσθετα 22.725 δρχ. Ναι! Εί-δύο χιλιάδες επτακόσιες είκοσι πέ-δρχ.! Το ποσό αυτό (22.725 δρχ.) είναι μ-

...στη μαύρη τρύπα

ακέτου Ντελór...

ήμα, γιατί με το ισχύον φορολογικό τώξ ξεφεύγει από τη φορολογητέα. Εκφεθείτε τι πιθανόν να συνέβη στο του Μετρό της Αθήνας όταν έγινε αλ- των συμβατικών επιστρώσεων των ών από άσφαλτο σε μάρμαρο. Μπο- να μας ανακοινώσουν τις συμφωνη- τιμές;).

ΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ:

προσφερόμενες μεγάλες εκπτώσεις αναγκαίες γιατί αμβλύνουν τις συνέ- της κρατικής απάτης που λέγεται ολογισμός έργου και τις συνέπειες ουσίας από τα έργα της θεμιτής επί- ς. Εάν περιορισθεί ο ανταγωνισμός εργολάβων χωρίς καμία άλλη αλλαγή αλυσίδα παραγωγής των δημοσίων και αν παραμείνουν «συνετισμένοι» ολάβοι ώστε να δίνουν εκπτώσεις 30 %, τότε θα παραχθεί μαύρο χρήμα ίξης του 25 έως 30% επί του προϋπο- μού του έργου. Οι υφυπουργοί ΩΔΕ δήλωσαν στη ΣΑΤΕ (συνδικα- οό όργανο των μεγαλοεργολάβων) α θεωρούν την προσφορά έκπτωσης ύτερης από 35% «αντεθνική πράξη». υπουργός κ. Γείτονας δήλωσε ότι

στους πρόσφατους επαναληπτικούς δια- γωνισμούς της Εγνατίας Οδού που ακυρώ-θηκαν λόγω μεγάλων εκπτώσεων οι εργο- λάβοι δεν προσήλθαν γιατί δήθεν φοβήθη- καν τον νέο νόμο. Ποιος δουλεύει ποιον; Δεν αντιλαμβάνεται η ηγεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ ότι πράξεις που εμποδίζουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό και που οδη- γούν στην απόκτηση αθέμιτων κερδών εις βάρος του Δημοσίου είναι κολάσιμες και επιλαμβάνεται ο εισαγγελέας; Γνωρίζει η σημερινή ηγεσία του ΥΠΕΧΩΔΕ τις συνέ- πειες των πράξεών της;

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

Όταν με τις εύλογες κατά το ΥΠΕΧΩΔΕ εκπτώσεις του 30 έως 35% το νόμιμο κέρ-δος του εργολάβου είναι σε ποσοστό επί του προϋπολογισμού 3,5% και το μαύρο χρήμα 25% (αυτό συμβαίνει κατά μέσο όρο), δηλαδή περί τις 7 φορές μεγαλύτερο του νομίμου, λογικό είναι να υπάρχουν οι ακόλουθες επιπτώσεις:

α) Στα οργανωτικά σχήματα των εργολά-βων.

Ο «εργολάβος» δεν ενδιαφέρεται για την ίδια την παραγωγή του έργου γιατί δεν

αξίζει το κόπο. Κάποιος ταλαίπωρος θα βρεθεί για να το κατασκευάσει (κοινοπρα- κτικός θεσμός). Ενδιαφέρον έχει η δημι- ουργία και η διαχείριση του μαύρου χρή- ματος, του αθέμιτου κέρδους. Ενδιαφέρον έχει να διαχειρίζεται την «κάσα» στο ευ- ρύτερο κύκλωμα που απαιτείται για να πα- ραχθεί το μαύρο χρήμα. Το μαύρο χρήμα μοιράζεται και ο διαχειριστής συνήθως παίρνει περισσότερα. Δεν γνωρίζει το ΥΠΕΧΩΔΕ τι εστί «κολόκουρο» και πώς αυτό μοιράζεται;

I. Η προσφορά «Υπηρεσίας» ενός σύγχρο- νου εργολάβου είναι: να εξουσιάζει τον εργο-δότη (την κυβέρνηση). Αυτό επιτυγχάνε-ται κύρια με την αγορά ή εξαγορά των ΜΜΕ (η «κάσα» έχει λεφτά γι' αυτό). Τυ- χαία είναι άραγε η προσπάθεια κάθε συ- νειδητού εργολάβου να εκδώσει εφημερί-δα ή να μετέχει σε TV, με σίγουρη την άμε-ση οικονομική ζημία – ή και το αντίστρο-φο, εκδοτικές επιχειρήσεις να στρέφονται στα δημόσια έργα; Τυχαία διαστρεβλώνο-νται ή επιλεκτικά γράφονται στον Τύπο θέματα που έχουν σχέση με τα δημόσια έρ-γα; (Αυτοί που διαβάζουν πίσω από τα γράμματα γνωρίζουν τα συμφέροντα που εξυπηρετούν τέτοιου είδους δημοσιεύσεις του Τύπου).

Τυχαία η κύρια απασχόληση ενός υπουρ-γού είναι η καθημερινή ανάγνωση των αποκομμάτων των εφημερίδων που έχουν σχέση με το υπουργείο του και η προσπά-θεια που καταβάλλουν ώστε ο Τύπος να τους επιτρέψει να κρατήσουν την καρέκλα τους; Τυχαία, μετά από επιλεγμένα δημο-σιεύματα αμφιλεγόμενων δημοσιογρά-φων, καταργήθηκαν υπουργοί;

II. Να εξαφανίσει των ανταγωνισμό των εργολάβων περιορίζοντας τον αριθμό τους ή φροντίζοντας ώστε τα τεύχη δημοπρατή-σης των διαγωνισμών να φωτογραφίζουν λίγες επιχειρήσεις με διάφορα προς τούτο τεχνάσματα. Οι λίγοι εργολάβοι μπορούν πιο εύκολα να δημιουργήσουν το μαύρο χρήμα. (Το ΥΠΕΧΩΔΕ ενέδωσε σ' αυτό).

III. Να εξαγοράσει τη δημόσια διοίκηση. Αυτό πια είναι το μόνο εύκολο γιατί οι λί-γοι που γνωρίζουν και είναι τίμιοι μπο-ρούν να εξουδετερωθούν.

IV. Να ελέγχει τους συνδικαλιστικούς φο-ρείς των τεχνικών. Νομίζω ότι αυτά που αναφέρθηκαν προδιαγράφουν πολλά από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της Μα-φίας. Και αν ακόμη πολλοί δεν λείτουμε-γούν έτσι, θα προσαρμοσθούν στις «ανά-γκες της αγοράς» – αλλιώς θα εξαφανι-σθούν.

ης δημοκρατίας

β) Συνέπειες στους πολιτικούς σχηματισμούς και στην κοινωνία μας.

Μέχρι τώρα, το μαύρο χρήμα των δημοσίων έργων ήταν περιορισμένο λόγω του μικρού προϋπολογισμού των έργων. Με το Β' ΚΠΣ εκτινάσσεται στα ύψη (1,5 τρισεκατομμύρια δρχ. περίπου). Τέτοια ποσά δεν τα φαντάζεται η βιομηχανική μας παραγωγή, ούτε καν το ευρωπαϊκό κύκλωμα εμπορίας ναρκωτικών. Η βόμβα αυτή είναι ικανή να συνεισφέρει πολλαπλά στη διαμόρφωση κατάλληλων πολιτικών σχηματισμών. Με τόσα χρήματα αγοράζονται τα πάντα, με την προϋπόθεση βέβαια να συναινέσουν και οι Κοινογιορύτες που προσφέρουν το χρήμα με το ένα χέρι. Εάν με το άλλο πάρουν ένα κομμάτι θα πούνε το μεγάλο ΝΑΙ. Αυτό έχει σχέση με τα μεγάλα έργα για τα οποία θα αναφερθούμε σε άλλο τεύχος.

Αυτό που ήθελα να επισημάνω είναι ότι, χωρίς να καταλογίζω άμεσα αρνητικές προθέσεις στη κυβέρνηση, η έλλειψη δημοσίας διοίκησης, η απουσία οργάνωσης στα πολιτικά κόμματα, σε συνδυασμό με την έλλειψη δημοκρατικής λειτουργίας, το αρνητικό θεσμικό πλαίσιο παραγωγής των δημοσίων έργων και οι ανάγκες της παραπαίουσας οικονομίας μας για απορρόφηση πάσης θυσίας του Β' ΚΠΣ έχει, εκτός από τις συνέπειες που αναφέραμε, και την εξής βασικότερη: Να κλονίσει ακόμη περισσότερο την εμπιστοσύνη του λαού προς το υπάρχον πολίτευμα. Οι πρώτες ενδείξεις είναι ορατές. Τις επισήμανε και ο πρωθυπουργός της χώρας σχολιάζοντας τα αποτελέσματα των ευρωεκλογών. Υπάρχουν και χειρότερα. Υπαρκτά πολιτεύματα είναι και ο φασισμός και η μοναρχία.

Όταν ο κόσμος της παραγωγής, οι μηχανικοί της παραγωγής που έχουν αποδεδειγμένα τη δυνατότητα να σύρουν το κάρο της ανάπτυξης υποχρεώνονται σε ανεργία ή απόσυρση, και μάλιστα εν όψει της διακηρυγμένης κοσμογονίας του Β' ΚΠΣ, όταν έντιμοι υπουργοί καταργούνται, τότε, θα περιμένουμε να υποστούμε τις συνέπειες που αναφέραμε. Καλώς, λοιπόν, ανησυχεί ο πρωθυπουργός, αλλά αυτό δεν επαρκεί. Πρέπει και να ενεργήσει και μάλιστα σε σωστή κατεύθυνση (αντλώντας τα διδάγματά του και από την ανάλυση των αποτελεσμάτων από τη διαχείριση του Α' ΚΠΣ που κατά τη γνώμη μας δεν κάλυψε τους στόχους του. Απλώς φαγώθηκε). Αντίθετα το Β' ΚΠΣ, όπως εξελίσσεται, δεν θα φαγωθεί απλώς αλλά θα αποδειχθεί το κουτί των δώρων της Πανδώρας.

Τι συμβαίνει με τις δημοπρασίες;

• Την είδηση που δημοσιεύουμε πιο κάτω δεν την διαβάσαμε σε καμία αθηναϊκή εφημερίδα, ούτε καν σε μονόστηλο. Την αλιεύσαμε αυτούσια από την εφημερίδα *Μακεδονία* (22.9). Έστω και έτσι, με ενδιαφέρον αναμένουμε την απάντηση του υπουργού ΠΕΧΩΔΕ κ. Λαλιώτη.

Σοβαρές καταγγελίες για τον τρόπο με τον οποίο διεξήχθησαν οι επαναληπτικοί διαγωνισμοί δημοσίων έργων στους νομούς Θεσσαλονίκης και Πιερίας έκανε ο βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας Μ. Κεφαλογιάννης.

Με ερώτηση την οποία κατέθεσε στη Βουλή προς τον υπουργό ΠΕΧΩΔΕ κ. Κ. Λαλιώτη, ο κ. Κεφαλογιάννης κατηγορεί την κυβέρνηση για αθέμιτες μεθοδεύσεις που έχουν ως αντικειμενικό σκοπό την πραγματοποίηση απευθείας αναθέσεων στα μεγάλα δημόσια έργα όχι μόνο της Βορείου Ελλάδος, αλλά και ολόκληρης της χώρας.

Το περιεχόμενο της ερώτησης του βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας έχει ως εξής:

«Ανησυχητικά για την πορεία των μεγάλων έργων φαινόμενα παρατηρήθηκαν κατά τη διάρκεια των επαναληπτικών διαγωνισμών για την ανάδειξη των κατασκευαστών των οδικών έργων Σκοτίνα - Λιτόχωρο, Λιτόχωρο - Δίο και Δίο - Κατερίνη, συνολικού προϋπολογισμού 30 περίπου δισεκατομμυρίων δραχμών, που διεξήχθησαν την 12η Σεπτεμβρίου 1994 στην έδρα της διεύθυνσης συγκοινωνιακών έργων της 3ης ΠΥΔ Θεσσαλονίκης.

Οι διαγωνισμοί ήταν επαναληπτικοί, διότι οι πρώτοι ακυρώθηκαν από το ΥΠΕΧΩΔΕ λόγω των υπερβολικών εκπτώσεων, που είχαν προσφέρει οι μειοδότες τεχνικές εταιρείες. Κατά τη διεξαγωγή των διαγωνισμών παρατηρήθηκαν τα ακόλουθα:

1. Οι διαγωνισμοί διεξήχθησαν διαδοχικά την ίδια ημέρα στην ίδια υπηρεσία και με ώρες λήξεως επιπλέον των προσφορών την 11 π.μ., 12 και 12.30 μ.μ. Δηλαδή ουσιαστικά αποκλείοντας τις τεχνικές εταιρείες που ήθελαν να λάβουν μέρος και στις τρεις δημοπρασίες.

2. Από τη διακήρυξη της δημοπρασίας (άρθρο 7) ήταν επίσης επιτρεπτή η ταχυδρομική κατάθεση προσφορών, που θα εγένοντο δεκτές από την υπηρεσία και μετά τη λήξη της αυτοπρόσωπης επίδοσης προσφορών και την αποσφράγιση των φακέλων.

3. Με στόχο να κηρυχθεί άγονος ο διαγωνισμός και να δοθεί δυνατότητα στο ΥΠΕΧΩΔΕ να αναθέσει απευθείας την εκτέλεση των έργων και προ της ενάρξεως διεξαγωγής των διαγωνισμών, παρεχωρήθη από την υπηρεσία στους παρισταμένους εκπροσώπους των ενδιαφερομένων εργοληπτικών εταιρειών (άνω των 50 τον αριθμό) αίθουσα της υπηρεσίας «για να συζητήσουν» τα του διαγωνισμού. Στη αίθουσα αυτή ενεφανίσθησαν εκπρόσωποι των εργοληπτικών οργανώσεων, οι οποίοι πιεστικώς ισχυρίστηκαν ότι μεταφέρουν την επιθυμία της ηγεσίας του ΥΠΕΧΩΔΕ, να μη δοθούν μεγάλες εκπτώσεις στους διαγωνισμούς και να μη δώσει κανένας εκ των παρισταμένων προσφορά. Ανεφέρθη χαρακτηριστικά ότι ο ΥΠΕΧΩΔΕ θα δώσει προσφορά και χαλάσει τη δουλειά θα γραφτεί στη μαύρη λίστα και θα του πάρει ο υπουργός το εργοληπτικό πτυχίο για 6 μήνες».

4. Επειδή προφανώς τα επιχειρήματα των εκπροσώπων των εργοληπτικών οργανώσεων κατά την ανω συνάντηση της 12ης Σεπτεμβρίου 1994 ήταν πολύ πειστικά, οι παρισταμένοι εκπρόσωποι 50 εταιρειών απεχώρησαν, χωρίς να δώσουν προσφορά στα τρία έργα του αυτοκινητοδρόμου Κατερίνης - Συνόρων. Οι διαγωνισμοί εκηρύχθησαν άγονοι.

Το ίδιο ακριβώς φαινόμενο επανελήφθη και σε άλλες δημοπρασίες, όπως για παράδειγμα, η δημοπρασία του έργου "διευθέτηση κοίτης Δενδροποτάμου", προϋπολογισμού 1,8 δισ. δραχμών. Στην περίπτωση αυτή, κατόπιν συνεννοήσεως των παρισταμένων τεχνικών εταιρειών, να αφεθεί το έργο σε μία εξ αυτών, δόθηκε συμβολική έκπτωση με αντάλλαγμα την πληρωμή στους υπολοίπους από την εταιρεία που θα αναλάμβανε το έργο «αέρος» ύψους πολλών εκατοντάδων εκατομμυρίων δραχμών.

Τέλος, κυκλοφορούν πληροφορίες, ότι με την ανοχή αλλά και πολλές φορές με την προτροπή πολλών παραγόντων του υπουργείου, οι τεχνικές εταιρείες έχουν χωριστεί σε ομάδες, κάθε μία των οποίων θα λαμβάνει να μειοδοτήσει και να κατασκευάσει με μικρή έκπτωση τα δημόσια έργα που δημοπρατούνται γεωγραφικό διαμέρισμα που έχει εκχωρηθεί στην ομάδα.

Ερωτάσθε:

1. Ποια είναι η λογική της ταυτόχρονης διεξαγωγής δημοσίων διαγωνισμών, τόσο μεγάλου προϋπολογισμού και πώς εξασφαλίζεται ο ανταγωνιστικός επί ίσοις όροις.

2. Σε ποιες συγκεκριμένες ενέργειες πρόκειται να προβεί για την αποφυγή της επαναλήψεως παραφαινόμενων.

3. Έχετε την πρόθεση, κάνοντας χρήση των εξαιρετικών διαδικασιών περί δημοσίου λογιστικού, να θέσετε απευθείας ή κατόπιν προσκλήσεως περιορισμένου αριθμού εργοληπτικών επιχειρήσεων τις ανω κηρυχθείσες "άγονες" δημοπρασίες;

1979-1994 Δεκαπέντε χρόνια Νεφέλη

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΖΑΡΟΚΩΣΤΑ

Τ ό μ ε κ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

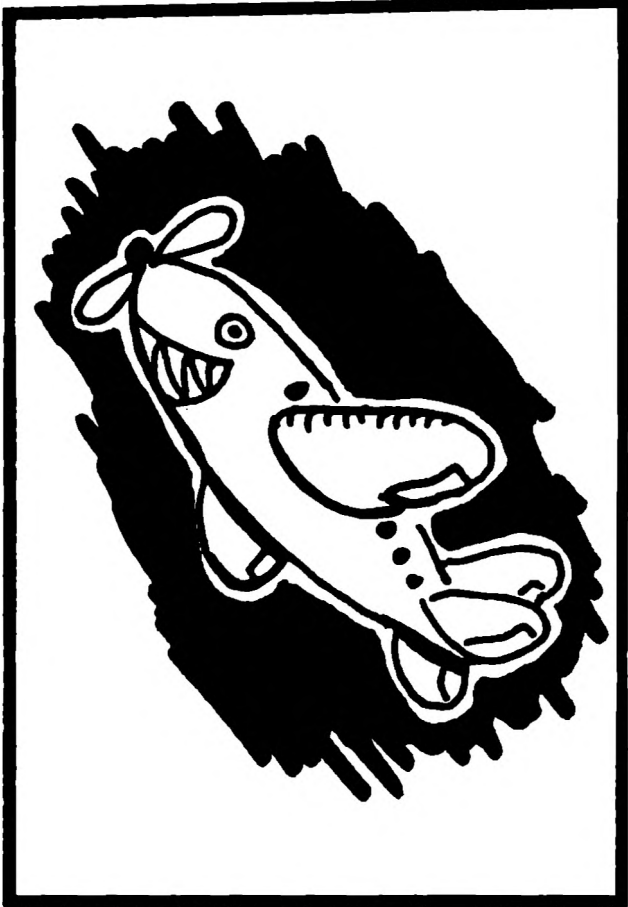
Μέσα σ' ένα κλίμα ονειρικού ρεαλισμού οι ήρωες της Κατερίνας Ζαρόκωστας συναντούν τα πρόσωπα και τις καταστάσεις που θα συμπληρώσουν την εικόνα τους. Μα δεν έχουν αυταπάτες. Χωρίς να είναι αποκομμένοι από την πραγματικότητα, από τον Άλλο, ξέρουν ότι παραμένουν μόνοι και ευάλωτοι στη θλίψη του φθαρτού στοιχείου της καθημερινότητας.

Με τα υπέροχα αυτά διηγήματα η Κατερίνα Ζαρόκωστα κατακτά μία περίοπτη θέση στη γυναικεία λογοτεχνία της χώρας μας.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

... Προωθούν το ελληνικό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6 ΑΘΗΝΑ 106 80 - ΤΗΛ.: 3607744 - 3639962

Σήμερα, έπειτα από τα όσα έχουν γραφεί και λεχθεί, το έργο του νέου αεροδρομίου των Σπάτων εμφανίζεται τουλάχιστον προβληματικό. Και τούτο για τους εξής κυρίως λόγους:

α) Είναι πλέον ή βέβαιο πως το νέο αεροδρόμιο, σε συνδυασμό με τα μεγάλα οδικά έργα που το συνοδεύουν, θα προσελκύσει μεταποιητικές και εμπορικές δραστηριότητες, θα εντείνει υπέρμετρα τις τάσεις αστικοποίησης στα Μεσόγεια και, συνακόλουθα, θα οδηγήσει σε ραγδαία περιβαλλοντική υποβάθμιση της περιοχής (καταστροφή φυσικού τοπίου, εγκατάλειψη παραδοσιακών καλλιεργειών, εξαφάνιση αρχαιολογικών καταλοίπων, ρύπανση παντός είδους κ.ά.).

β) Η ρύπανση της ατμόσφαιρας από την κίνηση των αεροσκαφών, την κυκλοφορία οχημάτων στους νέους οδικούς άξονες, τη λειτουργία νέων βιομηχανικών μονάδων και τις κεντρικές θερμάνσεις πολλαπλών κατοικιών όχι μόνο θα επηρεάσει τις συνθήκες ζωής στην ίδια την περιοχή, η οποία σήμερα λειτουργεί και ως χώρος αναψυχής για πολλούς Αθηναίους, αλλά και θα επιδεινώσει, σύμφωνα με τις προβλέψεις ειδικών, τις ατμοσφαιρικές συνθήκες στο ήδη νεφόπληκτο Λεκανοπέδιο.

γ) Για μια ακόμη φορά, και παρά τους διακηρυγμένους στόχους της επίσημης χωροταξικής πολιτικής, τεράστιου ύψους επενδύσεις θα πραγματοποιηθούν στην Αττική, ενισχύοντας το γιγαντισμό της πρωτεύουσας.

δ) Σύμφωνα και πάλι με γνώμες ειδικών, η πεδιάδα των Σπάτων, ακόμη και με κα-

Από τα λεγόμενα μεγάλα έργα, το νέο αεροδρόμιο στα Σπάτα είναι ασφαλώς εκείνο που έχει εγείρει τις περισσότερες ενστάσεις. Και παλαιότερα, κυρίως όμως από τα μέσα του 1991 που η τότε κυβέρνηση της Ν.Δ. προχώρησε στην προκήρυξη του διεθνούς διαγωνισμού για την εκτέλεσή του, αρμόδιοι επιστήμονες και εκπρόσωποι ενδιαφερόμενων φορέων με άρθρα στον ημερήσιο Τύπο, με ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές συνεντεύξεις, με ομιλίες σε δημόσιες συγκεντρώσεις, αλλά και με εισηγήσεις σε δύο επιστημονικά διήμερα του ΤΕΕ, έχουν αμφισβητήσει τη σκοπιμότητα του έργου και, προπάντων, την επιλογή της συγκεκριμένης θέσης. Ας υπενθυμίσουμε εδώ πως η επιλογή αυτή είχε γίνει προ εικοσαετίας περίπου, με συνθήκες, δεδομένα και προβλέψεις που δεν ισχύουν πλέον, και χωρίς να ληφθεί υπόψη η περιβαλλοντική διάσταση του ζητήματος. Ωστόσο, και τότε είχαν διατυπωθεί σοβαρές επιφυλάξεις και η σχετική απόφαση δεν ήταν ομόφωνη.

θαρά τεχνικά-συγκοινωνιακά κρι-
δεν είναι η καταλληλότερη για την ι-
τάσταση και λειτουργία του νέου α-
δρομίου. Οι τοπικές ατμοσφαιρικές
θήκες π.χ. είναι δυσμενείς για την α-
λεια των πτήσεων.

Είναι αλήθεια ότι τόσο για το ίδιο τ-
ροδρόμιο όσο και για τη νέα ελεύθε-
ωφόρο Σταυρού - Αεροδρομίου εκ-
θηκαν, κατά κοινοτική επιταγή, με-
περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Δυσ-
οι μελέτες αυτές δεν είναι αξιόπι-
γιατί αντιμετώπισαν τα ζητήματα εν-
αποσπασματικά. Και τούτο γιατί οι
δοχοι μελετητές υποχρεώθηκαν συμ-
κά να βασιστούν σε παραδοχές και
βλέψεις που τους δόθηκαν από τον
νισμό Αθήνας, να περιορίσουν τις δι-
νήσεις τους σε καθαρά τοπικό επί-
αγνοώντας την ευρύτερη χωροταξια-
σταση του προβλήματος και, προπά-
να θεωρήσουν τις γενόμενες επιλογ-
οριστικές, αποκλείοντας την εξι-
εναλλακτικών λύσεων. Ωστόσο, πα-
εμφανείς αυτές αδυναμίες τους, οι
τες που εκπονήθηκαν κάθε άλλο
διασκεδάζουν τις ανησυχίες. Αντίθε-
μεγάλο βαθμό τις επικυρώνουν, απο-
σημαίνουν αρκετές από τις δυσμενεί-
πτώσεις των έργων και προτείνουν
την άμβλυνσή τους μέτρα που είν-
βαιο πως δεν μπορούν να εφαρμο-
στην ελληνική πραγματικότητα.

ΝΑ ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΘΕΙ ΤΟ ΘΕΜΑ

Έστω και εν μέρει αν αληθεύουν
ραπάνω, το θέμα της εγκατάστα-
νέου αεροδρομίου στα Σπάτα θα έ-
να επανεξεταστεί, δεδομένου μάλι-
τίποτε δεν δικαιολογεί την άμεση υ-
ηση του έργου. Η επιβατική κίνη-
Ελληνικό κατά την τελευταία δε-
παραμένει περίπου σταθερή, σε επ-
πολύ χαμηλότερα από εκείνα που
βλέπονταν, και το υφιστάμενο αε-
μιο με ορθολογικότερη οργάνωση κ-
τάλληλες βελτιώσεις, που έχουν εξ-
μελετηθεί, μπορεί θαυμάσια να εξυ-
τήσσει την όποια αυξημένη κίνη-
την επόμενη δεκαετία. Υπάρχουν ε-
νως άνετα χρονικά περιθώρια για
να μελετηθεί το όλο ζήτημα σοβαρά
πλαίσιο μιας συνολικής χωροταξια-
συγκοινωνιακής πολιτικής, και να
τηθεί η καλύτερη δυνατή λύση, δι-
ανάμεσα σ' άλλα και η λιγότερο επι-

Αεροδρόμιο Σπάτων: Στο βωμό της ανάπτυξης -ή...

του Α. Α. Αμπελουργού

ο περιβάλλον.

Όμως, το έργο προωθείται σαν να υπάρχει πρόβλημα. Η προηγούμενη ρύθμιση δεν είχε δεχτεί ποτέ διάλογο στο ζήτημα. Οι αρμόδιοι υπουργοί εμφανίζονταν απόλυτα πεπεισμένοι στην αναγκαιότητα του νέου αεροδρομίου και θεωρούσαν πως οι όποιες δυσμενείς επιπτώσεις του στο περιβάλλον θα παθμιζόνταν από τεράστια οφέλη, και αν δεν είχαν στα χέρια τους καμιά άλλη μελέτη που να τεκμηριώνει μια άποψη. Θριαμβολογούσαν μάλιστα όλα είναι έτοιμα για την υπογραφή σύμβασης με τους αναδόχους του έργου, υπογραφή που αποτράπηκε, ελέω Απιλίδη, κυριολεκτικά στο παραπέτασμα της ιστορίας. Όμως και η νέα κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ, μολοντί οι προεκλογικές δεσμεύσεις του κινήματος είχαν δημιουργήσει υποχρεώσεις για την επανεξέταση του θέματος, περιορίστηκε στην επαναδιαπραγμάτευση των όρων της σύμβασης, ζήτημα μάλλον σημαντικό, αλλά όχι πρωτεύον. Σήμερα δείχνει αποφασισμένη να ολοκληρώσει στην εκτέλεση του έργου, και κατεξοχήν αρμόδια στελέχη της κυβέρνησης ή και εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σοβαρές επιφυλάξεις τόσο για σκοπιμότητά του όσο και για τη χωρητικότητά του.

ΟΡΙΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ»

Η. Χρήστου και Γ. Κουκουλέτσος, πρόεδρος και αντιπρόεδρος αντίστοιχα της εταιρείας Αερολιμήν Αθηνών (Α.Ε.), τον Ιούνιο του 1993, ως μέλη της εργασίας του ΤΕΕ, είχαν συντά-

ξει έκθεση για το νέο αεροδρόμιο στην οποία, μεταξύ πολλών άλλων, τόνιζαν ότι «η Αττική έχει ήδη εξαντλήσει τα περιθώριά της και επομένως η όποια ενέργεια, τέτοιου μεγέθους, γίνει χωρίς μελέτη σε βάθος όλων των παραμέτρων, θα έχει πιθανότατα ολέθριες επιπτώσεις». Ειδικότερα επισήμαιναν μία σειρά κινδύνων, όπως «περιορισμό της δυνατότητας ανανέωσης του αέρα της Αθήνας, συρρίκνωση της αγροτικής παραγωγής με την αστικοποίηση της αγροτικής γης των Μεσογείων, επέκταση του ενιαίου πολεοδομικού συγκροτήματος της πρωτεύουσας προς την περιοχή του Αεροδρομίου και πέρα από αυτήν έως τις ανατολικές παραλίες», με αποτέλεσμα «υπέρμετρο και εκτός κάθε πολεοδομικού και χωροταξικού προγραμματισμού γιγαντισμό, αλλοίωση του τοπίου και των οικολογικών ισορροπιών» και άλλα πολλά. Ο κ. Λαλιώτης, υπουργός ΠΕΧΩΔΕ, έχει επανειλημμένα δηλώσει ότι προσωπικά είναι αντίθετος με την εγκατάσταση του νέου αεροδρομίου στα Σπάτα. Ο κ. Πάγκαλος, υπουργός Μεταφορών και Επικοινωνιών και υποψήφιος δήμαρχος Αθηναίων, διακηρύσσει απερίφραστα ότι η επιλογή των Σπάτων είναι λανθασμένη και ότι το νέο αεροδρόμιο θα έπρεπε μελλοντικά να γίνει στην Τανάγρα. Ακόμη και ο πρωθυπουργός έφτασε να δηλώσει προ καιρού ότι και η δική του η καρδιά είναι υπέρ της Τανάγρας. Και αναρωτιέται κανείς αν οι κατεξοχήν αρμόδιοι έχουν τέτοιους ενδοιασμούς και τέτοιες αντιρρήσεις, ποιοι τελικά προωθούν το έργο; Και για ποιους λόγους; Μήπως πρόκειται για συμπτώματα πολιτικής

σχιζοφρένειας;

Σε διάφορες κατά καιρούς κυβερνητικές ανακοινώσεις αφήνεται να εννοηθεί ότι το έργο πρέπει τελικά να πραγματοποιηθεί, γιατί υπάρχουν σχετικές δεσμεύσεις. Όχι βέβαια απέναντι στον ελληνικό λαό. Προεκλογικά το ΠΑΣΟΚ είχε ρητά θέσει ως «προαπαιτούμενο» οποιασδήποτε απόφασης για κατασκευή και λειτουργία του νέου αερολιμένα, «τη σύνταξη πλήρους περιβαλλοντικής μελέτης που θα γίνει υπό την εποπτεία των κοινωνικών φορέων που επηρεάζονται απ' αυτόν (Τοπική Αυτοδιοίκηση, ΤΕΕ, φορείς παραγωγικής διαδικασίας, κ.λπ.)», όπως αναφέρεται σε σχετικό κείμενο εργασίας (ΠΑΣΟΚ, Μάιος 1993). Μήπως πρόκειται για τη μελέτη που η κυβέρνηση έχει αναθέσει στο Πανεπιστήμιο Αθηνών; Αλλά τότε γιατί δεν αναμένονται τα πορίσματά της και η συζήτησή τους από τους «κοινωνικούς φορείς», αλλά η κυβέρνηση σπεύδει να εξαγγείλει την απόφασή της από τώρα; Άραγε δεν δημιουργούνται έτσι και στους πιο καλόπιστους υπόνοιες για μια μελέτη που εκπονείται «κατόπιν εορτής, με συνθήκες που δεν δημιουργούν την βεβαιότητα για την φερεγγυότητα ή την αποτελεσματικότητα των προτάσεών της» (χαρακτηρισμός από το ΠΑΣΟΚ της μελέτης που είχε αναθέσει η κυβέρνηση της Ν.Δ.);

ΥΠΑΡΧΟΥΝ, ΑΡΑΓΕ, ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ;

Οι ανακολουθίες αυτές εύλογα δημιουργούν και άλλες απορίες. Μήπως η κυβέρνηση έχει αναλάβει δεσμεύσεις απέναντι σε ξένες κυβερνήσεις; Μήπως δέχεται πιέσεις από έλληνες μεγαλοεργολάβους; Ή μήπως, τελικά, έχει υιοθετήσει την ιδεολογία της προκατόχου της, ότι τα πάντα μπορούν να θυσιάζονται στον βωμό της «οικονομικής ανάπτυξης»; Επιτέλους, ο κ. Λαλιώτης και ο κ. Πάγκαλος, που έχουν δημόσια διαφοροποιηθεί και δείχνουν υποψιασμένοι για το απειλούμενο «έγκλημα», δεν μπορούν να νίπτουν τας χείρας τους ως Πόντιοι Πιλάτοι, επικαλούμενοι ως άλλοθι ο πρώτος την πειθαρχία σε συλλογικές κυβερνητικές αποφάσεις και ο δεύτερος την επικείμενη αποχώρησή του από την κυβέρνηση. Αλλά και ο πρωθυπουργός, που ασφαλώς γνωρίζει το θέμα, έχει χρέος να εξηγήσει για ποιους λόγους είναι έτοιμος να θυσιάσει τα Μεσόγεια και να οξύνει ακόμη περισσότερο τα προβλήματα της πρωτεύουσας.

Από σήμερα το ΑΝΤΙ, όπως θα είδατε σε άλλες σελίδες, ξεκινά μια σημαντική καμπάνια, που στόχο έχει τον έλεγχο της αλόγιστης ροής χρημάτων από το Β' Πακέτο Ντελόρ και τις επιπτώσεις που θα έχει αυτό, αν συμβεί, στην κοινωνική και πολιτική ζωή του τόπου.

Στο μεταξύ, με την προσδοκία των χρημάτων, έχει δρομολογηθεί η εκτέλεση των πρώτων μεγάλων έργων, αλλά έχει γενικευθεί και η συζήτηση γι' αυτά. Στη συζήτηση αυτή, θα λάβουμε κι εμείς μέρος. Οι εσπευσμένες αποφάσεις με τις οποίες πολλά από τα μεγάλα έργα δρομολογήθηκαν, τα πολλαπλά και διαπλεκόμενα συμφέροντα, ο ρόλος των συγκροτημάτων Τύπου και η ίδια η λειτουργία του πολιτικού συστήματος μας το επιβάλλουν.

Ξεκινάμε την αναφορά μας με δυο κείμενα στο σημερινό τεύχος μας. Το πρώτο εναντιώνεται στις κλιμακούμενες συζητήσεις για την κατασκευή τραμ στην Αθήνα. Το δεύτερο τοποθετείται στο θέμα του αεροδρομίου των Σπάτων. Έπεται συνέχεια....

ΕΝΑΝΤΙΟΝ των τραμ

του Φίλιππου Βασιλείου

Στο άρθρο της εφημερίδας *Το Βήμα*, (6.3.1994) με τίτλο «Η ώρα του τραμ» και με αφορμή τα όσα ελέχθησαν στη συγκέντρωση που διοργάνωσαν η εφημερίδα *Τα Νέα* και η οικολογική οργάνωση Greenpeace στο Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών για το κυκλοφοριακό των μεγάλων αστικών κέντρων, εξήχθη το συμπέρασμα ότι η επιστροφή στο εκτεταμένο δίκτυο τραμ και περιαστικών σιδηροδρόμων είναι αναγκαία. Εκτιμώντας την καλή πρόθεση των διοργανωτών για το μέλλον αυτής της πόλης, θέτω υπόψη τους και τα ακόλουθα, μέρος των οποίων έθιξα με παρέμβασή μου στην ως άνω συγκέντρωση και επιφυλάχτηκα να διατυπώσω σε άλλη συγκέντρωση την άποψή μου.

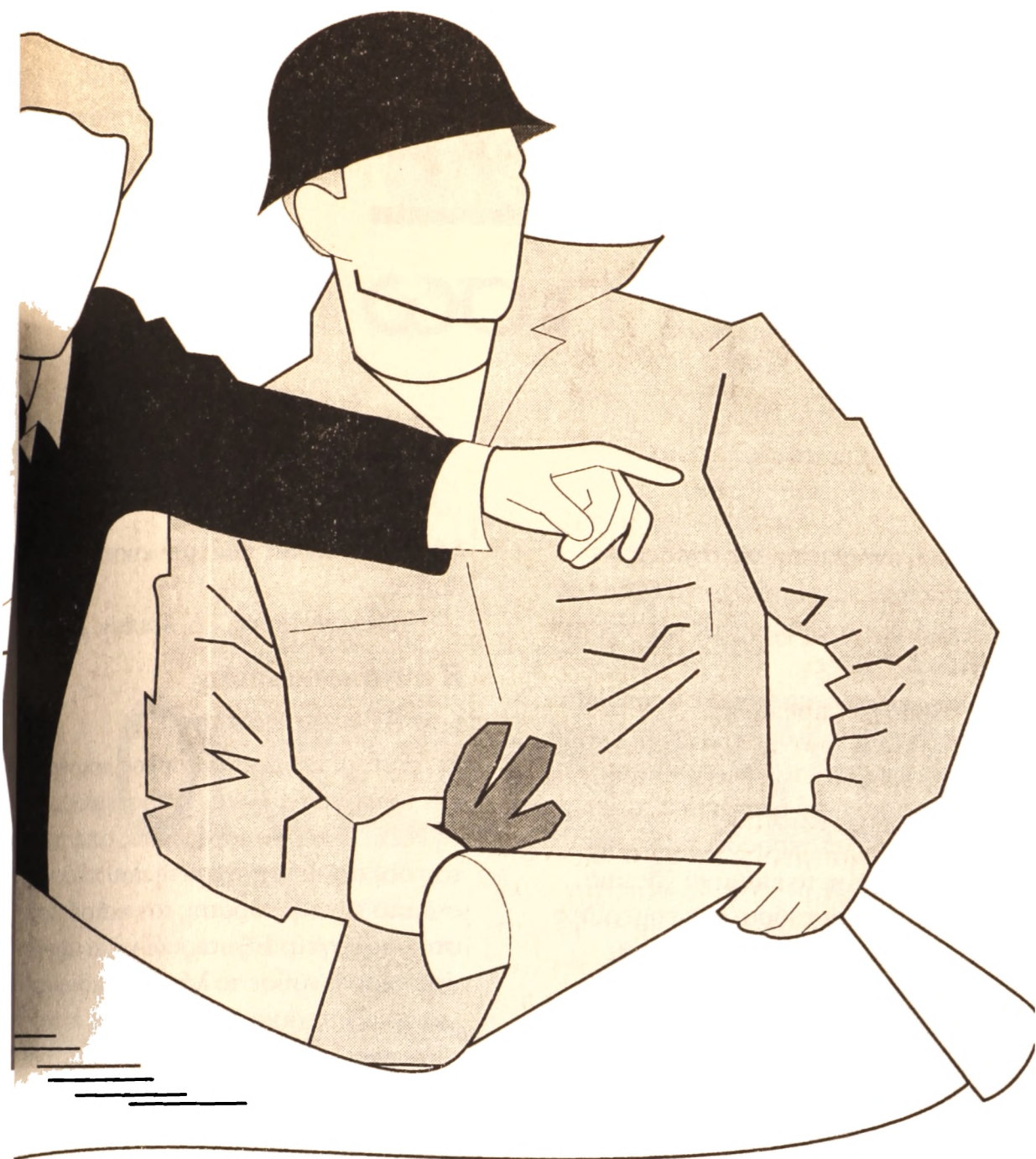
α) Αυτή τη στιγμή κατασκευάζονται δύο νέες γραμμές Μετρό με 21 σταθμούς. Είναι προφανές ότι οι μελλοντικοί επιβάτες που έχουν προέλευση και προορισμό περιοχές κοντά στους σταθμούς (πρόσβαση με τα πόδια), θα έχουν άριστη εξυπηρέτηση. Όλοι οι υπόλοιποι επιβάτες του λεκανοπεδίου, που αποτελούν και τη συντριπτική πλειοψηφία, θα πρέπει να χρησιμοποιούν για τις μετακινήσεις τους αποκλειστικά άλλο, ή και άλλο, μεταφορικό μέσο. Τα μεταφορικά αυτά μέσα θα κινούνται και θα σταθμεύουν στους υπάρχοντες κοινόχρηστους χώρους, που είναι τραγικά ανεπαρκείς, με αύξουσα την ανεπάρκειά τους όσο απομακρυνόμαστε από το κέντρο της πόλης. Τα περιθώρια βελτίωσης των μέσων αυτών είναι από ελάχιστα έως ανύπαρκτα. Δεν μας ωφελεί, λοιπόν, το δίκτυο τραμ (γιατί όχι και τα τρόλλεϋ, που είναι εξίσου οικολογικά, φθηνότερα και πιο ευέλικτα) ούτε τα λεωφορεία, μια που δεν μπορούν να έχουν μεγάλη μέση ταχύτητα στους δεδομένους δρόμους.

Αν κατασκευαστεί περιαστικός σιδηρόδρομος (γίνεται λόγος για τη γραμμή Λαυρίου με ανταπόκριση στο Μετρό), τότε θα εξυπηρετηθούν άριστα μόνο οι περιοχές

των σταθμών του Μετρό και του περιόχου σιδηροδρόμου.

β) Οι συνέπειες από τη μερική και άριστη κυκλοφοριακή εξυπηρέτηση Μετρό και τον περιαστικό σιδηρόδρομο θα είναι εντελώς αρνητικές για το πολεοδομικό συγκρότημα της Αττικής, διότι θα οδηγήσει σε αύξηση του συντελεστή πυκνότητας τους (ήδη αυτό άρχισε να πραγματοποιείται). Ενώ, αντίθετα, η έλλειψη κυκλοφοριακής εξυπηρέτησης σε πολλές περιοχές της Αθήνας θα τις υποβιβάσει ακόμη και θα τις περιθωριοποιήσει (slums). Ανάλογα φαινόμενα στρεβλώσεως ήδη έχουν παρατηρηθεί σε πολλές πόλεις που γειτνιάζουν με μεγάλες νέες αρτηρίες.

γ) Η λύση του κυκλοφοριακού προβλήματος του υπάρχοντος πολεοδομικού συστήματος, που επιτρέπει την ομαλή και μετρη ανάπτυξή του, προϋποθέτει, κατ'εξοχή, τη δημιουργία εκτεταμένου πυκνού δικτύου Μετρό, κατά το πρότυπο του Παρισιού, που σε συνδυασμό με ελαχιστοποιημένο δίκτυο επιφανειακών μέσων μαζικής μεταφοράς θα ικανοποιήσει

απελεσματικότητα το πλέγμα των επι-
ών μετακινήσεων. Οι προφανείς συ-
ενός τέτοιου πλέγματος μετακινή-
είναι ο περιορισμός της κυκλοφορίας
επιβατικών αυτοκινήτων και η απελευ-
τη τμήματος των κοινοχρήστων χώ-
ρος όφελος του αναγκαίου πρασίνου
ων πεζοδρόμων (π.χ. νέες γραμμές
ό με σταθμούς στην Κυψέλη, στο Πα-
ι, στο Γουδί, κ.λπ.).

να μπορούν να υλοποιηθούν τέτοια
άμματα θα πρέπει, προφανώς, το κό-
κατασκευής τους, σε συνδυασμό με το
ς λειτουργίας τους, να δικαιολογείται
ς προκύπτουσες ωφέλειες.

αρχάς το κόστος του Μετρό ανά χι-
ρο δεν είναι αυτό που προκύπτει
ή θα προκύψει στο μέλλον από την
ύει σύμβαση για τις κατασκευαζόμε-
ιο γραμμές. Σίγουρα μπορεί να είναι
ρο και από το μισό. Αυτό «δοξάζει»
ς όποιους εργολάβους, αλλά τη δη-
διοίκηση και τις εμπλεκόμενες εκτε-
ιές εξουσίες. Πιστεύω ότι οι ίδιοι, ή
ιοιχοι εργολάβοι, σε σοβαρότερους
ότες θα περιορίζαν το εργολαβικό
λαγμα στο πλαίσιο που το καθορί-

ζουμε. (Αναλογισθείτε τις οφέλειες του κέ-
ντρου της Αθήνας, αν με τα ίδια χρήματα
κατασκευάζαμε πρόσθετες γραμμές Με-
τρό μήκους 20km και με 21 επί πλέον σταθ-
μούς. Θα είχε τότε κυκλοφοριακό πρόβλη-
μα το κέντρο της Αθήνας; Δεν θα περιί-
τευε, τότε, η αναζήτηση από το Δήμο της
Αθήνας οποιασδήποτε ευκαιριακής και
αποσπασματικής λύσης του κυκλοφορια-
κού της προβλήματος;)

Αν 1) Από το ούτως ή άλλως μεγάλο κό-
στος κατασκευής του μακρόπνοου αυτού
υπόγειου έργου αφαιρέσουμε:

- Τα γκαράζ που ήδη αρχίσαμε και θα συ-
νεχίσουμε να κατασκευάζουμε στην Αθήνα
καταστρέφοντας κοινόχρηστους χώρους.

- Το κόστος των πάσης φύσεως αχρήστων
αποσπασματικών κυκλοφοριακών μελετών
και έργων του κάθε συμπαθούς Δήμου, που
θεωρεί τα διοικητικά του όρια ως τελωνεία
με τους άλλους Δήμους και εξαγγέλλει
προεκλογικά την κατασκευή τοπικού δι-
κτύου τραμ.

- Το κόστος των προτεινόμενων τραμ.
- Το κοινωνικό κόστος που συνεπάγονται
τα διάφορα μέτρα περιορισμού της κίνησης
των επιβατικών αυτοκινήτων (μονά ή ζυγά

που κατέληξε να έχουμε και μονά και ζυ-
γά)

- Το κόστος εποικισμού των 21 σταθμών
μετρό και πιθανόν της περιοχής του περι-
στικού σιδηρόδρομου κ.λπ.

Αν 2) Την τεράστια και αναγκαία επιχεί-
ρηση εκσυγχρονισμού και ανάπλασης των
συγκοινωνιών της πόλης τη συνδυάσουμε
με ελληνοποίηση της κατασκευής των έρ-
γων σε ανταγωνιστική βάση, για να απο-
κτήσει η ατμομηχανή του πακέτου Ντελόρ
και βαγόνια ανάπτυξης.

ΤΟΤΕ, πιστεύω ότι και το κόστος του έρ-
γου θα είναι μικρότερο, ακόμη και χωρίς
να λάβουμε υπόψη τις προφανείς ωφέλειες
που συναρτώνται με την επιβίωση αυτής
της πόλης.

Για να γίνουν όλα αυτά, θα πρέπει οι κάθε
λογής εκλεγόμενοι σ' αυτή τη δημοκρατία,
να φροντίζουν ώστε το κράτος (ο εργοδό-
της) να μετατραπεί από απλό λογιστήριο
αναδιανομής εισοδημάτων που είναι σήμε-
ρα σε επιτελικό όργανο, με συνέχεια και
γνώση. Ο φαύλος κύκλος των αμφίπλευρων
πελατειακών σχέσεων πολιτικών - Μέσων
Μαζικής Ενημέρωσης - οργανωμένων συμ-
φερόντων είναι η βάση της υπανάπτυξης
της χώρας μας· και θα πρέπει η σωστή ανά-
πτυξη γενικότερα να βρεθεί εκτός του κύ-
κλου αυτού. Διαφορετικά θα εξαφανιστεί
γι' αυτούς και αυτό το ίδιο το αντικείμενο
της εξουσίας. Δεν βλέπω τα καλώς νοούμε-
να συμφέροντα που μπορεί να εμποδίσουν
ένα δεκαπενταετές πρόγραμμα εξυγίανσης
και ανάπλασης της πόλης! Γιατί ένα τέτοιο
πρόγραμμα να μην τύχει της εγκρίσεως της
Βουλής από όλα τα κόμματα; Γιατί ένα τέ-
τοιο πρόγραμμα να μη χρηματοδοτηθεί
από την Ενωμένη Ευρώπη, όταν εκ των
πραγμάτων θα συμμετέχουν κατά ένα βαθ-
μό στο όλο έργο, στη βάση του αμοιβαίου
συμφέροντος!

Μια τέτοια διέξοδος προς το «μεγάλο»
βρίσκεται στη συνείδηση του λαού μας και
είναι η μοναδική μας ελπίδα στο πλαίσιο
της Ενωμένης Ευρώπης.

ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ

δεν γυρίζει πίσω

Το ποτάμι γύρισε πίσω

Δεν θυμάμαι ποιος πολιτικός είχε δηλώσει ότι το ποτάμι δεν γυρίζει πίσω. Όπως όμως βλέπετε και μόνοι σας, ο Αγύριστος, έπειτα από παρατεταμένες διακοπές, είναι και πάλι μαζί σας.

Θα ήταν πολύ παράδοξο να μη γύριζε, τώρα που το τζέρτζελο της πολιτικής μας καθημερινότητας κοντεύει να υπερβεί τα όρια της φύρας, τώρα που ο τραγέλαφος βρίσκεται ενόψει των τειχών.

Καλό χειμώνα.

Καρλ Πόππερ

Ο συγγραφέας του βιβλίου *Η ανοιχτή κοινωνία και οι εχθροί της*, Καρλ Πόππερ, έφυγε τις ημέρες που πέρασαν ανεπιστρεπτί για τη χώρα των σκιών. Όσο ζούσε είχε κατηγορηθεί ως θεωρητικός (κατά κάποιον τρόπο) του νεοφιλελευθερισμού, όμως οι πάντες εκτιμούσαν τη σκέψη του ενώ το τελευταίο διάστημα είχε καταφερθεί κατά της μαζικής κουλτούρας της τηλεόρασης.

Δυο μέρες μετά το θάνατό του, στις στήλες αλληλογραφίας της έγκριτης *Guardian*, είδε το φως της δημοσιότητας το παρακάτω σημείωμα:

«Πιστοποιητικό θανάτου: Υποθέτω ότι το γεγονός του θανάτου του Καρλ Πόππερ είναι μία επιστημονική αλήθεια, αλλά αναρωτιέμαι αν αυτός θα συμφωνούσε».

Το δίπλωμα

Ο πολύς Γιώργος Καρατσαφέρης, τελικά, παρά τις βουλήσεις του κ. Έβερετ, συμμάχου του καθώς ψιθυρίζεται στη Νέα Δημοκρατία, οδεύει τον δρόμο προς το πειθαρχικό. Η αποκάλυψη από το Βήμα της περασμένης Κυριακής ότι ο καναλάρχης και βουλευτής είχε στείλει, σε ανύποπτο χρόνο, επιστολή στον κ. Παπανδρέου, στον οποίο υποσχόταν ότι θα τον στηρίξει με την ψήφο του σε περίπτωση που αποφασίσει να είναι υποψήφιος για την προεδρία της Δημοκρατίας ήταν καταλυτική. Και, όπως αποδείχτηκε, αρκούσε

για να γίνει η υπέρβαση στις σχέσεις με ισχυρά πρόσωπα και τον λόγο να έχουν οι «ιεροεξεταστές» του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης.

Εκείνο, πάντως, που μας έκανε εντύπωση δεν ήταν ο ντόρος που δημιουργήθηκε από την αποκάλυψη, ούτε τα επιχειρήματα που εξετόξευε από το δικό του κυρίως κανάλι ο βουλευτής για να αποκρούσει τις κατηγορίες, όσο το ίδιο του το επίμαχο γράμμα, που δημοσίευσαν αυτούσιο οι εφημερίδες της Τετάρτης. Το γράμμα αυτό έβριθε ανορθογραφιών!

— Τέτοιοι είναι οι εκπρόσωποί μας στο Κοινοβούλιο, λοιπόν; Αναρωτιόταν συμπότης, σε ταβέρνα, στις υπώρειες του Λυκαβητού, το ίδιο βράδυ. Χάθηκε βρε αδελφέ μια γραμματέας, που να γνωρίζει γραφή και ανάγνωση;

— Να φαντασθείτε ότι ο κ. Καρατσαφέρης, μια όχι και πάρα πολύ μακρινή εποχή, είχε ιδιωτική σχολή, που εκπαίδευε... μανεκέν, σημείωσε δεύτερος συμπότης, στην ίδια συντροφιά.

Το κλείσιμο της κουβέντας ανήκε στον γνωστό και μη εξαιρετέο Αγάθωνα, γνωστό στους πιστούς αναγνώστες της στήλης:

— Πάντως, ο Καρατσαφέρης, το μόνο δίπλωμα που έχει δει στη ζωή του είναι μόνο το δίπλωμα οδήγησης!

Είπε και έφυγε, αφήνοντας απλήρωτο το λογαριασμό.

Στρονγκ Άντονυ

«Στρονγκ Άντονυ», Σιδερένιος Αντώνης, λεγόταν το πλοίο του εμπορικού μας στόλου που, πριν από καμιά εικοσαριά ημέρες, βυθίστηκε αύτανδρο, παρασύροντας στο βυθό και το πλήρωμά του.

Το ίδιο βράδυ, στενός συνεργάτης του Αντώνη Σαμαρά πήρε στο τηλέφωνο τον πρόεδρό του.

— Πρόεδρε, ξέρεις τι σημαίνει Στρονγκ Άντονυ;

— Φυσικά, απάντησε ο εν Χάρβαρντ σπου-

δάσας πολιτικός και εμπνευστής της υπέβασης.

— Ήμουν σίγουρος... Ε, λοιπόν, βυθίστη

Η αυτοπεποίθηση

του Αβραμόπουλου

Ο Δημήτρης Αβραμόπουλος, υποψήφιος για το Δήμο Αθηναίων, προτεινόμενος από τη Ν.Δ., έγινε γνωστός ιδίως από το πρόσωπο του σοβαρού τεχνοκράτη που πλάσαρε με μια από την τηλεόραση, τον καιρό που ήταν στο υπουργείο Εξωτερικών και αργότερα όταν κοινωνούσε το λόγο του κόμματός για τα εξωτερικά θέματα στους εκπροσώπους των ΜΜΕ. Με το «ίματζ» εκείνο προσπάθει να πείσει και τους σημερινούς ψηφοφόρους του.

Επειδή, όμως, δεν φτάνει πάντα το ίματζ γι' αυτό και αναγκάζεται πολλές φορές πέφτει στην παγίδα του «ξερόλα», ιδιότυπο πολύ χαρακτηριστική στην κοινωνία των πολιτικών ταγών, οι οποίοι έχουν μάθει συμπεριφέρονται σαν να γνωρίζουν τα πάντα.

Πριν από μέρες, ο ετάζων νεφρούς και καρδιάν νέος πολιτικός επισκέφτηκε το ραδιοσταθμό 9.84, φέουδο των κατ'επαλήψιν δεξιών και δεξιόστροφων πολιτικών αρχών του μεγαλύτερου δήμου της χώρας. Εκεί έσπευσαν να τον συστήσουν σε πολλούς. Ανάμεσά τους, και ηχολήπτης, ποιήταν ο μόνος που την ημέρα εκείνη φορούσε γραβάτα.

Μόλις άκουσε το όνομά του, ο υποψήφιος φόρεσε το καλύτερό του χαμόγελο, έσφιξε το χέρι στον υπάλληλο του σταθμού και έσπευσε να τον βεβαιώσει:

— Ξέρετε, είμαι τακτικότατος ακροατής των εκπομπών σας. Σας ακούω σχεδόν καθημερινά.

Υπό τα γενικά ειρωνικά χαμόγελα, ο υποψήφιος φαντάζομαι πως έμαθε ότι το ράδι δεν κάνει τον παπά. Θα του χρειαστεί σταδιοδρομία του.

ο Αγύριστος

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΚΗΝΗ

Επιμέλεια: Βασίλης Καπετανγιάννης

Οι σχέσεις ΗΠΑ - Ρωσίας

Η διάσκεψη κορυφής μεταξύ του αμερικανού προέδρου Κλίντον και του ρώσου προέδρου Γιέλτσιν δεν είχε ακόμα τελειώσει, τη στιγμή που γράφονταν οι γραμμές αυτές, και ως εκ τούτου δεν είναι δυνατό να είναι κανείς κατηγορηματικός ως προς αποτελέσματά της. Μπορεί όμως να τα προβλέψει κάποιος βαθμό, καθ' όσον στη μεταψυχροπολεμική εποχή οι σχέσεις των δύο χωρών μπήκαν εντελώς καινούργια φάση.

ΗΠΑ αναμφισβήτητα παρέμειναν η μόνη παγκόσμια υπερδύναμη με αυξημένες διεθνείς υποχρεώσεις και ευθύνες αλλά οι αντιλήψεις περί της «τάξης πραγμάτων» δεν φαίνεται να ανταποκρίνονται στη διαμορφούμενη πραγματικότητα.

Παρά την άλλη μεριά η σοβιετική αυτοκρατορία δεν είχε πλέον να κατέρρευσε αλλά η Ρωσία εξακολουθεί να παραμένει μία μεγάλη δύναμη που η οικονομική της ανόρθωση θα την κάνει και πάλι πανίσχυρη στη δική της περιοχή. Η σημερινή της όμως οικονομική καχεξία και η φτώχεια της ως αντίπαλο ιδεολογικό-πολιτικό σύστημα παγκόσμια κλίμακα την καθιστά δέσμια οικονομικής στήριξης της Δύσης, πράγμα που επιπλάσσει στη διπλωματική της ισχύ.

Αντίστοιχες θέσεις η τωρινή κορυφή διαφέρει φυσικά απ' τις προηγούμε-

νες. Αφορά κυρίως θέματα οικονομικής συνεργασίας και ελέγχου των πυρηνικών εξοπλισμών, τομείς αμοιβαίου συμφέροντος αλλά και ευρύτερης σημασίας για την παγκόσμια ασφάλεια και ειρήνη ιδιαίτερα, καθώς η ασφαλής φύλαξη των πυρηνικών όπλων παραμένει μέγιστη πηγή ανησυχίας.

Όλα αυτά δεν σημαίνουν ότι η Ρωσία παραδίδεται αμαχητί στα διπλωματικά κελεύσματα των ΗΠΑ και της Δύσης και θα ήταν μέγιστο λάθος απ' την πλευρά του Κλίντον αν η Ρωσία αντιμετωπιζόταν κατά τέτοιο τρόπο. Η Ρωσία εξακολουθεί να έχει επιρροή και διαφωνίες που ανακαλούν τα δικά της ιδιαίτερα συμφέροντα στον κόσμο ή έστω στη γύρω περιοχή. Εξ ου και οι αντιρρήσεις της για την άρση του εμπάργκο όπλων στη Βοσνία, μέτρο υπέρ των Μουσουλμάνων στο οποίο φαίνεται να επιμένει ο Κλίντον.

Παρά την εξασθενημένη θέση της, η Ρωσία επιθυμεί να παίξει ζωτικό ρόλο στην περιοχή και να είναι διπλωματικά δραστήρια έχοντας τη δική της φωνή, που δεν ήταν ούτε σκόπιμο ούτε ορθό να αγνοηθεί.

Αν αυτή η σύνοδος κορυφής εγκαινιάσει πράγματι μια νέα μορφή διεθνούς συνεργασίας μεταξύ των διεθνών εκκρεμοτήτων, ο έλεγχος των επικίνδυνων εστιών ανάφλεξης και η ειρήνευση στη Βοσνία μπορεί πράγματι να αποτελέσουν ρεαλιστική προοπτική.

Παρά την
εξασθενημένη
θέση της, η
Ρωσία
συνεχίζει να
παίζει ηγετικό
ρόλο.

Η επέμβαση αποφεύχθηκε, αλλά...

της Κατερίνας Καρύγιαννη

Η διαμεσολάβηση του Τζίμι Κάρτερ και η συμφωνία που έκλεισε με τους στρατιωτικούς της Αιθιοπίας ξελάσπωσαν στην κυριολεξία τον Μπιλ Κλίντον που είχε οδηγηθεί στο αδιέξοδο της εισβολής. Η αντίστροφη μέτρηση όμως για τον αμερικανό πρόεδρο άρχισε με την ειρηνική απόβαση των αμερικανικών στρατευμάτων στην Αϊτή.

Υπό το βάρος μιας σειράς προβλημάτων στο εσωτερικό (μεταρρυθμίσεις στην υγεία, προϋπολογισμός, εκλογές το Φεβρουάριο), με νωπές τις μνήμες από την αποτυχία στη Σομαλία και με αντίπαλο τον αμερικανικό λαό, στην πλειοψηφία του, αλλά και το Κογκρέσο, ο αμερικανός πρόεδρος αναλαμβάνει μόνος του την ευθύνη να προχωρήσει στην εισβολή στην Αϊτή. Στην πράξη, οδηγείται και παγιδεύεται στην επιλογή αυτή. Πρέπει επιτέλους να παρουσιάσει ένα έργο, να συμβάλει στην επίλυση μιας κρίσης, πρέπει να ξεμπερδέψει το συντομότερο δυνατό με την Αϊτή και με τους δικτάτορες που λίγο ως πολύ τον περιπαίζουν. Η θετική έκβαση της εισβολής θα ήταν ένα «μπόνους» για τον Μπιλ Κλίντον ενόψει των εκλογών του Φεβρουαρίου. Στην αντίθεση περίπτωση όμως;

Η διαμεσολαβητική προσπάθεια του πρώην αμερικανού προέδρου Τζίμι Κάρτερ ευτυχώς απέδωσε καρπούς. Την επόμενη ώρα επιτεύχθηκε συμφωνία με τη χούντα της Αϊτής για αποχώρηση των στρατιωτικών μέχρι τις 15 Οκτωβρίου. Μέχρι τότε, τα αμερικανικά στρατεύματα θα επιβλέπουν τη διατήρηση της τάξης και την ειρηνική μετάβαση της εξουσίας. Στις 18 Σεπτεμβρίου ανακοινώθηκε η αναστολή της εισβολής, στις 19 άρχισε η ειρηνική απόβαση των αμερικανών πεζοναυτών στην πρωτεύουσα της Αϊτής Πορτ Ο Πρενς. 15.000 άνδρες αναμένεται να αποβιβαστούν συνολικά στην περιοχή και να παραμείνουν δύο μήνες μετά το όριο της

Τα αμερικανικά στρατεύματα κ
επίδειξη ισχύος στο Πορτ-ο-Πρενς
πρωτεύουσα της Αϊτής

15ης Οκτωβρίου. Τότε θα αντικατασταθούν από ειρηνευτική δύναμη του ΟΗΕ που στην πλειοψηφία της θα αποτελείται πάλι από Αμερικανούς. Προς το παρόν, ο πρόεδρος Κλίντον ξέφυγε την παγίδα, δεν είναι όμως βέβαιο ότι όλα θα εξελιχθούν ομαλά.

Σε περίπτωση που η επάνοδος του νόμιμα εκλεγμένου προέδρου Αριστίντ γίνεται κανονικά και ανοίξει ο δρόμος για τον εκδημοκρατισμό της χώρας, χωρίς μάλιστα να θρηνησουμε ζώες Αϊτινών ή Αμερικανών –κυρίως των τελευταίων– ο πρόεδρος Κλίντον και μαζί του ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών θα μπορούν να περηφανεύονται για τον αγώνα τους υπέρ της δημοκρατίας, της δικαιοσύνης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Αϊτή. Μόνο που τότε ορισμένοι αφελείς θα αναρωτιούνται: «Η

Αϊτή είναι η μόνη χώρα στον πλανήτη που σημειώνεται κατάφωρη παραβίαση της δημοκρατίας, της ελευθερίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων».

Η ΕΠΕΜΒΑΣΗ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΜΠΟΥΜΕΡΑΝΓΚ;

Υπάρχει όμως πάντα και το ενδεχόμενο αμερικανική επέμβαση να μετατραπεί σε μπούμερανγκ για τον πρόεδρο Κλίντον. Οι προβλέψεις για το μέλλον είναι μάλλον σοφιστικές. Λίγες μέρες μετά την άφιξη των αμερικανικών στρατευμάτων στην Αϊτή, οι αμερικανοί στρατιώτες πλάκησαν σε ανταλλαγή πυρών και σκοτώσαν 10 άνδρες των δυνάμεων ασφαλείας του στρατιωτικού καθεστώτος. Οι υπαξιωματικοί του Αριστίντ πανηγύρισαν το γεγονός ως νίκη, ληλατώντας το αστυνομικό τμήμα της πόλης Καπ Αϊτιέν. Οι ένοπλοι παραμένουν

ικοί δεν έχουν ακόμα αποπλιστεί, ούτε βλέπεται αυτό από τη συμφωνία Κάρ-σρατιωτικών, και οι αμερικανοί πε-υίτες δεν απέχουν πολύ από το να ιακούν σε μια εκτεταμένη εμφύλια ραξη.

σημειωθεί ότι υπάρχουν και άλλα κε-την παραπάνω συμφωνία. Για παρά-μα, δεν ορίζεται σαφώς η χρονική μή επανόδου του εξόριστου προέδρου πίντ. Πολύ περισσότερο δεν αναφέρε-τουθενά η υποχρέωση των στρατιωτι-να εγκαταλείψουν την Αϊτή, ενώ ορί-ι σαφώς η παραχώρηση αμνηστίας το Κοινοβούλιο. Γεγονός που σημαί-ι τις επόμενες προεδρικές εκλογές, 'Δεκέμβριο του 1995, ο στρατηγός Ρα-Σεντράς και αρχηγός της χούντας θα ιούται να θέσει πάλι υποψηφιότητα.

α άλλο μελανό σημείο σ' αυτό που ονο-υμε κρίση στην Αϊτή είναι και ο νόμι-

μα εκλεγμένος και τώρα εξόριστος πρόε-δρος της χώρας, ο ιερέας Ζαν Μπερτράντ Αριστίντ. Οι ίδιοι οι Αμερικανοί, που τον εμπιστεύτηκαν να παίξει το παιχνίδι τους στην Αϊτή, τον χαρακτηρίζουν λαϊκιστή, αντιαμερικανό δημαγωγό και επικίνδυνο. Σε περίπτωση που ο Αριστίντ αποδειχθεί ότι διαθέτει όλα τα παραπάνω, το πρόβλη-μα θα το έχει ο Μπιλ Κλίντον που τον εμπι-στεύθηκε, σε περίπτωση όμως που ο Αρι-στίντ αποδειχθεί πολιτικά άπειρος και ανί-κανος να συμβιβάσει τα αντικρουόμενα συμφέροντα των διαφορετικών κοινωνι-κών ομάδων, η Αϊτή δεν θα μπορέσει εύκο-λα να ανοίξει το δρόμο της προς την ειρήνη και τη δημοκρατία. Δυστυχώς, οι πολιτικοί αναλυτές κρίνοντας από τη δεκάμηνη θη-τεία του, πριν από το στρατιωτικό πραξι-κόπημα, και την άμεση και ανοιχτή σύ-γκρουσή του με την αστική τάξη της Αϊτής φοβούνται ότι ο Αριστίντ δεν είναι σε θέση

να παίξει το ρόλο ενός Νέλσον Μαντέλα και να εξασφαλίσει τη λαϊκή συναίνεση.

ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΕΣ ΑΠΟ ΤΟ 1804!

Από το 1804 που έχουμε την εξέγερση των δούλων και την ανεξαρτησία του νησιού από τους ισπανούς εποίκους, ο πολύπαθος αϊτινός λαός αναζητεί την ειρήνη και τη δη-μοκρατία. Η παρουσία των αμερικανικών στρατευμάτων, πολύ περισσότερο η τυχόν μακρόχρονη παραμονή τους στην Αϊτή, δεν αποτελεί εγγύηση για ομαλή μετάβα-ση. Αντίθετα, κρύβει κινδύνους για ποικί-λες εκτροπές. Σε περίπτωση που η στρα-τιωτική επέμβαση στην Αϊτή αποτύχει, θα τεθούν εκ νέου έντονα ερωτηματικά για τη νέα τάξη πραγμάτων που προμοδοτεί τους Αμερικανούς με το ρόλο του χωροφύλακα του πλανήτη μας, και πολύ περισσότερο για το ρόλο του ΟΗΕ που νομιμοποιεί σε κάθε ευκαιρία τις δραστηριότητες των ΗΠΑ.

ΧΑΡΗΣ ΒΛΑΒΙΑΝΟΣ Ο ΑΛΛΟΣ ΤΟΠΟΣ

Σημεία Ποιητικής

Σκέψεις για
τή φύση και τις δυνατότητες
της ποιητικής τέχνης.

ΕΠΙΣΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Η ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ ΤΩΝ ΟΥΡΑΝΩΝ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

**ΕΡΑ ΠΑΟΥΝΤ: Σχεδιάσματα και αποσπάσματα
των Κάντος CX-CXX**

WALLACE STEVENS: Adagia

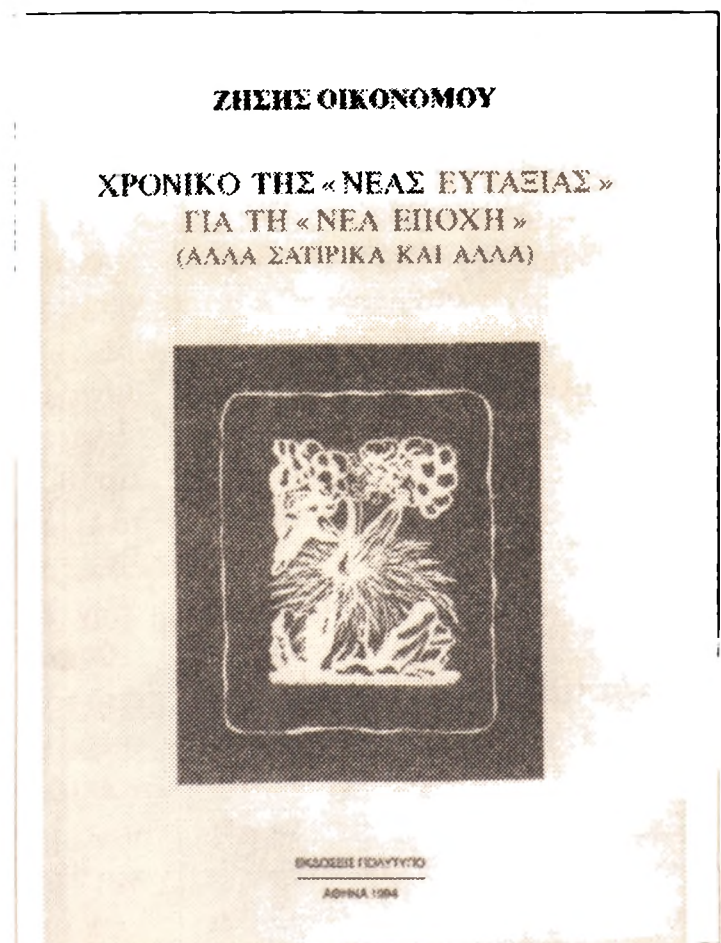

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

... Πρωθούν το ελληνικό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6 - ΑΘΗΝΑ 106 80. ΤΗΛ.: 3607744

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ Το νέο βιβλίο του ΖΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Η επιστροφή των σοσιαλδημοκρατών

της Αλίκης Τσιλιχρήστου

Ισχυροί αριστεροί αλλά και φεμινιστικοί άνεμοι πνέουν πάνω από τη Σουηδία – όχι βέβαια «φιλοευρωπαϊκοί». Οι αριστεροί, πρώην κομμουνιστές, βρίσκονται σε άνοδο, το ίδιο και οι πράσινοι. Και βέβαια, μεγάλοι νικητές είναι οι σοσιαλδημοκράτες. Και κάτι ιδιαίτερα σημαντικό στη Σουηδία, οι νέοι ψηφοφόροι ψηφίζουν αριστερά!

Οι σοσιαλδημοκράτες, το κατεξοχήν κυβερνητικό κόμμα της Σουηδίας, παίρνουν και πάλι τα ηνία μετά τις πρόσφατες βουλευτικές εκλογές που έγιναν στη χώρα. Οι αριστεροί, πρώην κομμουνιστές, γνωρίζουν τη μεγαλύτερη εκλογική τους επιτυχία από τον πόλεμο. Οι Πράσινοι επιστρέφουν, περισσότερο παρά ποτέ... ερυθρώνοντας, θριαμβευτές και πάλι στη Βουλή. Παράλληλα, εξοβελίζεται κατολισθαίνοντας στη μία μονάδα η λαϊκιστική ξενόφοβη *Νυντεμοκρατί*, η οποία ευθύνεται τα μέγιστα, για το προπερσινό ρατσιστικό κύμα. Αυξάνει αντίθετα κατά μισή μονάδα τις δυνάμεις του το πρώην κυβερνών συντηρητικό κόμμα του *Καρλ Μπιλντ*, οι *Μοντεράτα*, εισπράττοντας ένα μέρος των ψήφων από τον αφανισμό της *Νυντεμοκρατί*. Νέες τάσεις πόλωσης παρατηρούνται στη σουηδική πολιτική σκηνή ενώ τα κόμματα στο κέντρο υποχωρούν.

Παρότι δεύτερο κόμμα, οι *Μοντεράτα*, με το ποσοστό του 22,2%, παραμένουν πάντα κόμμα μικρό σε σχέση με τη σοσιαλδημοκρατία, η οποία επανέρχεται στα ποσοστά της των δύο προηγούμενων δεκαετιών, στο 45,6%. Το πρώην αγροτικό κόμμα, το *Κέντρο* και οι σοσιαφιλελεύθεροι, αγωνιζόμενοι να συμβιβάσουν συχνά τα ασυμβίβαστα, από τον νεοφιλελεύθερο οικονομισμό έως τις ανθρωπιστικές αξίες του κράτους

προνοίας, το πνεύμα της φιλοξενίας αλλά και το φεμινισμό, υποχωρούν σημαντικά. Παραλίγο, μάλιστα, να τεθεί εκτός Βουλής και ένα άλλο πρώην κυβερνητικό κόμμα του συντηρητικού συνασπισμού, οι *Χριστιανοδημοκράτες*, με τις κενόλογες διακηρύξεις τους περί χριστιανικής ηθικής. (Αν και λιγότερο κενόλογες και προκλητικές, είναι αλήθεια, προς τους αλλόθρησκους, από ό,τι οι δικές μας του συρμού περί «ορθοδοξίας»...).

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός ότι οι ψήφοι των νέων εκλογέων στρέφονται προς το αριστερό κόμμα και το κόμμα του Περιβάλλοντος. Πιο χαρακτηριστική είναι ακόμη η στροφή προς τ' αριστερότερα της σοσιαλδημοκρατίας στις μαθητικές εκλογές, κάτι που δεν έχει ξανασυμβεί μετά το '68... Να σημειωθεί ότι πρόκειται για τα μόνα αμιγώς αντικοινοτικά κόμματα.

Ενώ έκλειναν οι κάλπες για το Κοινοβούλιο, θα άνοιγε η προεκλογική αυλαία για το δημοψήφισμα περί της ένταξης της Σουηδίας, της Νορβηγίας και της Φινλανδίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση τον Νοέμβριο. Έλειπαν, πάντως, τα ευρωπαϊκά θέματα από τον προεκλογικό λόγο των φιλοκοινοτικών κομμάτων. Ο λόγος: απλός. Είναι διχασμένα κι έτρεμαν τις διαρροές. Η σιωπή τους, πάντως, τα καθιστούσε αναξιόπιστα και ύποπτα, ιδιαίτερα στα μάτια των νέων.

Αν τηρούσαν, όμως, σιγή ιχθύος τα φιλοκοινοτικά κόμματα, κάθε άλλο παρά εσίγησε η «αγορά» – και στη Σουηδία μιλάει

κανείς πάντα με ταξικούς όρους. Η με προεκλογική έκπληξη ήταν το σπάσιμο παραδοσιακής σιωπής του μονάρχη σουηδικού κεφαλαίου, *Πέτερ Βάλεργκ*, τρεις μέρες πριν την προσφυγή κάλπες και μία πριν την αποφασιστική τηλεοπτική συζήτηση των ηγετών, τε λίγο ούτε πολύ, με μια μοναδική εμφάνιση στα Μέσα Ενημέρωσης, απειλησάρι τα κεφάλαιά του και να φύγει η Σουηδία αν εκείνη δεν επιδείκνυε στις εκλογές του Σεπτεμβρίου όσο και νοεμβριανό δημοψήφισμα, «σύνεση» όλα αυτά ενώ η φιλοευρωπαϊκή σοσιαλδημοκρατική ηγεσία είχε αποδεχτεί μία μία όλες τις περικοπές του συστήματος ασφαλείας της Δεξιάς κι είχε η ίδια στεί το τμήμα της μείωσης των δυνάμεων στις δημοσκοπήσεις κατά 8 ποσοστιακές μονάδες, με το που αποσαφήνισε την θέση της δύο εβδομάδες πριν τις εκλογές να πλήξει το σύστημα της δημόσιας αλισσης υγείας.

ΠΕΡΙΚΟΠΕΣ ΚΑΙ ΛΙΤΟΤΗΤΑ

Ολόκληρη η προεκλογική περίοδος ήταν παρά μια κούρσα συναγωνισμού κομμάτων· όχι σε υποσχέσεις, όπως σόται, αλλά σε περικοπές. Ποιος θα περψει πρώτος και πού, ώστε να βγει η ρόπως λέγεται από την κρίση, να μειωθεί έλλειμμα, να δοθεί το κίνητρο για επεσεις και κάποιες αμυδρές ελπίδες απώτερο μέλλον για την ελάττωση της γαλύτερης μετά το 1930 ανεργίας. Η

ερίφημης Μάρκναντεν, όπως αποκα-
ι στα σουηδικά η αγορά, κρεμόταν
τη σοσιαλδημοκρατία, καθώς κανείς
μφισβητούσε ποιος θα 'ταν την επαύ-
νοικοκύρης. Προκειμένου να υποχω-
ο πυρετός της αγοράς — διάβαζε, τι-
πιτοκίων — χρειάζονταν και νέες θυ-
νέες περικοπές. Η Δεξιά χρησιμοθε-
ως νέα Πυθία και απαιτούσε όρκους
πως τίποτα δεν θα «σπαταληθεί» σε
ζόμενους, άνεργους, συνταξιούχους
σθενείς... Το οποίο κι έκανε η σο-
ημοκρατία, για να φανεί ακόμα μία
ποιος είναι ο εγγυητής της σταθερό-
της εμπιστοσύνης και της σύνεσης —
απαντούσε προς τους αντιπάλους
Κι η αγορά καλμάρισε, κατέβηκαν τα
κια, το χρηματιστήριο κινήθηκε πιο
ολογικά», ενώ η σοσιαλδημοκρατία
προς τ' αριστερά της την αυτοδύνα-
ειοψηφία της. Είχε εμπιστευθεί την
αγάνδισή του Φολκχέμετ, του μοντέ-
της, καταβάλλοντας 60 εκατομμύρια
νες σε αμερικανούς εξπέρ (την ίδια
ή που πάσχιζε να κατευνάσει με θυ-
θηρίο Μάρκναντεν). Πλημμυρίσαμε
λογικά πορτραίτα αμερικανικά,
ια ασυνήθιστο στη Σουηδία, με τα
υτικά χαμόγελα της γραμματέως του
πος **Μ. Σαλίν** και την άχρωμη συ-
βατικότητα του **Κάρλσον**. Όσο λιγό-
εμφανίζεσαι στα Μήντια, είπαν οι
κανοί σύμβουλοι στον σοσιαλδημο-
ηγέτη (στον οποίο το **Σπίγκελ** αποδί-
ρισματικότητα όση διαθέτει κι ένα
ο γαλέτες, από το πιο άνοστο είδος
υκλοφορεί στα σουηδικά σπίτια), άλ-
ιο θα ανεβαίνουν οι ψήφοι...
μόνες προεκλογικές διαβεβαιώσεις
σοσιαλδημοκρατών στις αφίσες τους
κνώνονταν στο ολόγκαν: «**Η Σουη-**
μπορούσε να τα καταφέρει και κα-
ι». Ήταν πιο πρόσφορο να εστιά-
την κριτική. Έφτανε η λαίλαπα της
ς και της αταξίας που προκάλεσε η
ημη Βάλφριχετ, η «ελευθερία επιλο-
της Δεξιάς, που ανέτρεψε τα πάντα
οντας τη διάκριση, την απευθείας
τητα και την κερδοσκοπία σε σχο-
αι νοσοκομεία χάριν του ελεύθερου
ωνισμού.

ΙΩΡΙΜΕΣ «ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ» ΤΗΣ ΤΕΡΑΣ

μάλτης της ανεργίας, η απειλή της ξε-

Οι εκλογές τελείωσαν

νοφοβίας και το άγνωστο της ευρωπαϊκής
πρόκλησης έφταναν για να κινητοποιή-
σουν αντανάκλαστικά την αναζήτηση στις
γνώριμες παλιές ασφάλειες της Αριστε-
ράς, τουλάχιστον για τους καταναλωτές
και άμεσα εξαρτημένους ψηφοφόρους
από το σύστημα προνοίας. Ένα μέρος του
εκλογικού σώματος ψηφίζει επίσης «τακτι-
κά», προκειμένου να στρέψει προς τη μία ή
την άλλη κατεύθυνση το κόμμα «του».

Η έκβαση των εκλογών έδωσε τη δυνατό-
τητα σχηματισμού ισχυρής κυβέρνησης
μειοψηφίας στους σοσιαλδημοκράτες, ενώ
ταυτόχρονα τους παρέχεται μεγάλη ευχέ-
ρεια επιλογών για πολλαπλές συνεργασίες
με διάφορα κόμματα και χωρίς την ανάγκη
προκαταρκτικής δέσμευσής τους εφ' όλης
της ύλης. Ήταν και η λύση που επέλεξαν οι
σοσιαλδημοκράτες, παρότι μπορούν να
σχηματίσουν πλειοψηφία με οποιοδήποτε
δεύτερο κόμμα επιθυμούν (όλοι σχεδόν
είναι διαθέσιμοι για συνεργασία και το ερ-
γατικό κόμμα μαιτρ στις διαπραγματεύ-
σεις).

Θα λέγαμε ότι η διαπραγματευτική ικανό-
τητα είναι γνώρισμα πανσουηδικό έως
πανσκανδιναβικό... Γι' αυτό και προκαλεί
μεγάλη απορία και ειρωνεία εδώ η αδυνα-
μία των, τάχα μου υπερήφανων ελλήνων
ηγετών, να συνδιαλέγονται για την επίτευ-
ξη πρακτικών λύσεων με τους λιγότερο ή
περισσότερο αρτηριοσκληρωτικούς γείτο-
νές τους. Από το 1920 ακόμη συνιστά στη
Σουηδία η κυβέρνηση μειοψηφίας τον κα-

νόνα κι ήταν ελάχιστες φορές που δεν κα-
τόρθωσε να κυβερνήσει ολόκληρο το χρό-
νο της θητείας της σουηδική κυβέρνηση.
Το «δεν συζητώ», «δεν συνδιαλέγομαι»,
«δεν συμβιβάζομαι» θεωρείται στοιχείο
κοινωνικής παραφροσύνης για τον πρακτι-
κό σουηδικό λαό.

ΚΑΙ ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Κι από τα παραλειπόμενα των ειδησεο-
γραφικών πρακτορείων... όχι όμως και τα
λιγότερο ενδιαφέροντα. Οι γυναίκες αντι-
πρόσωποι στη σουηδική Βουλή έφτασαν το
41%, παίρνοντας το παγκόσμιο ρεκόρ από
τη Νορβηγία. Πρώην και νυν πρόεδρος της
Βουλής έχουν αναδειχτεί γυναίκες. Αρι-
στερά, σοσιαλδημοκρατία, Πράσινοι και
σοσιαλφιλελεύθεροι είχαν γυναίκα σε κά-
θε δεύτερη υποψηφιότητα στα ψηφοδέλτιά
τους. Ήταν η απειλή ίδρυσης γυναικείου
κόμματος, την οποία επεξεργάστηκε συ-
στηματικά μια ομάδα προικισμένων φεμι-
νιστριών, που ανάγκασε τα παραδοσιακά
κόμματα να φροντίσουν καλύτερα την
αντιπροσώπευση των γυναικών. Το Φολ-
κπαρτί μάλιστα νιο...θυγατροθέτησε και το
σύνθημά τους («μισή εξουσία - ίσο μισθό»)
και προώθησε, με τη συντηρητική κυβέρ-
νηση, υποχρεωτικό μήνα πατρότητας! Η
μεταρρύθμιση σημαίνει ότι ένας μήνας γο-
νεϊκής άδειας επί πληρωμή, για τη φροντί-
δα παιδιού, αν δεν κάνει τη χρήση της ο
πατέρας προκειμένου να περιποιείται η
μητέρα αποκλειστικά το παιδί, χάνεται.

Δανέζικα αστεία

της Αλίκης Τσιλιχρήστου

Στη Δανία αναδεικνύεται και πάλι πρωθυπουργός ο σοσιαλδημοκράτης Πόουλ Νύρουπ Ρασμούσεν, πρώην οικονομολόγος της Εργατικής Συνομοσπονδίας, 51 ετών. Νικητής των εκλογών όμως δεν είναι άλλος από τον Ούφε Έλεμαν Γιένσεν, πρώην υπουργό Εξωτερικών, του οποίου το οξύ προφίλ και η αθυροστομία κανέναν δεν άφησε αδιάφορο. Γιένσεν ψήφισε και η πλειοψηφία των νέων ψηφοφόρων, αν και δεν ήταν σε θέση να πουν καν τι πρεσβεύει το κόμμα του.

Το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα έχασε 7 έδρες σε σχέση με τις εκλογές του 1990, ποσοστό περίπου 3%, και κέρδισε ολόκληρες 8 μονάδες το νεοφιλελεύθερο κόμμα του Γιένσεν, που κατά τ' άλλα φέρει τον τίτλο «Βένσνρε» που σημαίνει αριστερά. Ο ηγέτης των σοσιαλδημοκρατών Γιένσεν έχει μια «αχίλλειο πτέρνα», η οποία κι εντοπίζεται στο σημείο ακριβώς όπου διαθέτει το πιο ισχυρό χαρτί του ο Ρασμούσεν: τις συνεργασίες. Δεν είναι τυχαίο που τα μικρά αστικά κόμματα του κέντρου προτιμούν να συνεργαστούν υπό την ηγεσία του σοσιαλδημοκράτη Ρασμούσεν σε κυβέρνηση μειοψηφίας κι αυτό γιατί καταλογίζουν του Γιένσεν υπερπροθυμία να παίζει μόνο σόλο νούμερα. Ένας από τους λόγους είναι ότι ποτέ δεν παραιτήθηκε από την επιθυμία να εντάξει πλήρως την χώρα του στα δυτικοευρωπαϊκά δρώμενα με τον ένα ή και τον άλλο τρόπο – ακόμη, όπως κατηγορείται, και αυθαίρετα. Ο Ρασμούσεν δεν είναι λιγότερο ευρωπαϊστής, είναι όμως περισσότερο δεξιότεχνης τόσο στις ενδοπαραταξιακές όσο και στις διαπαραταξιακές διαπραγματεύσεις και θεωρείται ο πατέρας του αποκαλούμενου «συμφιλιωτικού συμβιβασμού του έθνους» που κατέστησε δυνατή την εξεύρεση της εξαιρετικής ρύθμισης στην ΕΟΚ για τη χώρα του.

Τα θέματα πάντως της Ευρωπαϊκής Ένωσης κρατήθηκαν μακριά από τον προεκλο-

γικό λόγο αμφοτέρων των φιλοκοινοτικών. Κι αυτή η υποχώρηση της σοσιαλδημοκρατίας, σύμφωνα με ορισμένες κριτικές φωνές, ήταν το τίμημα του υπερβάλλοντος ζήλου για συνεργασιακή ευελιξία του Ρασμούσεν, που ατόνισε το χρώμα και τα «μηνύματα» του κόμματος. Οι αμερικανοί διαφημιστές του – κι εδώ Αμερικανοί – δυσκολεύτηκαν να συμβιβάσουν την εικόνα του σίγουρου «δημοσίου ανδρός» με κείνη του φίλου των αδυνάτων. Σχολιογράφος καθηγητής στην εφημερίδα Μπέρσεν («Χρηματιστήριο»), έγραφε σχετικά: «Αν ο Γιένσεν μοιάζει με ρουμάνο κλεφτοκοτά, ο Ρασμούσεν μοιάζει με κατεργάρη καραγκιόζη...». Και το εκλογικό αποτέλεσμα από τον Τύπο της Κοπεγχάγης χαρακτηρίστηκε τυπικό δανέζικο αστείο.

Η Δανία ψηφίζει κατά τέτοιο τρόπο ώστε είναι αδύνατο, γράφουν, να διακυβερνηθεί. Αναδεικνύει αστική πλειοψηφία και σοσιαλδημοκρατική κυβέρνηση. Νικητές που δεν μπορούν να κάνουν χρήση της νίκης τους και κυβέρνηση δίχως τις αναγκαίες ψήφους να κυβερνήσει. Χαρακτηριστικό του χιούμορ της Δανίας ήταν και η εκλογή του κωμικού Γιάκομπ Χάαγκαρντ. Πήρε 23.000 ψήφους υποσχόμενος ούριο άνεμο για τους ποδηλάτες της Κοπεγχάγης και ζευγαρώματα στους μοναχικούς: βγήκε βουλευτής! «Αν οι άλλοι μπορούν να υπόσχονται πλήρη απασχόληση κάθε φορά στους άνεργους, μπορώ και γω να υποσχεθώ καλύτερο καιρό», δήλωνε.

Η ανεργία είναι το μέγιστο πρόβλημα της

Δανίας. Ανεργία, οικονομία, κοινωνική πρόνοια ήταν τα κύρια θέματα των εκλογών. Το λαϊκιστικό Φρεμσκριντσπαρτί ξεσπάθωσε κατά των ξένων και των προσφύγων, όπως έκανε εξάλλου και η αντιστοιχη σουηδική Νυντεμοκρατί, με μόνη διαφορά ότι το δανέζικο κόμμα διατήρησε αυτούσιες τις δυνάμεις του στο 6,4%. Στη Δανία που τυπικά βελτίωσε τα μεγέθη της οικονομίας της με αντίτιμο την αυξημένη διαρκή ανεργία επί δεκαετίες συντηρητικοί και σοσιαλδημοκράτες διεκδικούσαν για τον εαυτό τους την τιμή για τη βελτίωση των οικονομικών μεγεθών.

Για πρώτη φορά μετά το 1987 αντιπροσώπεύονται στη Βουλή και δύο κόμματα αριστερότερα της σοσιαλδημοκρατίας. Είναι το σοσιαλιστικό Φολκ Παρτί και η Ενεχτλίστα, η ενιαία λίστα αριστερών και «πράσινων» αντιευρωπαϊκών ομάδων, που συγκέντρωσαν συνολικά ποσοστό 10%. Το ποσοστό της σοσιαλδημοκρατίας ήταν 34,6% και της νεοφιλελεύθερης Αριστεράς του Γιένσεν 23,3%.

Η σύνθεση της Βουλής είναι τέτοια που προκειμένου να κυβερνήσει ο Π. Ν. Ρασμούσεν είναι αναγκασμένος να αναζητήσει στήριξη πότε προς τα αριστερά του και πότε προς τα δεξιά, όπως και ο Ίγκβαρ Κάρλσον άλλωστε στη Σουηδία. Στη Δανία ο κυβερνήσεις μειοψηφίας έχουν ακόμη μακριά παράδοση από τη σουηδική. Από το 1910 υπήρξε μία και μοναδική μονοκομματική κυβέρνηση πλειοψηφίας και αυτή το 1971...

Νέα αντιαλβανική υστερία;

του Αργύρη Παναγόπουλου

Ιταλία του Μπερλουσκόνι, με μεγάλη βιασύνη, προσπαθεί να καλύψει το κενό που άφησε στη διεθνή και ιδιαίτερα στη βαλκανική σκηνή η πολιτική της κρίση. Οι διαπραγματεύσεις ανάμεσα στη Ιταλία, την Κροατία και την Σλοβενία για τη λήξη των αντίστοιχων μειονοτήτων και των εμπορικών συμφωνιών έχουν οδηγηθεί σε τέτοιο αδιέξοδο, ώστε στη Ρώμη και στην Τεργέστη οι φασίστες που συμμετέχουν στην ιταλική κυβέρνηση να έχουν εξαντλήσει κάθε ίχνος υπομονής. Η Εθνική Συμμαχία του Φινί προσπαθεί να μπλοκάρει τις σχέσεις της Σλοβενίας και της Κροατίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ στην Τεργέστη οι φασίστες του κόμματός του άνοιξαν σχέσεις με τους μέχρι χθές «μισητούς» Σέρβους της Βοσνίας και της Κράινας.

Τη μεγαλύτερη στροφή, όμως, η ιταλική εξωτερική πολιτική φαίνεται ότι την πραγματοποιεί απέναντι στην Ελλάδα, της οποίας ένα μέρος του πολιτικού κόσμου είχε μετέσχει στο διεθνές κλίμα διαμαρτυρίας εναντίον του Μπερλουσκόνι και της εισόδου φασιστών στην κυβέρνησή του. Τα πρώτα δείγματα της στροφής αυτής είχαν εμφανιστεί και καιρό.

Η επιδείνωση των ιταλικών σχέσεων με Κροατία και τη Σλοβενία προστέθηκε και η ιταλική καχυποψία εναντίον της Τουρκίας επέμενε να στείλει τους κυανοκράνους στη Βοσνία τη στιγμή που οι ιταλικές δυνάμεις επανειλημμένα προσπαθούσαν να πάρουν μέρος, χωρίς επιτυχία, στις ενεργές διπλωματικές επιχειρήσεις του ΟΗΕ στη Βοσ-

νία. Από τότε, ωστόσο, στην ιταλική κυβέρνηση η ιδέα να ακολουθήσει τη γερμανική και ολλανδική πολιτική που προσπαθούσαν να υιοθετήσουν το status των ηττημένων δυνάμεων και να αποκτήσουν μια μόνιμη θέση στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ με δικαίωμα βέτο. Σίγουρα η Ιταλία δεν είχε, και σήμερα, την είσοδο των φασιστών στην κυβέρνησή της, δεν έχει ακόμα περισσότερο κάποιον ιδιαίτερο ρόλο στη διεθνή σκηνή όπως η Γερμανία και η Ιαπωνία. Για το λόγο αυτό προσπαθεί να εμφανιστεί σαν μια «ειρηνευτική-διαπραγματευτική» δύναμη στον ασταθή μεσοανατολικό χώρο. Ο ισλαμικός φονταμενταλισμός και η διένεξη ανάμεσα στην Αλβανία και την Ελλάδα αποτελούν για τους Ιταλούς μια αμυντική ευκαιρία που θα προσπαθήσουν

να την εξαργυρώσουν κατά τη 49η συνέλευση του ΟΗΕ και τη συνάντηση των ΥΠΕΞ των 7 βιομηχανικών χωρών στη Νέα Υόρκη.

Στην πρόσφατη επίσκεψη του στα Τίρανα (12.9), ο ιταλός υπουργός Εξωτερικών **Μαρτίνι**, του κόμματος του Μπερλουσκόνι, υπογραμμίζοντας ότι η Ιταλία έχει το 50% των ξένων επενδύσεων στην Αλβανία δεν παρέλειψε να αναφερθεί στις ελληνοαλβανικές σχέσεις. «Μέχρι στιγμής δεν μας ζητήθηκε να αναλάβουμε το ρόλο του διαπραγματευτή, αλλά εάν μας ζητηθεί δεν θα κάνουμε πίσω γιατί θεωρούμε πολύ σημαντική τη σταθερότητα στην περιοχή» τόνισε ο Μαρτίνι στα Τίρανα, για να συμπληρώσει στη Ρώμη, δύο μέρες αργότερα (14.9), ότι «*αυξάνεται η εμπιστοσύνη που δείχνουν στο εξωτερικό απέναντι στην Ιταλία*» υπογραμμίζοντας «*το ενδιαφέρον με το οποίο η Ελλάδα και η Αλβανία βλέπουν τον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η Ιταλία για να μειωθεί η σημερινή ένταση*».

Στην ουσία, η ιταλική κυβέρνηση φοβάται ότι οι απελάσεις των Αλβανών από την Ελλάδα θα οδηγήσουν σ' ένα νέο μεταναστευτικό ρεύμα Αλβανών προς την Ιταλία σαν αυτό που είχε παρατηρηθεί το καλοκαίρι του 1991 με την άφιξη του πλοίου Vlora με 25 χιλιάδες Αλβανούς στις ιταλικές ακτές. Η έκρηξη της χολέρας στην Αλβανία ενίσχυσε, στο εσωτερικό της ιταλικής κυβέρνησης, τη θέση των φασιστών που προωθούν μια ρατσιστική πολιτική απέναντι στους ξένους μετανάστες και ιδιαίτερα στον ιταλικό Νότο και την Πούλια, όπου φθάνουν όλοι οι αλβανοί μετανάστες και όπου η Εθνική Συμμαχία διατηρεί ένα αυξημένο εκλογικό ποσοστό. Παρ' όλο που δεν εισακούστηκαν οι προτάσεις του φασίστα

υφυπουργού των εσωτερικών **Γκάσπερι** για τη δημιουργία στρατοπέδων συγκέντρωσης (!) για τους αλβανούς λαθρομετανάστες, το ιταλικό πολεμικό ναυτικό ανέλαβε τον έλεγχο των ακτών της Ιταλίας απέναντι από την Αλβανία (7.9).

Για να δείξει τη διάθεσή του να αναβαθμίσει τις ελληνοϊταλικές σχέσεις το ιταλικό ΥΠΕΞ έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στην αναχώρηση του παλιού πρεσβευτή μας στη Ρώμη κ. **Γεωργίου** και την ανάληψη της ελληνικής πρεσβείας από τον κ. **Φραγκούλη**. Από την άλλη μεριά, τα ιταλικά ΜΜΕ που διατηρούσαν ψυχρή αν όχι εχθρική στάση απέναντι στην Ελλάδα, τα τελευταία 3-4 χρόνια άρχισαν να εμφανίζουν σταδιακά την Ελλάδα σαν θιγόμενο μέρος. Από το επίσημο ιταλικό δημοσιογραφικό πρακτορείο **ANSA** μέχρι το μεγαλύτερο εβδομαδιαίο ιταλικό περιοδικό **Raporama**, που ανήκει στον Μπερλουσκόνι, και όπου μέχρι τελευταία οι ειδήσεις από την Ελλάδα θεωρούνταν ταμπού, τα ιταλικά ΜΜΕ άρχισαν να αναγνωρίζουν ότι στην Αλβανία υπάρχει μια ισχυρή ελληνική μειονότητα.

Η κατάσταση στην Αλβανία έχει αρχίσει να απασχολεί και την ιταλική Αριστερά, με κύρια αιχμή τον **Κάμπο**, τον αντιπρόεδρο της επιτροπής εξωτερικών υποθέσεων της ιταλικής Γερουσίας που ανήκει στην ομάδα Πρασίνων-Ρέτε. Μια ομάδα των Προγκρεσίσι επισκέφτηκε καταρχάς τα Τίρανα, τη Βαλόνια και τον Αργυρόκαστρο για να συνεχίσει την πορεία της προς την Ελλάδα, στα Ιωάννινα και ίσως και την Καστοριά, για να μελετήσει από κοντά την κατάσταση. Η έκθεση της ομάδας αυτής σίγουρα θα καθορίσει και τις προτάσεις που θα κάνουν οι Προγκρεσίσι στην επιτροπή εξωτερικών υποθέσεων της ιταλικής Γερουσίας.

Νέες δυνατότητες;

του Kawani Sabir

Ο κουρδικός λαός, 30 εκατ. περίπου, εξακολουθεί να μην έχει το δικό του κράτος. Διαμελισμένος σε τέσσερα κομμάτια με τη Συνθήκη της Λωζάννης του 1923, παλεύει κάτω από αντίξοες διεθνείς συνθήκες, έχοντας ταυτόχρονα και τις δικές του εσωτερικές διαιρέσεις, να ορθώσει το ανάστημά του και να πραγματοποιήσει το δικό του όνειρο και το δικό του όραμα –ενάντια στα σχέδια των άλλων δυνάμεων.

Κάθε κράτος, όπου ζει ο κουρδικός λαός, έχει τα δικά του σχέδια:

- Το Ιράκ να ενώσει όλα τα αραβικά κράτη κάτω απ' την εθνικιστική του σημαία.

- Το Ιράν, ένα φανατικό θεοκρατικό κράτος, να κάνει εξαγωγή του ισλαμισμού.

- Η Τουρκία να διαδώσει τον τουρκισμό στα γειτονικά κράτη και να γίνει υπολογίσιμη και ηγετική περιφερειακή δύναμη

- Η Συρία ονειρεύεται, κι αυτή, τη δημιουργία της «Μεγάλης Συρίας».

Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες τι πιθανότητες έχει ο κουρδικός λαός να πραγματοποιήσει το δικό του όνειρο;

Πριν από μερικές εβδομάδες έγινε γνωστό ότι η διαμάχη των κουρδικών κομμάτων τερματίστηκε, αφού συνειδητοποιήσαν ότι στην πραγματικότητα οι ξένες δυνάμεις υπονόμευαν την ειρήνη, για το δικό τους, φυσικά, συμφέρον. Είναι γνωστό ότι στις 3.5.94 τα ισλαμικά κινήματα, υποκινούμενα από το Ιράν, προσπάθησαν να υπονομεύσουν την ειρήνη που είχε επιτευχθεί. Από την άλλη μεριά, η Τουρκία εξαπέλυσε αεροπορικές επιθέσεις εναντίον κουρδικών βάσεων με στόχο το ΡΚΚ, αλλά και τις βάσεις της Πατριωτικής Ένωσης του Κουρδιστάν. Στις 8.9.94, τουρκικά αεροπλάνα και ελικόπτερα βομβάρδισαν τις βάσεις της Πατριωτικής Ένωσης στις περιοχές Σερνάς-Σίρα-Μαμ και Μίσα-Λιβάν-Πιριτβέ για τρεις συνεχείς ώρες. Απο-

Μοιρασμένος σε τέσσερις χώρες ο λαός του Κουρδιστάν, αγωνίζεται για κάποιας μορφής κρατική οντότητα

τελέσμα, να σημειωθούν μεγάλες καταστροφές και πολλά θύματα. Στην περιοχή Μπερονάρι το χωριό Μπιτούς εγκαταλείφτηκε.

Γι' αυτό ο Ταλαμπανί έστειλε επιστολές διαμαρτυρίας στον κ. Ντεμιρέλ και την κ. Τσιλέρ. Η Τουρκία απάντησε ότι είναι ουδέτερη κι ότι μοναδικός της στόχος είναι το ΡΚΚ. Ανεπίσημα όμως η Τουρκία επιδιώκει να καταστρέψει τις κουρδικές βάσεις

και να ξεριζώσει το ΡΚΚ από το Ιράκ.

Πριν από μερικές εβδομάδες, ύστερα απ' δύο χρόνια σιωπή, το Δημοκρατικό Κόμμα Κουρδιστάν-Ιράν άρχισε επιτυχημένες επιθέσεις και έλεγχο περιοχών για μικρά διαστήματα, όπως στις πόλεις Σερνάς Μαχαμπάτ και σ' άλλες περιοχές κοντά στην Μαριούν και Σαναντάτ. Αυτά επιβεβαιώνουν ότι ο ιρανικός στρατός ασχολείται τώρα με άλλα εσωτερικά τους προβλήματα.

ια, όπως: 1) τον περασμένο Ιούλιο, όταν ακαθεστωτικοί έκαψαν τα σιλό του καντάρ Χομεϊνί, με χιλιάδες τόνους σι-
ρι, 2) επίσης, στις αρχές Αυγούστου, στο
ρειο Ιράν, στις πόλεις Χαζουέν και Ρα-
την καταστολή μεγάλων διαδηλώσεων
ιντίον τους. Επίσης, στο Βόρειο Τε-
ίν, στην περιοχή Τατζρίς μεγάλες δια-
ώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα
ειδικά διαδηλώσεις των γυναικών.

ο κράτος του Ιράν, με σκοπό την εκτόνω-
των εξεγέρσεων αυτών, αποφάσισε να
ει πιο ελαστικό. Επέτρεψε π.χ. στους
τόρους να κάνουν εισαγωγές. Μερικές
ότις κινήσεις τους, όμως, γύρισαν μπου-
χαγκ εναντίον τους, π.χ. **TV Satellite** έφε-
αλλαγές και αναβάθμισε την ενημέρω-
του λαού, γεγονός καθόλου αρεστό στο
αμικό καθεστώς.

Αμερικανοί, μετά τον πόλεμο του Ιράν,
χισαν να παρακολουθούν τις προσπά-
ες του Κόλπου, άρχισαν κατασκευή πυ-
νικής βόμβας στην περιοχή Μπουζάρ.
οπάντων όταν, μετά τη διάλυση της Σο-
τικής Ένωσης, οι Ιρανοί προσλαμβά-

νουν ανέργους πυρηνικούς επιστήμονες
από την περιοχή του Αζερμπαϊτζάν. Έτσι,
οι Αμερικανοί εξακολουθούν να διατη-
ρούν τις βάσεις τους στη Νότια Τουρκία,
στην προσπάθειά της να διατηρήσει τον
έλεγχο της ευρύτερης περιοχής.

Οι ιρανικές πυρηνικές προσπάθειες ενο-
χλούν επίσης το Ιράκ και το Ισραήλ. Κι αυ-
τό έγινε αφορμή να αρχίσουν σχετικές συ-
ζητήσεις μεταξύ Ιράκ και Ισραήλ σε ευρω-
παϊκή χώρα, διάλογος που συνεχίστηκε
κατόπιν στο Μαρόκο. Ας θυμηθούμε ότι το
1981 το Ισραήλ είχε βομβαρδίσει πυρηνι-
κές εγκαταστάσεις του Ιράκ.

Αυτή τη στιγμή το Ιράν αλλάζει πολιτική
έναντι των Κούρδων. Σταμάτησε να χρη-
ματοδοτεί και να οπλίζει ισλαμικά κινήμα-
τα. Είναι έτοιμο να υποστηρίξει τη δημι-
ουργία μιας κουρδικής Βουλής, υπό τον
όρο ότι δεν θα θίγονται τα σύνορά του από
την τουρκική πλευρά. Σε λίγες μέρες ανα-
μένεται η υπογραφή συμφώνου μη επιθέ-
σεως. Κι αυτά συμβαίνουν διότι το Ιράν
φοβάται ότι οι αμερικανινές βάσεις θα
εξακολουθήσουν να παραμένουν στη Νό-

τια Τουρκία, ενώ ταυτόχρονα ορισμένα
ερωτηματικά είναι πολύ καυτά:

1) Μήπως το Δημοκρατικό Κόμμα Κουρ-
διστάν-Ιράν μπορεί να ελέγχει τον κουρ-
δικό λαό στο Ιράν;

2) Μήπως ο λαός είναι έτοιμος για την αλ-
λαγή;

3) Μήπως οι Αζέροι του Ιράν θέλουν να
ανεξαρτοποιηθούν;

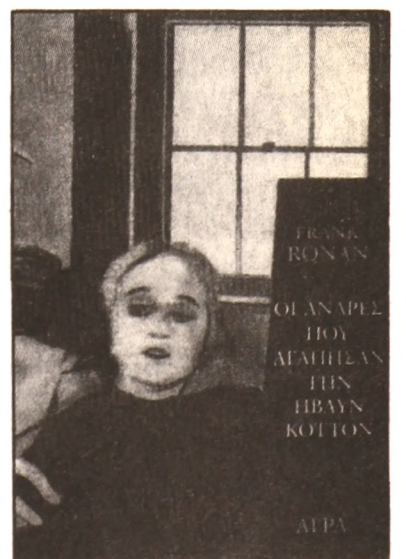
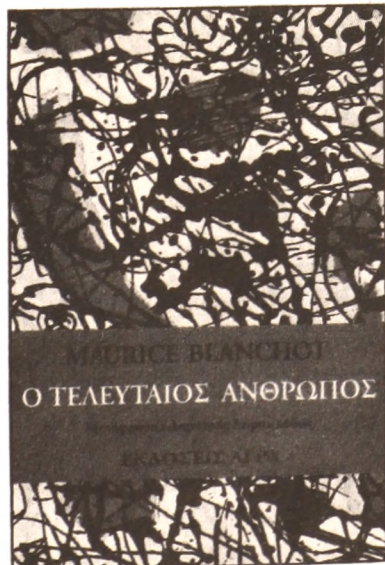
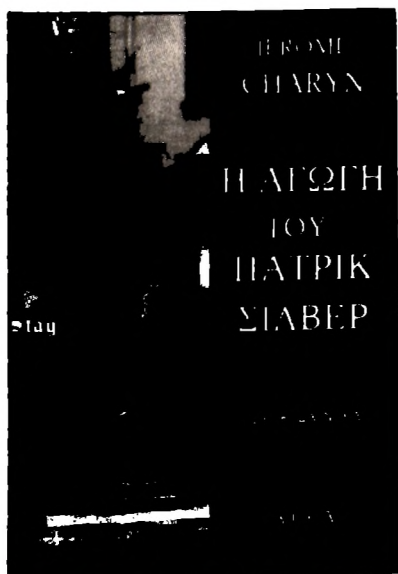
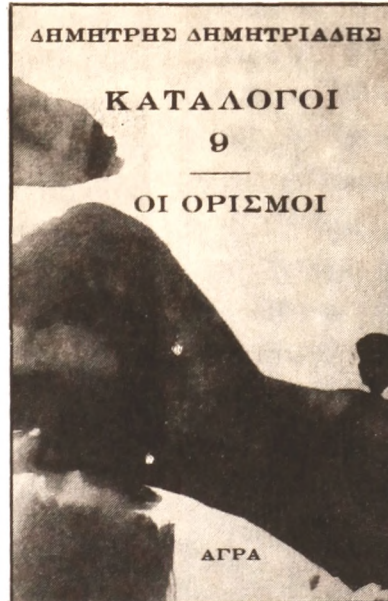
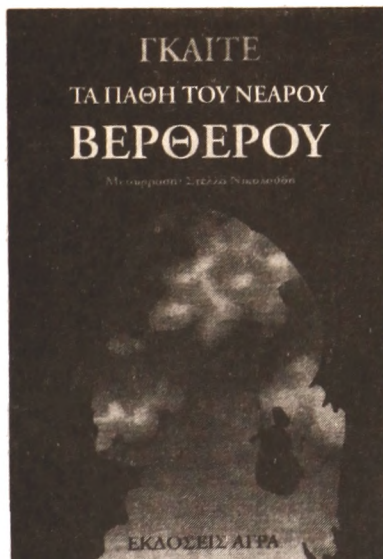
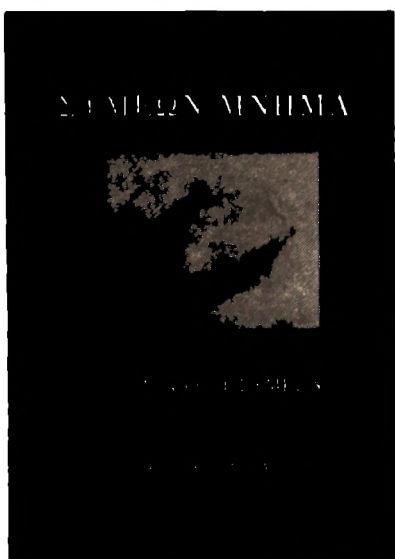
4) Μήπως ο στρατός θα πολεμήσει ενα-
ντίον του λαού;

5) Ποια είναι η οικονομική κατάσταση;

Στο μεταξύ, στις 20.9.94 98 μέλη του Δη-
μοκρατικού Κόμματος των ΗΠΑ ζήτησαν
από το Σταίητ Ντηπάρτμεντ να ανοίξει
διάλογο με την αντιπολίτευση του Ιράν και
μάλιστα με το Μουζαχιντέν Χαλκ - Ιραν
που προεδρεύεται από τον Μασούντ Ρα-
ζαβί. Η απάντηση ήταν αρνητική. Ωστόσο,
το αμερικανικό ΥΠΕΞ είναι έτοιμο να
ανοίξει διάλογο με άλλα κόμματα της αντι-
πολίτευσης.

Όλες αυτές οι εξελίξεις δημιουργούν, εν-
δεχομένως, νέες δυνατότητες για τον
κουρδικό λαό.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ
1979 - 1994

Τα 12 ναυτικά μίλια και το πολιτικό αδιέξοδο

του Δημήτρη Σκάλκου

Παραμονές της έναρξης ισχύος της Νέας Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας, η Τουρκία επαναφέρει με έντονο τρόπο στο προσκήνιο την δηλωμένη και στο παρελθόν αντίθεσή της σε ενδεχόμενη επέκταση της ελληνικής αιγιαλίτιδας ζώνης από τα 6 ναυτικά μίλια στα 12, κάνοντας μάλιστα λόγο για casus belli (αιτία πολέμου).

Πρόκειται εμφανέστατα για μία θέση αντίθετη με τη διεθνή πρακτική των τελευταίων δεκαετιών και το διεθνές δίκαιο. Η προαναφερθείσα σύμβαση, που υπογράφηκε στις 10 Δεκεμβρίου 1982 στο Μοντέγκο Μπαίν, δεν αφήνει περιθώρια παρερμηνειών: «Κάθε κράτος έχει το δικαίωμα να καθορίσει το πλάτος της αιγιαλίτιδας ζώνης του μέχρι ένα όριο που να μην υπερβαίνει τα 12 ν.μ.». Η γειτονική μας χώρα δεν έχει υπογράψει τη σύμβαση και θεωρεί πως δεν δεσμεύεται από αυτήν, κάνοντας λόγο για τις ιδιαιτερότητες του Αιγαίου ως ημίκλειστης θάλασσας και υποστηρίζοντας πως η επέκταση των χωρικών μας υδάτων θα μετατρέψει το Αιγαίο σε «ελληνική θάλασσα».

Το γεγονός πως η ίδια έχει υιοθετήσει τον κανόνα των 12 ν.μ. στη Μαύρη Θάλασσα από το 1973, φανερώνει πως οι αντιρρήσεις της δεν είναι νομικής φύσεως αλλά συνδέονται με ένα βαθύτερο πολιτικό σκεπτικό που αφορά τις ελληνοτουρκικές σχέσεις.

Το ζήτημα της επέκτασης της αιγιαλίτιδας ζώνης θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ως ένας κρίκος στη μακρά αλυσίδα των τουρκικών διεκδικήσεων – υφαλοκρηπίδα, FIR, εναέριος χώρος, εξοπλισμός ελληνικών νησιών, επιχειρησιακός έλεγχος του NATO. Μέσα από το συνδυασμό αυτών των διεκδικήσεων με ακραίες δηλώσεις,

παραβιάσεις του εναέριου χώρου κ.λπ., η Τουρκία επιχειρεί να εμφανίσει τις ελληνοτουρκικές διαφορές ως πολύπλοκες και εκρηκτικές, που η επίλυσή τους απαιτεί απευθείας πολιτικό διάλογο «εφ' όλης της ύλης», και όχι υποβολή των επιμέρους διαφορών στο Διεθνές Δικαστήριο. Έτσι, η τουρκική πλευρά θα έχει τη δυνατότητα χρησιμοποιώντας τη δύναμή της να επιτύχει κέρδη εις βάρος της χώρας μας. Είναι φανερό, λοιπόν, πως οι γείτονές μας ακολουθούν πολιτική ισχύος που υπονομεύει το διεθνές δίκαιο και επιθυμεί να αναθεωρήσει το status quo στην περιοχή του Αιγαίου. Λειτουργεί αποσταθεροποιητικά, δυναμιτίζοντας τις διμερείς σχέσεις και αυξάνοντας τους κινδύνους μιας πιθανής μελλοντικής ανάφλεξης.

Καίριο είναι, όμως, το ερώτημα της χρονικής στιγμής που επέλεξε η Άγκυρα για να σηκώσει τον τόνο της αντιπαράθεσης. Είναι μήπως η ισχύς της Νέας Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας από τον προσεχή Νοέμβριο; Ασφαλώς όχι. Η αντίδραση της Άγκυρας έρχεται σε μία στιγμή κατά την οποία η κυβέρνηση της κ. Τσιλέρ βρίσκεται σε αδιέξοδο τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό της χώρας. Η οικονομική κατάσταση χειροτερεύει διαρκώς και το «όραμα Οζάλ» για ταχύτατη ανάπτυξη δεν επαληθεύεται. Το εργατικό δυναμικό δεν απορροφάται και η λαϊκή δυσανεμία αυξάνεται, με αποτέλεσμα να βρίσκει πρόσφορο πεδίο δράσης ο ριζοσπαστικός ισλαμικός λόγος, απειλώντας

να καταστρέψει το κεμαλικό οικοδόμημα. Το Κουρδικό εμφανίζεται ως άλλο πρόβλημα και στα Ν.Α. της χώρας διεξάγεται ένας πόλεμος «χαμηλής έντασης». Σε πολλές περιοχές υπάρχει στρατιωτικός νόμος. Στην εξωτερική πολιτική τα πράγματα δεν είναι καλύτερα. Οι προσπάθειες της Τουρκίας να εξελιχθεί σε περιφερειακή δύναμη δεν ευοδώνονται. Η διείσδυση στις μεσογειακές δημοκρατίες της πρώην ΕΣΣΔ φαίνεται να αποτυγχάνει, οι κινήσεις της Άγκυρας την έφεραν αντιμέτωπη με τη Ρωσία, ο διάλογος στη Μέση Ανατολή μειώνει το ειδικό βάρος της στην περιοχή, ενώ βρίσκεται στο στόχαστρο της διεθνούς κοινότητας για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η εμφανής αποτυχία της κυβέρνησης Τσιλέρ δυσανασχετεί το στρατιωτικό κατεστημένο που «κινεί τα νήματα», μειώνοντας παράλληλα την αξιοπιστία της. Έτσι, οι κινήσεις της για τα 12 ν.μ. είναι εξαιρετικά μελετημένες και αποσκοπούν σε μία επίδειξη δύναμης προς την Ελλάδα, πράγμα που μπορεί να λειτουργήσει αποπροσανατολιστικά για την κοινή γνώμη και καθυστερημένα για τους στρατιωτικούς. (Έτσι, πρέπει να ερμηνευθεί και ο διορισμός του ακραίου Σοϊσάλ ως ΥΠΕΞ.)

Εν κατακλείδι, η χώρα μας λειτουργεί ως «σάκος του μποξ» για την Άγκυρα που επιθυμεί διακαώς να εκτονώσει τα προβλήματά της, που για πολλούς παρατηρητές φθάνουν ως την πιθανότητα διαμελίσμού της.

Ανάπτυξη: Ένα εφιαλτικό όνειρο

του Ηρακλή Μοσκόφ

Βιομηχανικός εκσυγχρονισμός, αύξηση της παραγωγής, άνοιγμα σε νέες αγορές, ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, πτυξιακά χρονοδιαγράμματα... Λέξεις - μηνύματα γραμμένα με χρυσά γράμματα στην ατζέντα κάθε φιλόδοξου πολιτικού ή «οραματιστή» τεχνοκράτη που αντιμετωπίζει το γεωπολιτικό γίνεσθαι της υψηλίου σαν ένα ευνοούμενο κράτος στο οποίο η «έννομη» συμπεριφορά οδηγεί, νομοτελειακά σχεδόν, σ' ένα πεπρωμένο ευημερίας. Είναι πράγματι έτσι;

Μήπως, τελικά, το όνειρο του εκσυγχρονισμού και της ανάπτυξης είναι ένα δημαγωγικό-ψηφοθηρικό ιδεολόγημα (π.χ. το μοντέλο ανάπτυξης των ΗΠΑ., Γερμ., Ιαπωνίας) που διακοσμεί τον ξύλινο λόγιο των κομμάτων, αποτελώντας άλλοθι για την απόκρυψη εφιαλτικής τάξης πραγμάτων και ενός πολιτικού status quo μέσα στο οποίο η ίδια είναι «ημι-περιφέρεια»; Ο γεγονός είναι πως αν η «περιφέρεια» η «ημι-περιφέρεια» έφταναν το επίπεδο παραγωγής, κατανάλωσης, σπατάλης εκμετάλλευσης φυσικών πόρων του πλούτου, ο πλανήτης Γη θα έπαυε κυρίως να είναι βιώσιμος. Ενδεικτικά, πέρω μερικά από τα στοιχεία που συζητά ο Ed. Galeano στο κείμενό του με τίτλο «Etre Comme eux» στη *Monde diplomatique*.

ΒΕΡΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Τα 20 τελευταία χρόνια, ο πληθυσμός της τριπλασιάστηκε. Η πόλη του Νιού Υόρκ, που ανήκει στην «περιφέρεια», πενταπλάσιους κατοίκους από τη Γροιλανδία της Νορβηγίας, που ανήκει στο «κέντρο».

Η διάβρωση κατέστρεψε έκταση γης ισοδύναμη με το σύνολο της καλλιεργήσιμης γης των ΗΠΑ.

Εκατομμύρια εκτάρια δάσους το χρόνο καταστρέφονται στην «περιφέρεια» και

στην «ημιπεριφέρεια» από τα οποία τα 6 εκατ. γίνονται έρημος.

- Το 1/4 της ανθρωπότητας πίνει μολυσμένο νερό.
- Το πλουσιότερο 6% της ανθρωπότητας (το «κέντρο») καταβροχθίζει περίπου το 50% της συνολικής ενέργειας και το 1/3 των φυσικών πόρων, π.χ. ένας Βορειοαμερικανός καταναλώνει τόση ενέργεια όση πενήντα γείτονές του Αϊτινοί.
- Τέλος, εάν μπορούσαν να καταναλώσουν όλοι όσο ο πρώτος κόσμος τα συνολικά αποθέματα πετρελαίου θα εξαντλούνταν όλα σε λιγότερο από δέκα χρόνια.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μοιραία, λοιπόν, καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως η διαιώνιση συστηματικά ασύμμετρων κοινωνικών, οικονομικών και γεωπολιτικών σχέσεων είναι οργανικό και θεμελιακό στοιχείο της καπιταλιστικής εκσυγχρονιστικής ανάπτυξης, η οποία ωστόσο δεν μπορεί να εφαρμοστεί πέρα από κάποιες κυρίαρχες μειονότητες (25 με 35% στο «κέντρο» - Πρώτος Κόσμος, 15 με 25% στην «ημι-περιφέρεια» και 5 με 15% στην «περιφέρεια» - Τρίτος Κόσμος).

Η αύξηση των παραπάνω ποσοστών είναι αδύνατη διότι θα συνεπαγόταν την οικουμενική αυτοκτονία της ανθρωπότητας.

Ωστόσο, ο εκσυγχρονισμός παραμένει στο επίκεντρο της πολιτικής, κοινωνικής, οικονομικής και τεχνοκρατικής φιλολογίας. Διατηρείται παράδοξα επιθυμητός και εμφανίζεται ως η αναπότρεπτη, κυρίαρχη στρατηγική που οδηγεί στον πλούτο και την ελευθερία. Μήπως, όμως, η «άνευ όρων»

νομιμοποίηση της εκσυγχρονιστικής και καταναλωτικής υστερίας (με δεδομένο ότι η κυρίαρχη, «πεισματική» πραγματικότητα αποτελεί την υπέρτατη αυταξία) κρύβει μια μεγάλη παγίδα;

Η παγίδα συνίσταται στο ότι «να είσαι» σημαίνει «να καταναλώνεις» και, μοιραία, ενώ οι «έχοντες» προσδοκούν τη μεγιστοποίηση και τη σπατάλη, οι «μη έχοντες» οραματίζονται τη «μελλοντική» ένταξή τους στις καταναλωτικές υποκουλτούρες των «εχόντων». Τελικά, «έχοντες» και «μη έχοντες» καταλήγουν να ζουν στον εφιάλτη μιας ανάπτυξης και ενός εκσυγχρονισμού που περιφρονεί τη ζωή και τον άνθρωπο, λατρεύοντας τα συνεχώς ανανεούμενα παγινιστικά σύμβολα μιας κάποιας ευμάρειας. Στο πλαίσιο ενός τέτοιου «zeitgeist» (πνεύματος εποχής), ο πολιτικός λόγος εκτρέπεται προς τον άκρατο πραγματισμό, η κριτική σκέψη των διανοουμένων προς τον στείρο, κυνικό πεσιμισμό, ενώ τέλος η επαναστατικότητα των «δημιουργών» προς τη σαγήνη του κέρδους της επιτυχίας και του κομπορμιστικού ρεαλισμού.

Ωστόσο, όπως σημειώνει ο Αντόρνο, «χωρίς ελπίδα, η ιδέα της αλήθειας δύσκολα θα ήταν και νοητή». Προϋπόθεση της ελπίδας και της αλήθειας είναι η επιθυμία για επανενεργοποίηση των ηθικών αλλά και τεχνοκρατικών κριτηρίων με τη συμβολή των οποίων θα μπορούσαμε να εξανθρωπίσουμε την ανάπτυξη. Ετούτη η επιθυμία εκφράζει όλους εκείνους που η αλαζονεία της εξουσίας και του κέρδους δεν κατάφερε ακόμα να τους κάνει να συμβιβαστούν.

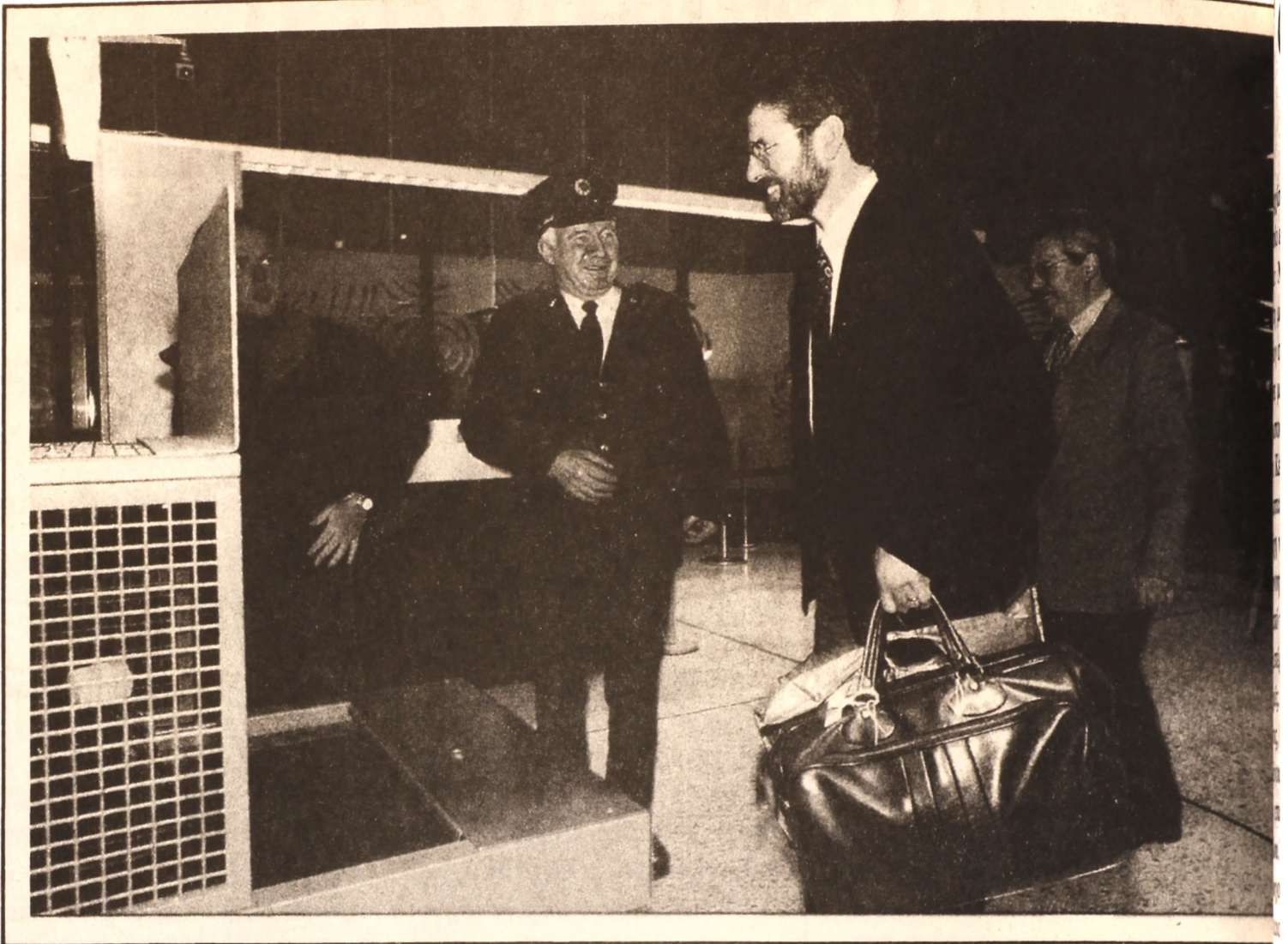

ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ

ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ

Σε πλήρη απομόνωση φαίνεται να είναι αποφασισμένος να οδηγήσει τους Σέρβους της Βοσνίας ο σέρβος ηγέτης, «ο αρχιιντριγκαδόρος» των Βαλκανίων, όπως τον αποκαλεί ο ξένος τύπος, Σλόμπονταν Μιλόσεβιτς. Όχι μόνο στέρησε τους «αλύτρωτους αδελφούς» από ζωτικό οξυγόνο στα ελεγχόμενα απ' το κράτος Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, αλλά και σταμάτησε κάθε προπαγάνδα υπέρ των Σέρβων Βοσνίων και του Κάρατζιτς, που φαίνεται να αποτελέσει τώρα μεγάλο εμπόδιο. Συνάμα, ο Μιλόσεβιτς έκοψε και την τηλεφωνική επικοινωνία σε μία προσπάθεια να περιορίσει όσο γίνεται τις επαφές των Σέρβων της Βοσνίας με την εθνικιστική αντιπολίτευση, που θα μπορούσε να του δημιουργήσει προβλήματα.

Ο Μιλόσεβιτς πιστεύει ότι η στρατιωτική νίκη, προς το παρόν, των Σέρβων της Βοσνίας θα πρέπει να ανταλλαγεί με το 49% των εδαφών και την αποστολή του ειρηνευτικού σχεδίου, αλλά ο Κάρατζιτς φαίνεται να πιστεύει ότι το κράτος που του δίδεται δεν θα είναι πολιτικά βιώσιμο. Η σύγκρουση των δύο πλευρών θα συνεχιστεί. Αλλά πλέον ο Μιλόσεβιτς δεν μπορεί να εφαρμόσει την πολιτική του χωρίς την ανατροπή του χθεσινού φίλου του.

ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΒΗΜΑΤΑ

Μεγάλος αριθμός γυναικών του Εργατικού Κόμματος αναμένεται να προωθηθεί σε σημαντικές σκιάδης υπουργικές θέσεις τον επόμενο μήνα. Ο νέος ηγέτης του Εργατικού Κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης στη Βρετανία, Τόνυ Μπλαίρ, αναμένεται να δώσει όλες τις δυνάμεις του για τη δημιουργία μίας δυναμικής υπουργικής ομάδας έτοιμης να αναλάβει κυβερνητικές ευθύνες. Στην ομάδα αυτή οι μαχητικές και ικανές γυναίκες του κόμματος αναμένεται να παίξουν αποφασιστικό ρόλο, δίνοντας στο κόμμα έναν νέο αέρα κι ένα

νέο πρόσωπο που να αντανακλά τις αλλαγές της εποχής και τις νέες προσδοκίες.

Οι γυναίκες μπορεί να μην τα καταφέρνουν καλύτερα στη πολιτική από τους άνδρες, αλλά αυτό δεν μπορεί να αποδειχθεί αν πρώτα δεν κατακτήσουν υπεύθυνες πολιτικές και κυβερνητικές θέσεις.

ΔΥΣΚΟΛΟΙ ΚΑΙΡΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΥΠΟ

Ποιος είπε ότι η κρίση του Τύπου αφορά μόνο την Ελλάδα. Στη Γαλλία, με παράδοση αναγνωστών, η κρίση έχει χτυπήσει πολύ έγκαιρα την πόρτα των εντύπων.

Το πρώτο πλήγμα δέχτηκε το περιοδικό *Globe*,

που αναγκάστηκε υπό το βάρος των χρεών του να διακόψει την έκδοσή του. Στα χνάρια του βαδίζει και το *Evenement de Jeudi*, που επίσης περνά δύσκολες μέρες.

Στης ακρίβειας τον καιρό, αναγκάζονται να προσαρμοστούν και οι μεγάλες εφημερίδες *Liberation* και *Le Monde*. Η πρώτη άλλαξε σχήμα, διπλασίασε τις σελίδες της, πρόσθεσε μόνιμα χρώμα στην πρώτη σελίδα και υπόσχεται πιο πολλή ερευνητική δημοσιογραφία. Η δεύτερη προσαρμόζεται σε κάποια νέα δεδομένα (σε ποια άραγε από όλα τα νέα δεδομένα;) με τον καινούργιο χρόνο. Οι καιροί, όμως, συνεχίζουν να είναι δύσκολοι.

Ο πρόεδρος
Σιν Φέιν, Τ.
Άνταρς, της πο
κάς πέρυγα
Ιρλανδικού Δ
κρατικού Στ
(IRA), έγινε δε
με τιμές ήρωα
ιρλανδικά προ
για των Ηνωμέ
Πολιτειών. Π
παντίθηκε μάλ
από τον γερου
στή Έντουαρν
νεντυ. Ο χθεσ
«τρομοκράτης»
οποίου οι σι
ντεύξεις στο
απαγορεύοντα
μεταδοθούν, ε
γνωρίζεται σή
ως ένας υπεύθ
πολιτικός και α
πτος συνομ
τής, δηλαδή ου
στικός παράγον
για την ειρήνε
στη Βόρεια Ιρ
δία και την εξε
ση μιας δίκαιης
διαρκούς λύσ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

στηλή θ' αρχίσει σήμερα με το πρό-
πονητή, με το οποίο είχε κλείσει στο προη-
πονητή φύλλο: Νίκος Αλέφαντος. Η
πρόσληψή του, τη μεθεπομένη της ήττας
στην Μαρσείγ στο στάδιο Καραϊσκά-
κη, δημιούργησε μερικά γεγονότα, από
τα οποία ελάχιστοι κέρδισαν και πάρα
πολλοί έχασαν. Κέρδισε το ταμείο του
ακού τηλεοπτικού καναλιού ANT1,
είχε την τύχη να φιλοξενήσει συνέ-
λευση του απογοητευμένου προπονητή.
Αποπράξεις από τις διαφημίσεις δημο-
σίευσαν πως ξεπέρασαν τα εκατό εκα-
τομμύρια δραχμές. Κερδισμένος και ο
Νίκος Αλέφαντος, διότι ήθελε «ισχυρό
πρόκειμένου «να τα πει», και το
έκανε υπό την επικουρήση του Πάνου
Παναγιωτόπουλου. Τηλεθέαση και τηλε-
όραση την προηγούμενη Πέμπτη έφθα-
νε εντυπωσιακά νούμερα...

Κερδισμένος, τέλος, βγαίνει και ο νέος
προπονητής που θα αναλάβει την τύχη
του ποδοσφαιρικού πειραϊκού συλλόγου, όποι-
αν είναι αυτός. Διότι γνωρίζει καλά
ο πρόεδρος Σ. Κόκκαλης πληρώνει
«όσο» προκειμένου να έχει ήσυχο το
παιδί του από εδώ και στο εξής, και βε-
βαιώς, να «μιλήσει» στο τέλος της αγωνι-
στικής περιόδου...

Τέλει, ποιοι βγήκαν χαμένοι από αυ-
τήν περιπέτεια; Και βέβαια ορισμένοι
ποδοσφαιρογράφοι, αθλητικοί συντάκτες οι
πολλοί (μην ξεχνάμε τον Θέμο
Παπασιδάκη της «μαύρης τρύπας»...) οι
οι οποίοι αποτέλεσαν τα «θύματα» στην τη-
λεοπτική ενεργοποίηση του ηφαιστείου
που ονομάζεται Αλέφαντος.... Από την
αρχή των Παπούα περίμεναν οι σει-
σμοί την καταστροφή και από την...
αποκοκλήσιδά μας προέκυψε...

Οι εθίγησαν από τον προπονητή
οι οποίοι είχαν κάθε λόγο να διαμαρτυ-
ρούν προς τον Παναγιωτόπουλο κυ-
ρίως για την αντιδεοντολογική μεθόδευ-
ση της δουλειάς του, αφού μια τόσο καυτή
αντιμετώπιση δόθηκε μαγνητοσκοπημένη
όχι... δημοκρατική, προκειμένου ν'
αποστεί και η «αλτέρρα παρς».... Όμως,
ο σωστός αναγνώστης κάποιων εφη-

μερίδων, είχε -τις επόμενες μέρες- κάθε
λόγο να λυπηθεί τη δημοσιογραφία, δια-
βάζοντας παρασκηνακές λεπτομέρειες
και συμβάντα σε βάρος του Αλέφαντου, με
καθυστέρηση εβδομάδων ή και μηνών...

• Εντυπωσιακά έκλεισε τον πρώτο μήνα
πρωταθλήματος ο Παναθηναϊκός. Είναι η
μοναδική ομάδα με τέσσερις νίκες σε ισά-
ριθμα μάτς. Αυτό δεν οφείλεται βεβαίως
στην οξυδέρκεια ή τις ικανότητες του προ-
πονητή (.) Χουάν Ρότσα, όσο κυρίως στο
γεγονός ότι οι σπουδαιότεροι αντίπαλοι
του Παναθηναϊκού έχουν πρόβλήματα
αγωνιστικά (ΑΕΚ) ή διοικητικά (Ολυ-
μπιακός). Αέρας αλλαγής πνέει και στον
ΠΑΟΚ, τη μεγάλη ομάδα του ελληνικού
Βορρά. Δεκατέσσερις χιλιάδες εισιτήρια
σε αγώνα... με τον Εθνικό, είχε να γνωρί-
σει η Τούμπα μισή δεκαετία...

• Ο γάλλος προπονητής Αρσέν Βενγκέρ,
με το που απελύθη από την Μονακό ως
ακατάλληλος, ούτε που φανταζόταν πως
του δινόταν η ευκαιρία να πλουτίσει. Αυ-
τόν επέλεξε η διοίκηση του Ολυμπιακού
προκειμένου να συνεχίσει το έργο του
Αλέφαντου, αντί συνολικής αποζημιώσεως
180 εκατομμυρίων δραχμών... Μάλιστα,
180 εκατομμύρια για οκτώ μήνες συνεργα-
σία! Το αν θα κατακτήσει η πειραϊκή ομά-

δα τον τίτλο ή όχι, αποτελεί λεπτομέ-
ρεια...

• Αρχισαν χθές σε Αθήνα και Θεσσαλονί-
κη οι αγώνες για το Κοσμοβόλει, διοργά-
νωση λίαν ενδιαφέρουσα για αθλήματα
του φιλέ. Το πρόγραμμα ευνοεί την ελλη-
νική ομάδα που έχει στόχο ένα μετάλλιο.
Φαβορί η Βραζιλία. Με την ευκαιρία της
ανάληψης των αγώνων, η ελληνική ομο-
σπονδία κέρδισε μία θέση στη νέα διοίκη-
ση της διεθνούς ομοσπονδίας με τον Μι-
χάλη Μαστρανδρέα. Στέλεχος το οποίο
νίκησε στο παρασκήνιο τον έτερο έλληνα
υποψήφιο Θανάση Μπελιγράτη...

• Με την ευκαιρία διεξαγωγής του Κο-
σμοβόλει, βρέθηκε στην Αθήνα (για το
συνέδριο του αθλήματος) ο πρόεδρος της
ΔΟΕ Χ.Α. Σάμαρανκ και επίσημα χείλη
(Λιάνης) λέγεται ότι συζήτησαν μαζί του
την πιθανή υποψηφιότητα της Ελλάδας
για την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώ-
νων του 2004.

• Σε λιγότερο από ένα μήνα αυξάνεται η
τιμή της στήλης του ΠΡΟ-ΠΟ από τριάντα
σε πενήντα δραχμές. Επίσης, σύντομα
μπαίνει στη ζωή μας το συνδρομητικό κα-
νάλι Filmnet, αρκεί να καταβάλει ο τηλε-
θεατής ετήσια συνδρομή. Όσοι πιστοί...

Γιώργος Αρκουλής

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ / ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΟΙΗΣΗ

ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΒΙΣΤΩΝΤΗΣ

Φάσματα φθοράς (Αφηγήματα)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΚΙΩΝΗΣ

Τώρα θα δεις... (Μυθιστόρημα)

ΜΑΝΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ

Το άγγιγμα του χρόνου (Νουβέλα)

ΖΥΡΑΝΝΑ ΖΑΤΕΛΗ

Περσινή αρραβωνιαστικιά (Εννέα διηγήματα)

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΒΒΑΘΑΣ

Ο πειρατής με τη Μερσεντέ (Μυθιστόρημα)

ΙΩΑΝΝΑ ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗ

Χαμόγελο στο Χάρο (Μυθιστόρημα)

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΟΛΟΒΟΣ

Θυμάσαι, πατέρα; (Μυθιστόρημα)

ΜΕΝΗΣ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΕΑΣ

Θυμάμαι την Μαρία

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΡΑΝΙΩΤΗΣ

Διδύραμβοι της σιωπής (Μοιρολόγια)

ΝΙΚΟΣ Β. ΛΑΔΑΣ

Άπαντα I - Ποιήματα

Άπαντα II - Πεζά

ΠΑΥΛΟΣ ΜΑΤΕΣΙΣ

Ο παλιός των ημερών (Μυθιστόρημα)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Κρυφή Ναταλία (Διηγήματα)

ΤΑΤΙΑΝΑ ΓΚΡΙΤΣΗ-ΜΙΛΛΙΕ

Στο δρόμο των Αγγέλων (Μυθιστόρημα)

ΑΜΑΝΤΑ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

Έξω η ζωή είναι πολύχρωμη (Διηγήματα)

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΝΟΛΛΑΣ

Ο άνθρωπος που ξεχάστηκε (Μυθιστόρημα)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΞΑΝΘΟΥΛΗΣ

Η Δευτέρα των αδώων (Μυθιστόρημα)

Οικογένεια Μπες-Βγες (Μυθιστόρημα)

ΓΙΩΡΓΟΣ ΞΕΝΑΡΙΟΣ

Οι δίδυμοι (Πεζογράφημα)

ΤΑΣΟΣ ΡΟΥΣΣΟΣ

Φωτογραφία με πολύ κίτρινο (Διηγήματα)

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΚΟΥΡΤΗΣ

Πήδημα θανάτου

(Το μυθιστόρημα μιας δολοφονίας)

ΣΟΛΟΜΩΝ

Άσμα ασμάτων

(Μεταγραφή: Λευτέρης Παπαδόπουλος)

Ζωγραφική: Αλέκος Φασιανός)

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΟΥΡΟΥΝΗΣ

Ο Χορός των Ρόδων (Μυθιστόρημα)

ΣΑΚΗΣ ΤΟΤΛΗΣ

Πανσέληνος (Διηγήματα)

ΜΙΣΕΛ ΦΑΪΣ

Αυτοβιογραφία ενός βιβλίου

ΕΥΓΕΝΙΑ ΦΑΚΙΝΟΥ

Η Μερόπη ήταν το πρόσχημα (Μυθιστόρημα)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ / ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΟΙΗΣΗ - ΘΕΑΤΡΟ

ΠΗΤΕΡ ΑΚΡΟΪΝΤ

Τσάιερτον

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

Ανθολογία Αραβικής Ποίησης

ΒΟΛΤΑΙΡΟΣ

Ζαντίγκ ή Το πεπρωμένο
(Μυθιστόρημα)

ΡΟΜΑΙΝ ΓΚΑΡΥ

Οι χαρταετοί
(Μυθιστόρημα)

ΓΙΑΣΟΥΝΑΡΙ ΚΑΒΑΜΠΑΤΑ

Κιότο
(Μυθιστόρημα)

ΑΛΜΠΕΡ ΚΟΕΝ

Το βιβλίο της μητέρας μου
(Μυθιστόρημα)

ΧΟΥΛΙΟ ΚΟΡΤΑΣΑΡ

Τα Βραβεία
(Μυθιστόρημα)

ΓΙΟΥΚΙΟ ΜΙΣΙΜΑ

Δίγα για έρωτα
(Μυθιστόρημα)

ΑΝΤΟΝΙΟ ΜΟΥΝΙΟΘ ΜΟΛΙΝΑ

Ο Πολωνός ιππέας
(Μυθιστόρημα)

ΕΖΡΑ ΠΑΟΥΝΤ

Τα άσματα της Πίζας

ΠΙΕΡ ΠΕΛΟ

Το όνειρο της Λούσυ
(Μυθιστόρημα)

**ΑΝΝΑ ΡΕΪΝΟΛΑΝΤΣ -
ΜΟΪΡΑ ΜΠΙΟΥΦΙΝΙ**

Τζόρνταν
(Θέατρο)

ΦΡΑΝΣΟΥΑ-ΡΕΝΕ ΣΑΤΩΜΠΡΙΑΝ

Οι περιπέτειες του τελευταίου
των Αβενσεράγων
(Μυθιστόρημα)

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΣΤΡΙΝΤΜΠΕΡΓΚ

Οι δανειστές
(Θέατρο)

ΤΖΟΥΝΙΤΣΙΡΟ ΤΑΝΙΖΑΚΙ

Οι αδελφές Μακίοκα
(Μυθιστόρημα)

ΜΑΡΚ ΤΟΥΕΪΝ

Ο μυστηριώδης ξένος
(Μυθιστόρημα)

ΑΝΤΟΝ ΤΣΕΧΩΦ

Ο Γλάρος
(Θέατρο)
Ο βυσσινόκηπος
(Θέατρο)

ΠΕΤΕΡ ΧΑΝΤΚΕ

Περί επιτυχημένης μέρας
Περί κοπώσεως

Μουσική κατ' ευθείαν από τον εγκέφαλο

Πόσο μακριά είναι η εποχή που οι μηχανές θα διαβάζουν κυριολεκτικά τη σκέψη μας και θα τη μετατρέπουν άμεσα σε αποτέλεσμα;

Η ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ του σήματος είναι υπεύθυνη για μια σειρά συνεχών επαναστάσεων στην καθημερινή ζωή, που πολλοί ήδη –αν και ακόμη εν εξελίξει– εκτιμούν ως τις σημαντικότερες του αιώνα. Η ψηφιακή επεξεργασία των σημάτων κάνει δυνατή την αποστολή τους σε μεγάλες αποστάσεις απαλλαγμένες θορύβων. Κάνει εφικτό, επίσης, τον ολικό έλεγχο της οπτικής και ακουστικής πληροφορίας. Αυτό σε άλλες περιπτώσεις είναι άκρως επιθυμητό, σε άλλες όχι. Για παράδειγμα, η αποστολή μηνυμάτων μέσω των δικτύων με μορφή κειμένου δομημένων χαρακτήρων ASCII (βλέπε ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, e-mail) έχει επιφέρει επανάσταση ξεπερνώντας σε ευελιξία, ενίοτε και σε ταχύτητα, και αυτή την τηλεφωνική συνδιάλεξη. Έχει, όμως, τρωτό σημείο το γεγονός ότι δεν μπορεί να εγγυηθεί το απροσβάσιμο στη μορφή και το περιεχόμενο του μηνύματος από οποιονδήποτε (όπου και το τμήμα της ανοιχτής πληροφορίας στον οποιονδήποτε!). Αντίθετα, το φαξ, με παρόμοιες ταχύτητες σπαταλά πολλαπλάσια ποσά χρήσιμης (και ακριβής) μνήμης και πόρων, όμως θα εγγυάται πάντα το απροσβάσιμο στη μορφή του ντοκουμέντου. Το μήνυμα θα φτάσει στον παραλήπτη ως έχει (ή σχεδόν ως έχει).

Η εισαγωγή αυτή, μας φέρνει αντιμέτωπους με το δίλημμα –ένα από τα πολλά– με επίκεντρο την τεχνολογία. Έχει κάνει πράγματι η ψηφιοποίηση τα πράγματα (και τη ζωή μας) ευκολότερα, ή όχι; Η απάντηση σίγουρα δεν μπορεί να δοθεί μονολεκτικά.

Σε αυτό το σημείωμα θα εστιάσω κυρίως στη μουσική δημιουργία, ως αντιπροσωπευτική, αφού και αυτή –κυρίως αυτή!– έχει δεχθεί βαθιά την επιρροή της ψηφιακής τεχνολογίας, τόσο σε επίπεδο τεχνικής όσο και σε επίπεδο φιλοσοφίας. Λίγο έχει θιχτεί διεθνώς (και ακόμη λιγότερο στη χώρα μας) η πιθανότητα να μετατρέπονται οι μουσικές φράσεις του εγκεφάλου μας αυτόματα σε μουσική. Με άλλα λόγια, να σκεφτόμαστε μουσική, και αυτή αμέσως να υλοποιείται σαν ηχητικό αποτέλεσμα, ή και ακόμη σαν παρτιτούρα!

Επιστημονική φαντασία θα πείτε, αλλά

Το σύστημα *WaveWare* μπορεί να ψηφιοποιεί το σήμα από ένα εγκεφαλογράφημα ή και τους χτύπους της καρδιάς μας ακόμη, και να το μετατρέπει στον υπολογιστή μέσω μετασχηματισμού Φουριέ (FFT, Fast Fourier Transform), σε παραστάση που μπορούμε να επεξεργαστούμε, και τελικά να μετατρέψουμε σε μουσική, συμβατή με το ηλεκτρονικό σύστημα MIDI. Όμως, το σύστημα δεν μπορεί (ακόμη) να ξεχωρίζει από τη μορφή τους τα ηλεκτρικά εγκεφαλικά εκείνα σήματα που προορίζονται αποκλειστικά για μουσική. Η επιστήμη έχει πολύ δρόμο μέχρι να μπορεί να ξεχωρίζει την αμιγώς μουσική σκέψη –και κάθε σκέψη– μέσα στον εγκέφαλο.

υπάρχουν ήδη περισσότερα από όσα φαντάζεστε για τον παραπάνω σκοπό. Για παράδειγμα, κυκλοφορεί μία συσκευή με το απαραίτητο πρόγραμμα, που ψηφιοποιεί τα εγκεφαλικά κύματα (από το γνωστό ηλεκτροεγκεφαλογράφημα) και τα μετατρέπει σε μουσικό σήμα συμβατό με το σύστημα MIDI (γνωστό σε όσους έχουν επαφή με την ηλεκτρονική μουσική). Υπάρχει δηλαδή η τεχνολογία για τα τελικά στάδια της μετατροπής.

Το πρόβλημα είναι ότι με ένα τέτοιο σύστημα μετατρέπεται σε μουσική οποιοδήποτε εγκεφαλικό κύμα, και όχι επιλεκτικά αυτά μόνο που ο εγκέφαλος προορίζει για μουσική. Η επιστήμη έχει φυσικά πολύ δρόμο μπροστά της ακόμη έως ότου επιτύχει το σκοπό αυτό. Όμως μπορεί να δημιουργηθεί άμεσα ένα μουσικό σκηνικό κατ' ευθείαν από τους βιολογικούς μας παλμούς και τα ηλεκτρονικά σήματα του νευρικού μας συστήματος, που μπορεί να ελεγχθεί απόλυτα. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι υπάρχει πλέον η ιδέα. Ανάλογα θα μπορούσαν να διατυπωθούν και για την απ' ευθείας ψηφιοποίηση και καταγραφή σε κείμενο, της σκέψης ενός συγγραφέα.

Επάνω σε αυτή την ιδέα έχουν διατυπωθεί (δειλά, είναι αλήθεια) κάποιες απόψεις από ορισμένους επώνυμους και ανώνυμους. Για παράδειγμα, στο αμερικανικό περιοδικό *Wired*, ο διανοούμενος της ροκ μουσικής, και μουσικός ο ίδιος, David Byrne, διατυπώνει ανεπιφύλακτα την αποδοχή μιας τέτοιας δυνατότητας. Και οπωσδήποτε, πρόκειται για δυνατότητα που η ίδια θα επιφέρει επανάσταση στον τρόπο δημιουργίας της μουσι-

κής, και γιατί όχι, και άλλων τεχνών. Αν φισβήτητα, θα αναδείξει κάποια μουσικά που σε άλλη περίπτωση ίσως δεν φανίζονταν ποτέ στο προσκήνιο, και θα δικολύνει όλα τα στάδια της σύνθεσης, και που η μουσική –μέσω– υπολογιστών ήδη αρχίζει να πραγματοποιεί.

Η αλήθεια είναι ότι αν ήθελα να χρησιμοποιήσω κάποιο όργανο που θα δημιουργούσε μουσική απ' ευθείας από τον εγκέφαλό μου, ίσως το έκανα. Πρόκειται για μια σαγηνευτική προοπτική. Πρέπει όμως ταυτόχρονα να γνωρίζω ότι θα πρόκειται εν τέλει, για αρκετά διαφορετική διαδικασία. Και θα οφείλεται στη δραστική μείωση των δημιουργικών σταδίων που μεσολαβούν από σύλληψη στον εγκέφαλο, μέχρι το ηχητικό αποτέλεσμα και την παρτιτούρα. Τέτοια σκηνικά είναι η μεταβίβαση της πληροφορίας απ' το χέρι, άλλοτε λιγότερο, άλλοτε περισσότερο επιδέξιο στην εκτέλεση, καθώς και η πρωγενής αλληλεπίδραση με ό,τι βρίσκεται γύρω μας τη δεδομένη στιγμή. Στοιχεία δηλαδή που εμπεριέχουν τη διαρκή εξεύρεση λύσεων στα πολλά προβλήματα, που η ύπαρξή τους έχει από μόνη της ανυπολόγιστη σημασία για τη μουσική που θα προκύψει. Τα προβλήματα αυτά είναι άμεση συνάρτηση του αριθμού και της φύσης των σταδίων που παρεμβάλλονται, και είναι εκείνα που «διδάσκουν» την αρχική ιδέα, και μάλιστα πρωτογενώς. Το αποτέλεσμα συνεπώς θα είναι μια μουσική αμεσότερη και πιο κοντά στη σύλληψη, αλλά ταυτόχρονα φτωχότερη σε εμπειρία.

Πρόκειται με απλά λόγια, για τη διαφορά του πώς όλοι ακούμε τη μουσική μέσα στο κεφάλι μας και πώς τελικά αυτή εξωτερικεύεται. Μπορούμε να φανταστούμε ένα παραληλισμό με τον ήχο της φωνής μας, όπως τι ακούμε οι ίδιοι μέσα από το φυσικό αναπνευστικό του σώματός μας, που είναι αρκετά διαφορετικός από τον τρόπο που αυτός φτάνει στο γύρω μας. Δεν πιστεύω ότι η τεχνολογία κινείται άνευ όρων τη ζωή ευκολότερη, αλλά δίνει περισσότερες επιλογές για τον ίδιο –συνήθως όχι ακριβώς τον ίδιο– σκοπό. Σε κάθε περίπτωση ο χρήστης πρέπει να είναι ενήμερος για το είδος και τους περιορισμούς των επιλογών, και εδώ ακριβώς βρίσκεται η δυσκολία.

ΔΙΛΩΣ

ΔΙΕΡΜΑΤΙΣΤΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

«Την εξωτερική πολιτική της κυβέρνησης ιδιαίτερα στα θέματα των σχέσεων με τις γείτονες χώρες της Βαλκανικής και, ιδίως, τον τρόπο με τον οποίο χειρίζεται τα θέματα αυτά ο υπουργός κ. Ιαπούλιας, γράφει, οργίλος αλλά και παρκαστικός ο αναγνώστης μας:

Αξιότιμε κ. διευθυντά,

Ήρθε επιτέλους η στιγμή να θαυμάσουμε για μία ακόμα φορά τα αποτελέσματα της σοφής, ψύχραιμης και προσηκόντος «νηφάλιας» εξωτερικής πολιτικής του υπουργού μας κ. Κάρολου Ιαπούλια.

Τώρα που η δίκη τελείωσε και τα στελέχη της «Ομόνοιας» είναι στη φυλακή, τις συγχαρούμε όλοι μαζί τον υπουργό μας για τις διπλωματικές του κινήσεις και την πολιτική του «ήπιου κλίματος». Ας ευχαριστήσουμε από βάθους καρδιάς:

Αυτόν που χειρίζεται το Αλβανικό τερίπου 10 χρόνια ως υπουργός και του το παρελθόν τίποτα δεν του δίδαξε.

Αυτόν που δήλωνε μετά την πρώτη επίσκεψή του στην Αλβανία «θαυμαστής του αλβανικού σοσιαλιστικού μοντέλου» και υπέρ της ελληνοαλβανικής φιλίας».

Αυτόν που έστειλε τα ΜΑΤ στην περγία πείνας των πρώτων βορειοηπειρωτών φυγάδων τον Νοέμβριο του 1984 μπροστά στην αλβανική πρεσβεία.

Αυτόν που μαζί με τον κ. Λογοθέτη, τότε πρόεδρο του Ελληνο-αλβανικού Συνδέσμου Φιλίας, οργάνωναν εκδηλώσεις στον Δήμο της Νίκαιας προς τιμήν του αλβανού πρεσβευτή στην Αθήνα.

Αυτόν που το 1987 πανηγύριζε για το κατόρθωμά του «την χωρίς όρους άρση του εμπολέμου με την Αλβανία».

Αυτόν που στις καταγγελίες της «Ομόνοιας» και πολλών ελληνικών

εφημερίδων ότι οι Αλβανοί μετακινούν σκόπιμα οικογένειες από τον Βορρά για να τις εγκαταστήσουν σε μειονοτικά χωριά αλλοιώνοντας τη δημογραφική σύνθεση του πληθυσμού, δήλωνε: «... Δεν μπορώ να μιλήσω για οργανωμένο σχέδιο... Δεν είναι αρχή κάποιου σχεδίου...» (Μεσημβρινή 6.4.1994).

Αυτόν που μετά το βίαιο κλείσιμο επτά ελληνικών μειονοτικών σχολείων τον Οκτώβριο του 1993, δήλωνε στο πρώτο κρατικό τηλεοπτικό κανάλι «...Οι ελληνοαλβανικές σχέσεις είναι καλές. Βεβαίως, υπάρχουν μερικά προβλήματα. Προσπαθούμε όμως να τα ξεπεράσουμε...».

Αυτόν που εξευτέλισε τη χώρα μας με τους διπλωματικούς του χειρισμούς μετά το επεισόδιο της Επισκοπής.

Αυτόν που επί τόσο καιρό από την Ελούντα απειλούσε ότι: «Η αλβανική πλευρά θα πάρει τη σκληρή απάντηση που της αξίζει για την δίκη-παρωδία που κατασκεύασε».

Αυτόν που με την πρωτοφανή μακαριότητά του και την «εκνευριστική» υποχωρητικότητά του, δεν μπόρεσε να κάνει πράξη τα όσα έχει πει κατά καιρούς.

Αν λοιπόν όλα αυτά δεν συνιστούν εθνική μειοδοσία, ε! τότε πραγματικά οι λέξεις έχουν χάσει το νόημα τους.

Ευχαριστώ

Γ. Αντωνίου
Ιδ. υπάλληλος
Πάτρα

ΓΙΑ ΤΟΥΣ «ΣΕΡΒΟΜΑΚΕΔΟΝΑΣ»

Ένας ένας, χτυπούν όλοι οι έλληνες λογοτέχνες εκ του τάφου – για ζωτικά σημερινά θέματα. Μετά τον Καβάφη, ο Παπαδιαμάντης.

Αξιότιμε Κύριε Διευθυντά,

Επειδή είδον και άλλον ομότεχνό μου, τον Κύριον Κ.Π. Καβάφη να αλληλογραφεί μεθ' υμών, ορμηθείς εκ του εξόχως ενδιαφέροντος άρθρου

του κ. Αλκιβιάδη Ε. Μαργαρίτη περί «Μακεδονίας ξακουστής», έλαβον το θάρρος να σας γνωρίσω τα εξής ενδιαφέροντα.

Κατά τα παλαιότερα χρόνια, στην εποχήν μου τουλάχιστον, όλοι οι απλοί Έλληνες ονομάζαμε τους κατοίκους της Μακεδονίας που ομιλούσαν την σλαβικήν διάλεκτον: «Σερβομακεδόνες». Προς πίστωσην της πληροφορίας μου, σας παραπέμπω στο διήγημά μου *Ο Αμερικάνος*, το οποίον εγράφη εις χρόνον ανύποπτον, το 1891. Εκεί θα διαβάσετε για τον «Στογιάννην τον Ντόμπρον, αχθοφόραν στην Σκίαθο, σερβομακεδόνα την καταγωγήν», Θεός σχωρέσει τον.

Μετά τιμής

Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ

Με αφορμή το άρθρο του Κωστή Χλουβεράκη, απόπειρα κριτικής του νέου βιβλίου του Χένρι Κίσιγκερ, που δημοσιεύτηκε στο τεύχος 558, σημειώνει τις δικές του παρατηρήσεις ο αναγνώστης μας:

Αγαπητό Αντί,

Θα ήθελα να κάνω δύο σημαντικές παρατηρήσεις. α) Ως προς το νόμο της δύναμης και της κυριαρχίας των Elite και β) Την ισορροπία δυνάμεων (Balance of Power). Ως προς το πρώτο, ο κ. Κίσιγκερ κάνει την ενδιαφέρουσα παρατήρηση ότι η δύναμη που συγκεντρώθηκε στα χέρια των διαφόρων ομάδων εξουσίας οδήγησε στον ανταγωνισμό, στο χάος και την καταστροφή. Ως εδώ καλά. Αλλά προχωράει περισσότερο, ισχυριζόμενος ότι αυτό ισχύει εξαιτίας ενός ιστορικού νόμου που διέπει τη ροή των πραγμάτων. Για το θέμα της δύναμης, θα

ΔΙΔΑΛΟΥΣ

ήθελα να σημειώσω ότι δεν λέγεται τίποτα το καινούργιο. Από την εποχή του Πλάτωνα το πρόβλημα ήταν αν και κατά πόσον η συγκέντρωση δύναμης σε ορισμένες, περιορισμένες ομάδες ατόμων ήταν και είναι η καλύτερη λύση. Ο Μύθος της «Αυθεντίας» καλλιεργήθηκε από τότε συνεπέστατα μέχρι σήμερα. Η δίψα για δύναμη είναι ένα ειδωλολατρικό, φυλετικό κατάλοιπο. Η διδαχή της ξεκινά από τον Ηράκλειτο (νόμος του πεπρωμένου) περνά από τον Πλάτωνα και ολοκληρώνεται με τον Hegel. Ο Πλάτων μιλούσε για ημίθεους και είναι περίφημη η ρήση του «εάν οι φιλόσοφοι δεν γίνουν βασιλείς μέσα στις πόλεις ή αν αυτοί που ονομάζονται βασιλείς δεν αποβούν γνήσιοι και ολοκληρωμένοι φιλόσοφοι... και αν δεν συμπέσουν η πολιτική δύναμη και η φιλοσοφία... δεν θα πάψουν τα δεινά να βασανίζουν το ανθρώπινο γένος».¹

Το ότι οι ηγέτες και οι ομάδες προσπαθούν να μεγιστοποιήσουν τη δύναμή τους είναι συνέπεια της πολιτικής φιλοσοφίας που εισηγήθηκε ο Πλάτωνας. Όμως δεν αποτελεί κατά κανένα τρόπο νόμο

Ας θυμηθούμε την απάντηση του Kant στα λόγια του Πλάτωνα: «Ότι οι βασιλείς θα έπρεπε να γίνουν φιλόσοφοι ή οι φιλόσοφοι βασιλείς, δεν είναι πιθανόν να συμβεί ούτε θα ήταν επιθυμητό, αφού η κατοχή δύναμης πάντα υποβαθμίζει την ελεύθερη χρήση του λογικού». Και για να συμπληρώσω την άποψη του Kant θα αναφέρω την περίφημη ρήση του λόρδου Acton για την δύναμη: «Κάθε δύναμη διαφθείρει και η απόλυτη δύναμη διαφθείρει απόλυτα».²

Η ιστορία του κ. Κίτσιγκερ είναι μία από τις πολλές ιστορίες, η ιστορία της πολιτικής δύναμης. Όπως σημειώνει ο μεγάλος άγγλος φιλόσοφος Karl Popper: «Δεν υπάρχει καμιά ιστορία της (πολιτικής) ανθρωπότητας, υπάρ-

χει μόνο ένας άπειρος αριθμός ιστοριών των κάθε είδους πλευρών... και μία απ' αυτές είναι η ιστορία της πολιτικής δύναμης. Αυτή τώρα ανυψώνεται σε ιστορία του κόσμου. Αλλ' αυτό πιστεύω αποτελεί προσβολή ενάντια σε κάθε αξιοπρεπή σύλληψη της ανθρωπότητας... Γιατί η ιστορία της δυναμικής πολιτικής δεν είναι τίποτα άλλο παρά η ιστορία του διεθνούς εγκλήματος και των μαζικών φόνων. Αυτή η ιστορία διδάσκεται στα σχολεία και μερικοί από τους μεγαλύτερους εγκληματίες εξαίρονται ως ήρωές της».³

Ως προς τη δεύτερη παρατήρησή μου σχετικά με την ισορροπία δυνάμεων, θα ήθελα να σημειώσω και να επισημάνω ορισμένα σημαντικά στοιχεία που δεν εμπεριέχονται στο άρθρο της 2ας Σεπτεμβρίου. Ένα σημαντικό λάθος είναι ο ισχυρισμός ότι ο Γουλιέλμος της Οράγγης εφάρμοσε πρώτος την πολιτική αρχή της ισορροπίας δυνάμεων (Balance of Power). Ο πρώτος που ουσιαστικά, εμπνεύστηκε και εφάρμοσε την αρχή αυτή ήταν ο μεγαλύτερος ρήτορας της Αρχαίας Ελλάδας, ο Δημοσθένης. Όπως γράφει ο διακεκριμένος ιστορικός Werner Jaeger στο βιβλίο του Δημοσθένης⁴ ο μεγάλος ρήτορας και πολιτικός, στο λόγο του «Περί Μεγαλοπολιτών»⁴ και στο λόγο του «υπέρ Ροδίων» αναφέρεται εκτενώς στην ισορροπία δυνάμεων. Σύμφωνα με τα λεγόμενά του δεν υπάρχει ένα πάγιο σύστημα συμμαχιών και η Αθήνα πρέπει να προστατεύει τα αδύναμα κράτη όπως έπραξε αργότερα η Αγγλία. Η Αθήνα, όπως και η Αγγλία, ήταν ναυτικά κράτη και είχαν τα ίδια συμφέροντα. Όπως αναφέρει και ο λόρδος Brougham ένας επιφανής άγγλος πολιτικός στο λόγο «Περί Μεγαλοπολιτών» αναπτύσσεται για πρώτη φορά η «αρχή της ισορροπίας δυνάμεων». Η θέση αυτή τεκμηριώνεται και από τα εξής δεδομένα:

1. Τους τρεις Ολυμπιακούς. Για βοή-

θεια της Ολύνθου που πολιορκείται από Μακεδόνες, καθώς και η στάση του στο Φωκικό Ζήτημα.

2. Τους Φιλιππικούς τους που ζητείται και βοήθεια από την Περσία για τη αντιμετώπιση των Μακεδόνων.

3. Τη Συμμαχία με τον χειρότερο εχθρό της Αθήνας, τη Θήβα, για τη αντιμετώπιση του μακεδονικού κινδύνου.

4. Η βοήθεια στην Πέρση και το Βυζάντιο στη θρακική χερσόνησο απέναντι στους Σκύθους και οι Αθηναίοι είχαν κακές σχέσεις.

5. Την πανελλήνια συμμαχία με τη συμμετοχή όλων σχεδόν των κρατών της Νότιας Ελλάδας εναντίον των Μακεδόνων. Ακόμα θα παραθέσω τα λόγια του επιφανούς ιστορικού Donald Kagan. «Μετά τη μάχη της Μαντινείας 362 π.Χ., στόχος των Δημοσθένη ήταν να εμποδίσει κάποιο κράτος να γίνει τόσο ισχυρό ώστε να απειλήσει την ελευθερία των άλλων κρατών».⁵ Αν οι Αθηναίοι είχαν ακολουθήσει από την αρχή την πολιτική της ισορροπίας δυνάμεων και περιορίζαν με τη βοήθεια άλλων κρατών τη δύναμη του Φιλίππου πολλά πράγματα θα ήταν ίσως διαφορετικά.

Γιώργος Γαλάνης

φοιτητής

Ανω Ιλίσια

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Πλάτων, Πολιτεία 473 c- e.

Kant, *Zum Ewigen Frieden. Werke*. Εκδ. Cassirer 1914, τόμ. VI, 456. Open Society and its Enemies, σ. 251, κεφ. 8: «Ο Φιλόσοφος Βασιλιάς».

2. Carl Popper, *Open Society and its Enemies*, σ. 229, κεφ. 7: «Ηγεσία».

3. *Open Society and its Enemies*, κεφ. 25: «Έχει η Ιστορία Νόημα?».

4. Werner Jaeger, *Demosthenes*. 1938, *Der Staatsmann und Sein Werden* σσ. 112-113, σ. 115

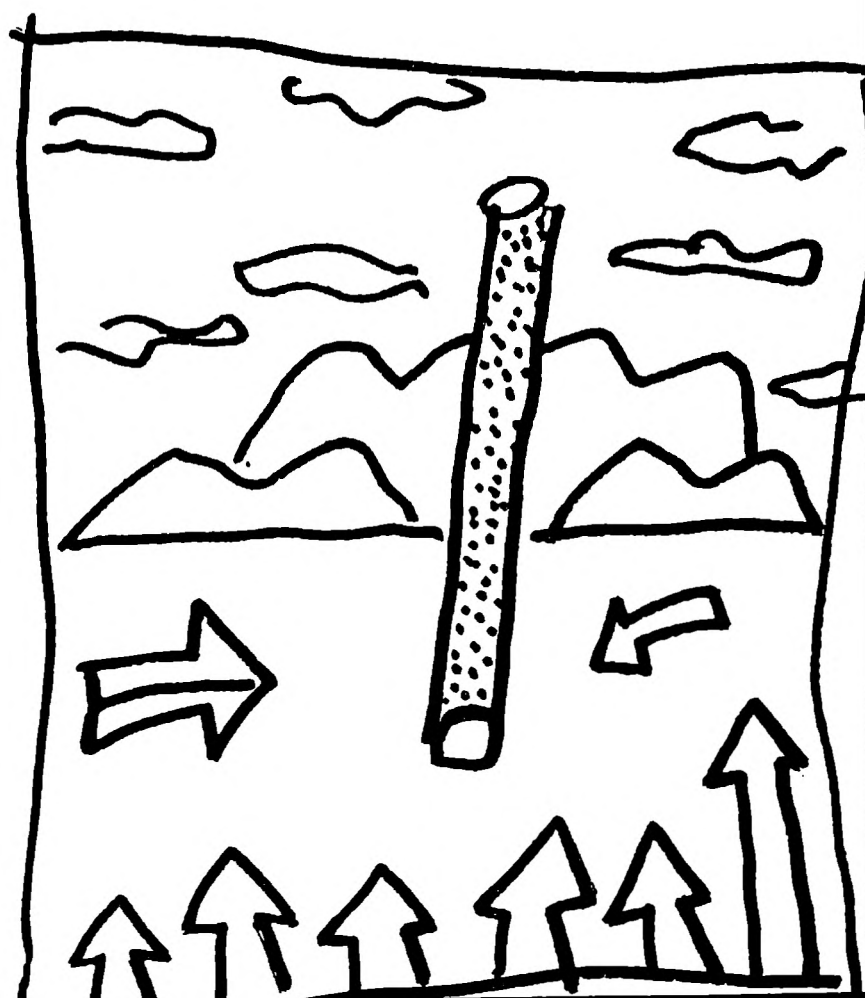
5. *Bots Ford's and Robinson's, Hellenic History Fifty Edition Revised by Donald Kagan, Professor of History Cornell University*, σσ. 301- 302.

ΕΠΙΣΗΜΑΪΝΟΥΜΕ

άγιο αποφάσισε να ανακηρύξει η απική εκκλησία: το προστάτη της κινηματογραφικής τέχνης!

Πι ναι μεν, με την απόφασή της, η θολική εκκλησία έλνει να δείξει ότι συνεχίζει να κείται μέσα στην οινωνία και στην ξέλιξή της, αλλά όσον αφορά τον κινηματογράφο λλον ατύχησε. Η τέχνη του αιώνα εξέφρασε και συνεχίζει να άζει μερικά από τα πιο ανήσυχα ή της κοινωνίας. Βλάσφημους, αιρετικούς, ανήσυχους, θρώπους που η ανησυχία τους αρχίζει εκεί που τελειώνουν οι βεβαιότητες των δογμάτων. Φαντάζεστε άγιο Μπουνιουέλ, ζολίνι, Τρυφώ; Καλύτερα να μας λναν μπύρα στην εκκλησία.

φτάνω χαμηλά στο
βυθό της ζωής μου
με μια μάσκα κι ένα καλάμι -
ένα καλάμι -

51 ΑΛΕΞΗΣ ΑΚΡΙΘΑΚΗΣ:

ΟΙ ΕΥΘΡΑΥΣΤΕΣ ΑΠΟΣΚΕΥΕΣ ΤΟΥ...

«Φτάνω χαμηλά στο βυθό της ζωής μου με μια μάσκα κι ένα καλάμι». Ο Αλέξης Ακριθάκης πέθανε αφήνοντας πίσω του ίχνη ζωής - βιαστικές σκληρές μολυβιές - και μια δραματικότητα αβάσταχτη, που εγκλωβίστηκε σε μια γραφή ανεπιτήδευτη. Για τον Αλέξη Ακριθάκη γράφουν ο Αντώνης Ξηρουχάκης και ο Γιώργος Κακουλίδης.

60

ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΗ ΣΤΙΓΜΗ

Εκλογές στην ΑΣΚΤ, όπου για πρώτη φορά έχει προκηρυχθεί η θέση αναπληρωτή καθηγητή φωτογραφίας. Μιλούν στο ΑΝΤΙ οι υποψήφιοι, Πλάτων Ριβέλλης και Δημήτρης Τζίμας.

54

Η ΑΙΣΘΗΣΗ ΤΟΥ ΓΕΛΟΙΟΥ

Έχει άραγε καταλυθεί κάθε έννοια τάξης; Αναρωτιέται ο αρχιτέκτων - ομ. καθηγητής του Πολυτεχνείου Αλέξανδρος Ζάννος, στα «Υποκειμενικά».

Οι εύθραυστες αποσκευές του...

«Εδώ το τοπίο είναι σκέτο
και με απαιτήσεις...
Προχώρα Ακριθάκα προχώρα»
Σιθωνία 12.8.77*

A

υτό το σκίτσο με τις βιαστικές σκληρές μολυβιές που άφησε σαν ίχνος ζωής ο Αλέξης Ακριθάκης δεν θα το σχολιάσουμε σε τούτο το κείμενο. Η ζωή του «καταραμένου», δεσπόζουσα στα βιαστικά αφιερώματα του Τύπου, άμα τη αναγγελία του θανάτου του καλλιτέχνη, όλα αυτά τα πριν και μετά το τελάρο, δεν είναι ό,τι μας έφερε προς εκείνον, το κοινό της σχέσης μας με το ζωγράφο στοιχείο. Για μας ανοιχτές ήταν οι πόρτες των γκαλερί, και γι' αυτή την τέχνη όπου ήμασταν καλεσμένοι ας μιλήσουμε εδώ. Ένας απολογισμός, μια εκτίμηση της προσφοράς του Ακριθάκη στην τέχνη της μεταπολεμικής περιόδου θα γίνει σύντομα, είμαι σίγουρος, από όσους γνωρίζουν εις βάθος και συγγράφουν την ιστορία της νεοελληνικής ζωγραφικής. Εγώ θα ήθελα να γράψω μόνο για τη συγκίνηση που μου έδωσε η τέχνη του Ακριθάκη και να προσπαθήσω ακολουθώντας τη διαδρομή της, να μιλήσω για τις ποιότητές της.

Αυτό που με εκπλήσσει στο ζωγράφο είναι η δραματικότητα που εγκλωβίζει σε μια τόσο ανεπιτήδευτη γραφή. Είναι αυτή η αίσθηση «αδιαφορίας» της πινελιάς, της σιγουριάς πως πίσω της η σοβαρότητα του κόσμου έτσι κι αλλιώς θ' αναπηδήσει: ένα γκριζο χοντρό, κυματιστό κι όλο το αδιαπέραστο

της θάλασσας· ένα ταραγμένο κόκκινο γέμισμα κι η μεταφυσική του ουρανού (έχω στο μυαλό μου τα τοπία που εξέθεσε στην «Τούντα» εφέτος).

Φύσει οδοιπόρος ο Α.Α. θα ξεκινήσει απ' την Αθήνα για να φθάσει σ' αυτή μέσω Παρισιού και Βερολίνου. Κοιτάζοντας προς τα πίσω, τριάντα χρόνια περίπου, η πόλις των φώτων καταυγάζει τα έργα της πρώτης δημιουργικής δεκαετίας του. Ο Μισώ είναι παρών, ο Μιρώ επίσης – αυτά πίσω απ' το έργο γιατί ο καλλιτέχνης έχει ήδη κατακτήσει το ύφος του. Η σύνθεση είναι εξαιρετικά πυκνή, συστρέφεται ατέρμονα σε σχήματα μιας παιδικότητας εν αγωνία. Λαβύρινθοι σινικής μελάνης, σπείρες, τοπία γραφιστικής, αφαιρετικής γραφής με στέρα περιγράμματα και πλακάτα χρώματα: το παιδικό σύννεφο έχει δόντι και ο ήλιος ακτινοβολεί δρεπανοφόρος.

Ο Α.Α. θα εγκλείσει αυτή τη δραματικότητα σ' εύθραυστες αποσκευές-κατασκευές. Τη δεκαετία του '70 οι «βαλίτσες» του, δοχεία ύπαρξης επισφαλή όπως τα άχρηστα υλικά περισυλλογής που τις συνθέτουν, πασχίζουν να μεταφέρουν ό,τι τόσο επίτονα υπαινίσσεται η σαθρή σκευή τους. Υπάρχει χιούμορ σ' όλα αυτά και αυτοσαρκασμός και μια περίσκεπτη τρυφερότητα στο άγγιγμα που μεταμορφώνει τη φθαρμένη ύλη. Ο Ακριθάκης έχει κατακτήσει το μέγιστο της γλώσσας του ελαχίστου δίνοντας φωνή, μέτρο, σχέση, στην αφωνία

των ευτελών και συντριμμένων πραγμάτων. Στη στιγμή του αγγίγματος σπιρτόξυλα στον καμβά κι μικροσκοπικά ζώα-παιχνίδια κούν στον καλλιτέχνη για να ανοίξει το κόσμο του τσίρκοι ήχους και τον απόηχό του. Στις αρχές του '80 η σύνθεση εμπλέκεται, αποκτά ένα παλμό αναταραχής, διαστέλλεται πληθωρικότερη στη στέρεη δομή της. Το χιούμορ ισχυρότερο τώρα, μάχεται κερδίζοντας κι αφήνοντας χάσματα λώντας τη γλώσσα ταπεινής γωγής των υλικών. Ιριδισμοί σιότερου βλέμματος που αντιστοιχούν στο ίδιο γνώριμο τοπίο σοβαρής συνειδητής αθωότητας. Ο ήλιος που εισάγεται εκπληκτικά στην σύνθεση και αντιστικτικά τη κυρώνει. Ας τελειώνουμε εδώ με λίγους δραματικούς επιλόγους. Ο Αλέξης Ακριθάκης πυροδοτήθηκε από την καύσιμη ύλη του, διαγράφοντας τροχιά, όπως θέλησε ταχέως ορίζοντα της τέχνης των τελευταίων δεκαετιών του αιώνα. Το έργο του σε ποσότητα δεν είναι της ποιότητάς του. Θα ήθελα να πω πως θα μπορούσαμε σίγουρα να δούμε στην Εθνική Πινακοθήκη τη διαδρομή αυτής της τέχνης μας αποκάλυψε το μέγεθος της σκληρότητας, την τρυφερότητα με τη φωνή των ταπεινών πραγμάτων.

ΥΓ. Ευχαριστούμε την γκαλερί «Αθήνα» για την προσφορά φωτογραφικού από το αρχείο της, της συλλογής της με τον καλλιτέχνη.

* Από τα σχέδια και τις σημειώσεις του καλλιτέχνη που δημοσιεύσε το περιοδικό «Εικαστικά», τεύχος 23, Νοέμβριος 1993

Η ευγένεια της ελευθερίας

Η ίδια η τράπουλα μοιράζει τα χαρτιά της. Το πρώτο φύλλο που άνοιξε στα χέρια του Αλέξη ήταν ένας «τζόκερ» το 1939, και μ' αυτόν έκανε την εμφάνισή του στον μάταιο τούτο κόσμο. «Αν θες να κλάψεις για την τύχη μου, πάρε τα μάτια μου» λέει ο βασιλιάς Αηρ. Έχοντας την υγρασία από το βλέμμα του τώρα πια που ο Αλέξης συνάντησε επιτέλους το καθόλου, προσπαθώ να νιώσω, κι όχι να καταλάβω, τη χημεία εκείνου που αρρώστησε από ένα όνειρο, που αγάπησε τόσο, για να φτάσει στο σημείο να δώσει το χέρι στον διάβολό του για να μην τον αφήσει να πεθάνει από μοναξιά.

Ο Αλέξης ήταν η πέτρα που κυλούσε, αυτός που όχι μόνο δεν στέκεται πουθενά αλλά δεν θέλει και να επιστρέψει. Παρ' όλα αυτά, επειδή όπως όλοι μας ζούσε κι αυτός και ανέπνεε αργά μέσα σ' ένα γήπεδο ράγκμπι, ένιωθε την ανάγκη να πιάσει έναν δικό του ρυθμό και να βρει την ομάδα αίματος στην οποία ανήκει.

Το ρυθμό τού τον δίνει ένας ψίθυρος: «Κάνε γρήγορα, γιατί έχεις μια ομορφιά να χαλάσεις», που προέρχεται από την ομάδα αίματος στη σκυταλοδρομία της οποίας θα πάρει μέρος. Οι παίκτες είναι: Θ. Τσίγκος ► Γ. Μακρής ► Κ. Ταχτσής ► Α. Ακριθάκης. Για τη βεντέτα που προκύπτει ανάμεσα

στην ομάδα και την πραγματικότητα, η ίδια η ομάδα δεν υιοθετεί καμιά πολεμική τέχνη, αλλά αντιμετωπίζει τη ζωή όπως ακριβώς είναι: μια φάρσα. Και ο Αλέξης είναι ένας περφεξιονίστας φαρσέρ.

Θα τον συναντήσουμε λοιπόν να τρώει μαζί με συλλέκτες και κριτικούς τέχνης, να τους ακούει προσεκτικά για ώρα και για όλα και να σηκώνεται ξαφνικά από το τραπέζι λέγοντας: «Με συγχωρείτε, αλλά με πονάει το μ... μου και πρέπει να φύγω!». Μια άλλη φορά φτάνει με το αυτοκίνητό του στην πλατεία Κολωνακίου και μέσα από το τζάμι κατεβάζει το παντελόνι του και επιδεικνύει στους έκπληκτους παρισταμένους ό,τι έχει και δεν έχει...

Ο Αλέξης ένιωθε πως ο κόσμος δεν μισεί αλλά φθονεί το υπερέχον και πως το φάρμακο –η φάρσα– σε επαναφέρει στην πραγματικότητα. Το καινούριο φάρμακο λοιπόν που κυκλοφόρησε το 1992 το προετοίμαζε ο Αλέξης στο νοσοκομείο Υγεία, όπου εφιλοξενείτο αγκαλιά με μια κρίση οξείας ηπατίτιδας. Αφορούσε δε τους συναδέλφους του και είχε «παιδαγωγικό» χαρακτήρα. Μοιράστηκε χωρίς άδεια γιατρού στην γκαλερί Κρεωνίδης και είχε τα γνωστά επακόλουθα. Επρόκειτο για δεκαπέντε πορτρέτα γνωστών ζωγράφων με παιδικούς υπότιτλους: ο Καράς είχε γίνει Φουκαράς, ο Αρμακόλας

Αρπακόλλας, ο Βαρώτσος Τρεχάλας, ο Τσόκλης Τσόφλης... «Το να μην αρέσεις στις μέρες μας είναι μια άκρως αριστοκρατική απόλαυση» είχε πει για την οργή που είχε ξεσηκώσει αυτή η έκθεση εναντίον του.

Αυτός ο «αυτοκαταστροφικός», ο «αλκοολικός», ο «πρεζάκιας», όπως έλεγαν, έστελνε πάντοτε μπροστά τους το γαϊτανάκι του, που δεν μπορούσαν να αποκρούσουν. Γιατί ήταν η ίδια η ζωή που σηκώνει κεφάλι και τους είχε προλάβει. Είχε κρεμάσει μόνος του τα κουδούνια πάνω του και η πρέζα είχε γίνει δαχτυλίδι του, ένας από τους πολλούς μυστικούς του δρόμους, μαζί με τον Θουκυδίδη και τον Όμηρο. Αγαπούσε τον Ρεμπώ όταν έγραφε: «Πρέπει να βυθιστείς στο βούρκο της ζωής σου και να ξαναβγείς» και, όπως έλεγε ο ίδιος, δεν έκανε τίποτ' άλλο από το να μπαινοβγαίνει.

Γράφει σ' ένα γράμμα του: «Είναι ξημέρωμα. Έχω κουραστεί και δεν βλέπω, μόνο σκέφτομαι. Και είναι που πριν από πολλά χρόνια, στο Μιλάνο, μου είχε πει ο Ιόλας ότι ο καλλιτέχνης πρέπει να είναι τυφλός».

Τώρα που τον βλέπω στον ουρανό κοιτάζω μέσα του το όνειρο που πεθύμησε: το σκοτάδι.

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΑ

ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ι. ΖΑΝΝΟΥ

*Δεν έχει σχήμα,
δεν έχει νόημα!*

Με τις ποικίλες αποχρώσεις ανάμεσα στο κωμικό που προκαλεί το γέλιο και στο γελοίο που προκαλεί περίγελω, δεν είμαι άξιος να καταπιαστώ. Νομίζω, όμως, πως στο κωμικό, ο τρόπος που λέμε κάτι έχει σχέση μ' αυτό που λέμε. Το ύφος, η μορφή έχουν άμεση σχέση με το περιεχόμενο...

Χάζεψα και βλαστημούσα αυτούς που μου έμαθαν πως το εικαστικό έργο βασίζεται στο σχέδιο, έχει μορφή και σχήμα...

Είναι φαίνεται γραφτό και αναπόφευκτο όταν γερνάει κανείς, και δεν μπορεί να παρακολουθήσει τη ραγδαία εξέλιξη της προόδου, να αναπολεί με νοσταλγία τα παλιά. Έτσι κι εγώ αναπολώ τα παιδικά μου χρόνια τότε που στην Αίγινα οι φίλοι μου ψαράδες έσκαγαν στα γέλια και γιουχάιζαν ό,τι έμοιαζε γελοίο και αταίριαχτο στο δικό τους το περιβάλλον, το απλό και το γνήσιο. Γνέφονταν με σημασία αν ξέφευγαν «ελληνικούρες» από κανέναν κουλτουριάρη μες στο καϊκι που σκαμπανέβαζε ή όταν, το βράδυ στην ταβέρνα, πήγαινε να προσποιηθεί το μάγκα

κάποιο βουτυρόπαιδο.

Σήμερα, σε καθωσπρέπει σαλόνια, σαλεύουν περιπαθώς κυρίες στο άκουσμα στίχων κουλτουριάρικων τραγουδισμένων σε ρυθμό ζεϊμπέκικο πολλά βαρύ. Σε αίθουσες συναυλιών σκηνοθετούνται ως ενιαία σύνθεση ύμνοι βυζαντινοί μαζί με ρεμπέτικα. Εγώ ο απροσάρμοστος αντί να χαίρομαι το σμίξιμο του λαϊκού με το αστικό, του πηγαίου με τη διανόηση, του θρησκευτικού με το κοσμικό, αναρωτιέμαι μήπως δεν μπορούμε πια να διακρίνουμε το γνήσιο από το φτιαχτό, την πραγματική δημιουργία από την παραγωγή της εφήμερης μόδας. Ακόμα μήπως μας έχει λείψει το αι-

σθητήριο του γελοίου, που 'ναι τόσο χαμοκαμιά φορά.

Αν το διέθετε θα τον είχε προφυλάξει ο υπουργό που θέλησε να μας διασκεδάσει στην TV, ως κωμικός παρέα με τον Λαμπουλο, κι αντί για γέλια προκάλεσε περίγελω.

Με τις διάφορες και τις ποικίλες αποχρώσεις ανάμεσα στο κωμικό που προκαλεί το γέλιο και στο γελοίο που προκαλεί περίγελω, δεν είμαι άξιος να καταπιαστώ.

Νομίζω όμως πως στο κωμικό, ο τρόπος που λέμε κάτι έχει σχέση μ' αυτό που λέμε. Το ύφος, η μορφή, έχει άμεση σχέση με το περιεχόμενο.

τή η σχέση, ασυνήθιστη, πρωτότυπη που δεν την προσμένουμε), καθώς αλύπτεται ότι υπάρχει, μας ευδιαθέ-
ει προκαλεί το γέλιο.

γελίοιο δεν υπάρχει σχέση ανάμεσα
φος και το περιεχόμενο. Αν τραγου-
«σου παπα-Λάμπρου την αυλή» με
ναπολιτάνικο, αν χρησιμοποιούμε
ρο και λέξεις εξεζητημένες για να
με πράγματα ασήμαντα και τετριμμέ-
-τότε είναι που προκαλούμε τον περι-

ίναι λοιπόν έτσι τα πράγματα, δεν εί-
σικό πως για να αντιληφθούμε το γε-
πρειαζόμαστε εξίσου το λογικό και τις
ήσεις; Το νόημα είναι σίγουρα αντιλη-
ε το λογικό. Τις μύριες αποχρώσεις
έκφραση του προσώπου του ηθοποι-
πιάνουμε με την όραση. Χάρη στην
συμπάσχουμε με το μουσικό και τον
νιδιστή. Τα τέτοια νομίζω πως είμαι
ς να τα νιώσω με αισθήσεις. Μα μου
αδύνατο να τα καθορίσω με το логи-

άσκαλοι που τους ανέθεσαν να μυή-
τα παιδιά στα μυστικά της τέχνης δεν
ωνούν μαζί μου, δηλαδή πως χρειαζό-
και τις αισθήσεις. Οδηγούνε τα παι-
την Πινακοθήκη, κι εκεί τους αναλύ-
εις τάσεις της τέχνης που επηρεάζο-
πό τις κοινωνικές διεργασίες, τη βιο-
νική επανάσταση, τις οικονομικές
ήκες, την πάλη των αστών και των
εταρίων...

ρήνουν τα καημένα τα παιδιά ν' ακού-
λλαπρόσαλλα με την πλάτη γυρισμέ-
α εκθέματα. Δεν νοιάζονται να τα
ουν να δούνε με τα μάτια και να χα-
με την ψυχή, μες σε σιγή, την ομορφιά
της.

οι κριτικοί της τέχνης, μας πληροφο-
κι αυτοί πως «τα παιδιά είναι παρα-
ί και καταναλωτές τέχνης». Πιστεύ-
ως πως το καλλιτέχνημα ως αγαθό
αλωτικό δεν έχει ανάγκη από ύφος
πό νόημα και υπακούει πιότερο στους
ς προσφοράς και ζήτησης. Τότε και
ταγή για την παραγωγή και την εξα-
ισμένη κατανάλωση του οπτικού ή
οπτικού φουντουνιού είναι απλή. Ψω-
με πρώτης ποιότητας υλικά: Αυτο-
όρισσα, Φανάρι και Θεσσαλονίκη,
αμώνα και Βαρδάρη, θεούς του Ολύ-
με βιολί και φεγγάρι, με μαχαίρι για
τονία, κι ακόμα μηχανάκι και κομπι-
και φλογέρα (από την πόλη έρχο-
).

Στο μίξερ προσθέτουμε και κρασί αγιο-
ρείτικο και σεβρίζουμε σε ήχο παραπονιά-
ρικο αναρχικό επαναστατικό. Κανένας
δεν θα βαρυστομαχιάσει να νιώσει ανα-
γούλα. Μόνον εγώ ο ανόητος που πασχίζω
ν' ανακαλύψω σχέση ανάμεσα σε ύφος και
σε νόημα μάταια, όταν λείπει το νόημα.

Μα τι κι αν τύχει να με βοηθήσουν εξηγώ-
ντας μου αυτή τη σχέση, πάλι μπερδεύομαι.
Η καμπύλη της μεταλλικής «Κλυταιμνή-
στρας» έχει σχέση με την κύρτωση της ρα-
χοκοκαλιάς της Ειρήνης Παππά, που υπο-
δύεται την τραγική ηρωίδα, καθώς πληρο-
φορείται τη θυσία της κόρης της. Στέκω
μπροστά στην καλοσχεδιασμένη κατα-
σκευή και αναρωτιέμαι αν η αισθητική μου
ικανοποίηση θα 'τανε άλλου είδους, μι-
κρότερη ή και μεγαλύτερη, αν το έργο το
αντίκριζα σε άλλο περιβάλλον με άλλο
συμβολικό περιεχόμενο.

Διαβάξω την εγκωμιαστική εξήγηση του
γυάλινου δρομέα:

«Έχει διαφάνεια, όγκο κι εκτόπισμα.
Εξουσιοδοτείται και συστήνεται μέσα από
το φως και το χώρο για να υπάρξει καθώς η
δομή και οι επιφάνειές του εγκολπώνουν
τις παραμέτρους αυτές, , ενώ η μάζα του,
απ' την άλλη πλευρά, είναι διττώς υποκει-
μενη: αφ' ενός στους νόμους της βαρύτητας
και των μαγνητικών έλξεων, αφ' ετέρου
στις δυνάμεις της άνωσης που παράδοξα
θα εμφάνιζε ένα σώμα στερεό, μόλις προ-
ερχόμενο από μίαν υγρή κατάσταση. Μπο-
ρεί όμως κι' ένα σώμα που υπάρχει και μό-
λις έχει φύγει απ' το οπτικό μας πεδίο, αφή-
νοντας πίσω του τις παλμικές δονήσεις και
τους κραδασμούς από τη μετατοπισμένη
κίνηση του αέρα. Εκρηκτικό γεγονός λοι-
πόν;»¹.

Με φόβο πως θα εκραγώ από απελπισία
αφού νιώθω ανάκανος να συλλάβω βαθυ-
στόχαστα, περιδιάβαζα άλλοτε στην Ομό-
νοια, μήπως και καταλάβω με τα μάτια μου
ό,τι δεν δύναμαι με το μυαλό, νομίζοντας
πως γλυπτό είναι κάτι που το χαίρεσαι κοι-
τάζοντάς το γύρω γύρω. Το τριγύριζα και
βλαστημούσα αυτούς που μου 'μαθαν πως
το εικαστικό έργο βασίζεται στο σχέδιο κι
έχει μορφή και σχήμα. Μην μπορώντας να
διακρίνω με τα μάτια κάτι τέτοιο «στον
δρομέα», δούλευε πάλι το άτιμο μυαλό και
μου θύμιζε πως η σοφή η γλώσσα, η ελληνι-
κή, ό,τι δεν έχει σχήμα το λέει ά-σχημο και
ό,τι δεν έχει νόημα α-νόητο.

1. Αθηνάς Σχινά: «Μέσα από αμφίβιες εικό-
νες», περιοδικό *Η Λέξη*, τεύχος 103.

ΠΟΛΥΤΥΠΟ

Περιλαμβάνονται κείμενα των:
Άλκη Βατόπουλου, Γ. Γεννηματά,
Σπ. Δοξιάδη, Γ. Ευδοκίμиду,
Γ. Κριμπά, Στ. Καφαντάρη, Γ.
Κυριόπουλου, Ηλ. Κούβελα, Ν.
Μακού, Μ. Μυλωνάκη, Γερ.
Πεντόγαλου, Φ. Σαλαμίνιου, Κ.
Στεφανή, Δ. Τριχόπουλου, Γ. Τούντα,
Αγγ. Χατζάκη, Θ. Χατζόπουλου.

KΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ • ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ
ΑΘΗΝΑ 1983

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ • ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ
ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΒΙΒΛΙΩΝ ΕΠΕ
ΖΑΛΟΓΓΟΥ 6 • 106 78 ΑΘΗΝΑ •
ΤΗΛ: 3645133 • FAX: 3607878

Λάθος τρίποντα σε ξένα γήπεδα

του Δημήτρη Χαρίτου

Στα δεκαεπτά χρόνια ζωής (από τα οποία τα οκτώ ως επίσημο) που έχει διατρέξει το δραμινό «μικρομηκάδικο» φεστιβάλ, μια από τις πιο σημαντικές του επιτυχίες είναι ότι έχει καθορίσει με σαφήνεια τα σύνορά του. Δηλαδή, ταυτόχρονα με το τυπικό του περιεχόμενο που διακονεί, έχει διαμορφώσει το ύφος και το ήθος μιας πολιτισμικής εκδοχής για την οποία θα μπορούσαμε να διακινδυνεύουμε το χαρακτηρισμό της μοναδικότητάς της σε ελλαδική έκταση.

Στους Υπότιτλους, την καθημερινή έκδοση του Φεστιβάλ (αριθ. φ. 4/8.9.1994), γράψαμε: «Τελικά, η μέχρι σήμερα πορεία του και έτσι όπως από χρόνο σε χρόνο διαμορφώνονται τα πράγματα, αυτό το Φεστιβάλ, αυτός δηλαδή ο θεσμός των δεκαεπτά χρόνων ζωής, τείνει ν' αποδειχθεί, απροσδόκητα, σ' ένα νεοελληνικό πολιτιστικό γεγονός με πολλές παραμέτρους και με άλλες τόσες εμβέλειες, ενώ κάποιες από αυτές ίσως είναι πιο σημαντικές και από αυτό το ίδιο το κινηματογραφικό το αντικείμενο που αποτελεί την αφορμή (και τη δικαιολογία του)».

Στο τέλος των πρώτων του (ακόμα και των επισήμων) διοργανώσεων, η ευχή που ακουγόταν μέσα από κλυδωνισμούς, αντιπαραθέσεις, υπερβολές, οικονομικά αδιέξοδα, ήταν η δυνατότητα επανάληψης και την επόμενη χρονιά. Μια τέτοια ευχή τώρα πια θα έμοιαζε με φιλάρεσκο χαριεντισμό. Η διοργάνωση έχει ριζώσει καλά. Όπως καλά έχουν «ριζώσει» και εγγενή προβλήματα που η αδυναμία επίλυσής τους απομωιώθηκε από την ίδια τη διοργάνωση και αποτέλεσαν συστατικό του Φεστιβάλ. Είναι σαν να πούμε ένα μέρος της... νοστιμιάς του! Και δεν έχουν υπάρξει μόνο δυσεπίλυτα προβλήματα, αλλά και διάφορα άλλα – καθ' οδόν και εκ των ένδον – μορφοποιητικά στοιχεία αναγνωρίσιμα απ' όλους εκείνους που χρόνια τώρα συναναστρέφονται από κοντά τη ζωή αυτού του

θεσμού και που όλα οδηγούν στην εκτίμηση ότι το σημερινό μέγεθος και το περιεχόμενό του είναι τα σωστά. Μια, δηλαδή, σχεδόν τυχαία χειρονομία που εκφράστηκε ως πρωτοβουλία της κινηματογραφικής λέσχης Δράμας και του κριτικού **Αλέξη Δερμεντζόγλου**, έφερε, όπως αποδείχθηκε, στην επιφάνεια τις αληθινές ανάγκες μιας καλλιτεχνικής δραστηριότητας, αυτής της μικρού μήκους ταινίας και του νεαρού κόσμου των δημιουργών της που διψούσε για μια αποκλειστικά δική του ευκαιρία συνάντησης, αλληλογνωριμίας, ανταλλαγής επιδράσεων, ζωντανής επαφής με τους παλιότερους ανθρώπους της ελληνικής κινηματογραφικής πραγματικότητας. Δόθηκαν και κερδήθηκαν (όχι νεοπλουτίστικα μεγαλοβραβεία) «μάχες» σε πολλά επίπεδα, το πιο συχνά – ευτυχώς – ερήμην των μαγίστρων της νεοελληνικής σπουδαιοφάνειας, για να συντελεσθεί αυτό το μικρό θαύμα. Και συντελέσθηκε! Και είναι μοναδικό!

Πρόκειται για κύτταρο υγιέστατο μιας σφόδρα επιθυμητής πολιτιστικής πραγματικότητας που όλοι μας θα θέλαμε ως μοντέλο να προαναγγέλλει ένα «αύριο» καθολικότερο στον δύστυχο τόπο μας. Σίγουρα στο Φεστιβάλ της Δράμας δεν είναι τα μεγέθη ούτε οι εντυπωσιακοί αριθμοί που ευημερούν. Ευημερεί η συστατική ποιότητα του περιεχομένου σε ό,τι πραγματοποιείται. Η νεανική καθαρότητα, η εύψυχη πρόθεση, η αφειδώλευτη αγάπη, η συγγνωστή υπερβολή, η λαχτάρα της προοπτικής, το ήθος (ατομικό και συλλογικό), η κριτική εντιμότητα. Πρόκειται με άλλα λόγια, για τη σμικρογραφία μιας υπέροχης πολιτιστικής δημοκρατίας σε συνθήκες κοινότητας. Και δεν είναι ούτε η επιείκεια ούτε η υπερεκτίμηση που καθοδηγεί τις γραμμές αυτές, είναι η αναγνώριση, η παραδοχή της χρησιμότητας που έχει αυτό το νεανικό πανηγύρι των (ελληνικών εντούτοις) κινούμενων εικόνων, το αμάλγαμα

λαθών και επιτεύξεων, αυτή η υπέροχη νάντηση γενεών – χωρίς τα ψιμύθια σπουδαιοφάνειας – έτσι καθώς έχει «δραπετεύσει» από τον σφικτό εναγκαλισμό βιοποριστικής (ή όποιας άλλης) πραγματικότητας προκειμένου να ζήσουν ένα όρο μέσα στο άλλο – της σκοτεινής αίσας – το όνειρο.

Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο δεν θα πρινα παραβλεφθεί ότι όλα αυτά λειτουργούν και επιτυγχάνονται μέσα σε μια ισορροπία απόλυτης ευαισθησίας μεγεθών και πτοβουλιών που μπορεί και συντηρεί μ σήμερα το συλλογικό ήθος και το χαραα αυτής της προσπάθειας. Οποιαδήποτε – εκ των έξω – υπερβολή ακόμα και γαθών προθέσεων» (υπάρχει άραγε πονηρή έκφραση απ' αυτήν;), θα απλούσε μοιραίο λάθος.

ΤΙ ΑΠΕΙΛΕΙ ΤΟ ΘΕΣΜΟ

Και ποιοι, λοιπόν, μπορεί να είναι οι δυνιοι που συνιστούν απειλή γι' αυτόν επιτυχημένο θεσμό έτσι ώστε να χρεινται όλοι αυτοί οι υπερασπιστικοί λου Τουλάχιστον δύο είναι φανεροί στον ζοντα. Ο ένας είναι η διεθνοποίηση, το πιο πρόσφατο παρελθόν και ο άλλ «εισβολή» της μεγάλου μήκους ταινί την εκμαυλιστική μορφή του giant prize ανάθεσης από τον «πλούσιο θείο» Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου μεγάλου μήκους παραγωγής.

Και η μεν διεθνοποίηση (και δεν μ βέβαια για διεθνοποίηση – «μαϊμού») μπροστά της – ευτυχώς – τόσα αντικι νικά εμπόδια ώστε να αντιμετωπίζεται περίσκεψη από τους ίδιους τους ανι πους που φέρνουν την ουσιαστική ευ της διοργάνωσης. Οι γραφικές κορ κάποιων τοπικών παραγόντων προσ νται και εξαντλούνται σε τοπική κατ λωση. Αυτού του είδους οι «διεθνείς λοδοξίες (χορωδίες, λαϊκά μπαλέτα, τρικοί όμιλοι κ.λπ.) που «ευδοκίμη

ερασμένη κυρίως δεκαετία σαν πολι-
ά χαμομήλια της ελληνικής επαρ-
μαράθηκαν μέσα στη γραφικότητά
και την προφυματική τους εμβέλεια.
ετα, το φεστιβάλ ταινιών μικρού μή-
της Δράμας ακμάζει συνεχώς γιατί
πρωτογενές αντικείμενο και δεύτε-
τι το υλικό του το φτιάχνουν νέοι άν-
ρι. Τρίτη δικαιολογία δεν χρειάζεται.
λος όμως κίνδυνος «χτύπησε» φέτος
όρτα του Φεστιβάλ με τη μορφή του
τητου και αψυχολόγητου «καπελώ-
» της μικρού μήκους ταινίας από τη
ου μήκους. Αναμφίβολα, το Φεστι-
ς Δράμας δεν είναι ξέφραγη κινημα-
φική χωράφα. Αυτό πριν απ' όλους
να το συνειδητοποιήσει ο υπουργός
σμού. Έχει σαφές και αποκλειστικό
ου οποίου είναι ο θεσπισμένος, αυ-
ς φορέας: Την προβολή της μικρού
ς ταινίας ως ολοκληρωμένου είδους
τογράφου, η δε ύπαρξή του δεν
εί τη μοναδική (και αναγκαστική)
α για το πέρασμα στο πολυπόθητο
ου μήκους φιλμ. Αυτό το πέρασμα
λους χώρους και άλλους τρόπους. Η
υπάρχει για την ανάδειξη και τη
τη της εκφραστικής της μικρού μή-
αινίας. Και τα μέσα για την πραγμα-
ση αυτού του σκοπού είναι αυτά που
άφει και εφαρμόζει ο κανονισμός
ργίας του φεστιβάλ.

νής άμιλλα και συναγωνισμός, ναι.
ση υποστήριξη και οργανωτική ενί-
ναι. Τιμητική αξία τα βραβεία και η
χρηματική ενίσχυση προς τους δια-
μενους, πέραν του συμβολικού της
ήρα, να εξαντλείται στην ανάθεση
όμενης μικρού μήκους ταινίας. Μέ-
εί, προκειμένου να διαφυλαχθεί ο
ήρας της διοργάνωσης. Η φετινή,
πους πομπώδεις και αδέξιους, πα-
τη του ΕΚΚ (με τις δεκάδες τα εκα-
ια, τη δική του «Κριτική Επιτροπή»
«κλέψιμο της παράστασης» από την
ελετή της απονομής με την απονεύ-
του ενδιαφέροντος της αίθουσας)
εσε, κατά γενική εκτίμηση, προσβο-
ς την ίδια τη διοργάνωση του Φεστι-
ς Δράμας, χτύπημα κατά της ίδιας
ρού μήκους ταινίας και τρίτον, απο-
νατολισμό (ηθικό και υλικό) από
ρακτήρα που έχει αυτή η συνάντηση.
ή, κληρονομημένη αλήθεια παραμέ-
εγονός ότι το ΕΚΚ γράφει την ιστο-
με εμπειρικές εξάρσεις και καθ'
μπνεύσεις και πρακτικές, δέσμιο
ωπικά του πολύχρονου ιστού αρά-
δεξόδων που συνεπάγεται η παγιω-

μένη κρίση του ελληνικού κινηματογρά-
φου, αλλά και οι επιβιώσεις μνήμης από τα
«αμαρτωλά» χρόνια της μεταπολίτευσης
όταν την κινηματογραφική πολιτική την
καθόριζαν οι κομματικές αναλογίες στις
συνθέσεις των Δ.Σ. των συντεχνιακών φο-
ρέων. Η στρατηγική του ΕΚΚ συνίσταται,
κατά κανόνα, στην εμπειρική διαχείριση
των αδιεξόδων με αιφνίδιες αναλαμπές
βραχύχρονης δημιουργικότητας που τις
προκαλούσαν (και τις προκαλούν) ο βαθ-
μός ικανότητας της ηγεσίας του, οι οποίες
θα ευδοκιμήσουν αν υπάρξει και ανάλογη
—συγκυριακή— επικοινωνία με την ηγε-
σία του ΥΠΠΟ, η οποία εξαντλείται σε μια
λίγο-πολύ πιο γενναιοδωρη οικονομική
ενίσχυση. Το κινηματογραφικό όραμα,
χρόνια τώρα, χάνεται, όντας μυωπικό το
κέντρο σχεδιασμού του, σε μηδαμινό βά-
θος χρόνου, στριμωγμένο σε ανταγωνι-
σμούς συντεχνιακής παρακμής, συνθλιπτι-
κής τηλεοπτικής κυριαρχίας, αλλά και
«γραφειοκρατιδίων» εντός του... κράτους.
Πρόκειται, με άλλα λόγια, όταν μιλάμε για
το ΕΚΚ, για την ιστορία μιας μικρής
ΔΕΚΟ της οποίας (ευτυχώς) αναβάλλεται
διαρκώς η χρεοκωπία. Όμως, έτσι ή αλ-
λιώς, αυτή η ΔΕΚΟ είναι και η μοναδική
πραγματικότητα, το μοναδικό στήριγμα
του όποιου, καλού ή κακού, ελληνικού κι-
νηματογράφου.

Η ΠΑΡΑΦΕΣΤΙΒΑΛΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ

Σήμερα, είναι αλήθεια, ότι το ΕΚΚ ζητεί
την ευφορία μιας ανοδικής έξαρσης, με
απροσδιόριστη όμως καμπύλη πορείας.
Εξωτερικεύει την εικόνα μιας πληθωρικής
δραστηριότητας (και στο οργανωτικό,
όπως φαίνεται, αλλά και στον τομέα της
παραγωγής) χωρίς να αποφεύγει και τα
«χτυπήματα κάτω απ' τη ζώνη» όπως π.χ.
αυτό προς το Φεστιβάλ της Δράμας. Είναι
γνωστό ότι αυτή η μικρομηκάδικη εκδήλω-
ση δεν είχε κερδίσει ποτέ την ιδιαίτερη
προτίμηση τού και σήμερα επικεφαλής του
Κέντρου. Δεν είναι τυχαίο ότι στον «Απο-
λογισμό δραστηριοτήτων πρώτου εξαμή-
νου 1994» και στο κεφάλαιο «Προοπτικές
για το υπόλοιπο του 1994», σε αντίθεση με
το Φεστιβάλ της Θεσσαλονίκης, δεν γίνε-
ται καμιά αναφορά στις μικρού μήκους
ταινίες, ούτε, πολύ περισσότερο, στο Φε-
στιβάλ της Δράμας. Αλλά και ο οικονομι-
κός προϋπολογισμός του '94 δεν προέβλε-
πε δαπάνη τόσο σημαντικού ύψους για το
καινοφανές βραβείο, στοιχείο απαραίτητο
για τη νομιμότητα της δαπάνης. Τέλος, ού-
τε ο κανονισμός, στα περί «Νέας Ματιάς»,
προβλέπει τρόπο εγκρίσεως παραγωγής
μέσω... βραβείου (μικρού μήκους), που

μπορεί να θεωρηθεί και «κλέψιμο» της
προτεραιότητας από κάποιον που περιέμε-
νε — βάσει των θεσπισμένων — στην ουρά
αναμονής...

Ασφαλώς μπορεί να ειπωθεί: Λεφτά του
(του ΕΚΚ) είναι, ό,τι θέλει τα κάνει. Το
σωστό αυτό είναι· να τα κάνει ό,τι θέλει,
μέσα στο πλαίσιο των σκοπών του. Καμιά
αντίρρηση. Άλλωστε, κρίνεται γι' αυτό στο
τέλος. Όχι, όμως, και «ο σκοπός αγιάζει τα
μέσα». Οι τρόποι δεν είναι απεριορίστοι
και βέβαια, όχι ο αιφνιδιασμός ενός επίση-
μου φορέα, όπως είναι το Φεστιβάλ της
Δράμας, από έναν άλλο επίσημο φορέα,
που είναι το ΕΚΚ. Και όφειλε η Οργανωτι-
κή Επιτροπή του Φεστιβάλ της Δράμας να
αντιδράσει αποφασιστικά σ' αυτή την στο
δώδεκα παραπέντε έμπνευση του ΕΚΚ,
που στην ουσία σήμαινε «εισβολή» στα χω-
ράφια της και (έστω συγγνωστή) απόπειρα
αμφισβήτησης της αυτονομίας και των κα-
νόνων του δραμινού Φεστιβάλ. Τι παραφε-
στιβαλική διαδικασία ήταν αυτή;

Γιατί δηλαδή η κριτική επιτροπή του Φε-
στιβάλ, δεν ήταν αξιόπιστη να επιλέξει αυ-
τή το βραβείο του «πλούσιου θείου»; Πώς
ανατρέπεις εσύ ή περιφρονείς εσύ (μια
Α.Ε. στο κάτω κάτω της γραφής είσαι, και
όχι το ΥΠΠΟ) τα θεσμικά όργανα του άλ-
λου και «χώνεσαι» σαν παθογόνος ιός στο
σώμα του, αναστατώνοντας ύφος, ήθος και
μεγέθη που ανήκουν σε άλλους χώρους και
σε άλλους τρόπους; Μέσα στο σπίτι του
Φεστιβάλ της Δράμας σχεδόν λειτούργησε
ένα δεύτερο φεστιβάλ!

Τελικά, κανείς δεν είναι κατά της ιδέας
της «άγρευσης» πιθανολογούμενων ταλέ-
ντων από την περιοχή και των μικρομηκά-
δων και η υποβοήθηση του «νέου αίμα-
τος». Ο τρόπος και ο χρόνος κρίνονται βια-
στικά και αψυχολόγητα. Ας επιστρέψουν,
λοιπόν, οι «Παρατηρητές» (και όχι «κριτι-
κή επιτροπή») του ΕΚΚ στην Αθήνα, ας ει-
σηγηθούν «αρμοδίως» τις επιλογές τους
και σε μια δικής τους πια έμπνευσης (και
δαπάνης οργανωτικής) τελετή — με το σχε-
τικό glamour — να απονεμίει το βραβείο
του. Το παράδειγμα των κρατικών βραβεί-
ων δεν σημαίνει τίποτα για το ΕΚΚ;

Ποιος θα είχε αντίρρηση σε μια τέτοια
διαδικασία, όπως ποιος είχε αντίρρηση
στον απόλυτα ορθό τρόπο της αναγγελίας
της επιλογής των δέκα μικρομηκάδων, από
την Αθήνα; Και η Δράμα θα χαιρότανε τη
δική της διοργάνωση και οι Σύμβουλοι Κι-
νηματογραφίας θα αποφεύγανε «άσκοπα»
ταξίδια. Άλλο η «Δόξα» Δράμας και άλλο
ο ξιπασμός της δόξας.

ΚΑΤΙ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΕΔΩ ...

ΕΝΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

Για δεύτερη συνεχή χρονιά, το Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης οργάνωσε εντατικό Σεμινάριο Βιβλιολογίας (ιστορίας και τεχνικής του βιβλίου) με δεκαπενταμελή ομάδα αποφοίτων της Φιλοσοφικής Σχολής. Η τετράμηνη παρακολούθηση θεωρητικών και πρακτικών μαθημάτων — για την ιστορία και τις αρχές της τυπογραφίας, τις διάφορες τεχνικές της, τη φιλολογική και τυπογραφική επιμέλεια εκδόσεων, την αισθητική του βιβλίου και τη βιβλιογραφία, με παράλληλες επισκέψεις σε τυπογραφεία και πιεστήρια — απέδωσε δύο μικρά τομίδια εκτός εμπορίου, φροντισμένα από τα μέλη του σεμιναρίου, με την εποπτεία του διευθυντή του Ιδρύματος **Ε.Χ. Κάσδαγλη** και της **Μαριλίζας Μητσού**.

Η πρώτη έκδοση, «*Τυπογραφικόν Κατάστημα εν Λονδίνω, κατά το 1839*», αφορά ένα πρώιμο κείμενο, δημοσιευμένο στο περιοδικό *Ευρωπαϊκός Ερασιστής* (1840), στο οποίο περιγράφονται με γλαφυρότητα και ακρίβεια όλα τα στάδια παραγωγής ενός βιβλίου, από τη στοιχειοθεσία ως τη βιβλιοδεσία του. Ο δεύτερος τόμος, «*W.B. Yeats, Ποιήματα*» είναι ένα μικρό ανθολόγιο μεταφράσεων από το έργο του ιρλανδού ποιητή.

*Το Φωτογραφικό Κέντρο Αθηνών ξεκινά τη φετινή περίοδο φιλοξενώντας στον χώρο του (Σίνα 52, Αθήνα) έκθεση της φωτογραφικής ομάδας της ESP. Η έκθεση έχει αρχίσει ήδη από τις 20.9.94 και θα διαρκέσει ως τις 7.10.94, θα είναι ανοικτή για το κοινό από Τρίτη έως Παρασκευή 18.00-21.00. Για περισσότερες πληροφορίες τηλ.: 36.08.825.

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΝΕΛΛΗΣ ΞΑΝΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Για πέμπτη φορά μέσα στα τελευταία 17 χρόνια παρουσιάζεται στην γκαλερί Jean Bernier (Μαρασλή 51, Αθήνα) το έργο του μεγάλου και διεθνώς αναγνωρισμένου έλληνα ζωγράφου και γλύπτη **Γιάννη Κουνέλλη**. Προηγήθηκαν άλλες τέσσερις αξιόλογες εκθέσεις του ίδιου, τις χρονιές 1977 (όπου ήταν και η έκθεση που εγκαινίασε τη λειτουργία της συγκεκριμένης γκαλερί), 1979, 1985 και 1988. Η έκθεση θα ξεκινήσει το Σάββατο 1 Οκτωβρίου και θα διαρκέσει έως τις 19 Νοεμβρίου. Παράλληλα, όμως, ο Γιάννης Κουνέλλης διασκεύασε και το κύτος φορτηγού πλοίου, ελλιμενισμένου στον Πειραιά. Εκεί έχει ετοιμάσει μια δεύτερη έκπληξη. Όσοι πιστοί της τέχνης...

ΑΠΟΥΣΙΟΛΟΓΙΟ

Δυο σημαντικές απουσίες για το ελληνικό και το γαλλικό θέατρο, το προηγούμενο διάστημα. Έφυγε η **Αλέκα Κατσέλη**, μια από τις πιο αξιοπρεπείς μορφές του ελληνικού θεάτρου. Πέθανε και η **Μαντλέν Ρενώ**, σύντροφος στη ζωή του **Ζαν Λουί Μπαρώ**. Περισσότερα στο επόμενο.

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

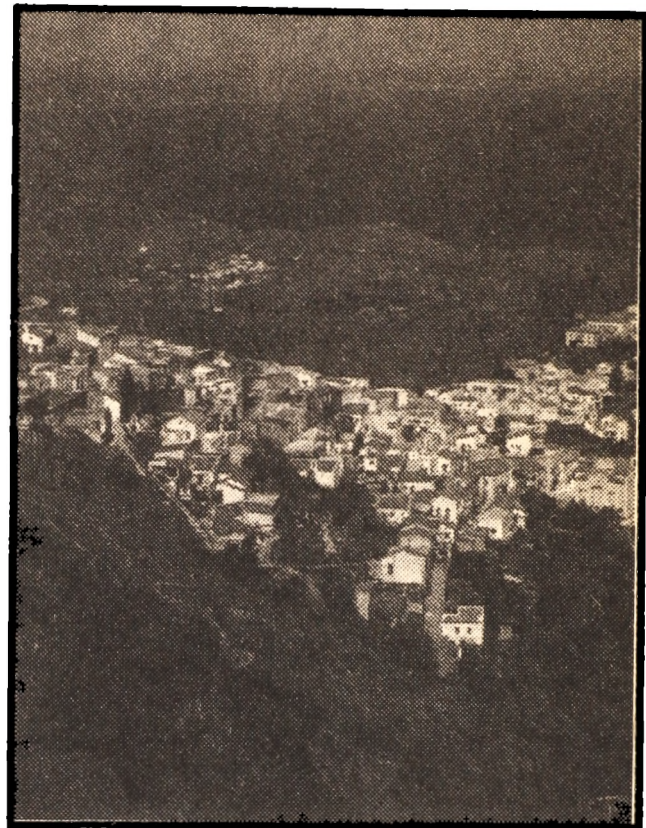
ΗΜΗΤΡΗΣ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

Τι απέμεινε από τους
περιλάλητους
παρδοσιακούς οικισμούς
της Ελλάδας;
Νομίζω, η γεύση
των καρτ-ποστάλ,
δηλαδή ορισμένα σημεία,
προσεκτικά διαλεγμένα

Τι απέμεινε; Νομίζω, οι καρτ-ποστάλ. Η γεύση των καρτ-ποστάλ, δηλαδή ορισμένα σημεία, προσεκτικά διαλεγμένα, ώστε να παραπέμπουν στο μυθικό παρελθόν όπως εμείς το θέλουμε σήμερα. Μπουκαμβίλιες, γεράνια σε πρώην πιθάρια, κάπου ακουμπισμένος ένας πέτρινος χερόμυλος, πέργκολες όσο φτάνει το μάτι σου, πλακόστρωτα με χτιστά καθιστικά. Είναι η καθ' ημάς παράδοση, απόλυτα στα μέτρα μας. Η παστρικά γραφικότητα της φυγής.

Αλλά οι καρτ-ποστάλ δείχνουν και άλλης μιας κατηγορίας πραγματικότητα. Τις γε-

νικές απόψεις του οικισμού από μακριά, κατά προτίμηση από ένα ψηλότερο σημείο με μακρινές θέες. Ακόμα καλύτερα, αν όλα αυτά πλαισιώ-

ενώνονται (ή θα έπρεπε θεωρητικά να ενώνονται). Παλιά και καινούργια, αυθεντικά και απομιμήσεις, επαυξήσεις και απογειώσεις. Διαστροφές. Κάτι που μπορεί να γίνει ιδανικά μόνο όταν βρίσκεσαι σε ικανή απόσταση και χάνονται οι λεπτομέρειες. Τότε εξαφανίζονται οι ιδιαιτερότητες και οι τυχόν ιεραρχήσεις. Όλα τότε είναι εξίσου πραγματικά ή ψεύτικα. Αρκεί να μην κάνεις το λάθος να πλησιάσεις περισσότερο και αρχίσεις να σκαλίζεις τα πράγματα. Κάτι που θα σε υποχρέωνε να πάρεις θέση, να ψάξεις κάτω από την επιφάνεια. Επιτέλους, να δεις και όχι να αγναντεύεις.

Η παράδοση, γι' αυτό, είναι κάτι που πρέπει να διαβάζεται από μακριά και επιπλέον να είναι σωστά καδραρισμένη. Να προσφέρει ψευδαισθήσεις και όχι την πραγματικότητα. Όστε όλοι να είναι ευχαριστημένοι: εκείνοι που την καταναλώνουν, εκείνοι που την εκμεταλλεύονται. Εκείνοι που την προγραμματίζουν – γιατί αυτό ακριβώς συμβαίνει σήμερα. Ιδίως οι τελευταίοι αυτοί, με το ύφος της αυθεντίας, που σπάει κόκαλα. Οι μεγάλοι σκηνοθέτες της ιερής μας παράδοσης.

Αγναντεύοντας...

ώστε να παραπέμπουν
στο μυθικό παρελθόν
όπως εμείς
το θέλουμε σήμερα.

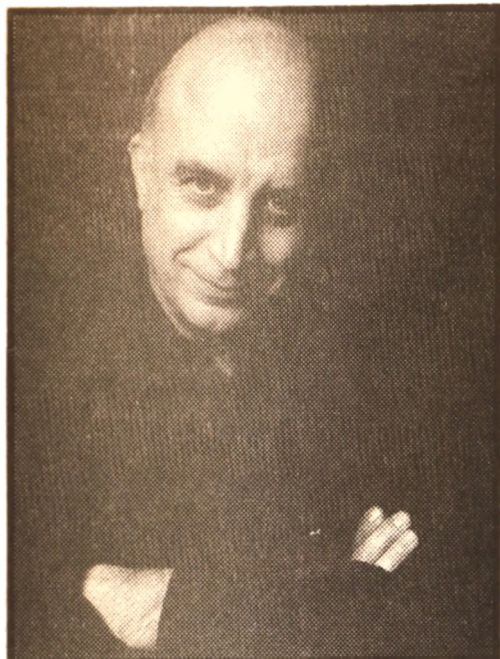
στον Ο.Δ. που είχε την ιδέα

Κοινή διαπίστωση όσων κινούνται, έστω παροδικά, (για διακοπές) στους περιλάλητους παρδοσιακούς οικισμούς της Ελλάδας είναι ότι η αυθεντικότητος έχει πάει περίπατο εδώ και καιρό. Είτε πρόκειται για εκείνους που αναζητούν με τη μετατροπή τους σε γιγαντιαία ξενοδοχεία είτε για τους άλλους «αποκαταστάθηκαν» κυρίως ως δεύτερη κατοικία, το αποτέλεσμα ήταν λίγο-πολύ το ίδιο. Ο βαθμιαίος ή απότομος εκκρητισμός τους σήμαινε την υποχώρηση των εκείνων των στοιχείων που άλλον προσδίδαν αξία.

νούνται από μια φλογάτη δύση ή με την αφύσικα μεγάλη πανσέληνο. Το «ήμουν κι εγώ εκεί» πιστοποιείται έτσι από ένα τέτοιο πανόραμα που τα δείχνει όλα. Άρα, τα λέει όλα. Όλα;

Ναι, όλα όσα χρειάζονται. Ίσως αργήσαμε να το καταλάβουμε, όσοι γκρινιάζουμε σαν κακιές πεθερές ότι καταστρέψαμε ανεπανόρθωτα την πολύτιμή μας οικιστική παράδοση. Επιμένοντας πεισματικά ότι το ζητούμενο είναι να μείνουν όλα άθικτα, αμόλυντα, λες και ανήκουν στο παραμύθι «Η κοιμωμένη βασιλοπούλα». Όπου, μόλις εκείνη άγγιξε το απαγορευμένο αδράχτι, μαρμάρωσαν τα πάντα: οι αυλικοί και οι υπηρέτες, ο μάγειρας με την κουτάλα. Ενώ θα έπρεπε να καταλάβουμε πως αυτά τα κατάλοιπα του παρελθόντος μας απλούστατα προσαρμόζονταν σε σύγχρονες ανάγκες. Αλλιώς, δε θα είχαν στον ήλιο μοίρα.

Και τι σημαίνει αυτό; Ότι μαθαίνεις να βλέπεις πια τα πράγματα επιδερμικά και να συσχετίζεις τα πιο ετερόκλητα στοιχεία, θεωρώντας ότι κατά βάθος όλα κάπου

ΠΛΑΤΩΝ ΡΙΒΕΛΛΗΣ:

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1945. Σπούδασε Νομικά στην Αθήνα και Πολιτικές Επιστήμες στο Παρίσι. Άσκησε το επάγγελμα του δικηγόρου επί δώδεκα έτη. Παρακολούθησε μαθήματα φωτογραφίας στις ΗΠΑ. Από το 1981

έχει διδάξει φωτογραφία στο University of La Verne, στη Σχολή Μωραΐτη, στο Κολλέγιο Αθηνών, στη σχολή Focus, στο Φωτογραφικό Κύκλο και στο Πάντειο Πανεπιστήμιο. Έχει οργανώσει τα πρότυπα φωτογραφικά τμήματα της Λαϊκής Επιμόρφωσης και έχει εκπαιδεύσει τους επιμορφωτές. Είναι ιδρυτής και πρόεδρος του σωματίου Φωτογραφικός Κύκλος και έχει εκδώσει δύο φωτογραφικά λευκώματα και τρία θεωρητικά περί φωτογραφίας βιβλία.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΖΙΜΑΣ

Γεννήθηκε στα Ιωάννινα το 1956. Η μεγάλη έκθεση φωτογραφιών στην οποία συμμετείχε στα λυκειακά του χρόνια τον έκανε να φύγει αμέσως μετά για κινηματογραφικές σπουδές στο

Παρίσι. Το διδακτορικό του έχει θέμα την ιστορία της ελληνικής φωτογραφίας κατά τον 19ο αιώνα. Με την επιστροφή του στην Ελλάδα, προσλαμβάνεται ως καθηγητής Ιστορίας και Αισθητικής της Φωτογραφίας στο Τμήμα Φωτογραφίας των ΤΕΙ Αθήνας, όπου και διδάσκει ως σήμερα. Από το 1989 είναι διευθυντής και αρχισυντάκτης του περιοδικού «Φωτογράφος».

Η αποφασιστική στιγμή

ΚΡΙΝΕΤΑΙ Η ΘΕΣΗ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΑΣΚΤ ΑΘΗΝΑΣ

Είναι ίσως μια αποφασιστική στιγμή γ τη φωτογραφία στην Ελλάδα: Η σχεδόν ανύπαρκτη κρατική φωτογραφική παιδεία σ' επίπεδο καλλιτεχνικό αποκτά υπόσταση με την πλήρωση της θέσης αναπληρωτή καθηγητή Φωτογραφίας στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας, που θα γίνει, καλά εχόντων των πραγμάτων, μέσα σε επόμενες εβδομάδες.

Δύο είναι οι υποψήφιοι για τη θέση απ' τη μια, ο Πλάτων Ριβέλλης, ο ιδρυτής του μεγαλύτερου φωτογραφικού σωματίου στην Ελλάδα, του Φωτογραφικού Κύκλου, και συγγραφέα πέντε βιβλίων για τη φωτογραφία. Και από την άλλη, ο Δημήτρης Τζίμας, ο δευθυντής του μεγαλύτερου φωτογραφικού περιοδικού, του Φωτογράφου και ο μόνος άνθρωπος στην Ελλάδα που έχει διδακτορικό πάνω στην ιστορία της Φωτογραφίας.

Μια συζήτηση μαζί τους έχει ενδιαφέρον. Γυρίστε σελίδα...

* Ο τίτλος «Αποφασιστική στιγμή» είναι ο τίτλος του διασημότερου φωτογραφικού λευκώματος του Henri Cartier-Bress

Κύριε Ριβέλλη: «Ο δάσκαλος να κερδίζει τους ακροατές του»

ΤΙ: Κύριε Ριβέλλη, κοιτάζοντας τις φωτογραφίες του Φωτογραφικού Κύκλου, που εκτίθενται Θεσσαλονίκη και θα εκτεθούν στην Αθήνα Οκτώβριο, δεν μπορώ παρά να θυμηθώ τις τάσεις που προβάλλουν εναντίον του στυλ φωτογραφίας που έχει υποθετηθεί στον Κύκλο και που οφείλεται εν πολλοίς στη διδασκαλία Π.χ. βλέπω ότι όλες οι φωτογραφίες εδώ είναι γκριζοασπρές...

των Ριβέλλη: «Δεν απέκλεισα ποτέ μια λειά έγχρωμη αν ήταν ενδιαφέρουσα – μερικοί από τον Κύκλο κάνουν έγχρωμα. Απ' την άλλη, δεν αδικώ όσους κάνουν γκριζοασπρή, μέσα σ' αυτούς είμαι και εγώ, γιατί αισθάνομαι ότι η φωτογραφία είναι πιο πολύ ο λόγος της σκιάς από το χρώμα των χρωμάτων. Είναι μια εντελώς σωπική άποψη που δεν επιμένω να την δεχτούν όλοι. Αλλά όσο πολλαπλασιάζονται τα έγχρωμα δείγματα γύρω μας, τόσο περισσότερο αισθάνομαι τη γοητεία της έλξης μιας τέχνης που εκφράζεται από τη σκιά...

λέπω ακόμη ότι οι φωτογραφίες σας, ένα είναι αυτό που ονομάζεται φωτογραφία ως καταγραφή, δηλαδή δεν έχουν πρόσθετα παρεμβάσεις. Αυτή είναι μια συνειδητή άπο-

ση. Τον Κύκλο προσπαθούμε συνεχώς να επεκτείνουμε τα όρια, που δεν θα τα φτάσουμε ποτέ, της φωτογραφικής γλώσσας. Αυτό δεν σημαίνει ότι αν κάποιος χρησιμοποιήσει τη φωτογραφία ως μέσο για να δημιουργήσει ένα έργο εικαστικό, δεν μπορεί να το κάνει, και μάλιστα με μεγάλη επιτυχία. Αλλά για να μπορέσει η φωτογραφία να ξεφύγει από τα όριά της, είναι απαραίτητο να τα γνωρίζει. Για μένα τα όρια της φωτογραφίας καθορίζονται από την καταγραφή. Η προδοσία της καταγραφής και πάλι ξεκινάει από την καταγραφή. Όταν λέμε "καταγραφή" εννοούμε αυτό που μπορεί να κάνει μια μηχανή με ένα κλικ. Αλλιώς δεν βλέπω λόγο να τον χρησιμοποιήσει κανείς. Το τελικό αποτέλεσμα

φυσικά δε θα είναι καταγραφή. Η καταγραφή εδώ θα είναι το μέσο».

— Προεκτείνοντας τα λόγια σας, να υποθέσω ότι έτσι απορρίπτετε και τα έργα εννοιακής τέχνης;

«Εάν μια φωτογραφία υπάγεται σ' αυτό που λέμε ευρύτερα εννοιακή ή εννοιολογική τέχνη, είναι ένα πολύ μεγάλο ζήτημα, γιατί προϋποτίθεται η ερμηνεία του τι εννοούμε εννοιακή τέχνη. Εάν με τη λέξη αυτή εννοούμε ότι ενυπάρχει μια ιδέα για τη φωτογραφία ως μέσο, τότε κάθε φωτογραφία είναι εννοιακή. Ο κάθε φωτογράφος όταν δημιουργεί μια φωτογραφία, προσπαθεί ταυτόχρονα να δώσει και την άποψή του για τη Φωτογραφία με Φ κεφαλαίο. Αν με τη λέξη "εννοιακή" εννοούμε την εικονογράφηση ενός concept χωρίς να ξεπερνούμε τα όρια της εικονογράφησης τότε είμαι αντίθετος. Γιατί ποτέ μια εικονογράφηση δεν μπορεί, χωρίς άλλο στοιχείο, να θεωρηθεί τέχνη. Στην εικονογράφηση όσων concept έχω δει, η φωτογραφική φόρμα και το περιεχόμενο παραμένουν διηρημένα, σχεδόν τυχαίως συννευρισμένα, ενώ θα έπρεπε το ένα να πηγάζει από το άλλο και να οδηγούν σ' ένα αδιαίρετο όλο.

— Απ' αυτά να συμπεράνω ότι αποκλείετε και το μήνυμα μέσα σε μια φωτογραφία, αν αυτή θέλει να εντάσσεται στις καλλιτεχνικές φωτογραφίες;

«Αποκλείω το μήνυμα σε κάθε μορφή τέχνης, θεωρώντας πολύ φτωχή προσφορά για την τέχνη ν' αναλώνεται στη διαφήμιση κάποιας ιδέας έξω απ' αυτή. Η ίδια η τέχνη είναι για μένα το μήνυμα.

— Ν' αλλάξουμε θέμα. Κύριε Ριβέλλη, διδάσκετε εδώ και 14 χρόνια σε χιλιάδες μαθητές, έχετε μάλιστα εκδώσει και φυλλάδιο πάνω στη διδασκαλία. Θα μπορούσατε να μας συνοψίσετε σε λίγες φράσεις τι πρέπει να προσέχει ένας δάσκαλος φωτογραφίας για να είναι καλός;

«Σ' όλες τις τέχνες, και όχι μόνο στη φωτογραφία, ο δάσκαλος έχει να μιλήσει και για το δικό του έργο και να μεταδώσει στους μαθητές του το πάθος και την αγάπη

που έχει για το μέσο ο ίδιος. Ν' ανιχνεύσει αυτά που έχουνε μέσα τους και να τους τ' αξιοποιήσει. Έστω κι αν ο μαθητής διαφωνεί με το δάσκαλο, σημασία έχει ο βαθμός ενδιαφέροντος, η ευρηματικότητα και η φαντασία του που πρέπει να βρουν διέξοδο. Ο δάσκαλος πρέπει συνεχώς να θυμάται ότι η διδασκαλία είναι συγγενής με την ηθοποιία και ότι πρέπει συνεχώς να κερδίζει τους ακροατές του.

Πρέπει να έχει γνώσεις αλλά και αγωνία γι' αυτό που κάνει. Και να το πιστεύει. Και πρέπει να βρίσκεται σε συνεχή επαφή με τη φωτογραφική διαδικασία, άσχετα αν είναι σπουδαίος φωτογράφος ή όχι. Αυτός είναι άλλωστε και ένας από τους λόγους για τον οποίο εξακολουθώ να φωτογραφίζω συνεχώς. Μ' ενδιαφέρει απ' αυτό το σοβαρό παιχνίδι που λέγεται φωτογράφιση να τροφοδοτώ το μάθημά μου.

— Σ' όλους αυτούς που έχετε διδάξει, στους μαθητές, στους φοιτητές, στους ιδιώτες, το μάθημα ήταν το ίδιο;

«Το μάθημα ήταν πάνω - κάτω το ίδιο. Ξεκινάω από την τεχνική, αλλά αυτή δεν μ' ενδιαφέρει ποτέ από μόνη της. Η γνώση της τεχνικής απαιτείται ακριβώς για να μπορέσει να εξαφανιστεί η τεχνική πίσω από το έργο. Την ώρα που δημιουργούμε η τεχνική να μην αποτελεί πρόβλημα, και την ώρα που ο θεατής βλέπει το έργο να μην αποτελεί γι' αυτόν αντικείμενο ενδιαφέροντος. Η καλή φωτογραφία δεν μπορεί παρά να έχει πάνω της τη σφραγίδα της γλυπτικής παρουσίας του χρόνου και αυτό είναι το μόνο που πρέπει να απασχολεί το θεατή.

— Κλείνοντας, θα ήθελα, κύριε Ριβέλλη, τον ορισμό της φωτογραφίας σε μια φράση.

«Θα χρησιμοποιήσω μια φράση του Garry Winogrand γιατί δεν έχω βρει καλύτερη και γιατί περιλαμβάνει τα τέσσερα βασικά στοιχεία της φωτογραφίας: Φωτογραφία είναι η ψευδαίσθηση μιας ακριβούς περιγραφής σε χώρο και χρόνο.

Δημήτρης Τζίμα «Θέλω οι μαθητές μου να τεκμηριώνουν τη γνώμη τους»

ΑΝΤΙ: Κύριε Τζίμα, να πάρω αφορμή από ένα παλαιότερο editorial στο Φωτογράφο και να σας ρωτήσω πάνω στη φράση σας «δεν νιώθουμε καμιά ευθύνη για τις φωτογραφίες που δημοσιεύουμε, γιατί δημοσιεύουμε φωτογραφίες κάθε τεχνοτροπίας και κάθε είδους, με αποκλειστικό κριτήριο την ποιότητα και την αισθητική τους αξία». Τι σημαίνει για σας «καλές και ποιοτικές» φωτογραφίες;

Δημήτρης Τζίμας: «Τις προάλλες διάβασα κάτι που είχε πει ο Τσαρούχης, ότι καλή είναι η φωτογραφία που δημιουργεί σχόλια, όχι σ' έναν αλλά σ' εκατομμύρια ανθρώπους. Αυτή τη φωτογραφία προτείνω ως καλή. Αυτή που δημιούργησε και δημιουργεί σχόλια. Και συγκινήσεις. Μιλάω για τα "σχόλια" των φωτογραφιών που σ' αγγίζουν, που σου ανοίγουν ένα παράθυρο στον κόσμο, που σε κάνουν να ταξιδέψεις. Μ' αυτή τη λογική, η καλή φωτογραφία μπορεί να προέρχεται από οποιαδήποτε τεχνοτροπία. Αν παρατηρήσεις και το έργο μεγάλων καλλιτεχνών (του Χόκνεϋ, του Λουκά, του Σαμαρά, του Φοντάνα που είναι και πιο ρεαλιστικός, του Ρόζενμπεργκ και πολλών άλλων), βλέπουμε ότι έχει χρησιμοποιηθεί η φωτογραφία μ' εντελώς διαφορετικούς τρόπους. Σε κάθε περίπτωση, βέβαια, υπεισέρχεται και ο υποκειμενικός παράγοντας».

— Το κριτήριο είναι πάντοτε υποκειμενικό;

«Γιατί να το εντοπίσουμε μόνο στη φωτογραφία; Σ' όλη την τέχνη συμβαίνει το ίδιο. Υπάρχουν κριτήρια για ένα έργο τέχνης; Νομίζω, υπάρχει περισσότερο το ένστικτο. Αυτό που διέθετε και ο Ιόλας. Το μάτι που δεν διαθέτουν πολλοί. Το ίδιο ισχύει κι όταν επιλέγεις κάποιες φωτογραφίες».

— Ν' αντιστρέψω το ερώτημα. Σε κάθε είδος φωτογραφίας μπορούν να υπάρχουν φωτογραφίες τέχνης; Π.χ. μια διαφημιστική φωτογραφία μπορεί να είναι τέχνη;

«Οποσδήποτε μπορεί – και είναι τέχνη. Πολλά μεγάλα έργα, αιώνες πριν, έχουν γίνει κατά παραγγελία από άρχοντες κ.λπ.

Με την ίδια λογική έχουν γίνει κάποιες διαφημιστικές καταχωρίσεις σήμερα».

— Δεν σας ενοχλεί όμως ότι η διαφήμιση έχει πάντα ένα μήνυμα μέσα; Μπορεί η τέχνη να έχει μήνυμα;

«Έχει ένα μήνυμα και αυτό κάνει όσους τη βλέπουν να είναι πιο επιφυλακτικοί. Βεβαίως και μπορεί η τέχνη να έχει μήνυμα».

— Τι άλλο έχει η τέχνη; Τι είναι η τέχνη για σας;

«Υπάρχει μια δυσκολία στον ορισμό. Αν εκλαϊκεύσουμε λίγο τα πράγματα, τέχνη κατ' εμέ είναι αυτό που μπορεί να δημιουργήσει μια συγκίνηση στον άλλο, που μπορεί να τον αγγίξει κάπου. Να μην μπούμε σε λεπτομέρειες και σε όρους διανοουμενίστικους, κάτι που σε συγκινεί το θεωρώ ότι είναι τέχνη. Είναι το ίδιο που έγραψα κάποτε για το περιοδικό και την αγορά: αν πουλάει, είναι καλό».

— Αυτή είναι και η δεύτερη ένστασή μου. Αυτή η φράση σας αφορά μόνο τους νόμους της αγοράς ή είναι μια συνολικότερη θεώρηση;

«Αυτή ήταν μια κουβέντα που είπα σ' έναν αναγνώστη, αλλά ισχύει στο 90% των περιπτώσεων. Είναι ένα κριτήριο που διευκολύνει τις συναλλαγές των ανθρώπων».

— Μπορεί να είναι κριτήριο και για την αξία ενός έργου τέχνης;

«Εννιά στις δέκα φορές. Μιλάω για τη σημερινή πραγματικότητα. Δεν έχω πρόβλημα να διατυπώσω κάποιες ακραίες απόψεις».

— Θα ήθελα τη γνώμη σας για την εικαστική φωτογραφία. Από πού ξεκινάει το εικαστικό έργο και πού η φωτογραφία;

«Αυτοί που χρησιμοποιούν τον όρο εικαστική φωτογραφία, φέρνουν παραδείγματα καταξιωμένων καλλιτεχνών που έχουν χρησιμοποιήσει τη φωτογραφία στη δουλειά τους. Για παράδειγμα, η χρησιμοποίηση της φωτογραφίας από τον Γουόρχολ. Απ' τη στιγμή που χρησιμοποιούνται φωτογραφικά υλικά για να γίνει ένα έργο, εγώ αποδέχομαι ότι μιλούμε για φωτογραφία. Σ' όσους φωτογραφικούς διαγωνισμούς

έχουμε κάνει ως περιοδικό δεν έχουμε τέ οριοθετήσει το είδος. Ελεύθερα! Μερείς να μου φέρεις μια πόρτα πάνω σ οποία να είναι τυπωμένη μια φωτογραφ Δεκτόν! Γιατί δηλαδή πρέπει η εμουλα να είναι πάνω σε χαρτί, ποιος το είπατε Γιατί να μην είναι πάνω σε καμβά;».

— Κύριε Τζίμα, διδάσκετε δέκα χρόνια στο Τ μα Φωτογραφίας των ΤΕΙ Αθήνας. Δυο λόγια ε την πείρα σας για τη διδασκαλία της φωτογ φίας;

«Όταν ρωτήσανε τον Καρτιέ-Μπρεσσ γι' αυτό το θέμα, απάντησε ότι πρέπει πάνε να δούνε πρώτα ζωγραφική για να δαχτούν την αρμονία και τη σύνθεση στη συνέχεια να μελετήσουν. Εγώ να πρ σθέσω ότι πρέπει να δούνε έργα και δ λειές παλαιότερων και σύγχρονων φω γράφων. Είναι πολύ σημαντικό αυτό, γι όταν ο άλλος μάθει το αλφάβητο της τεχ κής πρέπει να αρχίσει να εκφράζεται. θα πει αν δεν έχει μια φωτογραφική π δεία;».

— Μπορείς να μάθεις κάποιον να εκφράζετα

«Δεν του μαθαίνεις αλλά του δείχνε Δουλειές λιγότερο και περισσότερο ενδι φέρουσες, όπως κάνουμε και στο περιοί κό. Του λες ποιος ήταν αυτός, γιατί έκα αυτά τα πράγματα, σχολιάζεις τις εικόν και τον αφήνεις να επιλέξει. Θέλω οι μ θητές μου να έχουν διαφορετική γνώμ αρκεί να την τεκμηριώνουν. Αυτό σημαί διδάσκω φωτογραφία, κατά τη γνώμ μου».

— Και ποιος είναι ο ορισμός της φωτογραφί κατά τη γνώμη σας;

«Οι φωτογράφοι εξ ορισμού είναι ηδον βλεψίες, με την ευρύτερη έννοια άτοι που τους αρέσει να βλέπουν. Η φωτογρ φία είναι το έργο που γίνεται με φωτογρ φικά υλικά και που δημιουργεί την αίσθ ση της αναχώρησης από τα πράγματα ε φράζοντας κάτι πολύ προσωπικό».

(Σημείωση: Οι συνεντεύξεις δημοσιεύονται ι αλφαβητική σειρά).

ΚΡΙΤΙΚΗ Βιβλίου

Η άγια τρέλα του Ντοστογιέφσκι

Μήτσος Αλεξανδρόπουλος
μονες και
μονισμένοι. Επιστροφές
στο Ντοστογιέφσκι.
Δελφίνι, Αθήνα 1992

Σόνετσα! Αν μπορούσατε
έχετε τι "σκληρή" είναι η
ειά του συγγραφέα, δηλαδή
ποφέρει κανείς αυτή τη μοί-

να απόσπασμα επιστολής
στέλνει ο Ντοστογιέφσκι
ανιψιά του από τη Γερμα-
τον Αύγουστο του 1870,
και της αποκαλύπτει την
αλλαγή που επιφέρει
πορεία του γραπτού του η
άνιση των «πραγματικών
κόπων» ενός μυθιστορημα-
έργου. Το νέο πραγματικό
πο που πρώτιστα ξεπηδά
συνιστά τον «καινούργιο
κό τύπο» που βγάζει μέσα
την καρδιά του ο συγγρα-
δεν είναι άλλος από τον
ημο Νικολάι Σταυρόγκιν,
ντρικό πρόσωπο των Δαι-
μένων, το κεντρικό πρό-
του «Ποιήματος» με την
ουσα έννοια που αποδίδει
έξη ο συγγραφέας.

μυθολογικός, που υπήρξε
λλες του εκφράσεις ο Ντο-
έφσκι, εξαφανίζεται μπρο-
στον μυθιστοριογράφο
τογιέφσκι. Κατά τέτοιον
), ώστε, οι ιδέες του, οι

γνωστοί αυτοί αντιεκκλησιαστι-
κοί αλλά με μιαν άλλη έννοια
θρησκευτικοί προβληματισμοί
του, η ανάγκη του, ακόμη, προ-
σωπικής του απελευθέρωσης
από το ιδεολογικό σοσιαλιστικό
κύκλωμα, να μετατρέπονται στο
λογοτεχνικό του έργο σε στοι-
χεία μετριοπαθούς διαλογικό-
τητας ή και, συχνά, έντονης αμ-
φισβήτησης από τους ήρωές
του. Ο φοβερά παθιασμένος,
μονόπλευρος και περιορισμέ-
νος στα μη λογοτεχνικά κείμενα
συγγραφέας αρνείται, στο πλαί-
σιο των μυθιστορημάτων του, να
θυσιάσει την ευφυΐα του και το
διαλεκτικό του χάρισμα. Όπως
παρατηρεί ο Μήτσος Αλεξαν-
δρόπουλος, «ακόμα και τις πιο
ιερές ιδέες του και τα πιο αγα-
πημένα πράγματα είναι έτοιμος
να τα ρίξει στις μυλόπετρες της
ανάλυσης, να τα περάσει από τις
σκληρότερες δοκιμασίες [...].
Στο πρόσωπο του Ντοστογιέφσκι
η ιδέα της ελευθερίας, της προ-
σωπικής ελευθερίας, βρήκε έναν
φανατικό μαχητή της».

Ο Μήτσος Αλεξανδρόπουλος,
στη μελέτη του αυτή για τους
Δαιμονισμένους αλλά και το ευ-
ρύτερο έργο και τη σκέψη του
Ντοστογιέφσκι, επιχειρεί, γι' άλ-
λη μία φορά, έναν δικό του διά-
λογο με τη ρωσική λογοτεχνία
και τη ρωσική ψυχή. Έχουν ήδη
προηγηθεί οι βιογραφικές μυθι-
στορίες των Γκόρκι, Τσέχωφ,
Ντοστογιέφσκι, Γκέρτσεν, τα
Ταξιδιωτικά του, οι μεταφρά-

σεις του, μεταξύ άλλων, του
Πούσκιν, του Γκριμπογιέντφ
κ.ά. Οι Δαιμονισμένοι από τη
μία, η ανήσυχη φύση του συγ-
γραφέα τους από την άλλη, αλ-
λά και η θέση του Ντοστογιέφ-
σκι και των ιδεών του στη ρωσι-
κή λογοτεχνία και ιστορία όπως
επίσης αυτά που του οφείλουν
μετέπειτα συγγραφείς, άμεσα ή
έμμεσα επηρεασμένοι απ' αυ-
τόν αποτελούν τα στοιχεία που
διατρέχουν τις σελίδες του βι-
βλίου. Η σχέση του με τον Νί-
τσε, η διατυπωμένη γνώμη του
τελευταίου για τον ρώσο δημι-
ουργό και η διαπίστωση ότι ο
γερμανός φιλόσοφος θα μπο-
ρούσε να ήταν ένας από τους δι-
κούς του ήρωες, ένας δραπέτης
από τα μυθιστορήματά του τον
οποίο, όμως, ο Ντοστογιέφσκι,
με τη θαυμαστή του διαλεκτικό-
τητα θα μπορούσε να τιθασεύ-
σει, αποτελούν τοποθετήσεις
και μερικές από τις πλέον εν-
διαφέρουσες αναλύσεις του έλ-
ληνα μελετητή. Και έχοντας
υπόψη του κανείς τη συνεχιζό-
μενη ανάλυση που γνωρίζει πα-
γκοσμίως το έργο του Ντοστο-
γιέφσκι και το ασίγαστο ενδια-
φέρον που συνεχίζει να παρου-
σιάζει έναν αιώνα μετά, δεν
μπορεί να μην συμφωνήσει με
τη διαπίστωση του Μ.Α. ότι «ο
οικείος χώρος του [Ντοστογιέφ-
σκι] είναι το μέλλον». Όπως και
το γεγονός πως χειρίστηκε με
επιδεξιότητα τη δύναμη του
αντιλόγου που κλείνει μέσα του

Λάμψη βιβλιοφιλική
στη φετινή Έκθεση Βι-
βλίου στο πεδίο του
Άρεως· λάμψη που σχε-
τίζεται προφανέστατα
με την κατακτημένη πεί-
ρα τόσων χρόνων, που
άρχισε πλέον να παίρνει
συστηματική μορφή.
Όσο για την πολυδια-
φημισμένη πολιτική του
βιβλίου του υπουργείου
Πολιτισμού, θα μου επι-
τρέψετε να επαναλάβω
την πολυσυζητημένη ρή-
ση του προέδρου της
Δημοκρατίας: Όπου λα-
λούν πολλοί κοκκόροι,
λαλούν παράφωνα...

Montesquieu, Το Πνεύ-
μα των Νόμων (εισαγω-
γή: Παναγιώτης Κονδύ-
λης, Μετάφραση: Κω-
στής Παπαγιώργης-Πα-
ναγιώτης Κονδύλης,
εκδ. Γνώση, 1994): δίτο-
μο και πολύτιμο το έργο
του Montesquieu, του
πρώτου σύγχρονου κοι-
νωνιολόγου, που έβγαλε
τις γυναίκες από το σπίτι
για να τις ρίξει στην
εξουσία: «Αντιβαίνει
στο Λόγο και στη φύση
να είναι οι γυναίκες κύ-
ριες του σπιτιού, όπως
είχε καθιερωθεί με τις
Αιγύπτειες· δεν αντιβαί-
νει όμως όταν κυβερ-
νούν μιαν αυτοκρατο-
ρία. Στην πρώτη περι-
πτωση η κατάσταση της
αδυναμίας, στην οποία
βρίσκονται, δεν τους
επιτρέπει την πρωτοκα-
θεδρία· στη δεύτερη, η
ίδια η αδυναμία τους
τους προσδίδει μεγαλύ-
τερη προσήνεια και με-
τριοπάθεια, από τις
οποίες είναι πολύ πιθα-
νότερο να προκύψει μια
καλή διακυβέρνηση πα-
ρά από αρετές σκληρές
και ωμές».

Νά τι γράφει ο Ντίνος
Χριστιανόπουλος για
τους Εβραίους της Θεσ-

σαλονίκη: «Ήταν ένα εξουθενωμένο καραβάνι με άντρες, γυναίκες, παιδιά, γέροντες και γριές, που έσερναν τα πόδια τους κουβαλώντας μικρά μπογαλάκια. (...) Πόσοι άραγε από κείνους που στέκονταν τότε στο πεζοδρόμιο, είχαν κρύψει και είχαν σώσει, με κίνδυνο της ζωής τους Εβραίους; Αλλά και πόσοι από εκείνους δεν είχαν αρπάξει ανάληστα εβραϊκές περιουσίες και δεν είχαν αδειάσει εβραϊκά μαγαζιά; Ανάμεσα σ' αυτούς και σε κείνους στέκαμε όλοι εμείς οι άλλοι με την παθητική θλίψη, βουβοί θεατές μιας απάνθρωπης τραγωδίας, εμείς που δεν είχαμε κάνει απολύτως τίποτε για τους συνανθρώπους μας.» Χρονικά. Όργανο Κεντρικού Ισραηλτικού Συμβουλίου της Ελλάδος, τχ. 132, Ιούλιος-Αύγουστος 1994 ή αλλιώς, Αβ Ελούλ 5754! Πόσοι άραγε μπορούν να νίπτουν τας χείρας τους κατ' εξακολούθησιν; Ξεσκαλίζω και βρίσκω: Το Οδοιπορικό του Μαυροβουνίου του Επαμεινώνδα Ι. Φραγκούδη (φιλολογική επιμέλεια: Φοίβος Σταυρίδης, έκδοση: Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπέζης Κύπρου, Λευκωσία 1994). Μία φροντισμένη έκδοση και μια ενδιαφέρουσα αφήγηση γραμμένη από τον Κύπριο Επαμεινώνδα Φραγκούδη και δημοσιευμένη το 1856-57 στο περιοδικό *Θελξινόη* το οποίο εξέδιδε ο ίδιος στην Κωνσταντινούπολη. Ο Επαμεινώνδας Φραγκού-

ο άνθρωπος, κάτι που θα χρησιμοποιήσει ακόμη κι όταν φαίνεται να είναι τελείως παράλογο. Αυτό τον παραλογισμό θα υποστηρίξει στην καταληκτική του παράγραφο ο μελετητής, την αγία τρέλα του ανθρώπου ο

Ντοστογιέφσκι την έκανε επίμονο θέμα του. Ποιος θα μπορούσε να αντισταθεί μπροστά σ' ένα τέτοιο μπόλιασμα των έργων του;

Ο Μήτσος Αλεξανδρόπουλος εισβάλλει στην «άγια τρέλα»

του μεγάλου ρώσου συγγραφέα συνομιλώντας με τη σκέψη ενός δοκιμαζόμενου και δοκιμάζοντας τη δική του αίσθηση τη ζωή και τις αξίες της.

Δημήτρης Τσατσού

Βιβλίο και επικοινωνία

**Διαμαντή Μπασαντή,
Βιβλίο και επικοινωνία.
Εκδόσεις Οδυσσέας,
Αθήνα 1994.**

Ένα βιβλίο για το βιβλίο. Ακούγεται σαν εισαγωγή στον παλιό εφιάλτη του κοινωνικού επιστήμονα. Πώς να αναλύσεις το αντικείμενό σου όταν είσαι μέρος της διαδικασίας από την οποία προέκυψε; Ακόμα περισσότερο, τι κάνεις όταν το αντικείμενό σου είναι το ίδιο το μέσο της ανάλυσής σου;

Ο Μπασαντής δεν δολιχοδρομεί μέσα από «κυκλικά» ερωτήματα αυτού του είδους. Κινούμενος κυρίως στις γενικότερες κατευθύνσεις των απόψεων περί της τεχνολογίας του Μάρσαλ Μακλούαν και διατυπώνοντας μάλλον μερικές επιφυλάξεις, πιάνει τον ταύρο από τα κέρατα. Το δικό του βιβλίο δεν παγιδεύεται σε διαζευτικά αδιέξοδα του τύπου «ή το ένα ή το άλλο». Ο συγγραφέας έχει τη διάθεση να συνθέσει, έχει τη θεωρητική πληρότητα και τη γνωστική επάρκεια και επιπλέον διαθέτει την εμπειρική καθαρότητα. Γι' αυτό και επιγράφει τη δική του κοσμοθεωρία (*weltanschauung*) με τα λόγια του Ρέιμοντ Ουίλιαμς: Η πραγματικότητα είναι μια δυναμική σχέση που «συνεχώς διαμορφώνεται και αλλάζει», ενώ η κοινωνία «είναι ένα πλέγμα πολιτικών και οικονομικών διευθετήσεων, αλλά επίσης

και μια ταυτόχρονη διαδικασία μάθησης και επικοινωνίας». Εκεί εντάσσεται το βιβλίο.

Μέσα από μια αμφίδρομη δυναμική, λοιπόν, στο ιστορικό και κοινωνικό χωροχρόνο, το βιβλίο διαμόρφωσε και διαμορφώθηκε, εξέφρασε και καθορίστηκε από τις κοινωνίες μέσα στις οποίες γεννήθηκε. Και φυσικά μέσα από αυτή τη διαδικασία προκύπτει παράλληλα και αναπόφευκτα η επικοινωνιακή του διάσταση. Αυτή που δεν δεσμεύεται από τεχνητά σύνορα και γι' αυτό υπερβαίνει τα όρια ενός περιορισμένου κοινωνικού χώρου. Από αυτή την άποψη το βιβλίο όχι μόνο εντάσσεται στη δυναμική πραγματικότητα μιας διεθνούς επικοινωνιακής ροής, αλλά και η έρευνα στο χώρο του βιβλίου είναι κι αυτή «παιδί» της έρευνας των μεγάλων ΜΜΕ. Πρόκειται για μια έρευνα που έρχεται όχι τόσο ως προϊόν της ιστορίας όσο μιας ανάγκης για την κατανόηση της ίδιας της λειτουργίας της επικοινωνίας.

Διαπιστώνονται μια ολόκληρη σειρά προσεγγίσεων στο χώρο του βιβλίου. Και ο Διαμαντής Μπασαντής τις συζητά. Ξεκινώντας την καταγραφή από την προφανέστερη, τη βιβλιογραφική έρευνα, αγγλικής καταγωγής και με αξιόλογες περγαμηνές: Εδώ ο κόσμος του βιβλίου προβάλλει αυτόνομος και αυτόρκτης.

Ακολουθεί η ιστορική έρευνα, που κατέδειξε με ιδιαίτερο τρό-

πο το συσχετισμό κουλτού και επικοινωνίας μέσα σε συγκεκριμένα ιστορικά πλαίσια.

Μετά έρχεται η λογοτεχνική και πολιτισμική έρευνα, η οποία στη σύγχρονη εποχή ξεπερνά τις προκαταλήψεις της στερείρας διάκρισης μεταξύ υψηλής και δημοφιλούς/μαζικής κουλτούρας (*high, popular mass culture*) στήνοντας έτσι προγεφυρώματα για την επικοινωνιακή προσέγγιση και έρευνα. Εδώ η λογοτεχνία και το βιβλίο εξετάζονται ως μορφή επικοινωνίας της κοινωνίας όχι μόνο ως απλές αισθητικές αξιολογήσεις.

Το λογοτεχνικό προϊόν εντάσσεται από τον συγγραφέα στη μαζική διάστασή του, τόσο στην παραγωγή όσο και στην κατανάλωση. Με αυτό τον τρόπο ανοίγει ο δρόμος για την οικονομική προσέγγισή του. Έτσι ερευνάται η μαζική παραγωγή, η διανομή, η εμπορευματοποίηση, η διεθνής διάσταση, οι κεντρικές γλώσσες και χώρες σύγχρονου διεθνούς επικοινωνιακού συστήματος. Διαπιστώνεται πως η σύγχρονη διεθνής και οικονομική διάσταση περνά μέσα από την κατανόηση αγγλοαμερικανικού μοντέλου εκδοτικής βιομηχανίας.

Απομένουν πια προς έρευνα κοινωνιολογική και η καθεαυτή επικοινωνιακή προσέγγιση, ό,τι αφορά την πρώτη (την κοινωνιολογική), ο Μπασαντής στέκεται με προσοχή στη Σχολή της Φραγκφούρτης, και ιδιαί-

την κλασική ανάλυση της στικής βιομηχανίας των γνο και Χορκχάιμερ, και στις αναλύσεις των επιμέσα από την «προσέγγιση πολιτικής οικονομίας» των κυριοτέρων εκπροσώπων των Γκόλντιγκ και του. Ακολουθούν οι «μηχανικοί» (Μπελ) και οι θεωρητικοί, όπως η Λόβερ, ο Μπουρντιέ. Όπως ο ίδιος ο συγγραφέας γράφει, οι κοινωνιολογικές προσεγγίσεις είναι αυτές που διαμορφώνουν το επικοινωνιακό πλαίσιο της αναλυτικής του μελέτης. Τέλος, στην επικοινωνιακή προσέγγιση δεσπόζουν οι αναλύσεις των Ουίλιαμς, Εσθαρπί, Σουάν, καθώς επίσης και

των Χόροβιτς, Πάουελ και άλλων συγχρόνων. Κύρια συνείσφορά τους η ανάλυση του βιβλίου μέσα από τη διαχρονική εξέταση του όλου συστήματος επικοινωνίας, καθώς και της γενικότερης συλλειτουργίας του (αυτού του «μικρότερου ΜΜΕ») με το όλο πλέγμα της σημερινής επικοινωνίας (έντυπα, ηλεκτρονικά ΜΜΕ και σύγχρονα δίκτυα).

Όμως η μελέτη κάθε άλλο παρά εξαντλείται στη θεωρητική προσέγγιση. Και αυτό είναι που την καθιστά εξαιρετικά ενδιαφέρουσα και για τον μη ειδικό αναγνώστη. Ο Μπασαντής παρακολουθεί όλη τη μακρόχρονη εξέλιξη του βιβλίου (μια διαδρομή 500 χρόνων περίπου) στο διεθνές σύστημα επικοινωνίας.

Πάολο Παζολίνι,
έλλαιο.

πφ. επιμ.: Φ.

Πουλος. Παρατηρητής,
αλονίκη 1993.

Παζολίνι, στο σύνολο του έργου, κινηματογραφικό, λογοτεχνικό, κριτικό, καθρέφτισε — ή έσχε να καθρεφτίσει — τα μυστικά εμπειριών και βιωμάτων που συνιστούν την ευθεία της ζωής μας. Παράλληλα, έγραψε διαρκώς στο φως τα μυστικά της ευθείας αυτής, τα βάρη της συνείδησης που υποθάλη την αποξένωση, την καθημερινή αλλά και την εξαιρετική παρουσία της αδυναμίας με την αλυσίδα. Η αποσπασματικότητα της οπτικής και των πραγμάτων μεταμορφωνόταν όμως σε συνεχές κείμενο — ειδικό κείμενο ποιητικά υπαινικτικό αλλά με στέρεους άξονες. Τα δομένα αυτά ισχύουν και ούνται ταυτόχρονα στο κύμα του, στο ημιτελές και λώδες *Πετρέλαιο*, στο αριγμά του, όπως ο ίδιος το ούσε. Η αποκατάσταση του κειμένου του *Πετρελαίου* υπήρξε μία ιδιαίτερα επίπονη δουλειά, μια και έχουμε πολλές εκδοχές — χειρόγραφα, τα οποία μάλιστα πολ-

Το κύκνειο είσμα

λές φορές είναι δυσανάγνωστα, λόγω των σημειώσεων, διορθώσεων κ.λπ. Η μορφή του έργου, πάντως, παρ' όλο που δεν είναι η τελική, μαρτυρά τη βούληση του συγγραφέα να κάνει ένα έργο καθολικό, να δώσει μια λεπτομερή καταγραφή του ανθρώπου στον καπιταλισμό, διεξερχόμενος όλα τα δυνατά εκφραστικά μέσα — λόγος, σχέδιο, κινηματογράφος κ.λπ. Ο έρωτας του καθολικού λοιπόν εμπνέει τον Παζολίνι, το δηλώνει και ο ίδιος στις συνεντεύξεις στις οποίες έχει μιλήσει για το «μυθιστόρημά» του, «αυτό το μυθιστόρημα που δεν αρχίζει».

Η σοβαρή ενασχόληση με το κομματιασμένο, ακατέργαστο πολλές φορές αυτό κείμενο, το οποίο ενδεχομένως σε μία ιστορία του μυθιστορήματος μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ένα από τα πλέον κατάλληλα παραδείγματα της διεύρυνσης του όρου «μυθιστόρημα» στα τέλη του αιώνα μας, είναι αδύνατη σε λίγες γραμμές. Ο Παζολίνι πράττει ως δημοσιογράφος, καταγραφείας, ερα-

Ταυτοχρόνως, στο έβδομο κεφάλαιο ερευνάται η ένταξη του ελληνικού βιβλίου κατά περιόδους (Α' περίοδος 1824–1944, Β' περίοδος 1945–1985) στο διεθνές σύστημα επικοινωνίας και διερευνάται η «εικόνα» της Ελλάδας όπως έχει καταγραφεί με την βοήθεια της ελληνικής λογοτεχνίας.

Μέσα από πλήθος συναρπαστικών στοιχείων, συγκριτικών αναφορών, διαγραμμαμάτων και πινάκων, με τη μελέτη αυτή έχουμε για πρώτη φορά στην Ελλάδα και μία από τις ελάχιστες διεθνώς, ένα βιβλίο για το βιβλίο, πηγή γόνιμης αναφοράς για κάθε βιβλιοδίφηση αλλά και για κάθε βιβλιοφιλό.

Τζώρτζης Παγουλάτος

στής και καταφέρει να μας δώσει μια ανολοκλήρωτη εικόνα της πραγματικότητας, λαμπρή μες στην αλήθεια της. Γεγονότα, όνειρα, συμπεράσματα και ενοράσεις εναλλάσσονται στα μικρά κείμενα των σημειώσεων-κεφαλαίων, καθοδηγώντας τον αναγνώστη στην παζολινική κάθοδο στην Κόλαση — στην κόλαση του κεφαλαίου και του υποσυνειδήτου.

Το *Πετρέλαιο* είναι ένα όνειρο, λύτρωση μαζί και εφιάλτης, είναι το ξόρκι για τα φαντάσματα της παιδικής ηλικίας, είναι η μαύρη προφητεία για τα μελλούμενα, είναι η αναζήτηση της αρχέγονης φωνής μες στον πολιτισμό της βαρβαρότητας. Ο Παζολίνι υπήρξε αδιαμφισβήτητα μια ιδιοφυΐα, μια από τις πλέον εξαιρετικές ευαισθησίες όλων των εποχών: στο *Πετρέλαιο* φωτογραφίζει τον εαυτό του και στο αρνητικό εμφανίζεται ο άνθρωπος της εποχής μας. Αποσπασματικός, διφυής, απορών και παντοδύναμος. Ένα αριστούργημα του 21ου αιώνα.

Τιτίκα Δημητρούλια

δης γεννημένος στη Λεμεσό, φοίτησε στην Ιόνιο Ακαδημία της Κέρκυρας, δίδαξε στο Ελληνικό Σχολείο της Λευκωσίας, έζησε στην Κωνσταντινούπολη όπου ανέπτυξε συγγραφική και εκδοτική δραστηριότητα, και εγκαταστάθηκε στο Βουκουρέστι όπου για τριάντα επτά χρόνια, ως το τέλος του βίου του, δίδαξε ελληνική φιλολογία στο εκεί πανεπιστήμιο.

Οψεις της *Ελληνικότητας* τιτλοφορείται το αφιέρωμα του περιοδικού *σημείο*, τ. 2 (1993–94). Από την Κύπρο ένα πανελλήνιο περιοδικό, που ξεγλιστρά από τις συμπληγάδες του εθνικισμού και τολμά να καταπιάνεται με ευαίσθητα έως ευπαθή θέματα. Στην υπόλοιπη ύλη του τεύχους βρίσκουμε και άλλα πολύ αξιολογικά άρθρα αλλά και άγνωστα κείμενα, όπως τα *Έξι γράμματα στον Γιώργη Παυλόπουλο* γραμμένα από τον Νίκο Καχτίτση και σταλμένα από την Duala, το διετία 1953–1954.

Παροιμίες, Γνωμικά, Παροιμιώδεις φράσεις - Sayings, Maxims, Proverbial Phrases της Σαφώς Γλούπα (εκδ. Μπαρμπουνάκης, Θεσσαλονίκη 1994). Και μη νομίζετε ότι αυτό το βιβλίο φταίει για το παροιμιακό παραλήρημά μου: οι ευθύνες θα πρέπει να αναζητηθούν στη ροπή της κυβερνώτων να αντικαθιστούν τις ιδέες με ρητά. Τι να προσθέσει ένα χαρτοκόπτης; Τι μπρόκολα, τι λάχανα!

ο χαρτοκόπτης

Η γνησιότητα δεν είναι το πρόβλημα

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ επιδημίας έχει λάβει η υπόθεση του πίνακα του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου, ο «Άγιος Πέτρος», που η Εθνική μας Πινακοθήκη επιθυμεί διακαώς να τον εντάξει στη συλλογή της. Η προσφυγή στη ιδιωτική πρωτοβουλία για να συνεισφέρει τον οβολό της, υποκαθιστώντας το ΥΠΠΟ, που δεν έχει πολιτικές αγορών, συνοδεύτηκε από ανακοινώσεις που στόχο είχαν να επισημάνουν τη συμβολή των Ελλήνων στη παγκόσμιο πνεύμα.

Το πιο πιθανόν, βεβαίως, είναι να πλησιάζει να συγκεντρωθεί το ποσό -ή, έστω, το μεγαλύτερο μέρος του. Με όλο το ποσό στο χέρι, ή με σχεδόν ολόκληρο, τσοντάροντας κι από τα έσοδά της, η Πινακοθήκη ενδέχεται να αποκτήσει το έργο. Ε, και;

Η ΟΥΣΙΑ του πολιτισμού, το γνωρίζουμε, δεν είναι η αποθησαύριση καλλιτεχνικών θησαυρών. Κατηγορηματικά, η συλλογή καλλιτεχνικών θησαυρών αφορά όσους κινούνται περί το χρηματιστήριο της τέχνης. Η επένδυση σε καλλιτεχνικά έργα κυρίως είναι εμπορική επένδυση. Προκειμένου περί ιδιωτών φιλοτέχνων υποκινείται από ένα κράμα ματαιοδοξίας, κοινωνικής επιφάνειας και επενδυτικής στρατηγικής σε αξίες που μπορούν να σιγουρέψουν το προς επένδυση κεφάλαιο, αν όχι να το πολλαπλασιάσουν. Σε ορισμένες περιπτώσεις και από πραγματικό ενδιαφέρον, από τη μέθεξη στο έργο τέχνης. Προκειμένου για κρατικούς φορείς, στην επένδυση προσμετρώνται και άλλες παράμετροι. Ανάμεσά τους, η προσμέτρηση της αξίας του έργου στην εθνική κληρονομιά έχει μεγάλη σημασία. Στην προκειμένη περίπτωση, με τον «Άγιο Πέτρο» και Ελ Γκρέκο, η Πινακοθήκη προβαίνει στο διάβημα προς το κοινό ευελπιστώντας όχι τόσο ότι θα κινητοποιήσει τα φιλότεχνα αισθήματά του όσο προσβλέποντας στην αφύπνιση του συλλογικού εθνικού φαντασιακού. Η αρχή είχε ήδη γίνει από την ιδεολογική χρήση της ελληνικής απαίτησης για επιστροφή των Ελγινείων στην Ελλάδα - που, όσο κι αν ως αίτημα δεν μπορεί να μας βρει διαφωνούντες, άλλο τόσο δεν μπορούμε να παραγνωρίσουμε ότι στην ίδια την απαίτηση και στον τρόπο που κατά καιρούς διατυπώθηκε επενδύθηκαν όλα τα ιδεολογικά αρχέτυπα κάποιου ιδιότυπου εθναμυντορισμού. Το ίδιο και σ' αυτή την περίπτωση. Η Πινακοθήκη δεν ζητεί την ενίσχυσή της από το βαλάντιο του άγνωστου Έλληνα πολίτη για μια επένδυση στην πανανθρώπινη δυναμική της τέχνης. Κινητοποιεί το συλλογικό απωθημένο του εθνικού καταπιεσμένου γαμώτο, κι αυτό από μόνο του είναι συγγνωστό πως μπορεί να κινητοποιήσει ευχολόγια και ηθικολογίες και νέες εθνικές στρατεύσεις, με πρόταγμα (σ' αυτή την περίπτωση) τον πολιτισμό. Είναι στράτευση της ίδιας πάνω κάτω τάξης με εκείνη που συνόδεψε την Εθνική ποδοσφαίρου στην Αμερική. Το ελληνικό φιλότιμο που διαπρέπει στον κόσμο, σ' όλους τους τομείς: στο ποδόσφαιρο, στον πολιτισμό, στην πολιτική, στις επιχειρήσεις, ένα κράμα δαιμόνιου της φυλής που πρέπει να διαφυλάξουμε και, συνάμα, απωθημένου για τον περιούσιο ελληνισμό που μεγαλουργεί και πρέπει κι εμείς να το αναγνωρίσουμε, να το αμείψουμε και να το διαφυλάξουμε.

Και, εντάξει, η πρωτοβουλία της Πινακοθήκης, στο όνομα του Πολιτισμού, με πασπάλισμα τα επιτεύγματα του «ελληνικού πνεύματος» και του «ελληνισμού», αποκτά εμβέλεια. Μήπως, όμως, δεν είναι η εμβέλεια που αρμόζει στην περίπτωση του Γκρέκο, της κατανόησης δηλαδή του ζωγράφου και της τοποθέτησής του στην παγκόσμια ιστορία της τέχνης και της Αναγέννησης;

ΣΕ ΛΑΘΟΣ κατεύθυνση κινήθηκαν και οι κινήσεις αντιπερισπασμού, που είχαν να κάνουν με τη γνησιότητα ή μη του έργου. Το πρόβλημα δεν είναι αυτό. Όμως, σε λάθος κατεύθυνση κινητοποιεί τα φιλότεχνα αισθήματα του ελληνικού κοινού και η διεύθυνση της Πινακοθήκης. Αν θέλει πραγματικά να πιάσει τόπο η κινητοποίηση του κόσμου, ας βγει με λιτά και σταράτα λόγια να πει ότι ενδιαφέρεται για την αγορά του πίνακα του Ελ Γκρέκο, επειδή την ενδιαφέρει η επίδραση του ζωγράφου και της ζωγραφικής του στο σώμα της παγκόσμιας ζωγραφικής, στο σώμα του παγκόσμιου πολιτισμού. Αλλά, τότε, οφείλει να μιλήσει με όρους θεωρίας της τέχνης, να αναφερθεί στην αλληλοτροφοδότηση του έργου του Γκρέκο με την τέχνη και την προβληματική της εποχής του αλλά και για τη σημασία του στη μετέπειτα ζωγραφική. Να μιλήσει επί της ουσίας -επί της ουσίας στην οποία, υποχρεωτικά, αναφέρεται στα βιβλία, στους καταλόγους και στα προσπεκτικούς της, τα οποία συγγράφουν, βεβαίως, ειδικοί και όχι προπαγανδιστές μιας οποιασδήποτε πολιτικής που προσαρμόζεται σε σκοπιμότητες και σε κοινούς τόπους.

Όσο δεν το κάνει, ας μας συγχωρεί, η καμπάνια για την αγορά του «Αγίου Πέτρου» δεν είναι παρά προπαγάνδα και λαϊκισμός. Πολύ περισσότερο όταν αυτή η καμπάνια παραδίδεται στην ισοπεδωτική διάθεση της καθημερινής εφημερίδογραφίας ή επαφίεται στο glamour που εκπροσωπούν όσοι προπαγανδίζουν την κίνηση από την τηλεόραση, αλλότριοι καλλιτέχνες, όπως η Χάρις Αλεξίου.

Σ' αυτή τη χώρα, ελπίζαμε ότι τουλάχιστον θεσμοί όπως η Εθνική Πινακοθήκη μπορεί να πει τα σύκα σύκα...

**ΑΠΟ ΤΟΝ
ΗΛΙΑ
ΚΑΝΕΛΗ**

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΔΙΨΑΣΜΕΝΗ ΟΡΤΑΝΣΙΑ

ΝΙΚΟΛΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

Είναι η περιπέτεια μιας γυναίκας που από τα πολύ μικρά της χρόνια γνώρισε τη σκληρότητα της ζωής, και μόνη προσπάθησε να επιβιώσει. Ένα λουλούδι, μια ορτανσία, που συνεχώς του στερούσαν τις προϋποθέσεις για να βλαστήσει και ν' ανθίσει, μα εκείνο ακούραστα άπλωνε τις ρίζες του να βρει την πηγή και να συντηρήσει την ύπαρξή του. Η πορεία αυτής της γυναίκας, από ένα χωριό της ελληνικής επαρχίας της δεκαετίας του '60, συνεχίστηκε στη Γερμανία της μετανάστευσης, ύστερα στο χωνευτήριο της Αθήνας – πέρασε από ποικίλους κινδύνους, άγγιξε το θάνατο, αλλά γεύτηκε και μερικές στιγμές ευτυχίας... Ο αναγνώστης θα πονεσει μαζί με την ηρωίδα αφηγήτρια για τα δεινοπαθήματά της, θα θαυμάσει την αγωνιστικότητα και την αντοχή της στους πολέμους που της κήρυξαν ξένοι και δικοί, αλλά και θα χει-

ροκροτήσει μιαν αισιοδοξία που μόνο οι δυνατοί της ζωής μπορούν να την εκπέμπουν... Συγχρόνως όμως, θα απολαύσει και μια πηγαία αφήγηση που αναδείχνει τη «Διψασμένη ορτανσία» σε πρώτης γραμμής λογοτεχνικό έργο.

PAPASTRATOS

CLASSIC LIGHTS

ΠΙΣΣΑ : 7 χγρ

ΝΙΚΟΤΙΝΗ : 0,6 χγρ

Το δικό μας ελαφρύ

Το Υπο Υργείο Υγείας προειδοποιεί:

Τ Ο Κ Α Π Ν Ι Σ Μ Α Β Λ Α Π Τ Ε
Σ Ο Β Α Ρ Α Τ Η Ν Υ Γ Ε Ι Α